

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ PROGRAMI
DOKTORA TEZİ

RUSYA SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ

Akif ABDULLAYEV

Danışman

Prof. Dr. Ali Nazım SÖZER

2010

DOKTORA
TEZ ONAY SAYFASI

2003800170

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : Akif ABDULLAYEV
Tez Başlığı : Rusya Sosyal Güvenlik Sistemi

Savunma Tarihi : 21.10.2010

Danışmanı : Prof.Dr.Ali Nazım SÖZER

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>	<u>İmza</u>
Prof.Dr.Ali Nazım SÖZER	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	
Prof.Dr.Hüsnü ERKAN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Prof.Dr.Sevda DEMİRBİLEK	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Doç.Dr.Coşkun SARAÇ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Prof.Dr.Fevzi DEMİR	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	

Akif ABDULLAYEV tarafından hazırlanmış ve sunulmuş "**Rusya Sosyal Güvenlik Sistemi**" başlıklı Doktora Tezi olarak ~~oybirliği~~ ~~(oyçokluğu)~~ ile kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Utku UTKULU
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “**Rusya Sosyal Güvenlik Sistemi**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

..../..../2010

Akif ABDULLAYEV

İmza

ÖZET
Doktora Tezi
Rusya Sosyal Güvenlik Sistemi
Akif ABDULLAYEV
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı
Doktora Programı

Sosyal güvenlik kavram, yöntem, sistemi bir dal olarak sosyal güvenlik yasalarına göre bir yasanın en insani dallarından biridir. O kişilerin objektif nedenlerden dolayı kendilerini serbestçe iş ve kazançta sahip olamadıklarında kurtarıcı rolünü üstlenir. Bunun birçok nedenleri vardır: hastalık, sakatlık, yaşlılık, küçük yaşta olma, işsizlik vb.

Rusya’da hukuk sisteminde bağımsız bir dal olarak sosyal güvenlik Sovyet döneminde ortaya çıkmıştır. Gelişmiş ülkelerde sosyalleşme süreci yüzyıllar almış, kademeli olarak sosyal alanda devlet-işveren-işçi işbirliğinin yasal çerçevesi oluşmuştur.

Günümüzdeki yabancı ülke deneyimleri sosyal güvenliğin üç çeşidinden bahsedilmektedir. 1) devlet yardımı – genel vergi sisteminde kendini varlığını özgürce güvence altına alamayanlar. 2) zorunlu devlet sosyal sigortası – emek ve sermaye arasındaki işbirliğinden finanse edilmektedir. 3) İşçi ve işverenlerin isteğe bağlı sigortalılığı.

Hükümetin politikası paylaşılan sorumluluk kavramı içinde hassas dengeyi korumak için tasarlanmıştır. Sosyal tarafların katkıları farklı olabilir, ancak her ülke belirli sosyo-ekonomik kaynaklar için uygun bir “ayar” bulmalıdır.

Tüm olayların çözümü için her duruma uygun hazır formül vermek mümkün olmayıp ama yine de sosyal işbirliği ilkesi geneldir ve ona tüm ülkelerin uyması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik, Sosyal Sigorta, Sosyal Yardım, Sosyal Hizmet

ABSTRACT
Doctoral Thesis
Social Insurance System Of Russian Federation
Akif ABDULLYEV
Dokuz Eylül University
Institute of Social Sciences
Labor Economics and Industrial Relations Department
Doctoral Program

As a method and notion social insurance is an human part of legal system.

It helps when people can not find jobs and earnings easily. There are many reasons on it such as disease, invalidity, the old, juvenile age, unemployment (the lack of demand on labors) and etc.

It became as a independent department in Soviet period in Russia. It took some hundred years to get social system in developed countries and the legal frame of government-employer-employee relations have been formed stage by stage.

In our days the practice of foreign countries mentions about three kinds of social insurance: 1) subsidies – to whom can not take theirselves under warranty in general tax system 2) obligatory government social insurance – is financed by venture between labour and capital 3) optional insurance of employees and employers. Government policy is designed for protecting the balance of social responsibility. Contributions of the parties in social system can be different but each country is obliged to save this balance and regulation.

There is no ready solutions for all problems but the social partnership notion is generated notion and is valid for all countries.

First part of the thesis contains general notions of social insurance system of Russian Federation, second part contains social insurance, third contains retirement and forth part contains social aid and social service.

Keywords: Social insurance, Social aid, Social benefit, Social service

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

RUSYA SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ

I. RUSYA SOSYAL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR..7	
A. Sosyal Güvenlik Anlayışı.....7	
B. Sosyal Güvenlik Kavramı.....9	
C. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Koruma.....12	
II. RUSYA'DA SOSYAL GÜVENLİĞİN FONKSİYONLARI.....17	
III. RUSYA SOSYAL GÜVENLİK ÇEŞİTLERİ.....18	
A. SOSYAL SİGORTA.....18	
B. SOSYAL YARDIM.....24	
C. SOSYAL HİZMET.....27	
IV. RUSYA SOSYAL GÜVENLİĞİNİN TARİHÇESİ.....31	
A. RUS İNKİLABI ÖNCESİ.....31	
B. XVII-XIX YÜZYILIN SONUNDA.....32	
C. ESKİ SOVYETLER ZAMANI.....33	

D. XX YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA.....	35
V. RUSYA SOSYAL GÜVENLİĞİNİN FİNANSMANI.....	38
A. SOSYAL SİGORTA FONU.....	38
1. Fonun Yapısı.....	38
2. Fonun Amaçları, Görevi, Yönetimi ve Faaliyetleri.....	40
3. Fonun Kaynakları.....	41
4. Fonun Bütçesi.....	52
B. EMEKLİLİK FONU.....	58
1. Fonun Yapısı.....	58
2. Fonun Amaçları, Görevi, Yönetimi ve Faaliyetleri	60
3. Fonun Kaynakları.....	64
4. Fonun Bütçesi.....	70
C. ZORUNLU SAĞLIK SİGORTASI FONU.....	72
1. Zorunlu Sağlık Sigortasının Yapısı.....	72
2. Fonun Amaçları, Görevi, Yönetimi ve Faaliyetleri.....	74
3. Fonun Kaynakları.....	78
4. Fonun Bütçesi.....	81

İKİNCİ BÖLÜM

RUSYA'DA SOSYAL SİGORTA

I. RUSYA'DA SOSYAL SİGORTA.....	84
A. SOSAL SİGORTA KAVRAMI.....	84
B. SOSYAL SİGORTA TANIMI.....	88
C. SOSYAL SİGORTANIN GELİŞİMİ.....	89
D. SOSYAL SİGORTANIN ÖZELLİKLERİ.....	91
E. SOSYAL SİGORTA VE SOSYAL GÜVENLİK AYIRIMI.....	92
F. SOSYAL SİGORTA TÜRLERİ.....	95
1. Zorunlu Sosyal Sigorta	95

2. İsteğe Bağlı Sosyal Sigorta.....	96
3. Zorunlu ve İsteğe Bağlı Sigortanın Temel Prensipleri.....	97
G. SOSYAL SİGORTA ÇEŞİTLERİ.....	99
1. Sağlık Sigortası.....	101
a. Zorunlu Sağlık Sigortası.....	101
b. İsteğe Bağlı Sağlık Sigortası.....	102
2. Yaşlılık sigortası.....	104
3. Malullük sigortası.....	105
4. Ölüm Sigortası.....	106
5. İşsizlik Sigortası (Ödeneği).....	107
6. İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Sigortası.....	110
7. Analık Sigortası.....	113
a. Geçici iş görmezlik ödeneği.....	115
b. Hamilelik ve doğum ödeneği.....	118
c. Gebeliğin erken dönemlerinde sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlara bir defaya mahsus verilen ödenek.....	119
d. Çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilen ödenek.....	120
e. Çocuk bakımı için verilen aylık ödenek.....	120
f. Defin için verilen sosyal ödenek.....	122
II. RUSYA FEDERASYONU SOSYAL POLİTİKALARI.....	123

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RUSYA EMEKLİLİK SİSTEMİ

I. RUSYA EMEKLİLİK SİSTEMİ.....	125
A. RUSYA EMEKLİLİK SİSTEMİNİN YAPISI	125
B. RUSYA EMEKLİLİK REFORMU VE TEMEL ÖZELLİKLERİ.....	128
II. EMEKLİLİK TÜRLERİ.....	132
A. ÖZEL EMEKLİLİK.....	132

B. İŞÇİ EMEKLİLİĞİ.....	134
C. DEVLET EMEKLİLİĞİ.....	136
III. İŞÇİ EMEKLİLİĞİ.....	138
A. Yaşa Göre İşçi Emekliliği.....	138
1. Yaşa göre işçi emekliliğın verilme şartları.....	138
2. Yaşa göre işçi emekliliğının tutarı.....	139
B. Malullüğe Göre İşçi Emekliliği.....	141
1 Malullüğe göre işçi emekliliğının verilme şartları.....	141
2 Malullüğe göre işçi emekliliğının tutarı.....	142
C. Ölüm Nedeniyle İşçi Emekliliği.....	144
1. Ölüm nedeniyle işçi emekliliğının verilme şartları.....	144
2. Ölüm nedeniyle işçi emekliliğının tutarı.....	145
IV. DEVLET EMEKLİLİĞİ.....	147
A. Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emekliliği.....	150
1. Hizmet yıllarına göre devlet emekliliğının verilme şartları.....	150
2. Hizmet yıllarına göre devlet emekliliğının tutarı.....	151
B. Yaşlılığa Göre Devlet Emekliliği.....	153
1. Yaşlılığa göre devlet emekliliğının verilme şartları.....	153
2. Yaşlılığa göre devlet emekliliğının tutarı.....	156
C. Malullüğe Göre Devlet Emekliliği.....	158
1. Malullüğe göre devlet emekliliğının verilme şartları.....	158
2. Malullüğe göre devlet emekliliğının tutarı.....	160
D. Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği.....	165
1. Ölüm nedeniyle devlet emekliliğının verilme şartları.....	165
2. Ölüm nedeniyle devlet emekliliğının tutarı.....	172
E. Sosyal Emeklilik.....	175
1. Sosyal emekliliğının verilme şartları.....	175
2. Sosyal emekliliğının tutarı.....	177

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
RUSYA'DA SOSYAL YARDIM VE SOSYAL HİZMETLER

I. RUSYA'DA SOSYAL YARDIM.....	179
A. DEVLET SOSYAL YARDIMI KAVRAMI.....	179
1. Sosyal Yardımın Amaçları.....	183
2. Sosyal Yardımın Türleri.....	184
3. Sosyal Yardımın Miktarı.....	188
B. SOSYAL YARDIMIN ALICILARI.....	196
1. Sosyal Yardımın Verilme Şartları.....	198
2. Sosyal Yardım Talebinin Reddedilmesi.....	200
II. RUSYA'DA SOSYAL HİZMETLER.....	202
A. SOSYAL HİZMET KAVRAMI.....	202
1. Sosyal Hizmetin Amaçları.....	207
2. Sosyal Hizmetin Fonksiyonları.....	208
3. Sosyal Hizmetin İlkeleri.....	211
4. Sosyal Hizmetin Türleri.....	213
5. Sosyal Hizmetin Finansmanı.....	216
B. SOSYAL HİZMETİN ALICILARI	218
1. Aile ve Çocuklar İçin Sosyal Hizmetler.....	218
2. Yaşlılar ve Emekliler İçin Sosyal Hizmetler.....	223
3. Engelliler İçin Sosyal Hizmetler.....	227
SONUÇ.....	232
KAYNAKÇA.....	236
EKLER.....	254
EK-1 Bölgesel Katsayı Oranları.....	254
EK-2 Son 3 Yıl ve Cari Yıl İçin Tüketici Sepetinin Fiyat İstatistikleri	260
EK-3 2010 Yılında Rusya Bölgelerinde Asgari Ücret Tutarları.....	261
Ek-4 Rusya'da Yıllara Göre Asgari Ücret Dağılımı.....	266

KISALTMALAR

RF	: Rusya Federasyonu
BSV	: Birleşik Sosyal Vergi
FB	: Federal Bütçe
FY	: Federal Yasa
RFEF	: Rusya Federasyonu Emeklilik Fonu
RGSK	: Rusya Sosyal Güvenlik Kanunu
SSF	: Sosyal Sigorta Fonu
ZSSF	: Zorunlu Sağlık Sigortası Fonu
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
UÇÖ	: Uluslar arası Çalışma Örgütü
RFMK	: Rusya Federasyonu medeni Kanunu
FK	: Federal Kanun
DVH	: Devlet Vergi Hizmetleri
HKM	: Hesap Kontrol Merkezi
RF	: Rusya Federasyonu
EF	: Emeklilik Fonu
SSF	: Sosyal Sigorta Fonu
ZSS	: Zorunlu Sağlık sigortası
ZSSBF	: Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonu
ZSSFF	: Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 01.03.2009 Tarihine Göre Yaşlıktan Dolayı İşçi Emekliliğın Temel Kısmın Tutarları	140
Tablo 2 : 01.03.2009 Tarihine Göre Malullüğe Göre İşçi Emekliliğın Temel Kısmın Tutarları.....	142
Tablo 3: Ölüm Nedeniyle Ölen İşçinin Yakınlarına Verilen Emeklilik Maaşının Temel Kısmının 01.03.2009 Tarihine Göre Tutarı.....	146
Tablo 4: Devlet Emekliliğının Türleri.....	148
Tablo 5 : Astronotların Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emekliliğinin Tutarı.....	151
Tablo 6 : Test Uçuşu Çalışanlarının Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emeklilik Aylıklarının Miktarı (Tutarı).....	152
Tablo 7 : Radyasyon ve Teknolojik Kazalardan Zarar Gören Vatandaşlara Devlet Yaşlılık Emekliliği Bağlanma Şartları.....	154
Tablo 8 : Radyasyon ve Teknolojik Kazalardan Zarar Gören Vatandaşlara Devlet Yaşlılık Emekliliğinin Tutarı.....	156
Tablo 9 : Askerlerin (Ordu Mensuplarının) Malullüğüne Göre Devlet Emeklilik Tutarları.....	161
Tablo 10: Radyasyon veya Teknolojik Kazalar Sonucu Malul Olan Vatandaşlara Verilen Malullüğe Göre Devlet Emekliliğinin Tutarı.....	162
Tablo 11: İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri ve “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” Madalyasıyla Ödüllendirilen Vatandaşların Malulen Devlet Emekliliği Tutarları.....	163

Tablo 12: Astronotların Malulen Devlet Emekliliği Tutarları.....	164
Tablo 13: Ölen Askeri Personelin İş Göremez Aile Fertlerine Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliğın Tutarı.....	173
Tablo 14: Radyasyon veya Teknolojik Kaza Sonucundan Etkilenen Vatandaşların İş Göremez Aile Fertlerine Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Tutarı.....	173
Tablo 15: Ölen Astronotun Aile Üyelerinin Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Tutarı.....	174
Tablo 16: İş Göremez Vatandaşlara Verilen Sosyal Emeklilik Tutarı.....	177

GİRİŞ

Sosyal güvenlik hakkı XX yüzyılın ikinci yarısında Rusya hukuk sisteminde oluşan bağımsız dallardan biridir. Rusya Federasyonu'nun piyasa ekonomisine geçişi sosyal güvenlik sistemine de yansımaktaydı. Yeni sistem Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından onaylanan program ve kavramlar temelinde oluşturuluyordu. Rusya Federasyonu'nun 1993 yılı Anayasası insan haklarını sosyal güvenlik alanında pekiştirmekte olup ve her bir kесе yaşlılık, hastalık, ölüm, malullük, çocukların eğitimi ve diğer durumlarda yasalara uygun olarak sosyal güvenlik hakkı garantilemiştir. Herkes sağlık güvencesi ve tıbbi yardım alma hakkına sahiptir. Devlet ve sağlık kuruluşlarında verilen bu tıbbi yardım ücretsiz olarak ilgili bütçe, sigorta primleri ve diğer gelirler hesabına vatandaşlara sunulmaktadır. Anneler ve çocuklar, aile devletin koruması altındadır.

Rusya Federasyonu'nda "sosyal güvenlik hukuku"yla ilgili ders kitapları 2000 li yıllara kadar yok denecek kadar azdı. İlk ve tek ders kitabı tanınmış bilim adamı sosyal güvenlik hukukunun kurucularından Profesör Andreyev V.S tarafından yazılmıştır.¹ Günümüzdeki sosyal güvenlik sistemi yeni ilke ve kavramlar temelinde, yeni ilişki grupları kapsamında gelişmektedir. Daha önce bu ilişki ve kavramlar mevcut hukuk alanı dışındaydı. Bağımsız bir dal olarak sosyal güvenlik hakkı genel hukuk sistem içinde daha yeni kurulmuştur. 1960'lı yılların sonlarında hala sosyal güvenliğin kavramı, konusu ve yasal düzenleme yöntemleriyle ilgili bilimsel tartışmalar devam etmekteydi. Şimdi ise onun varlığı gerçeğe dönüşmüştür.

Eski Sovyet döneminde, yoksulluk ve işsizlik resmi olarak tanınmamakta, sosyal sigorta ise sadece ilan edilmişti. Sosyal güvenlik alanındaki faaliyetlerin finanse edilme mekanizması oldukça basit olup, herkes tarafından anlaşılabilmekteydi. O mekanizma aslında devlet bütçesinde emeklilerin, aylıkların, yaşlılar ve malullerin, çocuk kurumlarının sosyal hizmet harcamalarının öğelerini

---

¹ Andreyev Vitaliy Semyonoviç (27 Mayıs 1923 – 5 Ekim 1987) Profesör, Rusya sosyal güvenlik hukukunun kurucusu, hukuk bilimleri doktoru, ilk ders kitabı yazar bilim adamıdır. İkinci Dünya Savaşı iştirakçisi olan Andreyev'in Rusya'nın sosyal güvenlik sisteminin gelişimine büyük katkısı olup sonraki bilim adamlarının araştırmalarına ışık tutmuştur. (<http://www.msal.ru/academy/5hi.html> (02.05.2010))

yansıtmaktaydı. Eski Sovyet sosyal hukuk teorisinde finansmanın kaynakları özel bir yasal kategori olarak kabul edilmekteydi. Ancak gerçek hayatta kesin amaçlar için belirlenmiş bağımsız kredi-finans sistemleri statüsünde fonlar mevcut değildi. Bunlar bütçe kaynakları olup, bu kaynakların kullanma yetkisi özel inisiyatifli yürütme organlarındaydı.

Eski Sovyetler Birliğinin sosyal güvenlik sisteminin esas ayırt edici özelliği, devletin her hangi bir sosyal standarda bağlı sosyal güvenlik seviyesi belirlememesiydi. Örneğin, asgari geçim düzeyi gibi. "Makul yeterlilik"² ilkesine göre sosyal güvenliğin her türlü çeşidi sıkı devlet düzenlemeleriyle devlet tarafından tanımlanan ve resmen de tanımlı olan yaşam standardının göz önünde bulundurulmamıştır. Bunun sonucunda sosyal güvenlik kuruluşlarında uzun yıllar dondurulmuş asgari ve azami emekli aylıkları, ödenekler, çocuk bakımları için standart harcamalar, yaşlı ve özürülülerin sosyal güvenlik harcamalarının finansmanı "denge prensibine" göre gerçekleştirilmesine yol açmıştır.

Sonuç olarak, her sosyal güvenlik sistemine düşen gayri safi yurtiçi hasıla içindeki pay giderek azalma eğilimine girmiştir. Böylece, devlet yoksulluk içinde eşitlik için bir garantör haline gelmiş olup, yaşlı insanlar, sakatlar, çocuklu ailelere yüksek olmayan fakat istikrarlı düzeyde sosyal yardım ve destek sağlamaktaydı. Bu toplumsal bütünleşmeye katkı sağladı, gelir dağılımına göre nüfusun tabakalaşmasını engelledi ve bunun sonucunda insan psikolojisinde inanılmaz bir fenomene (yaşlılık güvencesi yanılması ve "geleceğe güven") yol açtı. Eski Sovyet sosyal güvenliğinin bu özelliği teorik varsayımlar için temel oluşturmuştur. Eski Sovyet sosyal güvenliğinin taraftarları sanki bilimin en üstünden eşitlik ilkesine dayanarak onun olumsuz taraflarını değil, cazibesini görüp sosyal güvenliğin dağıtım sistemiyle sosyal adaleti sağladığına inanıyorlardı.

Federal sosyal güvenlik sisteminin oluşumunun tamamlanmaması halinde, sosyal güvenlik hukuk normları sürekli bir dönüşüme tabi olacaktır. Aynı zamanda değişmez gerçek olarak bu hukuk kuralları tüm nüfusa hitap etmekte olup, onlar her

---

² "Makul Yeterlilik" – Herkesin temel ihtiyacını karşılayabilecek ücret ve sosyal güvencenin sağlanmasıdır.

bir kişiye doğumdan yaşam sonuna kadar eşlik ediyor. Temel olarak sosyal güvenlik alanında yasal ilişkilerin oluşumunda kişiye bağlı olmayan doğum, hastalık, sakatlık, yaşlılık, işsizlik, yoksulluk, sosyal yardıma muhtaçlık gibi olaylar yaşanmaktadır. Bu bağlamda, herkesin özellikle hukukçuların sosyal güvenlik mevzuatını bilmeleri gerekmektedir. Bu sosyal haklarının zamanında ve tam olarak kullanılmasına, gerektiğinde akıllıca onları savunmasına izin verecektir.

Bir bütün olarak toplumun mutluluk derecesi sonuçta onun üyelerinin mutluluğuyla belirlenmektedir. Bu – yüksek bir yaşam standardı, kapsamlı gelişme için fırsatların maksimize edilmesi, herkeste geleceğe güven – herhangi bir devletin sosyal politikasının temel amacıdır. Modern gerçeklik her kişinin birtakım konularda sosyal sorunla yüzleşmesidir. Uzun bir geleneğe sahip sosyal koruma sisteminin oluşumundaki problemlerin çözümü ancak devlet yardımıyla mümkün olmaktadır.

Bugün Rusya'da ekonomik ve sosyo-politik reformlarla bağlantılı olarak sosyal güvenlik sistemi neredeyse yeniden kurulmaktadır. Rus vatandaşları zor zamanlar yaşıyor. RF (Rusya Federasyonu) Anayasası Rusya'yı sosyal bir devlet ilan etmiştir. Unutulmamalıdır ki birçok Avrupa ülkesi (Almanya, Fransa, İtalya), 2. Dünya Savaşı sonrası devlet yapısının sosyal türünü seçti. Rusya'da toplumsal bilinç yeni devlet kavramını henüz tam olarak hissetmemiş olup, bu kavramın sadece ekonomik, siyasi yönde değil sosyal yönde de olması ve kanunlar içinde de bunlarla ilgili düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. RF anayasasında pekiştirilmiş sosyal politika alanının esas yönü mevcut mevzuatta da geliştirilmiştir. Sosyal güvenliği kapsayan yasal çerçeve genişlemeye ve gelişmeye devam etmektedir. Yeni yasalar, cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve hükümet kararları, kabul edilmiş ve halen yürürlükte olan yönetmeliklere değişiklikler ve eklemeler yapıp ve sonra kanun haline getirilmektedir.

Sigorta: halkla ilişkilerin en eski kategorilerinden biri olup, ilkel toplum sonrası zaman içinde toplumsal üretimin vazgeçilmez arkadaşı haline gelmiştir. Ele alınan kavramın orijinal kelime anlamı "korku" ile ilişkilidir. Mülk sahipleri endüstriyel ilişkilerde doğal afetler, yangın, yağma ve ekonomik yaşamın diğer

beklenmedik tehlikeleriyle bağlantılı olarak mülklerinin tahribat ve zarar görme olasılığı karşısında korku hissediyorlardı.

Mülkiyetin çeşitli biçimlerinin geliştirilmesiyle devlet güvencesinin alanı ve imkanları azalmaktadır. Ancak pazar ekonomisine geçiş kaçınılmaz olarak dağıtım ilişkilerinin modelini değiştirmektedir. Sosyal sigorta için dağıtım ilkesi sigortanın temel karakterdir. Piyasa ekonomisinde yeni sosyo-ekonomik koşullara uygun sosyal güvenlik mekanizmaları ve biçimleri oluşturulması ihtiyacı doğmaktadır. Ortaya çıkan sosyal güvenlik sisteminin temeli tazminat sorumluluğunu dağıtan ve mümkün olan maksimum sayıda katılımcıyla sosyal riskleri en aza indiren, örgütsel karşılıklı yardımlaşma ve özyönetimi olan sigorta yöntemlerine dayanmaktadır.

Pazar ilişkilerinin ana özelliklerinden biri - vatandaşlarının korunması için geliştirilen sistemlerin varlığı: sosyal sigorta ve sosyal yardımdır. İnsanın sosyal korumasının esasını sosyal sigorta oluşturmaktadır. Sosyo - ekonomik reformlar döneminde sosyal gruplar arasındaki karmaşıklaşan ilişkilerin temelden değişmesi sırasında toplum piyasa ekonomisindeki sosyal sigorta kuruluşları alanındaki sorunlarla ilgili çözümleri anlamış değildir. Bu bağlamda, esas olan şey sosyal sigortanın teorik temellerinin yanı sıra kavramsal yaklaşımların ve gelişmekte olan mevzuatın öğrenilmesidir.

Piyasa ekonomisine geçiş sosyo-ekonomik ortamı önemli ölçüde değiştirmektedir. Sosyal bilinç içinde "sosyal risk" kavramı geri gelmiştir. Sosyal Risk - çalışanların maddi güvensizlik durumunda ekonomik sürece katılma imkanının kaybedilmesidir. Sosyal risk faktörünün nedeni çoğunlukla objektif karakter taşımaktadır. Örneğin, geçici iş görememezlik durumu, meslek hastalıkları hali, kaza nedeniyle iş görme yeteneğinin kaybı, işsizlik durumunda kazanç kaybı gibi durumlar önemli sayıda insanların imkanlarına bağlı değil veya çok az bağlıdır.

Sosyal sigorta öncelikle aktif ve çalışan nüfusun yanı sıra işverenler tarafından da desteklenmekte olup, onlar tarafından finanse edilmektedir. O ücret karşılığı çalışan kişilerin gelir veya maaş kayıpları gibi çeşitli sosyal risklerin

analizine dayanmaktadır. Sosyal riskler eski iş faaliyetlerinde de mevcut idi, ama çok daha küçük ölçeklerdeydi. Merkezi planlı sosyalist sistem standardize ve minimize ettiği, ancak güvence altına aldığı toplumun belirli koşullardaki ekonomik hayatının yanı sıra sosyal riskler için de sorumluluk taşımaktaydı. Sosyal sigorta sistemi yavaş yavaş da olsa değişmeğe başlamıştır. Tek devlet sosyal sigorta sistemi yerine özerk, bütçedışı, ayrılmış sosyal sigorta sistemi türleri oluşmuştur. Sosyal sigorta türleri emeklilik, sosyal, sağlık, istihdam olarak belirlenmiştir.

Rusya Federasyonu'nda Sosyal güvenlik çeşitlerinden biri de emekliliktir. Emekliliğin tutarı büyük ölçüde çalışma süresine, ücret tutarına ve esas olarak düzenli ödenen emeklilik sigortası primlerine bağlıdır. Emeklilik sisteminin reformu sosyal adalet ilkelerini sağlaması gerekmektedir. Emekliliğin önemli özelliklerinden biri onun toplumun ve politik süreçler üzerindeki etkisi ve bugünkü gelişme alanında ülkenin politikasını belirlemesidir. Rusya'da ülke nüfusunun sosyal güvenliği için devlet bütçedışı emeklilik fonu ve bireysel emeklilik fonları ağının yönetim şirketleri oluşturulmuştur.

Günümüz koşullarında devletin sosyal politikasının gelişimi için yeni mekanizmalar ve uygulama yöntemleri, insanlara gerekli doğrudan sosyal hizmetler kümesini sağlayan temeli oluşturur. RF nüfusun gelişmiş sosyal hizmetler kavramına göre³ bu mekanizmanın en önemli unsurlarından biri sosyal hizmetler sisteminin oluşturulması ve bölgesel düzeyde toplumun farklı kategorilerindeki insanlara farklı sosyal çalışmalarla sosyal hizmetlerin sunulması gerekmektedir. Sosyal hizmetler sisteminin oluşturulması sorunların çoğunu ortadan kaldırmaya yardımcı olmak üzere amaçlanmıştır (Eğitim alanındaki problemler, özürlü aile bireylerinin bakımı, rehabilitasyon, boş zaman faaliyetleri, ilişkilerde çatışmayla ilgili problemler, kendi gücünü sağlama yeteneğinin zayıflaması v.b). Sosyal hizmetler seviyesini yükseltmek için bu yönde devletin organlarının ve çeşitli sosyal yapıların koordinasyonu, özel, hayırsever, dini ve benzeri kuruluşların da sosyal yardım için katkıda bulunmalarını sağlamak gerekmektedir.

---

³ İlk defa bu kavram 1993 yılında kullanılmaya başlamıştır.

Rusya Federasyonu'nda nüfusun sosyal güvenliğinin geniş bir sistemi olan hastalık, analık, iş kazası, işsizlik, sakatlık, yaşlılık ve ölüm, geçici işgöremezlik, çocuklu ailelere yardım v.b ana riskleri kapsamaktadır. Ayrıca, teşvik ve ödenek sistemi mevcuttur ki, bu sistemde özellikle belirli kategorilerde organize olmuş nüfusun çeşitli kategorilerine ücretsiz ulaşım, barınma ve toplumsal hizmetlerden yararlanma imkanları sağlanmaktadır. 1999 yılından itibaren Rusya Federasyonu genelinde, bölgelerde ise daha önceden de yoksul aileler ve yalnız yaşayanlar için sosyal yardım sistemi kurulmuştur.

Sosyal yardım programları adrese dayalı olup, en savunmasız seçilmiş gruplara destek için tasarlanmıştır. Bu programlar genellikle farklı düzeylerde bütçe kaynaklarıyla finanse edilmektedirler. Kural olarak sosyal yardım sistemi vesayet kurumu olup, buradan çıkan sonuç doğrudan devletin yönetiminin özelliği yardımlarla refahı sağlamaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

I. SOSYAL GÜVENLİĞE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

A. Sosyal Güvenlik Anlayışı

Birey, insanlık tarihinin her döneminde, kendisini yoksulluğa iten, geleceğini tehdit eden olaylardan korunma duygu ve çabası içinde olmuştur. Doğanın ve ekonomik yaşamın bireyin önüne çıkardığı tehlikelerin acımasız sonuçlarına karşı korunma ve güvenlik duygusu, insanlık tarihi ile özdeşdir. Hastalık, sakatlık ve yaşlılık gibi insanoğlunun kaçınılmaz yazgısı niteliğindeki olayların, açlık, sefalet ve yoksullukla eş anlama geldiği dönemlerde, bu olayların etki çemberini kıramayan bireyin, yarın endişesinden arınarak, özgürlüğüne kavuşması ve kişiliğini geliştirmesi, bir gereksinim olarak yüreğinde taşıması olanaklı değildir.⁴

İnsan, özel ve meslek hayatı boyunca kazanç ve gelirin azalmasına, tasarruflarından sarf etmeye yol açan türlü olaylarla karşılaşma ihtimali içindedir. Bu olayların bir kısmının gerçekleşip gerçekleşmeyeceği şüpheli olmakla beraber (hastalık, kaza, maluliyet, işsizlik gibi) bir kısmının gerçekleşeceği ise kesindir (yaşlılık, ölüm gibi). Bir kısmı iradi (evlenme, çocuk sahibi olma), bir kısmı ise irade dışıdır (kaza, ölüm gibi). İnsanlar, tarih boyunca kendilerini ve ailelerini yaşamlarında karşılaştıkları bu gibi çeşitli tehlikelere karşı güvence altına alma ihtiyacı hissetmişler ve bunun için çeşitli yollar, önlemler düşünmüşlerdir. İnsan düşüncesi geliştikçe geleceğini güvence altına alma isteği de güçlenmekte ve bu vazgeçilmez bir ihtiyaç haline almaktadır. İşte insanın geleceğini güvenlik altına alma ihtiyacı “sosyal güvenlik” fikrini doğurmuştur.⁵

Fertlerin vazgeçilmez haklarından olan ve herhangi bir meslek veya sosyal risk nedeniyle gelirinde azalma meydana gelen bireylerin, başkalarının yardımına

---

⁴ Güzel A, Okur A.R., **Sosyal Güvenlik Hukuku**, Beta yayınları, 10.bası, İstanbul, 2004, s.1

⁵ Tuncay C., Ekmekçi Ö., **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**, Beta yayınları, 11.bası, İstanbul, 2005, s.7-8

muhtaç olmaksızın hayatlarını idame ettirebilmelerini amaç edinmiş⁶ olan sosyal güvenlik terimi resmi olarak ilk defa, 1935 tarihli Sosyal Güvenlik Kanunu başlıklı Amerika Birleşik Devletleri mevzuatında kullanılmış ve kapsamına; yaşlılık, ölüm ve işsizlik risklerini almıştır. Yeni Zelanda'da 1938 yılında kabul edilen bir kanunla daha çok faydayı kapsayan ve daha da geniş bir kavramı ifade eder şekilde ortaya çıkan sosyal güvenliğin, her biri birbirini bir duvarın tuğlaları gibi tamamlayan çok sayıda tanımı bulunmaktadır.⁷

Evrensel bir ilkeye dönüşen ve çağdaş uygarlığın simgesi olan sosyal güvenlik kavramı, özde, bireyin karşılaşacağı ve yaşamı için tehlike oluşturan olaylara karşı bir güvence arayışının ürünüdür. Tehlikeyle karşılaşan bireye, asgari bir güvence sağlamak, sosyal güvenliğin varoluş nedenidir. Günümüzdeki ekonomik kriz ve küreselleşme olguları, sosyal güvenliğin önemini daha da artırmıştır. En yaygın ve geniş tanımıyla sosyal güvenlik; bir ülke halkının bugününü ve geleceğini güven altına alma hedefiyle birbiri arasında sıkı bir birlik ve uyumun tesis edildiği kurumlar vasıtasıyla,⁸ toplumun tüm bireyleri için; mesleki, fizyolojik ve sosyo-ekonomik risklerin oluşumunu engellemeyi amaçlayan ve alınan tedbirlere rağmen söz konusu risklerin meydana gelmeleri halinde, geliri geçici yada sürekli kesilmiş bireylere sigorta yardımları vasıtasıyla destek sağlayan;⁹ yani, bir ülkede yaşayan bütün vatandaşların geçinme ve yaşama ihtiyaçlarını kadere terk etmeyerek, başkalarının lütuf ve yardımlarına gerek kalmaksızın karşılayan bir sistemi ifade etmektedir. Dolayısıyla sosyal güvenlik; bireylerin geleceğe güvenle bakması için bireyi ve toplumu çeşitli tehlikelere karşı koruyan ve sosyal adaleti gerçekleştiren bir güvenlik sistemi olarak,¹⁰ ekonomik açıdan güçsüz olanları ve insanca yaşamak için yeterli kazancı olmayan kişileri koruyarak yoksullukla mücadeleyi amaçlamaktadır.¹¹

---

⁶ Dilik S., "Sosyal Güvenliğin Karşıladığı Riskler ve Türkiye'de Durum", İş Hukuku ve İktisat Dergisi, Kamu-İş, C:2, S:1, Temmuz 1989, s.3; TANRIVERDİ Hüseyin: Sendikal Profilden Türkiye Gerçekleri, Hizmet İş Sendikası Eğitim Yayınları No: 29, Ankara, Ocak 2000, s.136.

⁷ Tuncay C., Ekmekçi Ö., **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**, Beta yayınları, 11.bası, İstanbul, 2005, s.7-8

⁸ Talas C., **Toplumsal Ekonomi**, 7.Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, Haziran 1997, s.398

⁹ Demirbilek S.,-Sözer A.N., *Türkiye'de Sosyal Sigortalar Kurumlarının Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri*, EBSO Çalışma Grupları Yayınları Seri:5, İzmir, 1995, s.1.

¹⁰ Kocaoğlu M. **Sosyal Politika ve İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1987, s.177

¹¹ Akad M. **Teori ve Uygulamada Sosyal Güvenlik Hakkı**, Kazancı Hukuk Yayınları:112, İstanbul, 1992, s.5.

Sosyal güvenlik, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 25. maddesinde düzenlemiştir. Söz konusu madde; herkesin gerek kendisi gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, konut, tıbbi bakım, gerekli toplumsal hizmetler dahil olmak üzere sağlık ve refahını teminat altına alacak uygun bir yaşam düzeyine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık veya geçim olanaklarından iradesi dışında yoksun bırakacak diğer hallerde güvenlik hakkına sahip olduğunu; evlilik içinden veya dışından doğsun bütün çocukların aynı toplumsal korunmadan yararlanmaları gerektiğini ifade etmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (UÇÖ) göre sosyal güvenlik; toplumun kendi üyelerine bir takım kamusal tedbirlerle, hastalık, analık, iş kazası, işsizlik, yaşlılık ve ölümden kaynaklanan tamamen veya esaslı bir şekilde kazanım kaybının neden olacağı ekonomik ve sosyal zorluklara karşı sağladığı koruma, tıbbi bakım tedariki ve çocuklu ailelerin desteklenmesidir .¹²

B. Sosyal Güvenlik Kavramı

Sosyal güvenlik her zaman devlet ve toplum içinde temel belirleyicilerden birini oluşturmaktadır. Doğrudan ekonominin gelişmesine bağlı olan sosyal güvenlik, sıkı bir şekilde siyaset, çalışan ve işsiz vatandaşların sosyal refahına da bağlıdır. Sosyal güvenliğin ekonomi ve hukuk biliminde müşterek bir tanımı bulunmamaktadır. Anlam olarak sosyal güvenlik “yaşam için herkese cemiyet ve toplum tarafından yeterli malzeme araçları sağlamak”tır.¹³ Diğer bir deyişle, toplumun üyeleri içinde yardımın çeşitli formları sosyal güvenlik olarak yorumlanmaktadır. Biçimleri ve yardım türleri çok çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu ana fikir üzerinden iki temel anlam ortaya çıkmıştır ki, bunlardan biri ekonomik diğeri ise hukukidir. Ekonomi bilim taraftarları toplum üyelerine yapılan her çeşit

---

¹² Adam.E.-Von Hauf M.-John M.: **Social Protection in Southeast and East Asia**, Bonn, 2002, s.404; JÜTTING: 1999, s.5

¹³ Buyanova, M.O., .Gusov K.N, **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**, İzdatelstvo Prospekt”, Moskva.2008. s.6

yardımları kamu fonlarının kullanımıyla sosyal güvenlik içine dahil etmişlerdir.¹⁴ Bu kavramın temelini kamu fonlarını kullanmak suretiyle yararlanan dağıtım yöntemleridir. Hukuki kavram temsilcileri ilk olarak kendi tavırlarını aynı anda birkaç az uyumlu kritere (özellikle ekonomik ve öznal) dayandırmaktadır. Hukukçulara göre sosyal güvenliğin toplumun tüm üyelerine uygulanmamalı, sadece devlet tarafından özel koruma altına alınmış belirli vatandaşlara uygulanmalıdır. Özellikle toplumun gelişimi aşamasında farklı dönemlerde önemli rol üstlenen bazı vatandaşların veya görevlilerin (örneğin; Çarlık Rusya'sında-önce memurlar ve askerlerin, sonra ise ağır sanayide ücretli çalışanlar ve onların ailelerinin) sosyal güvenlik içerisinde yer almaları tartışılmaktaydı.¹⁵

Eski Sovyet hükümeti zamanında sosyal güvenlik hakkı önce tüm ücretli çalışanlara (işçi ve memurlar), sonra ise kolhoz (devlete ait topraklarda üretim yapan kolektif çiftliklere verilen isimdir) üyelerine, çocuklara, çok çocuklu ailelere, yalnız kalmış annelere uygulanmaktaydı. Şimdiki Rusya sosyal güvenlik yasaları işsizlere, mecburi göçmenlere ve mültecilere, emeklilik hakkına sahip olmayanlara da sosyal güvenlik hakkı tanımaktadır. Sovyet hükümetinin ilk yıllarında, sosyal riskler teorisi oluşmuştur ki, buna göre sosyal güvenlik; toplum tarafından iyi tanınan ve hayatı zor durumda olanlara verilen yardımların toplumun üyeleri arasında yeniden bölüştürülmesini sağlamaktır. Sosyal riskler teorisinin temsilçileri V.M.Dogadov, N.A.Vigdorçik, N.A.Semaşko'dur.¹⁶ Bununla birlikte bu teorinin destekçileri sosyal riskler arasına kamu kuruluşları kaynakları, karşılıklı yardım kaynakları, sosyo kültürel hizmet kaynaklarının güvenlik araçlarını da dahil etmişlerdir. Bu bağlamda onlara göre sosyal güvenlik sadece engellilere değil tüm ülke insanlarına yayılması gerekiyordu.

Vsevolod Durdenevskiy'e göre sosyal güvenliğin sınırlarını sıkı biçimde hedefe yönelik sınırlandırmak gerekmektedir. Onun düşüncesine göre böyle bir hedef

---

¹⁴ Habibi R, **Kamu fonlarının kullanımının ekonomik fonksiyonları**, Ekonomi Bilimleri,, 1975 No:5 s.27-34

¹⁵ Buyanova, M.O., Gusov K.N, **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**, İzdatelstvo Prospekt", Moskva.2008. s.7

¹⁶ Dogadov V.M. **Sotsialnoe Strahovanie**. M. Gostrudizdat,, 1930. S.14

“kalkınma ve insan sağlığı” için toplumun yardım etmesidir.¹⁷ Ekonomik ve öznel (kişisel) kriterlere ek olarak fonksiyonel kriterin ilave edilmesi sosyal güvenlik kavramının bilimsel düşüncenin oluşumunda sonraki temel faktör olmuştur.

V.Durdenenvski'nin tutumunu geliştirerek sürdüren V.S Andreyev'e göre sosyal güvenlik; yaşlılık ve özürllülüğe bağlı olarak vatandaşların sosyal güvencesi, anne ve çocuklar için bakım, tıbbi hizmetlerle ve önemli araçlarla tedavi yapılarak sağlıklı hale getirmek, çalışma gücünün onarımı ve korunması için belirli sosyo-ekonomik faaliyetlerin toplamıdır.¹⁸

Sosyal güvenlik problemleriyle uğraşan bilim adamları tarafından V.S.Andreev'in düşünceleri tek anlamlı bulunarak kabul görmemiştir. Konuya ilişkin olarak bilim adamlarının görüşleri bölünmüş, “dar” ve “geniş” alanda sosyal güvenliğin temsilcileri ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu alan temsilcilerinin aralarında da bütünlük bulunmamaktaydı. “Geniş” kapsamın destekçileri sosyal güvenlik kavramının içine “tıbbi hizmet ve muayene”(V.S.Andreyev) ilişkilerini dahil etmeyi öneriyorlardı, ancak sanatoryumda kaplıca tedavisi ve hizmet ilişkilerini dahil etmiyorlardı. Diğer, “geniş” kapsam temsilcilerinin farklı yaklaşımına göre (K.S.Batıgin),¹⁹ tıbbi yardım sosyal güvenlik kapsamının içinde olmaması gerekirdi. Ancak sanatoryumda kaplıca tedavisinin bu kapsam içinde olması zorunludur. Ücretsiz eğitim (orta, orta özel ve yüksek eğitim) konusunda da oybirliği bulunmamaktaydı. V.S.Andreyev,²⁰ R.İ.İvanova ve V.A.Tarasova'ya²¹ göre ücretsiz eğitim sosyal güvenlik kapsamı içinde olması gerekir. T.M.Kuzmina²² göre ise sosyal güvenlik kapsamında eğitimin sağlanması aslında şart değil, ancak okullarda burs verilmesi önemlidir. Sosyal güvenlik hukukunda bazı bilim adamları “dar”

---

¹⁷ Durdenevskiy V. **Sosyal Kültür Hakkı Dersleri**, M.L., 1929. s.10

¹⁸ Andreev V.S (Sovyet Ssosyalist Cumhuriyetler Birliği) **SSCB'de Sosyal Güvenlik Hukuku** . Ders Kitabı. M., 1974. s. 10

¹⁹ Batıgin K.S.Razvitie **Osnavnih Formi Sotsialnogo Obepeçeniya v Svete Novoy Konstitutsii SSSR. Sovetskoe Gosudarstvo i Pravo**. 1979. № 3. s. 19—23

²⁰ Andreev V.S.Konstitutsiya SSSR o Sotsialnom Razvitii i Kulyre // Sotsialitiçeskaya Zakonnost. 1979. № 10. s. 14

²¹ İvanova R İ, Tarasova V.A.Predmet i Metod Savetskogo Prava Sotsialnogo Obespeçeniya. M., 1983, S.80

²² Kuzmina T.M.Sovetskogo **Pravo Sotsialnogo Obespeçeniya** Saratov :Saratovskiy un-t, 1982. s. 128

kapsamdaki sosyal güvenlikten doğrudan devlet bütçesinden verilen ödeneklerle güvenliğin sağlanmasını anlamaktadırlar.²³

Bu soruna en temel yaklaşımı Y.Y.Maçulskaya önermektedir. Onun düşüncesine göre, sosyal güvenlik sosyal risklere maruz kalanlara karşılıksız ve parasız verilmelidir. Bu yüzden sanatoryumda kaplıca hizmetlerini ve eğitimi sosyal güvenlik kavramı içine dahil edilmemelidir.²⁴

C. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Koruma

Rusya'da pazar ilişkilerine geçiş döneminde ekonomik istikrarsızlığın meydana gelmesiyle, sosyal tabakalaşma, yoksulluk, işsizliğin, mültecilerin, evsiz insanların giderek artan sayısı vatandaşların sosyal koruma²⁵ sorunu ile karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Bu sorunu çözmek tek bir hukuk sistemiyle (sosyal güvenlik hukuku) mümkün olmamaktadır. Hukukun bazı alanlarında örneğin: İş hukuku – işsizlik ve problemleri, istihdam, iş alanında sosyal güvencelerinin iyileştirilmesini (örneğin, asgari ücret belirlenmesi), konut hakkı ve hukuku ise - konut edinmeyle ilgili sorunları, aile hukuku - evlilik ve aile konusunda devlet desteği sorularını, ebeveynlerle, çocuklarla ve eşler ile ilgili hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesini, çevre hukuku - toplum üyeleri için normal bir yaşama uygun ekolojik ortamın oluşturulması ile ilgili sorunları gibi konuları kapsamaktadır. Her hukuk dalı kendi alanı içindeki sorunların çözümüne katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte nüfusun sosyal korumasıyla ilgili önemli konulardaki sorunlar sosyal güvenlik yasasına aittir. Böylece, sosyal koruma kavramı sosyal güvenlik kavramından çok geniş olup, sosyal güvenlik sosyal korumanın ayrılmaz bir parçası olmaktadır.²⁶

²³ Andreev V.S. **Pravo Sotsialnogo Obepeçeniya v SSSR** .M., 1974. s. 16-18

²⁴ Maçulskaya E. E. Pravo Sotsialnogo Obespeçeniya Perspektivı Razvitiya . M.Gordets. s. 43

²⁵ Yudin V.P. **Soçialnaya Zaşita**: Ponyatie, Suşnost, Graniçı. Kazan, 1995, s.4

²⁶ Gusov K.N : **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s-14

Sosyal güvenlik sistemlerinin gelişmesiyle sosyal koruma ve sosyal güvenlikteki temel kavramların yeniden tanımlanması sorunu doğmuştur. Bazı yazarlara göre "sosyal güvenlik" terimine bakışı muhtaç vatandaşların güvenliğinin daha fazla tarihsel karaktere sahip olduğu ve sadece XX yüzyılın belirli bir süresi için geçerli olduğu vurgulanmaktadır. Bazı yazarlara göre ise son on yılda kamu alanında "sosyal güvenlik" terimi yerine genel bir terim olarak "sosyal koruma" terimini kullanma eğilimi ortaya çıkmıştır.²⁷ Aynı zamanda sosyal sigorta kapsamında olmayan (örneğin, savaş gazileri) topluma hizmet veren vatandaşların devletin sosyal korumasında olup olmadığını belirlemek için bu terimi korumak gerekmektedir.²⁸

Kavramların tanımında açıklık ve kesinlik eksikliği çelişkili sonuçlara yol açmaktadır. Bir yandan, "sosyal koruma" terimi - "Sadece sosyal güvenlik garantisi değil, aynı zamanda işçilerin işverenlerle ilişkilerde çalışanların haklarını içeren önlemleri garantileyen daha geniş bir kavramdır." Eğer sosyal güvenlik sosyal sigorta ve sosyal yardım gibi düşünülürse, bunu içeren daha geniş bir terim olan sosyal koruma hakkında konuşmak Rusya Federasyonu Anayasasına göre mümkün değildir.²⁹

Literatürde sosyal korumanın tanımı, içeriği ve sınırlarıyla ilgili farklı görüşler vardır. VP Yudin'e göre "sosyal koruma" teriminin kapsamı, sınırları ve içeriği açıkça tanımlanmış değil. G. Skachko'ya göre ise sosyal korumayı beş temel kuruma ayırmaktadır: *devlet sosyal yardımı, devlet sosyal güvenliği,³⁰ zorunlu sosyal sigorta, ek gönüllü sosyal sigorta, gönüllü özel sigorta.*³¹

---

²⁷ <http://lwww.bestreferat.ru/referat-65561.html> (10.10.2009)

²⁸ Lenihov M.İ., **Pravo İ Soçialnaya Zaşita Naseleniya**, Moskova, 2000, s.7

²⁹ <http://www.top-personal.ru/lawissue.html?1548> (05.02.2008)

³⁰ Rusya'da sosyal sigorta konusu bazen sosyal güvenlik altında bazen ise bağımsız olarak yer almıştır. Bazı yazarlar Sosyal Koruma = Sosyal Sigorta + Sosyal Güvenlik formülünü kullanmaktadırlar. Biz ise sosyal korumadan çok sosyal güvenlik kavramına yer verip ve sosyal sigortayı da onun altında inceleme gereği duyduk.

³¹ Gusov K.N : **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s-15

Temelde Rusya Federasyonu'nda iş görme yeteneği olmayan ve yardıma muhtaç insanların sosyal koruması sosyal güvenlik ve sosyal yardımla sağlanmaktadır.³²

Rusya Sosyal Güvenliği aşağıdaki türleri içerir:

- Emeklilik (yaşlılık, malullük, ölüm ve sosyal);
- Yardım parası (geçici sakatlık, hamilelik ve doğum, çok çocuk ve tek anne, düşük gelirli aileler ve özel görevli askeri personel, engelli çocuklar, çocuklar);³³
- Özel kurumlarda (yatılı evler) yaşlı ve engelli insanların bakım hizmeti, mesleki eğitim ve özürlü insanların istihdamı;
- Protez ve ortopedik yardım, engellilerin tıbbi muayenesi ve rehabilitasyonu;
- Engellilere tanınan ayrıcalıklar ve avantajlar.

Eski Sovyet döneminde, zayıf bir teorik çalışma ile bağlantılı olarak sosyal bir kurum olarak sosyal koruma yerine, "sosyal güvenlik" terimi geniş anlamda ülkedeki sosyo-ekonomik ilişkileri tanımlamak için kullanılırdı.³⁴ Aynı zamanda, dar anlamda "sosyal güvenlik" terimi sosyal koruma ilişkiler sistemini belirlemek için kaynakları devlet bütçesinden karşılanan farklı sosyal güvenlik çeşitleri için kullanılmaktaydı.³⁵

Rusya'da piyasa ekonomisinin gelişimi üzerine yol alan ve sosyal koruma özellikleri ile merkezi planlı bir ekonomik sistem ayrıntılarını yansıtan "sosyal

---

³² Galaganov V.P., **Organizaciya Raboti Organov Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'e İzdanie, İspravlennoe i Dopolnennoe, İzdatelskiy Çentr "Akademiya", Moskova, 2007, s.20

³³ Ualova A.B : **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.99

³⁴ Nikonov D.A., Stremouhov A.V: **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s-15

³⁵ <http://www.top-personal.ru/lawissue.html1548> (26.05.2009)

güvenlik” terimi, sosyal koruma alanında ne tüm sosyo-ekonomik ilişkileri belirlemek, ne de idari yapıların yeni fonksiyonları için kullanılabilirdi. Bu nedenle, “sosyal güvenlik” terimi yeni terim olan " sosyal koruma” nın kapsamından büyük ölçüde ayrılmıştır.³⁶

"Sosyal koruma" terimi büyük ölçüde sosyal toplumun özüne en yakın olup, "sosyal güvenlik" terimi ise, bir sosyal güvenlik hakkı olarak var olmaya devam ediyor.

Sosyal koruma – devlet politikası olup, insanların cinsiyeti, etnik kökeni, yaşı, ikamet yeri ve diğer koşulları ne olursa olsun, sosyal, ekonomik, siyasi ve diğer hak ve garantilerinin güvence altına alınmasıdır.³⁷

Şimdiki aşamada sosyal koruma sistemi aşağıdaki konuları içerir:

- Sosyal güvenlik,
- Sosyal sigorta,
- Sosyal destek (yardım).

Nüfusun sosyal korumasının temel prensipleri; insanlık, sosyal adalet, odaklanma, hak ve özgürlükleri güvence altına alınmasıdır.³⁸ Sosyal güvenlik - vatandaşların maddi ve sosyal durumlarındaki değişiklikleri telafi etmek veya etkilerini en aza indirmek için RF mevzuatı dahilinde belirli kategorideki bireylere devlet tarafından sağlanan yasal, ekonomik ve kurumsal tedbirler sistemidir.³⁹

Sosyal koruma sisteminin teorik anlayışının gelişmesine önemli katkı sağlayan kişiler olarak Kholostova E.I, Averin, A.N, Pavlenok P.D, Guslyakova L.G, Zhukov V.I , Grigoriyev, S.I, Panov, A.M, Popov V.G, Topchii .LV, Shelyag T.V ve diğerleri gösterilmektedir. Onların çalışmalarında sosyal koruma sisteminin işleyişi

---

³⁶ <http://lwww.bestreferat.ru/referat-65561.html> (14.08.2009)

³⁷ Süleymanov Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.36

³⁸ Kurbatov V.İ., Soçialnaya Rabota, Uçebnik, Uçebnie posobie, “Feniks”, Rostov Na Donu, s.29

³⁹ Suleymanova G.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie Dlya Vuzov, Feniks, Rostov Na Donu, 2003, s.3 .

ve Rusya Federasyonu nüfusunun sosyo- ekonomik durumun belirlenmesinde rolleri çeşitli yönleriyle incelenmektedir.

Günümüzde "sosyal koruma" çok geniş yorumlanmakta olup içeriğinde sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal sigorta, sosyal yardım, diğer sosyal koruma türleri bulunmaktadır. Geniş anlamda sosyal koruma - sosyal risklerden kaynaklanan karmaşık sosyal grupların çeşitli sorunlarına bir devlet politikasıyla ve hedeflenen eylemlerle devlet kaynakları kullanılarak, toplum içindeki bireylere çok yönlü çözüm sağlamaktır.⁴⁰

Kholostova E.İ'ye göre nüfusun sosyal koruması - iyi yaşam koşulları, ihtiyaçların karşılanması, çeşitli sosyal kategorilerin ve grupların yaşamlarının desteklenmesi gibi bir dizi tedbir vatandaşların normal hayatındaki hastalık, işsizlik, yaşlılık, ölüm gibi riskli durumlara karşı devlet ve toplum tarafından sunulan (sağlanan) sosyo-ekonomik faaliyetler bütünüdür. Ekonomik dönüşüm döneminde savunmasız nüfusa minimum düzeyde maddi destek sağlamak devlet tarafından garantilenmiş ve güvence altına alınmış sosyal politikadır.⁴¹

Sosyal korumanın temel ilkeleri: insanlık, sosyal adalet, odaklanma, bireysel hak ve özgürlüklerin bütünlüğü, para yardımı ilkesi, ihtiyaca göre sosyal yardımların dağıtımı, sigorta primlerinin tutarları ve ödemelerinin işveren ve devlet tarafından bağımsızca ayarlanıp gelirin sınırları belirlenmesi olarak sayılabilir. Sınır çerçevesinde işveren sigorta primi ödemek zorundadır.⁴²

Rusya'da sosyal koruma sisteminin oluşumu henüz tamamlanmış değildir, bilim adamları ve uygulayıcılar tarafından daha fazla geliştirilmesi gerekmektedir.

Rusya Federasyonu Anayasası uyarınca sosyal koruma alanında, her bir vatandaş yaşlılık, hastalık, sakatlık, ölüm, çocukların eğitim için, hem de diğer

---

⁴⁰ <http://revolution.allbest.ru/sociology/d00084176.html> (08.02.2010)

⁴¹ Slovar – spravočnik po soçialnoy rabote, Pod red, Holostovoy E.İ –M, Yurist, 2000, s.424

⁴² Kurbatov V.İ., Soçialnaya Rabota, Uçebnik, Uçebnie posobie, "Feniks", 5'e İzdanie, Rostov Na Donu, 2006, s.480

durumlarda kanun (Madde 39) tarafından belirtilen sosyal güvenceleri garanti altına alınmıştır. Herkesin sağlığının korunması ve tıbbi yardım hakkı vardır; çocukluk, annelik ve aile olgusu devlet koruması altındadır.

Sosyal güvenlik – sosyo - ekonomik faaliyetler sistemi olup, vatandaşlara yaşlılıkta, geçici iş görme kaybında (işsizlik, sakatlık), ölüm halinde maddi güvence garantisi sağlamakta olup; kadın ve annelere yardım parası ve avantajların sağlanması, ailelere ise kişi başına minimum ortalama gelir sağlamaktadır.⁴³

II. RUSYA'DA SOSYAL GÜVENLİĞİN FONKSİYONLARI

Sosyal güvenlik sisteminin amacı onun fonksiyonlarında ortaya çıkmaktadır. Hukuk literatüründe sosyal güvenlik dört temel fonksiyona ayrılmaktadır: *ekonomik, siyasi, demografik, sosyal – rehabilitasyon*.⁴⁴

1. Ekonomik fonksiyon, zor hayat koşullarında olan vatandaşlara maddi destek verilmesi, halka açık işletmelerin bir bütün ve tek tek sektörler bazında gelişimini desteklemek, öncelikli kalkınma alanlarının ekonomik gelişimini sağlamak anlamına gelmektedir.

2. Siyasi fonksiyon, halkın çeşitli sosyal tabakalarının yakınlaşmasına, herkes için iyi bir hayat koşullarının sağlanmasına yönelmiştir. Bu fonksiyon halkın sosyal koruma alanındaki sosyal ilişkileri dengelemek içindir.

3. Demografik fonksiyon, ülke nüfusunun büyümesini teşvik etmek, sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi, vatandaşların yaşam sürelerinin artırılması için hizmet etmektedir.

---

⁴³ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.11

⁴⁴ Şayhatdinov V.Ş. Teoreticheskie **Problemi Sovetskogo Prava Sotsialnogo Obespeçeniya** Sverdlovsk:İzd-vo Uralsk, ,un-ta, 1986. s. 57—75

4. Sosyal – Rehabilitasyon fonksiyonu, (ilk kez prof. R.İ.İvanov tarafından ortaya atılmıştır) sosyal güvenlikte yaşlı ve malüllerin özel gereksinimlerini karşılamak içindir. Bütün vatandaşların sağlıklarının korunması ve hukuki statülerinin korunması için koşulların oluşturulmasını ifade etmektedir.⁴⁵

Sosyal güvenlik çok önemli bir fonksiyon daha gerçekleştirmektedir : Koruma (savunma) fonksiyonu. Her şeyden önce toplum bu problemi önüne koymaktadır, kendi vatandaşları için sosyal güvenliği sağlamak, zor durumda olanları korumak için, çeşitli sorunların çözümünde (maddi, fiziksel, psikolojik, yaşlılık) yardımcı olmak sosyal güvenlik sisteminin temel amacıdır.⁴⁶

III RUSYA SOSYAL GÜVENLİK ÇEŞİTLERİ

A. SOSYAL SİGORTA

Sigorta - halkla ilişkilerin en eski kategorilerindendir. İkel toplumun dağılma döneminde sigorta kademeli olarak toplumsal üretimin vazgeçilmez arkadaşı haline gelmiştir. Sigorta kavramının rusçada orijinal anlamı “strah”⁴⁷ ile ilgilidir. Mülk sahipleri endüstriyel ve ticari ilişkilerde ekonomik yaşamın diğer öngörülemeyen tehlikeleri ile bağlantılı olarak doğal afetler, yangın, yağma, imha veya kayıp olasılıklarına karşı ve ayrıca kendi güvenlikleri için korkuyla yaşamaktalardı.⁴⁸

Toplumsal üretimin riskli yapısı (doğası) - her bir ürün ve eşya üreticisinin mülk edinme başarısını elde etmede endişenin ana nedenidir. Bu zemin üzerinde doğal olarak bir fikir ortaya çıkmıştır. Bu düşünceye göre mülk sahipleri tarafından maddi zararlar dayanışma düzeniyle tazmin edilecekti. Eğer her mülkiyet sahibi tek başına kendi hasarını karşılamaya çalışsa, o zaman bütün malvarlığına eşdeğer mali ve parasal rezerv oluşturmak zorunda kalacaktır. Bu da iflas ve yıkımla sonuçlanacaktır.⁴⁹ Böylece bu dayanışma düzenine katılanların sayısı ne kadar çok

⁴⁵ İvanova R.İ., **Predmet i Metod Sovetskogo Prava Sotsialnogo obespeçeniya** M., 1983. s. 75

⁴⁶ <http://www.poluchi5.ru/load.php?id=011394> (15.03.2010)

⁴⁷ strahovanie=sigorta, strah=korku., Rusçada sigorta kelimesinin kökü “korku” dan gelmektedir.

⁴⁸ Kriçevskiy N.A., **Soçialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.7

⁴⁹ <http://works.tarefer.ru/76/100114/index.html#> (20.01.2010)

olursa işletme başına düşen maliyet de düşük olacaktır. Bunun sonucunda Rusya’da “sigorta” oluştu ve özü dayanışma düzeniyle zararın giderilmesiydi.

Sosyal ekonomi odaklı devletlerde vatandaşların sosyal koruma sistemini iki ana bileşenle *sosyal yardım ve sosyal sigortayla* geliştirmiştir. Sosyal yardım programları en zayıf, savunmasız sosyal gruplara destek için hedeflenmiştir. Bu programlar çoğunlukla bütçe kaynaklarından finanse edilmektedir. Kural olarak, sosyal yardım sistemi vesayet, refah sağlama özellikleri sonucunda doğrudan hükümet kontrolindedir.⁵⁰

Ekonominin durumu işçiler için sosyal risklerin gerçekleşme olasılığının nedenidir. Zor bir mali durumda olmak onlar için tehlikelidir. Sosyal politikann yönü de sosyal koruma organizasyonunu etkilemekte olup bunların başında sosyal sigorta gelmektedir. Ekonomi sosyal politika ve sosyal sigortanın yakın ilişkilerini belirler. Piyasa ekonomisine geçiş önemli ölçüde sosyo-ekonomik ortamı değiştirir. Kamu bilincinde “sosyal risk⁵¹” işçilerin maddi güvensizlik ihtimali ve ekonomi sürecine katılma fırsatlarının kaybına neden olacaktır. Sosyal risk faktörlerinin genellikle objektif bir karakteri olup, geçici iş göremezlik halinde kazanç kaybı, meslek hastalıkları halinde, kaza nedeniyle iş görme kaybı ve işsizlik halinde risk insanların sayısına göre bağlılık göstermemektedir. Sosyal riskler eski ekonomik modellerde de mevcut olup, varlığı çok daha küçük miktarlardaydı. Merkezi planlı sosyalist sistem toplumsal yaşam şartları standartlaştırmış, minimize etmiş ve belirli koşulları güvence altına almıştır. Ancak bu sistem sosyal riskler için de bir sorumluluk taşımaktaydı.⁵²

Mülkiyetin çeşitli biçimlerinin gelişmesiyle devletin sosyal güvenliği sağlayabilme alanı ve imkanları azalmaktadır. Pazar ekonomisine geçiş kaçınılmaz olarak dağıtım ilişkilerinin (sosyal risklerin) modelini değiştirmektedir. Bu sosyal sigorta için temel karakterdir. Böyle durumlarda sosyal koruma için yeni sosyo-

---

⁵⁰ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2’oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.103

⁵¹ <http://www.poluchi5.ru/load.php?id=011394> (28.02.2007)

⁵² Kriçevskiy N.A., **Soçialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.8

ekonomik koşullara uygun mekanizmalar ve formların oluşturulması ihtiyacı doğmaktadır. Ortaya çıkan sosyal güvenlik sisteminin temelinde tazminat yükümlülüğünün azaltılması ve mümkün olan maksimum sayıda katılımcıyla sosyal riskleri en aza indirilmesini sağlayan sosyal sigorta yöntemlerinin geliştirilmesidir.⁵³

Sosyal sigorta – sosyal - çalışma alanını kontrol eden, düzenleyen en önemli mekanizmalardan biridir. Son yıllarda tazminat ödemede belirgin isteksizlik, hızla kötüleşen demografik durum, artan hastalıklar, toplumsal dışlanmaların yoğunlaşması sosyal güvenliğin düzeyini düşürdü. Bu koşullar içinde sosyal sigortanın rolü konusunda sadece nüfus arasında değil, bir çok uzmanın bile açık bir görüşü bulunmamaktadır.⁵⁴

Sosyal sigorta öncelikle aktif, istihdam edilen nüfus ve işveren tarafından finanse edilip yaygınlaşmaktadır. Sigorta gelir kaybına neden olan çeşitli sosyal risklerin veya işçi ücretlerinin ayrıntılı istatistik analizine dayanmaktadır.⁵⁵

Bir ülkedeki sosyal sigorta sisteminin durumu toplumun sosyal refah düzeyine bağlıdır.⁵⁶ Sosyal piyasa odaklı yaklaşıma dayalı şartlara göre; birincisi, kapsamlı bir sosyal altyapı oluşturmak (örneğin, vatandaşlara geniş bir yelpazede sosyal hizmet sunan şirketler); ikincisi, kendi sosyal risklerini sigortalamaları için her bir kişinin şahsi sorumluluğunu artırması; üçüncüsü ise işveren üzerindeki devletin sosyal sigorta (zorunlu sosyal sigorta) yükünü azaltması gerekmektedir.⁵⁷

Zorunlu Sosyal sigorta sistemi

---

⁵³ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.11

⁵⁴ Kriçevskiy N.A., **Soçialnoe Strahovanie**, Uçebnik, "Daşkov İ K", Moskova, 2007, s.31

⁵⁵ Şpargalka Po Strahovomu Pravu, Skoraya Pomoş Studentu, *Strahovoe Pravo*, Okey-Kniga, Moskova, 2007, s.7

⁵⁶ <http://www.nauka-shop.com/mod/shop/productID/39727/> (17.11.2008)

⁵⁷ Mozjorina İ.N., **Soçialnoe Strahovanie V Rossiyskoy Federaçii**, Sbornik Normativnih Dokumentov, "Verşina", Moskova, 2003, s.22

Zorunlu sosyal sigorta devlet sosyal koruma sisteminin bir parçasıdır. Vatandaşların maddi, mali ve sosyal durumlarındaki (kendi kontrolü dışındaki nedenlerden dolayı) değişikliklerin tazmin veya minimize edilmesidir.

Zorunlu sosyal sigorta türleri;

- işsizlik durumuna düşme, iş kazası ve meslek hastalığı, malullük, hastalık, yaralanma, hamilelik ve doğum, ölüm, yaşlılık, tıbbi yardım alma ihtiyacı, sanatoryum-kaplıca tedavisi ve R.F mevzuatında belirlenmiş sosyal sigorta riskleridir.⁵⁸

Zorunlu sosyal sigorta içinde işverenler, sigorta kurumları, sigortalananlar ve diğer organlar bulunmaktadır.

Sigortalayanlar aşağıda sayılmıştır:

- Hukuki şahıslar (yabancılar dahil olmak üzere) ve tüzel kişiler;
- Rusya Federasyonu topraklarındaki faaliyetlerini yürüten uluslararası kuruluşlar;
- Geleneksel sanayi işletmelerinde çalışan Kuzey yerli halkların aşireti, ailesel toplulukları;
- Vatandaşlar (yabancı uyruklular dahil) ve vatansızlar, Rusya topraklarında ikamet edenler, bireysel girişimcilerin –iş sözleşmesi kapsamında istihdam sağlayanlar – medeni hukuk kapsamında sözleşme imzalayanlar;

---

⁵⁸ http://www.garant.ru/dpe/12_99/ (18.06.2009)

- İşsizlere iş bulma hizmetleri veren kurumlar;
- Özgürlükten mahkum olan insanlara iş imkanı sağlayan organizasyonlar;

Sigortacı: Kar amacı gütmeyen kuruluşlar olup, sigorta olayı oluşumunda zorunlu sosyal sigortalıların haklarını sağlayanlar sayılmaktadır.⁵⁹

Sigortalılar: Rusya Federasyonu vatandaşları, yabancı vatandaşlar ve iş sözleşmeleriyle çalışan vatandaşlar, serbest meslek sahipleri, hem de diğer kategorilerdeki vatandaşlar sigortalı olabilmektedirler.⁶⁰

Sigorta olunan şahıs zorunlu emeklilik sigortası kapsamına alınır. Onun yerine sigorta primlerini işveren Rusya Emeklilik Fonuna öder.⁶¹

Sigortalının aşağıdaki hakları vardır:

- Zamanında sigorta güvencesi almak;⁶²
- Mahkemede dahil olmak üzere kişinin kendi haklarını savunmak, (kendi temsilcisi veya sendika yoluyla);
- Zorunlu sosyal sigorta yönetimine katılmak (temsilci veya sendika aracılığıyla);
- Sigorta kuruluşlarına ve RF Hükümetine sigorta prim oranları teklifi sunmak (temsilci veya sendika aracılığıyla) ;

---

⁵⁹ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (30.05.2008)

⁶⁰ Kriçevskiy N.A., **Soşialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.28

⁶¹ Tkaç M.İ., **Slovar**, Populyarniy Yuridişeskiy Ençiklopediçkiy Slovar, “Feniks”, Rostov - Na – Donu, 2008, s.235

⁶² Not: kanunla belirlenmiş şekilde ailesi ve onun himayesinde olan kişiler de bu haklardan yararlanmaktadır.

- Sigortacı ve sigorta kuruluşlarının faaliyetleri hakkında bilgi almak;
- Kendi bireysel hesabında yer alan bilgileri (ikamet yeri ve işle ilgili) yılda bir kez Emeklilik fonundan (ücretsiz) almak;
- Emeklilik fonuna para ödeyen sigortacıdan ücretsiz olarak bireysel hesaba ilgili (kişiselleştirilmiş hesap) bilgiler bulunan evrak kopyasını almak;
- Her hangi bir anlaşmazlık durumunda kendi kişisel hesabındaki bilgilerinin düzeltilmesi için dilekçeyle Emeklilik Fonu organlarına veya mahkemeye başvurmak.⁶³

Sigortalının yükümlülükleri:

Sigortalı sigorta primini ödemek ve güvence sağlamak için güvenilir bilgi içeren belgeleri sigortacıya vermekle, sigorta primlerini ödemekle, Rusya Federasyonu emeklilik fonu organlarına beyanda bulunmak ve kayıt yaptırmakla, zorunlu emeklilik sigortası sigorta tescil belgesi almakla (sigorta kartı ve kimliği) ve sigortacının isteği üzerine emeklilik fonu organlarındaki görevlilere sunmakla, kişiselleştirilmiş hesaptaki bilgi değişikliği veya sigorta belgesinin kaybıyla ilgili dilekçeyle müracaatta bulunmak ve açıklama yapmakla, emeklilik fonu organlarındaki yetkililerin talebi üzerine kişisel bilgileri doğrulayan evrakları sunmakla yükümlüdürler.⁶⁴

Sigorta olayı (sosyal sigorta risk türleri):

---

⁶³ http://www.garant.ru/dpe/12_99/ (29.04.2008)

⁶⁴ Geys, İ.V., **Garantii, Soçialnaya Zaşita İ Podderjka Naseleniya V Rossiyskoy Federacii**, “Delo i Servis”, Moskova, 2005, s.196

Tıbbi yardım alma ihtiyacı, geçici iş görmezlik, iş kazası ve meslek hastalığı, annelik, malullük, yaşlılık, ölüm, işsiz durumuna düşme durumları sigorta olayı sayılmaktadır.⁶⁵

Zorunlu sosyal sigorta türleri:

Zorunlu sağlık sigortası, emeklilik sigortası, malullük sigortası, ölüm sigortası, geçici sakatlık durumunda yardım parası, iş kazası ve meslek hastalıkları durumunda verilen yardım paraları, gebeliğin erken dönemlerinde hastaneye kayıt yaptıranlara bir defaya mahsus olarak verilen ödenekler, çocuğun doğumunda bir defaya mahsus olarak verilen ödenek ve defin işleri için verilen sosyal ödenekler zorunlu sosyal sigortanın türlerindedir.⁶⁶

B. SOSYAL YARDIM

Rusya Anayasasına göre, Rusya insanlığın onurlu bir yaşamı ve özgür gelişimi için koşullar oluşturmayı amaçlayan sosyal bir devlettir.⁶⁷

Sosyal yardım - düşük gelirli ailelere ve tek başına yaşayan düşük gelirli vatandaşlara sosyal yardım parası, sübvansiyon, teşvik, sosyal hizmet ve temel ihtiyaç mallarının sağlanmasıdır.⁶⁸

Sosyal yardım parası (sosyal ödenek)– Rusya Federasyonunun bütçe sisteminin ilgili bütçe kaynağından vatandaşlara belirli bir para miktarının karşılıksız olarak verilmesi olarak tanımlanmıştır.

---

⁶⁵ Fedorova M.Yu., **Soşialnoe Strahovanie Kak Organizaciönn - Pravovaya Forma Soşialnoy Zaşiti Naseleniya**: Problemi pravogogo regulirovaniya, Omsk,2000, s.53

⁶⁶ Udalova A.B., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.100

⁶⁷ <http://revolution.allbest.ru/sociology/d00050988.html> (20.04.2010)

⁶⁸ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s. 465

Sübvansiyon- vatandaşlara sağlanan sosyal hizmetlerin ödemesinin tam veya kısmi olarak tahsis edilmesidir.⁶⁹

Sosyal hizmetler kümesi – mevcut Federal Kanuna (“Devlet sosyal yardım” kanunu) göre bazı kategorideki vatandaşlara sağlanan sosyal hizmetler listesidir.⁷⁰

Devlet sosyal yardımın amacı:

- Yoksul ailelere ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşların yaşam standartlarını korumak, kişi başına asgari geçim düzeyinin sağlanması,

- Bütçe fonlarının hedeflenen kullanımı;

- Muhtaç vatandaşlar için sosyal destek hedefinin artırılması;

- Evrensel, sosyal açıdan kabul edilebilir kalitede sosyal hizmetler için gerekli koşulları yaratmak,

- Sosyal eşitsizliklerin azaltılması;

- Düşük gelirli vatandaşların gelirlerinin artırılmasıdır.

Devlet sosyal yardımı aşağıdaki şekillerde yapılmaktadır:

Devlet sosyal yardımı iki şekilde yapılmaktadır. Bunlardan birincisi nakit ödemeler şeklinde: sosyal yardım parası, sübvansiyonlar ve diğer ödemelerdir.

---

⁶⁹[\(http://www.consultant.ru/law/ref/ju_dict/?word=%C2%E8%E4%FB+%E3%EE%F1%F3%E4%E0%F0%F1%F2%E2%E5%ED%ED%\)](http://www.consultant.ru/law/ref/ju_dict/?word=%C2%E8%E4%FB+%E3%EE%F1%F3%E4%E0%F0%F1%F2%E2%E5%ED%ED%) (10.08.2009)

⁷⁰ FZ-(Federalnyy Zakon), “O Gosudarstvennoy Soşialnoy Pomoşhi” 17 İyul 1999 Goda, No:178-FZ-St.1

İkincisi ise aynı yardım şeklinde olup: yakıt, gıda, giyim, ayakkabı, ilaç ve diğer aynı yardımlardır.⁷¹

Sosyal koruma sistemlerinin ana ilkesi - yardıma muhtaç olan ve kendisine bakamayacak durumda olanlarla ilgilenmektir. Hayırseverlik ve yardım başlangıçta dini kuruluşların temel işlevlerinden biriydi. Ancak, bu işlevlerin devletler tarafından yapılması çok uzun bir zaman aldı.⁷²

Sosyal alanda reformların uygulanması her zaman toplum tarafından büyük bir temkinle karşılanmıştır. Kötü reformlarla ilgili pek çok örnek bulunmaktadır ki, bunun sonucunda ülkelerde ayaklanma, isyan, istifa ve hatta rejim değişikliği bile olmuştur.⁷³

Sosyal reformlar çoğu yöneticiler için "baş ağrısı" olmuştur. Bir taraftan, ekonominin verimli ve etkili çalışmasını sağlamak için genel ekonomik faaliyetleri canlandırmakla uğraşırken, diğer taraftan ise, devlet zaman zaman sosyal teşvikleri ve kamu yardımı alıcılarının sayısını azaltmak zorunda kalmıştır. Bu tür önlemler halk arasında son derece hoş karşılanmamakta ve toplum içinde devletle ilişkileri gerginleştirmektedir.⁷⁴

Teşviklerin azaltılması süreci ve devlet desteğine muhtaç nüfus tabakasının seçimi subjektif karakter taşımaktadır. Muhtemeldir ki bundan dolayı "ekonomistin ikilemi" – ekonominin maksimum verimliliği ile sosyal yardımın eşit ve adil dağılımını sağlaması arasında seçim yapmaktır. Modern ekonomi bilminde sosyal problemleri çözmek için üç temel yaklaşım vardır.

İlk ana fikir veya yaklaşım piyasa ekonomisinin gücüne dayanmayı önermektedir. Mantığı aşağıdaki gibidir: ekonomik kalkınma, en azından orta ve

---

http://www.consultant.ru/law/ref/ju_dict/?word=%C2%E8%E4%FB+%E3%EE%F1%F3%E4%E0%F0%F1%F2%E2%E5%ED%ED% (15.08.2009)

⁷² http://www.krotov.info/spravki/temy/p/pomosch_soz.html (13.12.2009)

⁷³ İsaeva A.K., "Novoe V Zakonodatelstve O Lgotah", Sbornik Ofiçialnih Dokumentov, Vıpusk 7, Omega – L, Moskova, 2007, s.15

⁷⁴ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.178

uzun dönemde ülkenin sakinlerinin yaşam standartlarının yükselmesini garanti etmektedir. Eğer bu kalkınma ekonominin gelişmesini “kamçılacaksa” o zaman devletler bir süre sosyal programlardan imtina edebilirler. Bunun karşılığında ekonomik gelişimin hızı artacak, işsizlik azalacak ve bütçe dolacaktır. Bu da sosyal tabaka finansmanı için kullanılacaktır.⁷⁵

İkinci yaklaşıma göre, devlet politikası en savunmasız, muhtaç vatandaşlara yardım etmek olmalıdır. Bu nedenle, kamu gelirleri eşit dağılımın merkezinde yer almalıdır, reformlar yoksullar tarafından finanse edilmemelidir. Eğer böyle bir tehdit varsa, o zaman dönüşüm (reform) yapılmamalıdır.

Üçüncü yaklaşıma göre, ekonomik reformlar sosyal alanda ne kötü ne de iyidir. Sorun onların başarı ya da başarısızlıkları için risklerin dağılımındadır. Eğer devlet zamanında muhtaçlara veya ihtiyaç sahiplerine (yoksullar, emekliler, işletmeler, ekonominin farklı sektörleri) destek sistemini oluştursaydı en sancılı reformlar bile başarıya ulaşabilirdi.⁷⁶

C. SOSYAL HİZMET

İnsan - çaresiz bir varlıktır. Sağlık – tam bir sosyal, biogenetik, psiko - fizyolojik ve fiziksel mutluluk hali olup, bütün sistemler sosyal ve doğal çevreyle dengelenir, hastalık durumları ve fiziksel kusurlar olmamaktadır.⁷⁷

Sağlık ve hastalık arasındaki sınır semboliktir. Hastalığın üç nedeni olabilmektedir: *biyolojik, psikolojik ve sosyal*. Sağlık ve hastalık birçok biyolojik ve sosyal neden sonucunda gelişen durum olarak kabul edilir.⁷⁸

---

⁷⁵ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, “Feniks”, Rostov-Na-Donu, 2007, s.302

⁷⁶ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2’oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.301

⁷⁷ Çernosvistov E.V., **Soçialnaya Mediçina**, Uçebnik, Moskova, 1992, s.3

Bilimsel Literatürde “nüfus sosyal hizmeti” kavramı göreceli olarak nadiren kullanılır. Bazı akademisyenler bugünkü koşullarda, sosyal hizmeti sosyal faaliyetlerin örgütsel formu olarak insanlık, sosyal rehabilitasyon, aile ve toplum ile ilgilenmesi olarak tanımlamaktadır.⁷⁹

Herhangi bir terim gibi "sosyal hizmetler" kavramı ideal kavram olarak açıklanır. Sosyal hizmetin sistematik özellikleri açısından, o alt sistemler ve unsurların bileşenlerinden oluşur. Biçimsel bakış açısından sosyal hizmet – sosyal faaliyetlerin bir türü olup, bir ağ üzerinden uygulanan sosyal hizmetlerin müşterilerinin nihai hedeflerine ulaşmak için kendi aralarında oluşturdukları etkileşimdir.⁸⁰

Sosyal hizmet kavramı ülkeden ülkeye göre farklı anlam taşımaktadır. Örneğin, Finlandiya’da Sosyal Hizmetler Yasasında tanım şöyledir: “ birey, aile ve toplumun gelişimini teşvik etmek için yaşama destek veren kaynaklar ve sosyal yardım paralarıyla ilgili faaliyetlerden oluşan sosyal hizmetler kümesidir”.⁸¹

Rusya Federasyonu’nda nüfus sosyal hizmetleriyle ilgili temel yasal düzenlemeler “R.F nüfusun sosyal hizmet esasları” kanununda yer almaktadır. O kanun sosyal hizmetleri “sosyal hizmet faaliyetleri bireysel destek uzmanlarının yardımıyla sosyal-ev, sosyal-tıbbi, psikolojik – eğitim, sosyal - yasal hizmetlerle vatandaşların kötü durumda olan yaşam şartlarını sosyal topluma uyumlu hale getirip rehabilitasyonu sağlanması şeklinde ifade etmektedir.⁸²

Yerli kaynaklarda çağdaş deneyimleri genelleştirmek ve bu temelde sosyal hizmetlerin doğasını çeşitli kategorideki insanlar için belirlemek - çağdaş sosyal

---

⁷⁸ Komarov YU.M., «V Reformah Naşe Buduşee» // «Medicine for you» Courier. -№3(35) - 1997 - s.17

⁷⁹ <http://revolution.allbest.ru/sociology/d00041249.html> (27.02.2010)

⁸⁰ Barker R., “Slovar po soşialnoy rabote”, Moskova, 1994, g, s.113

⁸¹ «Zakonodatelstvo zarubejnih stran po soşialnomu obslujivaniyu naseleniya» -Moskova, 1994.

⁸² FZ –Federalnıy Zakon, “Ob Osnovah Soşialnogo Obslujivaniya Naseleniya V Rossiyskoy Federacii” 10 Dekabr 1995 g, No:195-FZ.

politikanın bir parçası, nüfusun sosyal koruma sisteminin yeni bir yönünü oluşturmaktadır.⁸³

Günümüzde sosyal hizmetler sisteminin gelişimi Rusya'nın değişik bölgelerine özgü kuruluşların ve teknolojilerin bir ağ altında oluşturulması aşamasındadır. Ayrıca etkin bir sosyal hizmetler sistemi oluşturmak için sosyal hizmetlere muhtaç insanı ve gerçek çevresini tanımlayan her bir bölgeye özgü araçların da oluşturulması gerekmektedir.

“Rusya sosyal hizmet esasları” Federal kanununda (15 Kasım 1995) sosyal çalışma orta bir düzeyde kuram olarak sosyal hizmetlerin etkinliğini sağlamak için tasarlanmıştır. Aynı zamanda sosyal hizmetlerin etkinliğini büyük ölçüde profesyonel uzmanların düzeylerinden, belirli bir kişi veya grup halindeki insanlarla çalışma yeteneklerine bağlıdır.⁸⁴

Bu nedenle, bilim adamlarının görüşüne göre sosyal hizmetlerin etkinliğini her iki genel (memurlar bazında bir bütün olarak etkinliğini değerlendirmek için) ve özel (bireysel çalışma ve sosyal çalışma yöntemleri, profesyonellerin bireysel çalışması, kurum çalışanları) kriterlere göre tespit edebilir. Sosyal hizmetlerin kriterlerinin kaynağının belirlenmesinde sosyal hizmetlerin sunulmasındaki amaç ve hedeflerin, bunların gerçekleşme düzeyi yatmaktadır.

Bu temelde aşağıda önemli noktalar şunlardır:

- Birincisi, sosyal hizmetlerin amaçları toplumsal düzeyde, bölgesel, yerleşim merkezleri, il ve ilçe bazında, nüfus grupları ve bireysel düzeyde incelenebilmektedir;

---

⁸³ Topçiy L.V., “*Soşialne Slujbi Rosii*”, ot optimalnogo minimuma k garmonii raznobraziya, Ros, Jurnal SR-1997 g, No:1, s.8-17

⁸⁴ Firsov M., Studentova E., **Teoriya Soşialnoy Raboti Фирсов** : Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, İzdatelstvo: Vlados, 2000, s.15

- İkincisi, sosyal hizmetler hedeflerine ulaşırken 1990'lı yılların ilk yarısında siyasi-ekonomik reformlar kapsamında oluşan sosyo – ekonomik, ahlaki – psikolojik, çevresel, siyasi ve diğer koşulları da dikkate almalıdır;

- Üçüncüsü, Rusya modern sosyal hizmet hedeflerinin ülke ve bölgeler için kriz süreçlerinin olumlu ve objektif değerlendirilmesine bağlı olup, aynı zamanda farklı kategorideki nüfusun sosyal durumunu stabilize etmesi gerekmektedir.⁸⁵

Sosyal hizmet alanında pratik ve örgütsel problemleri çözmek için toplumda uygulanan geçerli sosyo-ekonomik yapıların sistem gereksinimleriyle bu alanın sistem fonksiyonları ve hedefleri belirlenebilmektedir. Bu insancılığın fonksiyonları şöyledir;

1) *Yoksullara yardım, zayıf, hasta ve hayatta zor durumda olan insanlar: Eğer bir kişinin hastalık ya da herhangi şartlar nedeniyle zor duruma düşüyse insancıl yaklaşımla önemli potansiyele sahip toplumun diğer üyeleri onun hayatını kurtarma ve çalışabilir duruma (eski haline) dönmesine imkan sağlayabilirler. Ayrıca, “toplumsal organizma”lara (devlet, toplum, millet, ulus, etnik köken, vs) yararlı olanlar sadece potansiyel olarak güçlü ve sağlıklı insanlar değildir.*

2) *“Toplumsal organların” sözde “enerji fazlalarının” üretimine destek vermek: Bu fonksiyona göre “toplumsal organizmalar”ın hayatta kalmak için kaynak gereksinimleri önemli ölçüde değişebilir. Örneğin, bir savaş veya doğal afetler nedeniyle bu değişim olabilir.*⁸⁶

---

⁸⁵ Topçiy L.V., “Soşialniye slujbi Rosii: ot optimalnogo minimuma k garmonii raznoobraziya”, Ros, Jurnal SR-1997 g, No:1, s. 8-17.

⁸⁶ Zaharov M.L, Tuçkova E.T., **Pravo sotsialnogo obespeçeniya**, Uçebnik, Moskova, 2005,s.95

IV. RUSYA SOSYAL GÜVENLİĞİNİN TARİHÇESİ

A. RUS İNKİLABI ÖNCESİ

Sosyal güvenliğin ortaya çıkması bazı önkoşullara bağlıdır. Bu koşullardan başlıcası hayatın zor anlarında insanların yardıma muhtaç olduğu durumlardır.⁸⁷

Rusya’da sosyal destek bin yıldan daha fazla zamandır varolmaktadır. Hayırseverliğin en basit formları eski Slovaplarda bile bilinmekteydi. Ancak geniş anlamda yardıma muhtaç olanların yardımdan yararlanması 988 yılında olmuştur.⁸⁸

Hristiyanlık insanları yardım ve özen göstermeye çağırmaktadır; “kendi yakınındakini kendin gibi sev” prensibiyle önce yardıma muhtaç olanlardan dilenci ve yoksulların yedirilmesi sağlanmaktaydı. 996 yılında Prens Vladimir bir tüzük yayınladı. Bu tüzüğe göre yoksul ve sakatların bakımı papazlara emanet edilmiştir. Manastır ve kiliselerde çeşitli hayır kurumları oluşturulmuştur ki, bu kurumlar özel bir vergi olan (on kuruş gibi) onlukla finanse edilmekteydi.⁸⁹

Sonraki yüzyıllarda “Çare”, “Sadaka”, “Yalvarmak”, “Merhamet”, gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Hayırseverlik birbirini tamamlayıcı yönlerde gelişmekteydi. İlki prens ve efendilerin yetimlere, yaşlı ve diğer muhtaçlara karşı şahsi hayırseverlikleri; diğeri ise, devletin hayırseverlik faaliyetleri idi ki, bunlar da kilise ile yakından bağlıydı.⁹⁰

Feodal ilişkilerin gelişimi döneminde sosyal güvenlikle ilgili yasal kararname ortaya çıkmıştır. Rusya’da ilk kaynak Yargıç IV. İvan’ın kararı

⁸⁷ Gusova K.N. *Pravo sotsialnogo obespeçeniya*. S. M., 2001, s.96

⁸⁸ Solovyov S.M., *İstoriya Rosii s Drevneyşih Vremen*, Moskova, 1988, s.91-97

⁸⁹ Udalova. A.V. *Pravo sotsialnogo obespeçeniya*, uçeбноe posobie 3. izdanie, Moskva., 2008. C. 26

⁹⁰ Deryabin P.O., *O Hristyanskim Miloserdii Po Uçeniyu Svyatih Otçov*, Moskova, 1878, s.3

olmuştur. Orada ifade edildiği üzere çocuksuz dul kadın kocasının ölümünden sonra dul parası alma hakkına sahip olur.⁹¹

İvan Groznı hükümdarlığı zamanında “ Merhametliler hakkında” kararname yayımlanmıştır. Kararnameye göre yaşlı ve ihtiyaçlıları belirleyip en uygun şekilde temel ihtiyaçların sağlanması gerekmektedir.

B. XVII-XIX YÜZYILIN SONUNDA

Ünlü reformcu 1. Pyotr konuya ilişkin oldukça farklı önlemler almıştır. O açıkça sadaka verilmesini yasakladı, 1691 yılında Büyük Pyotr bir kararname yayınladı. Bu kararnamede “dilencilerin ve topal taklidi yapanların toplanması ve onların cezalandırılması,” yalancı dilenci gibi davranan kişilerin Sibiryaya sürgüne gönderilmesi ve sadaka için dilenci sevgisi olanları 10 rubleye kadar cezalandırılması kuralları getirilmiştir. 1. Pyotr zamanında devlet emekli maaşı, hayvanlar için yem parası, toprak verilmesi ve ticaretle uğraşmak için yardımlar sağlanmaktaydı. Pyotr devrimi iki eğilimle rekabet etmekteydi: Devlet hayırseverlik sistemi ve özel hayırseverlik. Zamanla sonuncusu neredeyse tamamen devlete tabi olmuştur ki bu da sosyal desteğin esas yönlerini belirlemekteydi.

II Yekaterina zamanında 1763 yılı “eğitim evlerinin kurulması” Manifestosuyla bir çok “ hayır kurumları” kurulmuş ve yoksulların bakımının Rusya Devletinin esas amaçlarından biri olduğu vurgulanmıştır.

Sonraki zamanlarda Moskova ve Petersburg’da terkedilmiş ve yasadışı doğmuş çocuklar için eğitim evleri oluşturuldu. Yoksul hamileler için anonim bölümler hastaneler yapılmıştır. Yekaterina zamanında 1765 yılında hayırsever faaliyetlerde bulunan ekonomik bir topluluk oluşturuldu.⁹²

---

⁹¹ Zaharov M.L., Tučkova E.G., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**, Uçebnik, Volters Kluver, 2005, s.36

⁹² Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.167

1861 yılında, köylü reformundan sonra ihtiyaç sahiplerine sosyal destek sağlanması büyük önem kazanmıştır. Çünkü, bu dönemde çok sayıda insana istihdam bir sorun olmaya başlamıştı. Meslek evleri kurularak “siyah” (sokak ve meydan temizliği v.s.) işleri yürütmek için insan grupları oluşturuldu. Bu kurumların temel amaçları, geçici iş sağlamakla birlikte, insanların ahlaki eğitimi ve acı karşısında ahlaki dayanıklılığın güçlendirilmesiydi.

1912 yılında sosyal yardımları geliştirmek amacıyla iki yasa kabul edildi;⁹³ “Hastalık halinde güvence”⁹⁴ ve “İşçilerin işyeri kazalarına karşı sigortalanması.”⁹⁵ Genel haliyle sosyal güvenliğin aşağıdaki edimleri (dalları) oluşmuştur: hamilelik ve doğum aylığı,⁹⁶ geçici işgörmezlik aylığı (veya ödeneği),⁹⁷ malüllük aylığı ve ölüm aylığı.⁹⁸

C. ESKİ SOVYETLER ZAMANI

Ekim (ay) Sosyalist Devrimi Eski Sovyet hukuk tarihinin ilk sayfasını açtı. Bu proleter (devrimci-işçi) hukuku olup, sınıf karakteri taşımaktaydı (Proleter sınıfın hukuku). Komünist partinin manifestosunda K.Marks ve F.Engels hukuku; kanunla kurulmuş egemen sınıfın iradesi şeklinde tanımlıyordu. Proletarya hukuku eski Sovyet döneminin ve askeri komünizmin ilk yıllarında Marksist-leninist doktrini doğrultusunda proletarya diktatörlüğünü uygulama aracı gibi görülüyordu. Bu hukuk (hak) kanun ve yasal düzen kategorilerinde değil, “devrimci sınıf yasası” ve “amaca uygun devrimci” olarak değerlendirilmekteydi.⁹⁹

Devrim sonrasının birinci yılında Rusya hükümeti bir sıra kararname yayınladı. Bu kararnameler gelecek yıllarda oluşturulacak işçilerin geniş sosyal

---

⁹³ Udalova. A.V. **Право социального обеспечения**, учебное пособие 3. издание, Moskva., 2008. C. 28

⁹⁴ Türkçe karşılığı: **hastalık sigortasıdır**

⁹⁵ Türkçe karşılığı: **iş kazası sigortasıdır**

⁹⁶ Türkçe karşılığı: **anahk sigortası**

⁹⁷ Türkçe karşılığı: **işsizlik sigortası**

⁹⁸ Türkçe karşılığı: **malüllük sigortası ve ölüm sigortası**

güvenlik yasalarının temelini oluşturmaktaydı: 30 Ekim 1917 yılında sosyal sigorta konusunda hükümet raporu yayınlandı, 8 Kasım 1917 yılında yayınlanan kararnameye göre “emekli maaşlarının arttırılması”, 11 Aralık 1917 yılında ise, “hastalık sigortası” kararnamesi yayınlandı. Bu kararnamelere göre sosyal sigortaya istisnasız tüm çalışanlar, ayrıca kırsal ve kentsel yoksullar da tabi idi. Sosyal sigorta her çeşit çalışma kaybını kapsamaktaydı (*hastalık, sakatlık, malüllük, yaşlılık, analık, dulluk, yetimlik ve işsizlik*) Sakatlık ve işsizlik durumları en az bir tam maaşla telafi edilmekteydi. İşçi ve memurlar sigorta primi ödemekten muaf tutulmaktaydı. Böylece devrim olaylarının ruhu içinde sosyal güvenlik alanında oldukça hızlı bir şekilde siyasi ve ekonomik değişiklikler oldu.¹⁰⁰

Köylülerle ilgili sosyal güvenlik politikası ise farklıydı. 14 Mayıs 1921 yılından itibaren Milli Sovyet Komisarlığı kararnamesiyle işçilerin, köylülerin ve Kızıl Ordu asker ailelerinin sosyal güvenlik durumlarının iyileştirilmesi amacıyla köy şurası ve mahalli yürütme komiteleri altında köylü yardımlaşma kurulları oluşturulması emr olunmuştur. Bu kurullar muhtaçlara yardım etmek, kamu fonlarının dağıtımını sağlamak, kamu istihdam yardımını düzenlemek için oluşturulmuştur.¹⁰¹

Yasal düzenlemelerde bütün çalışanlara tam sosyal güvenlik hakkı sağlamış, başka birisinin çalışmasını sömürmeden, her çeşit işgücü kaybı ve dünyada ilk kez işsizden, işveren ve devlet tarafından, tam özerklik sağlanması ve sendikaların geniş katılımı ile düzenlemeler yapılmıştır.¹⁰²

Eski SSCB 1936 anayasasında vatandaşların geniş sosyal hakları pekiştirildi ve güvence altına alındı (SSCB vatandaşlarının yaşlılıkta, işgörmezlik durumlarında,

---

⁹⁹ Stučka P.İ. **İzbranne Proizvdeniya po Marksistsko-leninskoy teori Prava Riga** , 1964. s. 227

¹⁰⁰ Dobrohotova E.N, Filippova M.V **Sovetskoe Pravo Sotsialnoe Obespeçeniya**. Uçobnoe posobie, Yantrturaeva M.A. - S.-6.: İzd-vo S.-Peterburg. un-ta, 1992. s 19.

¹⁰¹ Andeev V.S **Sotsialnoe Obespeçeniye v SSSR. Sovetskoe pravo Sotsialnogo Obespeçeniya**: Kurs lektsiy, temı IX-XIV /. - M.: RİO VYUZİ, 1970. s. 12.

¹⁰² Andreev V.S **Pravo sotsialnogo obespeçeniya v SSSR**. Uçebnik /. - 2-e izd., s izm. İ dop. - M.: Yurid. lit., 1980. s. 26-29.

hastalık halinde maddi destek hakkı).¹⁰³ 1977 yılında kabul edilen SSCB anayasasında SSCB vatandaşlarının yaşlılık halinde, hastalık halinde, tam veya kısmi sakatlık (işgörmezlik) halinde, yanı sıra ölüm halindeki maddi destek hakları pekiştirilmiştir. Ayrıca, Anayasaya bu yasanın uygulanması için kurumsal ve yasal güvenceler yerleştirilmiştir.¹⁰⁴

D. XX YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında eski SSCB'nin sosyal güvenliği üç ana alanda gelişmişti:

1) *Askeri personelin devlet sosyal güvenliği, devlet, ulusal ve yerel bütçe hesabına eğitim görenler ve çeşitli diğer kategorilerdeki vatandaşların sosyal güvenliği;*

2) *İşyeri primleri ve bütçe ödemeleri hesabına sendikaların yönetimi altında çalışanların, işçilerin ve memurların devlet sosyal sigortası;*

3) *Çiftçi birliklerinin gelirlerinden yapılan kesintiler ve bütçe ödenekleri hesabına çiftçi birliklerin¹⁰⁵ sosyal güvenliği.*

Malullerin sosyal rehabilitasyon sistemi ise daha fazla genişleme sağlamaktaydı (yatılı okul ve öksüz evlerinden onların istihdam edilmelerine kadar, ulaşım araçları temin edilmesi, protez ihtiyaçlarının giderilmesinin yanı sıra mesleki eğitim ve hayata yeniden kazandırma).¹⁰⁶ Malullerin evlerine kadar götürülen sosyal hizmetler gelişmeye başladı. Evlere, yatılı okullara, öksüz ve yaşlılar evine götürülen hizmetlerin yanında aşağıdaki hizmetleri de sunmaktaydı:

¹⁰³ Dobrohotova E.N, Filippova M.V **Sovetskoe Pravo Sotsialnogo Obespeçeniya**. Uçobnoe posobie /., Yantrturaeva M.A. - S.-6.: İzd-vo S.-Peterburg. un-ta, 1992. s 36

¹⁰⁴ Udalova. A.V. **Право социального обеспечения**, учебное пособие 3. izdanie, Moskva., 2008. C. 29

¹⁰⁵ Türkçede kullandığımız **çiftçi birlikleri** rusçada **kolhoz** kelimesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır.

¹⁰⁶ Gusova K.N., **Pravo sotsialnogo obespeçeniya Rossii** / Podred.. M., 2004. s. 155-157

- Haftada bir veya iki kez gıda paketlerinin teslimi;
- Çamaşırların yıkanması ve değiştirilmesi en az on günde bir defa;
- Konut temizliği;
- İlaçların teslimi, kamusal hizmetler, posta gönderilmesi v.s.

Ev hizmetlerinin önemli bölümünü Kırmızı Haç Cemiyeti gerçekleştirmekteydi. 1971 yılında yasada “kadın işçiler”le ilgili özel bir bölüm yer aldı. Burada çocuklu kadınlar, hamile kadınlar ve çalışan kadınlara sosyal güvence verilmekteydi.¹⁰⁷

Eski Sovyet döneminde çalışanların emeklilik sigortası Devlet Sosyal Sigortası yoluyla gerçekleştirilmekteydi. Sigorta primlerini ne işverenler ne de sigortalılar yatırmaktaydı.¹⁰⁸ Böylece 1980’li yılların sonlarında aşağıdaki nedenlerle emeklilik reformuna ihtiyaç duyulmuştur. Emeklilik sistemi üretimsel fonksiyonunu yitirmiş, herkese eşit emeklilik haline gelmiştir. Bu sistem emekli olanları erken emeklilik ücreti düşüklüğünden koruyamamaktaydı. Ülkede birkaç ayrı alt emeklilik sistemi oluşmuştu.¹⁰⁹

Eski Sovyetler birliğinin çöküşünden sonra vatandaşların temel sosyal güvenlik çeşitlerine yenileri eklendi. Özellikle, 20 Kasım 1990 yılında “Rusya Federasyonu Devlet Emekliliği” R.F No:340-1 nolu kanunla ilk kez vatandaşların devlet sosyal emeklilik hakkı pekiştirilmiştir. Vatandaşların sosyal hizmet hakkı (hukuku), çeşitleri ve içerikleri 15 Kasım 1995 yılında çıkarılan “Rusya Federasyonunda Halkın Sosyal Hizmetlerinin Temelleri” ve 2 Ağustos 1995 yılında

---

¹⁰⁷ Luşnikov A.M., Luşnikova M.V., Trausina N.N. **Gendernoe ravenstvo v semye i trude: zametki yuristov.** M., 2006. 108-114

¹⁰⁸ Zaharov M.L., Tuçkova E.G. **Pravo sotsialnogo obespeçeniya Rossii** . M., 2004. s. 46

¹⁰⁹ Tuçkova E. G., Zaharov M.L. **Sotsialnoe obespeçenie i obsulujovanie pensionerov.** M., 1988. s. 47-55.

çıkarılan “Yaşlı ve Malul Vatandaşların Sosyal Hizmetleri” kanunlarıyla belirlenmiştir.¹¹⁰

12 Ocak 1996 yılında kabul edilen “Cenaze ve Defin İşleri Hakkında” Federal Kanunla vatandaşların cenaze hizmetleri konusunda hakları korunmuştur. Bu kanunla vatandaşlar cenaze töreni için uygun yardım parasını almayı (kendi seçimlerine göre) ya da ücretsiz cenaze hizmetlerinden yararlanmayı (parasal yardımı aşmayacak kadar) tercih etme hakkına sahip olmuştur.

Rusya Sosyal Güvenlik Sisteminin geliştirilmesinde diğer önemli bir adım da aşağıda belirtilen çok sayıda tazminat ödemelerinin sigorta kapsamına alınması olmuştur:¹¹¹

- Anne ve diğer akrabalara, fiilen çocuk bakımı yapanlar;
- 1. grup engelli bakmakla yükümlü kişiler;
- 80 yaşına ulaşan kişiler;
- Doktor hükmüyle bakıma muhtaç yaşlılar;
- Lisans öğrencisi ve mastır öğrencilerden tıbbi nedenlerle akademik izinde olanlar;
- Kocalarıyla birlikte iş bulunmayan yerlerde yaşayan askeri personel eşleri;
- Vesayet altındaki çocuklar;
- Mülteciler ve mecburi göçmenler.¹¹²

¹¹⁰ Maçulskaia E.E. **Pravo Sotsialnogo obespeçeniya: perspektivı razvitiya**. M., 2000. s. 131-142

¹¹¹ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoie i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.58

Ancak bu hızlı gelişime rağmen sosyal güvenlik yasaları ne yazık ki günümüz koşullarına uyum sağlayamamaktadır. Enflasyon, işsiz sayısında artış, nüfusun çoğunluğunun fakirleşmesi ve demografik durum gibi nedenlerle reforma ihtiyaç duyulmaktaydı.¹¹³

V. RUSYA SOSYAL GÜVENLİĞİNİN FİNANSMANI

A. SOSYAL SİGORTA FONU

1. Fonun Yapısı

1 Ocak 1991 yılında R.F Bakanlar Kurulu ve Bağımsız Sendikalar Federasyonu 25 Aralık 1990 yılında 600/9-3 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile “ işçilerin sosyal sigorta harcamalarının finansmanının yönetiminin iyileştirilmesi” için Bütçe Dışı Sosyal Sigortalar Fonu oluşturuldu. 1993 yılından itibaren, Fon Rusya Hükümetinin mali ve kredi kuruluşu olmuştur.¹¹⁴

Zorunlu sosyal sigorta Yönetim Sistemi hükümet tarafından Rusya Federasyonu Anayasasına uygun olarak uygulanmaktadır.¹¹⁵

Fon devlet sosyal sigortasının çok düzeyli sistemin işleyişini sağlayan özel bir yapıdır. Geçici iş görmezlik durumunda ödenen aylık, hamilelik ve doğum, çocuk doğduğunda ve çocuk 1,5 yaşına (18 Aylık) gelinceye kadar aylık ödenek verilmesini, ölümlerin defin işlemleri için verilen ödenekleri (yardım paralarını) finanse etmektedir.¹¹⁶

---

¹¹² Roik V.D. *Osnovi sotsialnogo strahovaniya*. M., 2007. s. 365-366

¹¹³ Roik V.D, Stepanov B.G., Eçenike E.V. *Zarubejny opt organizatsii i modernizatsii pensionnih sistem: uroki dlya Rasii* M., 2007.

¹¹⁴ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (14.06.2008)

¹¹⁵ FZ-Federalny zakon, “Ob Osnovah Obyazatelno Soçialnogo Strahovaniya” ot 16 İyul 1999 g, No:165-FZ

¹¹⁶ <http://www.fss.ru/> (20.07.2008)

Ayrıca, fon çalışanların ve ailelerinin sanatoryum-kaplıca hizmeti masraflarını, çocuk dinlenme yaz kampanyası masraflarını da finanse etmektedir. 2000 yılında, Sosyal Sigorta Fonu sosyal sigorta güvencesinin yeni bir çeşidi olarak işyerinde zarar uğrayan işçilere tazminat ödemeye başladı. Bu tazminat uygulaması 24 Temmuz 1998 yılında RF 125-FK "endüstriyel kazalar ve meslek hastalıklarına karşı zorunlu sosyal sigorta" adı altında çıkarılan kanun ile başladı.

1 Ocak 2005 yılında fon 22.08.2004 tarihli 122-FK (Federal Kanun) uygulamasından sorumlu olup, vatandaşların kaplıca tedavisi için sosyal hizmet alımlarını sağlamak amacıyla verilen biletlerin yanı sıra tedavi yerine ücretsiz gidiş-dönüş yol masraflarının da federal bütçe aracılığıyla karşılanacağı kararlaştırılmıştır.¹¹⁷

Fon, her yıl federal yasa tarafından onaylanan devlet sosyal sigorta bütçe uygulamasını organize etmekte olup, sosyal sigorta kaynaklarının kullanımını kontrol etmektedir. Gerektiğinde fon mali sistemin istikrarını sürdürmek için, bölge ve sektörler arasında sosyal sigorta fonlarının (kaynaklarının) yeniden dağılımını yapmaktadır. Ayrıca, fon tarafından çalışanların sağlıklarının korunması (sağlık güvencesi) için ulusal programlar geliştirilip uygulamaktadır.¹¹⁸

Sosyal Sigorta Fonu Rusya Federasyonu'nun devlet Sosyal Sigortalarının kaynaklarını yönetir. Fon faaliyetlerini R.F Anayasası, yasaları, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, hükümet kararları ve emirlere uygun yürütmektedir.¹¹⁹

Fon uzmanlaşmış bir finans-kredi kurumudur. Nakit ve diğer varlıklar, fonun operasyonel yönetiminde bulunan mülkler, yanı sıra fona bağlı kaplıca tesisleri gibi varlıklar tamamen federal mülkiyete aittir. Fonun para kaynakları diğer fonların bütçelerinden ayrı olup el konulamaz durumdadır. Fonun bütçe ve faaliyetlerine ilişkin rapor federal yasa ile onaylanır, ancak bölgesel ve merkezi şube ofislerinin

---

¹¹⁷ O strahovih tarifah na obyazatelnoe soşialnoe strahovanie ot neşçastnih sluşaev na proizvodstve i professionalnih zabollevaniy na 2000 g. Fedr. Zakon. Ot 2 Yanv.2000 g.No:10-FZ// Garant.

¹¹⁸ <http://revolution.allbest.ru/bank/d00045559.html> (26.09.2008)

¹¹⁹ <http://www.fss.ru/> (12.01.2009)

bütçeleri ve faaliyetlerine ilişkin raporlar ise fon yönetiminin değerlendirmesinden sonra fon başkanı tarafından onaylanmaktadır.¹²⁰

R.F Sosyal Sigorta Fonu aşağıdaki icra organlarını içerir:

- Bölge ofisleri : Rusya Federasyonu devlet sosyal sigorta kaynaklarını yönetmek için kurulmuşlardır;

- Merkez ofisler : Ekonominin bireysel sektörlerinde devlet sosyal sigorta kaynaklarını yönetmek için kurulmuşlardır;

- Ofislerin şubeleri : Fon başkanına danışarak fonların bölgesel ve merkezi ofisleri tarafından oluşturulur.

Fonun yönetim üyeleri başkan tarafından belirlenir. Fon faaliyetlerini yürütmek için merkezi bir birim oluşturulmuştur. Bölgesel ve merkezi ofislerde, şubelerde fon organlarının birimleri oluşturulur. Fon içinde yönetim kurulu mevcut olup, bölgesel ve merkezi ofislerde ise meslektaş danışma organlarından oluşan koordinasyon kurulu mevcuttur.¹²¹

Fonun, bölgesel ve merkezi şubeleri tüzel kişiliğe sahip olup, kendi isimleriyle (tüzel kişilik ismi) damgalanmış mühürleri bulunmaktadır. Bankalarda geçerli para birimi ve diğer hesapları mevcuttur. Fonun yerleşim yeri – Moskova’dır.¹²²

2. Fonun Amaçları, Görevi, Yönetimi ve Faaliyetleri

Rusya sosyal sigorta fonunun ana hedefleri şunlardır:

---

¹²⁰ FZ-Federalnıy zakon, “Ob Osnovah Obyazatel’nogo Soşial’nogo Strahovaniya” ot 16 İyul 1999 g, No:165-FZ

¹²¹ Ob osnovah soşial’nogo strahovaniya: Fedr. Zakon ot 16 iyulya 1999 g. No:165-FZ// Garant.

¹²² Karpenko V., *Prafilaktika proizvodstvennogo travmatizma//Ohrana truda i soşialnoe strahovanie*. 2007.No:3 s.23

Fon geçici iş göremezlik ödeneği, hamilelik ve doğum parası, gebeliğin erken dönemlerinde kayıt yaptıran bayanlara bir defaya mahsus olarak verilen ödenekleri, çocuğun doğumunda bir defaya mahsus verilen ödenekleri, çocuğa 1.5 yaşına kadar aylık verilen ödenek ve defin işleri için verilen sosyal ödenekleri sigortalılara sağlamaktadır.

Fon ayrıca işçilerin sağlığını korumak ve sosyal sigortayı geliştirmek için tedbirlere yönelik devlet programlarının geliştirilmesine, gerçekleştirilmesine katılmaktadır.

Fonun mali sürdürülebilirliğini sağlamak için önlemler alır ve Rusya Federasyonu Sosyal Kalkınma Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının ortaklaşa sosyal sigorta primlerinin oranları ve sınırları konusunda öneriler geliştirmektedir.

Devlet sosyal sigorta sistemi uzmanlarının eğitimi ve geliştirilmesi organizasyonu, sigortalı ve halk arasında sosyal sigorta problemleriyle ilgili açıklayıcı bilgiler vermektedir. Sosyal sigorta sorunlarıyla ilgili diğer devletlerin benzer fonları ve uluslar arası kurumlarıyla işbirliği sağlamaktadır.¹²³

3. Fonun Kaynakları

Fon kaynakları işverenin ödediği sigorta primleri (şirketler, kuruluşlar, kurumsal yönetimler, işletmeler ve mülkiyetlerinden asılı olmayarak diğer ekonomik işletmeler), vatandaşların ödedikleri sigorta primleri, serbest meslek sahiplerinin ve yasaya göre sosyal sigortaya prim ödemek zorunda olanların ödedikleri primler, diğer çalışma şartları ile uğraşan ve devlet sosyal sigorta güvenliği hakkına sahip işçiler tarafından fona ödenen sigorta primlerinden oluşmaktadır.

Atıl fon kaynaklarının geçici olarak yatırım amaçlı devlet tahvilleri ve banka mevduatından sağladığı gelirler ve bu kaynakların ilgili dönem için fon bütçesinde

---

¹²³ FZ-Federalmy zakon, "Ob Osnovah Obyazatel'nogo Soşial'nogo Strahovaniya" ot 16 İyul 1999 g, No:165-FZ

öngörülen miktar kadar banka mevduatına yatırılabilir ki, bunlar da fonun kaynakları için kullanılmaktadır.

Vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından kanunla yasak olmayan gönüllü olarak yaptıkları katkılar ve diğer mali gelirler (zorunlu gecikmiş ödemeler, para cezaları ve diğer yaptırımlar, alınmayan tazminat ve yardım paraları v.s) de fona kaynak sağlamaktadır.¹²⁴

Çernobil felaketinden veya radyolojik kazalardan etkilenen askeri ve sivil vatandaşlar, ayrıca yasalarda öngörülen diğer olaylardan da etkilenenler yardım ve tazminatlarını federal bütçeden karşılanan ödenekle almaktadırlar.

Geçici iş göremezlik için, hamilelik ve doğum, gebelikte erken kayıt yaptıran kadınlar, çocuk doğumunda, çocuk evlat edinildiğinde, 18 aylığına kadar çocuk bakımı için, defin ve cenaze hizmetleri için yapılan ödemeler, çocuk, özürlü veya doğuştan özürlü olanlar için 18 yaşına gelinceye kadar ödenen bakım parası sigorta fonu kaynaklarından karşılanmaktadır.

Rusya sınırları içinde bulunan veya BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu)'da bulunan sanatoryum-kaplıca tesislerinde işçiler ve onların çocuklarının tedavi ve yol paralarının ödenmesi, beslenme ve tedavi için ödenen paralar, kısmi sigorta bilançosunda olan sanatoryum, dispanser ve bu faaliyetleri uygulama lisansına sahip (yemek giderlerinin ödenmesi, tıbbi tedavi ve ilaç için ücret, işçilerin maaşları, kültürel ve kitlesel hizmet) kuruluşlara ödenen paralar sosyal sigorta fonundan karşılanır.

Çocuk-gençlik spor okulları için kısmi ödeme (eğitim süreci için gerekli olan koçluk, öğretim kadrosu ve kira masraflarının ödenmesi) fonun bütçesinden ödenmektedir.

---

¹²⁴ Postanovlenie Pravitelstva v.red, RF ot 22.11.1997 No:1471

Fonun her düzeyde mali istikrarını sürdürmesi için rezerv oluşturması gerekmektedir. Rezervlerin oluşum şekli ve kaynakların sağlanması (geri ödemeli ve karşılıksız) hesaplama sırasına, ödemesine, harcamasına göre devlet sosyal sigorta kaynaklarını fon, Rusya Federasyonu Çalışma ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Rusya Devlet Vergi Servisi ve Rusya Merkez Bankasının katılımı ile onaylanmaktadır.

Yasalarda belirtilmiş olan olaylara karşı iş güvenliğini sağlayan, işçilerin haklarının devlet korumasıyla yürütme organları faaliyetlerinin finanse edilmesi, sosyal sigorta ve iş güvencesi sorunlarıyla ilgili bilimsel araştırmalar yapılması sosyal sigorta fonu tarafından gerçekleştirilmektedir.

Fon amaçlarına uygun diğer faaliyetler gerçekleştirmek, nüfus arasında aydınlatıcı çalışmalar yapmak, aktif sosyal sigorta faaliyetlerine katılan sözleşmeli fon çalışanlarının ödüllendirilmesi ve sosyal sigorta sorunlarıyla ilgili uluslararası işbirliği programlarının finansmanına katılmaktadır. Fon kaynaklarını yönetmelikte belirtilen ve sadece faaliyetleri finanse etmek amacıyla kullanılır. Sosyal sigorta kaynaklarının sigortalının kişisel hesaplarına aktarılmasına izin verilmemektedir.¹²⁵

Cezalardan ve mali yaptırımlardan (yüzde 20), toplanan kaynaklardan (paralar) R.F Sosyal Sigorta Fonu'nun Kalkınma Fonu oluşturulmaktadır. Kalkınma fonunun kaynaklarının oluşumu ve harcamasıyla ilgili yönetmelik (düzenleme) Rusya Federasyonu hükümeti tarafından onaylanmaktadır.¹²⁶

Fonu kaynaklarının dağıtımı Fon Başkanı ve baş muhasebeci tarafından yapılmakta, merkezi ve bölgesel ofislerde ise bu dağıtım işini fon yöneticisi ve baş muhasebeci gerçekleştirmektedir. Sosyal sigortayla ilgili ödemeler, çalışanlar ve aile bireylerinin sanatoryum-kaplıca tedavi ödemeleri, işletmelerdeki sosyal sigorta

---

¹²⁵ Postanovlenie Pravitelstva v.red, RF ot 22.11.1997 No:1471, ot 19.07.2002 No:541

¹²⁶ Kryuger O.İ., *Strahovoe Delo*: Uçebnik, V.2t, Fedorova T.A *Vidi Strahovaniya*, pod.red. Ekonomist, 2004, s.324-328

finansmanıya ilgili ödemeler, kuruluşlarda, kurumlar ve diğer ticari kuruluşların ödemeleri işverenlerin muhasebecileri tarafından yapılmaktadır.¹²⁷

Sosyal sigorta fonu tarafından yapılan ödemeler, fona ödenen paralarla ilgili hesaplamalar ve denetimleri sosyal sigortaların yönetim temsilcileri, sendikaların (işçi grubu) yönetim temsilcileri veya bunların vekilleri tarafından oluşturulan komisyonlar aracılığıyla yürütülmektedir.¹²⁸

Komisyon üyeleri veya sosyal sigorta temsilcileri sosyal sigorta harcamalarıyla ilgili faaliyetleri yürütmekteler. İşçi ve ailelerinin kaplıca tedavi masraflarının karşılanması, sosyal sigorta ödenekleriyle ilgili tartışmalı konuları da komisyon incelemektedir. Çalışanlar ve işverenler arasındaki anlaşmazlıkların değerlendirilmesi, yasada belirtilen şekilde fon ofisleri veya şubeleri tarafından sağlanmaktadır. 1 Ocak 2001 yılından itibaren primler (2011 yılında değişecek) Birleşik Sosyal Vergi (prim) adı altında devlet bütçedışı sosyal fonlara ödenmekte olup, bu ödeme ve hesaplama düzeni Vergi Kanunu'nun 24. bölümünde belirlenmiştir. 24.07.1998 tarihli N- 125 nolu federal yasayla iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı zorunlu sosyal sigorta primleri ödenmesi konusunda kanun çıkarıldı. Fona sigorta primlerinin ödenmesi federal yasa tarafından belirlenen uygun tarifeye yapılmaktadır. Rusya Federasyonu Sosyal Sigortalar Fonuna ödenen sigorta primi tarifesi, işveren kuruluşları ve vatandaşlar, özel sektörde işçi istihdam edenler, tüm tahakkuk ettirilen ücretlerin yüzde 5,4 olarak belirlemiştir.(21.12.1995 N 207 den - Federal Yasa).¹²⁹

İşverenlerin bölgesel ve merkezi sigorta fonu şubelerine (şube olarak) sigorta kaydı yaptırmaları gerekir. Sigorta, tescil prosedürü talimata göre yapılır. Sigorta primleri her türlü ücret üzerinden hesaplanır, ancak bazı maaşlardan mevcut yönetmeliklere göre prim tahsil edilmemektedir. Devlet sosyal sigorta kaynaklarının hesaplanması, ödenmesi, harcanması ve kayıt işleri talimatlar doğrultusunda

---

¹²⁷ Postanovlenie Pravitelstva v.red, RF ot 22.11.1997 No:1471

¹²⁸ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (06.04.2009)

¹²⁹ Federalnıy zakon ot 21.12.1995 N 207-FZ

yapılmaktadır. İşverenler ve bankalar fon çalışanlarına fon faaliyetlerine ilişkin gerekli bilgi ve belgeleri yasal koşullarda vermek zorundadırlar.¹³⁰

Prim ödeyenlerin (işverenler ve vatandaşlar) ve bankaların yetkilileri sigorta primi ödemelerin, hesaplamaların ve sayımların doğruluğundan yasalarda belirtilen şekilde sorumludurlar.¹³¹

1 Ocak 2001 den – 1 Ocak 2010 yılına kadar sigorta prim (Emeklilik Fonuna) ödemesine son verilmiştir. Federal Kanunu 05.08.2000 N -118.¹³²

İşverenler arasında, diğer sigorta primi ödeyenler, bölgesel ve sektörel Fon şubeleriyle sigorta primlerinin hesaplanması, ödenmesi, cezaları, borçları, diğer mali yaptırımların uygulanmasıyla ilgili tüm anlaşmazlıkların fonun üst organı tarafından veya başka bir şekilde çözülür.¹³³

Fon başkanı (Genel Başkan) ve yardımcıları RF Hükümeti tarafından atanır. Fon Başkanının biri ilk olmak üzere beş yardımcısı bulunmaktadır.¹³⁴ Fon başkanı fon faaliyetlerini yönetir ve görevlerini yerine getirmek için kişisel olarak sorumluluk taşımaktadır.

Genel Başkan yardımcılarının fonun merkezi ve alt organları arasında görevlerini dağıtır, fonun taslak bütçesini hükümet onayına sunar, yönetim değerlendirmelerinden sonra bölgesel ve sektörel organların bütçelerini onaylamaktadır. Devlet sosyal sigorta kaynaklarının kullanımına ilişkin konsolide mali raporu onaylanması ve fonun alt sanatoryum işyerlerinin mali ve ekonomik faaliyetleri hakkında bir özet raporunu değerlendirip ve bu çalışmaların

---

¹³⁰ Federalniy Zakon ot 24.07.1998 N 125-FZ, Strahovie Vznosi Po Obyazatelnomu Soşialnomu Strahovaniyu Ot Nestçastnih Sluçayev Na Proizvodstve İ Professionalnih Zabolevaniy

¹³¹ Krişevskiy N.A., **Soşialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.214

¹³² 1 Ocak 2001 tarihinden 1 Ocak 2010 yılına kadar sigorta prim ödemesi yerine Birleşik Sosyal Vergi adı altında vergi alınmaktaydı.

¹³³ Federalniogo zakona ot 05.08.2000 N 118-FZ

¹³⁴ Roik V.D., **Osnovi Soşialnogo Strahovaniya: organizaciya,ekonomika i pravo**: Uçebnik, İzdatelstvo-RAGS, Moskova, 2007, s.132

iyileştirilmesi için önerilerde bulunmakla fon başkanı fonun organları ile hesaplamaların durumu konusunda kurulu bilgilendirmektedir.¹³⁵

Rusya Federasyonu Çalışma ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı ile ortaklaşa ve diğer ilgili bakanlıklar ve birimlerle, sendikalarla sosyal sigorta sisteminin iyileştirilmesi için öneriler sunan fon başkanı devlet sosyal sigorta güvencesi sağlamaktadır. Sağlık Bakanlığıyla birlikte vatandaşların geçici sakatlık sertifikası verilmesini ve sağlık kuruluşlarında geçici iş göremezlik belgesinin verilme prosedürünü, kurallara uygun belgelerin verilmesi de başkan tarafından yapılmaktadır.

Başkan fon yönetiminin görüşlerini dikkate alarak fon merkez şubeleri oluşturmak veya ortadan kaldıracak kararın verilmesini, fon ve yürütme organlarının adına bankalarda hesapların açılmasını (kapatılmasını), merkezi ödeme havuzunda bulunan hesaplardan, zorunlu kesintilerin iptali ve kaynak fazlalıklarıyla ilgili kararların verilmesini takip etmektedir. Fon yönetim kurulunun görüşlerini dikkate alarak fon yapısını ve fonun merkezi kadro çizelgesini, bölgesel ve sektörel şubelerin maliyet tahminleri (maaş ve diğer ödemelerle ilgili) ve performanslarına ilişkin raporları onaylamaktadır.¹³⁶

Fon bütçesinin gelir ve giderlerin bölgesel ve merkez şubelerindeki faaliyetlerinin uygulanmasını yöneten başkan, devlet sosyal sigorta kaynaklarının kullanımının kontrolünü de denetlemektedir.

Fonun bütçe faaliyetlerinin sonuçlarını gözden geçirerek bu işlerin geliştirmek için adımlar atar, fonun bölgesel ve merkezi şube bürolarının faaliyetleriyle ilgili yıllık raporları onayıp, fonun asıl ve alt organlarının harcama faaliyetleriyle ilgili denetim ve kontrol sonuçları için gerekli önlemleri almaktadır.¹³⁷

---

¹³⁵ V.red. Postanoveniya Pravitelstva RF ot 23.12.1999 N 1431

¹³⁶ abzaç vveden Postanovleniem Pravitelstva RF ot 19.02.1996 N 166

¹³⁷ O Bütjete Fonda Soçialnogo Strahovaniya Rossiyskoy Federacii v 2005 g. Fedr. Zakon ot 29 dek.2004 g. No:202-FZ : http://www.rg.ru/pril/5/02/07/3669_2s.gif (14.02.2010)

Başkan kendi yetkisi dahilinde fon'un tüm çalışanlarına yürütmeleri için zorunlu olan emir, yönetmelik, talimat ve diğer belgeler yayımlar, fonun bütçe oluşumu farklılıkları konusunda sorunları gözden geçirerek fonu tüm organizasyonlarda temsil eder, fon varlıklarını idare ederek sözleşmeler imzalamaktadır.

Fonu'nun merkez personelinin yasalara göre işe alam ve işten çıkarmayı gerçekleştirir, yöneticilere görev verme ve görevden alınması, bölgesel ve merkezi şubelerin yönetici yardımcılarının atamalarını gerçekleştirir, onu temsilen bazı hak ve yetkilerini ona tabi kişilere verir ve fonu yetkileri içindeki uluslararası işbirliğinin yönünü belirlemektedir.

Rusya Federasyonu hükümetinin karar ve talimatları doğrultusunda diğer eylemleri gerçekleştirir ve sosyal sigorta hesabına sigortalıların sanatoryum, kaplıca tedavileri ve dinlenme biletlerinin verilmesi, hesaplanması ve edinme prosedürünün onaylanmasını sağlamaktadır.¹³⁸

Her yıl işçilerin ve çocuklarının sanatoryum-kaplıca hizmetlerinin standart maliyetlerinin hesaplanıp onaylanması. öngörülen şekilde alınan sosyal sigorta için devlet güvencesi sağlayacak yönetmelikler, yönergeler, açıklamalar ve diğer fon belgelerin işverenler tarafından uygulama zorunluluğu vardır.¹³⁹

Fon yönetimi meslektaşların oluşturduğu organdır. Yönetim kurulu toplantıları gerektiğinde yapılır. Yönetim kadrosu 32 kişiden oluşmaktadır. Görevlerine göre fon başkanı ve yardımcıları, daimi temsil edilen (3 temsilci R.F Sağlık ve Sosyal Kalkınma Bakanlığında, 1'er temsilci Maliye Bakanlığı, Federasyon Vergi Hizmeti, R.F Merkez Bankası ve R.F Tarım işçileri sendikasının merkezi komitesi) ve dönüşümlü olarak temsil edilenler (tüm Rusya sendika derneklerinden (Konfederasyon) 7 temsilci, işveren sendikasıdan 4 temsilci, 3 temsilci fonun bölgesel bürolarından, 1'er temsilci ise Rusya Federasyonu Devlet

¹³⁸ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml>(10.01.2010). Not: Sanatoryum ve kaplıca tedavileriyle ilgili sigorta fonu tarafından yapılan tüm harcamalar 01.01.2010 tarihinden itibaren kaldırılmıştır.

¹³⁹ <http://revolution.allbest.ru/bank/d00045559.html> (19.11.2008)

Duması Federal Meclisinden, R.F Federal meclisin federasyon konseyinden, işçi ailelerinin çıkarlarını korumak faaliyetlerini üstlenmiş ilgili kuruluşlardan ve tüm Rusya engelli derneklerinden) bulunmaktadır. Yönetim kurulunun temsilcileri yılda en fazla 1 kez tekrar seçilebilmektedirler.¹⁴⁰

Fon başkanı tarafından sunulan Yönetim Kurulu üyeleri (ilgili bakanlıklar, sendikalar, meslek odaları ve diğer kuruluşların temsilcileri) RF Hükümeti tarafından onaylanır. Fonun başkanı aynı zamanda fon yönetiminin başkanıdır. Fonun yönetim kurulu kararları fon başkanının çıkardığı yönetmelik ve emirlerle yerine getirilmektedir. Yönetim kurulu toplantıları fon genel başkanı tarafından belirlenmektedir (onun yokluğunda – fon genel başkanının 1. yardımcısı).¹⁴¹

Fon yönetimi faaliyetlerinde temel konular üzerinde anlaşmazlığa düşerlerse fon genel başkanı bağımsız olarak kararı alır ve bu karar 5 gün içinde Rusya Federasyonu Hükümeti bilgilendirilir. Fon yönetim kurulu üyelerinin çalışmaları ücrete tabi değildir. Kurulun çalışmalarıyla ilgili yönetimdeki üyelerin giderleri (seyahat v.b) fon kaynakları hesabına ödenir.¹⁴²

Fon yönetim kurulu yetkisi dahilindeki konuları dikkate alır, aynı zamanda:

- Fonu'nun amaçları ve devlet sosyal sigortanın geliştirilmesi;
- Yedek kaynakların oluşumu ve kullanımı;
- Sigorta prim tutarlarının tarifesinin taslağı (projesi);
- Fon bütçesi ve yürütülmesinin taslağı;

---

¹⁴⁰ Polojenie ot 12.02.1994 goda No:101 “ O Fonde Soçialnogo Strahovaniya RF” (v.red.Postanovleniya Pravitelstva RF ot 02.08.2005 N 484).

¹⁴¹ Federalnıy zakon ot 16.07.1999 No:165 FZ “Ob Osnovah Soçialnogo Strahovaniya” (v.red. Federalnıh zakonov ot 31.12.2002 190-FZ, ot 23.12.2003 185-FZ, ot 05.03.2004 10-FZ)

¹⁴² Polojenie ot 12.02.1994 goda No:101 “ O Fonde Soçialnogo Strahovaniya RF” (v.red.Postanovleniya Pravitelstva RF ot 02.08.2005 N 484).

- Sosyal sigortayla ilgili kamu programları projelerine katılım;
- Fonun bölgesel ve merkezi şubeleri sonuçlarına ilişkin raporlar;
- Fonun kontrol ve denetim faaliyetleri;
- Devlet sosyal sigortasıyla ilgili taslak, mevzuat ve diğer düzenlemeler, kurallar, talimatlar ve yönetmelikleri gerçekleştirir.¹⁴³

Fonun Bölgesel ofisleri RF içinde oluşur ve Fonu'nun merkez şubeleri ise - Yönetmelik 21. paragrafında belirtildiği şekilde seçilen sektörlerden oluşmaktadır. Fonun bölgesel ve sektörel ofislerin yöneticileri ilgili ofislerin müdürlüğü görevini yerine getirir ve onların işlerinden dolayı kişisel sorumluluk taşımaktadırlar.¹⁴⁴

Bölgesel ve merkezi fon ofisleri ve şubelerinin faaliyetleri:

Bölgesel ve merkezi fon ofisleri ve şubeleri sigorta işyeri tescil kaydı yapılması ve kaydolduğunu gösterir belgenin düzenlenmesi, tüm kategorideki işverenler için veri bankası oluşturulmasını organize etmek, bölge veya sektörlerde sosyal sigorta güvencesini sağlamak için finansal faaliyetleri gerçekleştirmek için kurulmuşlardır. İşçilerin sosyal sigortaları için gerekli olan devlet garantilerini sağlamada işverenlere talimatlara göre standart maliyetleri belirlemek, fonun bütçe organlarının gelir ve gider kısmının yürütülmesi için işverenler tarafından sosyal sigorta primlerinin tam ve zamanında ödenmesini sağlamak, talimatlar doğrultusunda rezerv oluşturulması için serbest nakit kullanımına ilişkin kararlar alınması, sigorta primlerinin ve diğer ödemelerin birikiminin uygulanmasını sağlamaktadırlar.¹⁴⁵

¹⁴³ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (25.12.2008)

¹⁴⁴ Babiç A., Egorov E., i dr, **Soşialnoe Strahovanie v Rosii i Zarubejom**, İzdatelstvo RAGS, Moskova, 1998, s. 68

¹⁴⁵ Postanovlenie Pravitelstva RF ot 12 Fevralya 1994 g. N 101 "O Fonde Soşialnogo Strahovaniya Rossiyskoy Federacii" (s izmineniyami ot 24 İyulya 1995 g, 19 Fevralya, 15 Aprelya, 23 Dekabrya 1996 g, 22 Noyabrya 1997 g, 19 İyulya 2002 g.)

Fonun bütçe organları için proje geliştirmek, faaliyetlerin maliyet tahmini yapılması ve belirlenmiş şekilde onaya gönderilmesi, işverenlerle, fonun diğer organlarıyla ve diğer kuruluşlarla sigortayla ilgili hesaplamalar yapmak, talimat ile belirtilen durumlarda kaynakların harcanmasıyla ilgili sigortacıları kontrol etmek, sosyal sigortayla ilgili kayda alınmamış giderlerin tartışmasız bir şekilde kabul edilmemesi ve silinmesi kararını almak da bölgesel ve merkezi fon ofisleri ve şubelerinin faaliyetleri arasında yer almaktadır.

Yasalara uygun olarak fonun bölgesel ve merkez ofis çalışanlarını, alt şube yöneticilerini işe alma ve çıkarma görevini yürütmek, düzenli olarak kendi faaliyetleri ve sosyal sigorta durumuyla ilgili bölge fonunun yönetim kurulu başkanına, Rusya geneli sendika konfederasyonlarına ve sektör çalışanlarına bilgi vermektedir.¹⁴⁶

Fonun bölgesel ve sektörel koordinasyon kurulları kolektif danışma organları olup, fonun sosyal sigortayla ilgili faaliyetlerini değerlendirmektedir. Bölgesel koordinasyon kurulları (bölgesel fonun yürütme organının yöneticisi ve onun yardımcıları), daimi temsil yetkisine sahip olan (birek temsilci olarak işgücü ve istihdam kurumundan, nüfusun sosyal koruma organından, devlet vergi hizmeti kurumundan, mali kurumdan, R.F merkez bankası kurumlarından) ve dönüşümlü yetkiye sahip olan (işveren örgütleri, sendikaların dernek temsilcileri) kişilerden oluşmaktadır. Dönüşümlü olarak temsilciler heyeti fon yönetim kurulu tarafından belirlenmektedir.¹⁴⁷

Fonun bölge ofisi yöneticisi koordinasyon kurulu başkanıdır. Koordinasyon Kurulu Kararları fonun bölgesel yöneticisinin emir ve kararnameleri ile uygulanmaktadır. Fon merkezi sektörel koordinasyon kurulu fonun merkezi sektör şubelerinde yaratılmaktadır ve kişilerin üstlendikleri görevler (fonun merkezi sektörel şubesinin yöneticisi ve onun yardımcıları, Rusya geneli sendika

---

¹⁴⁶ Federalnıy zakon ot 16 İyulya 1999 g. N 165 FZ “Ob Osnovah Soçialnogo Strahovaniya” (s izmineniyami ot 31 Dekabrya 2002 g., 23 Dekabrya 2003 g., 5 Marta 2004 g.) Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 9 İyunya 199 goda. Odobren Sovetom Federaçii 2 İyulya 1999 goda.

¹⁴⁷ Federalnıy zakon ot 16.07.1999 No:165 FZ “Ob osnovah obyazatelnoyo soçialnogo strahovaniya” (v.red Federalnıh zakonov ot 31.12.2002 190-Fz, ot 23.12.2003 185-Fz, ot 05.03.2004 10-FZ)

konfederasyon başkanı) daimi temsilci olarak (bireysel temsilci – R.F Çalışma Bakanlığı, ilgili bakanlıklar (bakanlık)) dönüşümlü olarak işveren temsilcileri ve fonun bölgesel ofislerinden oluşmaktadır. Dönüşümlü olarak temsilciler heyeti fon yönetim kurulu tarafından belirlenir. Koordinasyon kurulu üyeleri yılda en fazla bir kez dönüşümlü olarak üyelik yapabilirler. Koordinasyon kurulu üyeleri fon başkanı tarafından atanmaktadır.¹⁴⁸

Koordinasyon Kurulunun üyelerinin çalışmaları ücrete tabi değildir. Kurullardaki çalışmayla ilgili koordinasyon kurulu üyelerinin yaptığı harcamalar fon kaynakları hesabına ödenmektedir. Koordinasyon kurulları bölgesel ve merkezi sektörel organların fonun bölgesel ve merkezi sektörel şubelerinin faaliyetlerinin sorunlarını değerlendirir ve ilaveten:

- Sosyal sigortanın iyileştirilmesi için fon ofis ve şubelerine, işverenlere teklif sunmak;
- Fonun bölgesel ve sektörel organlarının bütçeleri ve uygulamaları için proje, yedek kaynakların oluşumu ve kullanımı için öneriler sunmak;
- Fonun bölgesel ve merkezi sektörel şubelerin faaliyet sonuçlarına ilişkin rapor hazırlamak;
- Sigorta prim tutarını belirlemek için fon organlarına öneri sunmak görevleri vardır.

Fonun bölgesel ve merkezi sektörel organlarının finansal-ekonomik faaliyetlerinin kontrolü fonun kontrol ve denetim hizmetleri aracılığıyla periyodik denetim ve izleme yoluyla gerçekleştirilmektedir.¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ Parigina V.A., Braun K., **Byudjetnaya sistema Rosii**, İzdatelstvo Eskimo, Moskova, 2006, s.752

¹⁴⁹ Polojenie ot 12.02.1994 goda No:101 “O Fonde soşialnogo strahovaniya RF” (v red. Postanovleniya Pravitelstva RF ot 02.08.2005 N 484)

4. Fonun Bütçesi

2010 yılı Rusya Sosyal Sigorta Fonu bütçesinin ana özellikleri 2011 ve 2012 yıllarının planlı dönemi:

Fonun öngörülen toplam bütçe gelirleri 425 488 232,6 (bin) ruble olup, bütçeler arası transfer yoluyla federal bütçeden 61 579 366,1 (bin) ruble miktarında, Federal Zorunlu Sağlık Sigortası Fonundan ise 17 500 000,0 (bin) ruble miktarında bütçe geliri toplam bütçe içinde yer almaktadır;

Fon bütçesinin harcamalarının toplam hacmi 453 818 770,7 (bin) ruble miktarındadır;

Fon bütçesinin tahmin açığı 28 330 538,1 (bin) ruble miktarında olup, buna zorunlu sosyal sigortanın geçici iş göremezlik ve analık kısmının açığı da ilave edildiğinde toplam açık 30 532 539,6 (bin) ruble miktarında tahmin edilmektedir. 2011 ve 2012 yılı için plan dönem Fon bütçesinin ana özellikleri :¹⁵⁰

a) 2011 yılı için Fonun öngörülen toplam bütçe gelirleri 493 580 940,5 (bin) ruble olup, bütçeler arası transfer yoluyla federal bütçeden 74 426 326,1 (bin) ruble miktarında, Federal Zorunlu Sağlık Sigortası Fonundan ise 18 000 000,0 (bin) ruble bütçe geliri toplam bütçe içinde yer almaktadır, 2012 yılı için ise Fonun öngörülen toplam bütçe gelirleri 543 751 731,0 (bin) ruble olup, bütçeler arası transfer yoluyla federal bütçeden 79 371 483,5 (bin) ruble miktarında, Federal Zorunlu Sağlık Sigortası Fonundan ise 19 000 000,0 (bin) ruble bütçe geliri toplam bütçe içinde yer almaktadır,

b) 2011 yılı için fon bütçesinin harcamalarının toplam hacmi 489 141 947,7

---

¹⁵⁰ Federalny zakon Rossiyskoy Federacii ot 25 noyabrya 2008 g. No:216-FZ "O byudjete Fonda soşialnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii na 2009 god i na planovoy period 2010 i 2011 godov".

(bin) ruble, 2012 yılı fon bütçe harcamasının toplam hacmi öngörülen 535 214 143,8 rubledir;

c) 2011 yılı için bütçe fazlası 4 438 992,8 olup, 2012 yılı için ise bütçe fazlasının hacmi 8 537 587,2 (bin) ruble miktarı tutarında öngörülmektedir.¹⁵¹

2010 yılı fon bütçe gelirlerinin hacmi zorunlu sosyal sigortanın geçici iş göremezlik ve analık kısmından 286 673 420,5 (bin) ruble, zorunlu sosyal sigortanın iş kazaları ve meslek hastalıkları kısmından ise 59 735 446,0 (bin) ruble kadar öngörülmektedir.

2010 yılı bütçe harcama hacmi zorunlu sosyal sigortanın geçici iş göremezlik ve analık kısmı için 317 205 960,1(bin) ruble, zorunlu sosyal sigortanın iş kazası ve meslek hastalıkları için 57 533 444, 5 (bin) rubledir.

2010 yılında kamu faaliyetlerinin yürütülmesi için fon tarafından tahsis olunan toplam para hacmi 398 463 413,4 (bin) rubledir.

Meclis Komitesi Federasyonu girişimcilik ve mülkiyet üzerine 17 Temmuz 2009 tarihindeki ekonomi politikaları oturumunda, R.F Emeklilik fonu, R.F Sosyal Sigorta fonu, Zorunlu Sağlık Sigortası ve bölgesel zorunlu sağlık sigortası fonları için sigorta primleri” Federal Kanununu gözden geçirip aşağıdaki kararları aldı:¹⁵²

R.F Anayasasının 106. Maddesine göre Federal kanun Federal Konseyin zorunlu incelemesine tabidir. Federal kanunun düzenleme konusu sigorta ilkelerine geçiş ile devlet bütçe dışı fonların oluşumu ve harcamalarıyla ilişkilidir.¹⁵³

---

¹⁵¹ Federalnıy zakon ot 21.07.2007 No:183-FZ “O byudjete Fonda soşalnogo strahovaniya RF na 2008 god i na planovoy period 2009 i 2010 godov” (v.red. Federalnıh zakonov ot 28.02.2008 No:17-FZ, ot 22.07.2008 No:154-FZ)

¹⁵² http://www.pravowed.ru/topnews/ss_2010.html (02.10.2009)

¹⁵³ Federalnıy zakon ot 21.07.2007 No:183-FZ “O byudjete Fonda soşalnogo strahovaniya RF na 2008 god i na planovoy period 2009 i 2010 godov” (v.red. Federalnıh zakonov ot 28.02.2008 No:17-FZ, ot 22.07.2008 No:154-FZ)

Devlet sosyal bütçe dışı fonlarının birleşmiş sosyal vergi yerine sigorta primi uygulamasını getiren Federal yasası prim ödeyenleri belirler; sigorta primlerinin hesaplama esaslarını, tutarlarını, sigorta primlerine tabi olmayan kaynakları, sigorta prim oranlarını, hesaplama ve raporlama dönemlerini, vergi ve sigorta primi nesne, prim hesaplanmasında esas, miktar vergi sigorta primleri, hesaplama işlemini, sigorta primlerinin ödeme koşullarını ve süresini belirler. Daha önce, bu kavramları ve prosedürleri Rusya Federasyonu Vergi Kanunu 24. Bölümünde düzenlenmiştir.¹⁵⁴

Sigorta primlerinin oranları birleşik sosyal vergi oranlarına göre mevcut oranların tersine azalan ölçekli olmamaktadır. 2011 yılında bazı sigorta prim oranları aşağıdaki gibidir:

2011 Yılı Sigorta Prim Oranları

Rusya Federasyonu Emeklilik Fonu	Rusya Federasyonu Sosyal Sigorta Fonu	Zorunlu Sağlık Sigorta Fonu		Toplam
		Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu	Bölgesel Sağlık Sigortası Fonu	
% 26,0	% 2,9	% 2,1	% 3,0	% 34

Yukarıdaki sigorta primleri oranları (toplam % 34) şimdi uygulanmakta olan Birleşik Sosyal Vergi Oranı (% 26) yerine 1 Ocak 2011 yılından itibaren uygulanması önerilmektedir. 2010 yılında da sigorta prim oranlarının tarifesi mevcut birleşik sosyal vergi miktarında uygulanmaya devam edecektir.

¹⁵⁴ Neşitnoy A.S., **Byudjetnaya Sistema Rossiyskoy Federacii**, Uçebnik, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2005, s.75

Bu Federal yasanın önemli bir yeniliği her birey için işverenler tarafından sigorta primi hesaplama için baz sınırlaması değeri getirilmesidir. Sigorta primi ödeyenler için – işverenler her birey için sigorta primini hesaplamak için baz değer hesap dönemi başından tahakkuk esasına göre yıllık 415 000 rubleyi aşmayan artan şekilde ayarlanır. Hesap dönemi başından tahakkuk esasına göre fiziki şahıslar lehine olarak 415 000 rubleden fazla olan ödeme ve diğer ücretlerin miktarlarından sigorta primleri tahsil edilmeyecektir. Sigorta primini hesaplamak için baz değer sınırlamasını yıllık ortalama ücret artışı ile endekslemek gerekmektedir.¹⁵⁵

Bu Federal Yasada bir diğer yenilik - şimdiki uygulamada farklı kategorideki mükellefler tarafından Birleşik Sosyal Vergi ödeyenlerin ayrıcalıklı yöntemleri kademeli olarak reddetmektedirler.¹⁵⁶

2010 yılında federal yasaya göre çeşitli kategorilerdeki vergi mükelleflerine uygulanan sigorta primlerinin tercihli (ayrıcalıklı) miktarlardaki oran uygulanmaya devam edecektir (tarım üreticileri, örgütler ve bireysel girişimciler, yenilikçi özel ekonomik bölgeler, tek tarımsal vergi ödemek zorunda olan bireysel girişimciler, kurum ve bireysel girişimciler, basitleştirilmiş vergilendirmeye tabi olanlar vb.).¹⁵⁷

Yüksek kategorideki sıralama listesinde olan mükellefler için sigorta prim tarifeleri (oranları) 2011-2014 yıllarında kademeli olarak arttırılması yasa tasarısında öngörülmektedir.

---

¹⁵⁵ <http://www.fss.ru/> (21.10.2009)

¹⁵⁶ Federalny zakon o strahovih vzosah v pensionny fond Rossiyskoy Federacii, Fond soçialnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Federalny Fond obyazatelno go medicinskogo strahovaniya i territorialnie fondi obyazatelno go medicinskogo strahovaniya. (24 İyul 2009 goda, N 212-FZ)

¹⁵⁷ Na federalny zakon “o strahovih vzosah v pensionny fond Rossiyskoy Federacii, fond soçialnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Federalny Fond obyazatelno go medicinskogo strahovaniya i territorialnie fondi obyazatelno go medicinskogo strahovaniya”, prinyaty Gosudarstvennoy Dumoy 17 iyulya 2009 goda (Postanovlenie No: 2496-5 GD ot 17 İyulya 2009 goda)

2011-2014 Yılları Sigorta Prim Oranları

	2011 - 2012 yılları	2013 -2014 yılları
Rusya Federasyonu Emeklilik Fonu	% 16,0	% 21,0
Rusya Federasyonu Sosyal Sigorta Fonu	% 1,9	% 2,4
Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu	% 1,1	% 1,6
Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonu	% 1,2	% 2,1
Toplam	% 20,2	% 27,1

Aynı zamanda 2011-2014 yıllarında sigorta primi ödeyen mükelleflerin sigorta primi oranlarının düşürülmesi sonucu devlet bütçe dışı fonlarının bütçe gelir kaybı federal bütçenin bütçeler arası transferler hesabına karşılanacağı öngörülmektedir.¹⁵⁸

2010 yılında sigorta primlerinin düşürülmesi sonucu bütçe gelirlerindeki düşüşü karşılamak için sadece Rusya Federasyonu Emekli Fonu için uygulanacaktır. Federal yasa normlarında, sigorta prim ödemelerinin uygulama zorunlulukları ve yükümlülükleri, kontrolü, sigorta primi ödeme süresinin ihlalinde, mali sorumluluk ihlallerinde, mükelleflerin ve bankaların sigorta prim ödemeleri usullerini ihlalinde cezaların hesaplanması ve prosedürleri belirtilmiştir.¹⁵⁹

Vurgulamak gerekir ki, federal yasayla uygulanacak emeklilik ve sosyal güvenlik sisteminin iyileştirilmesi ekonomik kuruluşların faaliyetlerinde çok çeşitli soruları akla getirmektedir. Özellikle, Birleşik Sosyal verginin değiştirilmesi toplam

¹⁵⁸ <http://www.visas.ru/info/law-ins.html> (20.04.2010)

¹⁵⁹ Federalny zakon Rossiyskoy Federacii ot 24 İyulya 2009 g, N 212-FZ "o strahovih vnosah v Pensionnyy fond Rossiyskoy Federacii, Fond soşalnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Fond obyazatelno go medişinskogo strahovaniya i territorialnie fondi obyazatelno go medişinskogo strahovaniya"

sigorta primi oranını % 26'dan % 34'e çıkaracaktır ki bu da prim ödeyenlere ağır yük getirecektir.¹⁶⁰

Ekonomi Politikaları komitesinin konsey federasyonunun Girişimcilik ve Mülkiyet konseyi Federasyonunun 17 temmuz 2009 yılında Devlet Duması tarafından kabul edilen (Kanun Hükümünde Kararname NO: 2469-5, 17 temmuz 2009) Federal Kanun "Rusya Federasyonu Emeklilik Fonu, Rusya Federasyonu Sosyal Sigorta Fonu, Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu ve Zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonlarının sigorta primleri hakkında" onaylanmasını önermiştir.¹⁶¹

2010 yılında sigorta primleri birleşik sosyal verginin yerini alacaktır. Sigorta primi oranı toplam % 26 olup, bunun % 20'si Emeklilik Fonu, % 2,9'u Sosyal Sigorta Fonunun, % 3,1'i ise Zorunlu sağlık sigortası fonunun payına düşmektedir.

1 Ocak 2011 yılından itibaren tüm işverenler için tek bir sigorta prim oranı % 34 olacaktır. Emekli Fonu - % 26, Sosyal Sigorta Fonu - % 2,9, zorunlu sağlık sigortası fonları -% 5,1 olacaktır. Şimdiki Birleşmiş Sosyal Vergi oranı (sigorta primi oranı) % 26'dır.¹⁶²

2011 yılında sigorta primi oranının % 26'dan % 34'e çıkarılması durumunda işverenler üzerindeki yükü önemli ölçüde artacaktır. Aylık 23 bin rubleyi aşmayan ücretler için mevcut seviyeye göre karşılaştırıldığında sigorta prim artışı aylık % 31, ancak aylık 23 binden 60 bin rubleye kadar maaşlar için artış oranı aylık % 33-63 olacaktır.¹⁶³

---

¹⁶⁰ Postanovlenie No:2469-5 GD ot 17 İyulya 2009 goda, o strahovih vzosah v Pensionnyy fond Rossiyskoy Federacii, Fond soşialnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Fond obyazatelno medicinskogo strahovaniya i territorialne fondi obyazatelno medicinskogo strahovaniya"

¹⁶¹ http://www.fss.ru/ru/legal_information/23962/documents/index.shtml (06.01.2010)

¹⁶² <http://www.regnum.ru/news/1187680.html> (14.03.2010)

¹⁶³ http://www.homnet.ru/press/news/automation.php?ELEMENT_ID=846 (10.03.2010)

B. EMEKLİLİK FONU

1. Fonun Yapısı

Rusya Federasyonu Emeklilik Fonu 22 Aralık 1990 yılında kurulmuştur. Fonun kurulması emekli maaşlarına, yardım, ödenek, aylıkların ödenmesi için yeni finansman sistemi getirmiştir. Fon kaynakları ayrı bir bütçe kalemi içine alındı ve zorunlu sigorta primlerinden toplanan hasılatlar yoluyla oluştu. 27 Aralık 1991 yılında onaylanan Rusya Emeklilik Fonu Yönetmeliğine göre fonun parasal kaynakları belirli bir amaç için toplanmış olup E.F dışında başka maksatlar için kullanılması yasaklanmıştır.¹⁶⁴

Başlangıçta Emeklilik fonunun temel fonksiyonu yaşlılık, malül ve ölüm aylıklarının finansmanını sağlayan sigorta primlerini toplamaktı. Ancak, 1992 yılında ülkenin çeşitli bölgelerinde devlet emekli maaşlarının bağlanması ve ödenmesi işlemini aynı anda gerçekleştirebilecek Birleşik Emeklilik Hizmetlerinin (BEH) oluşturulması için deneme çalışmaları başlandı. Bu sürecin geliştirilmesi sonucu 27 Eylül 2000 yılında 1709 sayılı “Rusya Federasyonu devlet emeklilik yönetimini iyileştirme tedbirleri” adı altında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarıldı. Kararnamede emeklilik fonunun bölgesel yönetim organlarının yerli emeklilik fonu organlarına emekli maaşının hesaplanması, bağlanması ve ödenmesiyle ilgili yetki verilmesi tavsiye edilmiştir.¹⁶⁵

1997 yılında “Devlet emeklilik sigortası sistemine bireysel (kişiselleştirilmiş) kayıt” № 27 F.Y –federal yasası yürürlüğe girdi. Bu yasa uyarınca, emekli maaşlarında artış için toplam çalışma süresi değil, kaydedilen sigorta süresi (prim) ve ödeme miktarı temel oluşturacaktır. Emeklilik Fonu sisteminde bireysel kayıtlar için bilgi merkezi kuruldu. Bu merkezin amacı tüm bölgesel fon ofisleriyle etkili işbirliği sağlamak ve merkezi düzeyde bireysel kayıtların veritabanını korumaktır.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Положеніе о Пенсионном фонде Росси́йской Федераціи (утв. постановленіем ВС РФ от 27 Декабря 1991 г)

¹⁶⁵ <http://www.taxpravo.ru/legislation/projects/article16799651234861297538540277220201> (23.05.2008)

¹⁶⁶ Belikova, T.N., Minayeva, L.N : **Bsyo O Pensiyah**, “Piter Press”, Sankt – Peterburg, 2007, s.65

Emeklilik fonu – Rusya emekli finans kaynaklarının devlet yönetimiyle amaçlanmış bağımsız finans – kredi kuruluşudur.¹⁶⁷

15.12.2001 tarihli 167-F.Y (Federal Yasa) nolu yasayla “Rusya Federasyonu zorunlu emeklilik sigortası hakkında” sigorta primleri sistemi daha da pekiştirildi. Bu kanunda emeklilik fonunun yeni statüsü tanımlandı. Bu tanımda sigortacı ve devlet kuruluşlarının, zorunlu emek sigortası primi ödeme koşullarının düzenlenmesi, zorunlu emek sigortasında tüzel kişilerin yasal ilişkileri, hak ve sorumlulukları da gözden geçirilmiş oldu.¹⁶⁸

17.12.2001 № 173-nolu "Rusya İşçi Emekliliği Hakkında" Federal Kanunla emeklilik fonunun fonksiyonlarını genişletmiş ve vatandaşların işçi emeklilik hakları, emekliliğin gerçekleşme düzeni, maaşlarında değişiklik yapıldı. Özellikle, işçi emekli maaşının boyutu artık üç bölümden oluşmaktadır:

1. Temel (taban)
2. Sigorta
3. Birikim (finansman).¹⁶⁹

2000 yılından itibaren fonun temel faaliyetlerine ilave olarak bölgelerdeki sosyal programlarda emeklilik fonu tarafından finanse edilmeye başlandı. 2008 yılı bu amaçlar için E.F 1 milyar ruble, 2009 yılı için - 1,2 milyar ruble para ayırdı.

2005 yılından bu yana Emeklilik Fonu vatandaşlarına tahakkuk eden aylık nakit ödemelerden, sosyal hizmet kümesi şeklinde devlet sosyal yardımı alma hakları ve aylık parasal ödemelerin gerçekleştirilmesinden sorumludur.

2007 yılından itibaren E.F-na ek bir görev daha verildi – Anne (aile) Sermayesi (A.S)* (MSK-materinskiy semeyniy kapital)¹⁷⁰ sertifikası verilmesi. Bu

---

¹⁶⁷ Suleymanova G.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, “Daşkov İ K”, Moskva,2006.s.170

¹⁶⁸ Federalnıy zakon ot 15 Dekabrya 2001 g, N166-FZ “O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii”

¹⁶⁹ Üçüncü bölümde geniş bir şekilde açıklanacaktır.

sertifikanın uygulanması için ilk para tutarının anne sermayesine yatırılması 2010'dan önce gerçekleşmeyecektir. Çünkü uygulamadaki yasaya göre Annelik Sermaye kaynaklarından yararlanmak için çocuğun 3 yaşını tamamlaması gerekmektedir. Ancak 2008 yılı Aralık ayı sonunda Rusya'da ve dünyadaki olumsuz ekonomik durum nedeniyle Rusya Federasyonu hükümeti vatandaşlara 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren çocukların 3 yaşının tamamlanmasını beklemeden anne (aile) sermayesi kaynağının konut kredilerinin geri ödemelerinde kullanmaları için izin vermiştir.

2010 yılında, Emeklilik Fonu 20. yılını kutlayacaktır. Ülkedeki en büyük kuruluşlardan biri olan Emeklilik Fonunun binlerce çalışanı olup, bu çalışanlar emeklilik sisteminin tüm koşullarda güvenli, istikrarlı çalışmasını, devlet tarafından garantilenen ödemelerin tam ve zamanında yapılmasını sağlamaktadırlar.

R.E.F'nun geleceğe yönelik eğilimi müşteri hizmet kalitesini artırmaktır. Fon vatandaşlarla etkileşim ve işbirliğinde verimli, rahat olmalarını sağlamak için çalışacaktır. Bu amaçla yeni müşteri hizmetleri yaratılmakta, personelin etkin hizmet ve becerilerini arttırmak için eğitimler verilmekte, danışma hizmetleri için internet ağı aktif olarak kullanılmaktadır.¹⁷¹

2. Fonun Amaçları, Görevi, Yönetimi ve Faaliyetleri

Rusya Emeklilik Fonu (REF) Rusya'da sosyal hizmet veren en büyük ve en etkili sistemdir. Fon yoğun günlük çalışma sonucunda Rusya'nın her bir vatandaşı için kendi emeklilik haklarına uygun olarak emekli maaşlarının zamanında ödenmesini sağlamaktadır.

Emekli Fonun yapısı - 7 yönetim (genel müdürlük), 81 şube, aynı zamanda 2500 den çok bölgesel ofisler federasyonun tüm bölgelerinde faaliyetlerini

---

¹⁷⁰ [http://www.pfrf.ru/about/\(25.01.2010\)](http://www.pfrf.ru/about/(25.01.2010))

¹⁷¹ Положеніе о Пенсионном фонде Росси́йской Федераціи (утв. постановлением ВС РФ от 27 декабря 1991 г)

yürütmektedirler. E.F sisteminde 133.000'den fazla uzman çalışmaktadır.¹⁷²

Emekli Fonun sosyal açıdan önemli fonksiyonları vardır. Bunlar:

Zorunlu emeklilik sigortası için alınan sigorta kaynaklarını hesaplanması, emekli aylıklarının belirlenmesi ve ödenmesi fonksiyonudur. Bunların içinde işçi emeklileri (yaşlılık, malullük ve ölüm), devlet emeklilik güvencesinde olan emekliler, askeri personel ve aileleri, sosyal emeklilik, memur emeklileri bulunmaktadır. Fon kaynaklarından 38,5 milyon Rusyalı emekli maaşı almaktadır.

Fonun bir diğer fonksiyonu ise belirli kategorideki vatandaşlara sosyal ödemelerin belirlenmesi ve ödenmesidir. Gaziler, engelli insanlar, savaş yaralanmaları sonucu engelli olanlar, Eski Sovyetler Birliği kahramanları, Rusya Federasyonu kahramanları bu gruptaki emeklilere aittirler.

Zorunlu emeklilik sigortası sisteminde katılımcıların kişiselleştirilmiş hesap kayıtlarının yapılması ve annelik (aile) sermayesi için sertifikaların verilmesi fon tarafından gerçekleştirilmektedir. Fondaki emeklilik sigortası ödemeler sisteminin yaklaşık 63 milyonunu Ruslar oluşturmaktadır.

Fon emeklilik sigortası primi ödeyenler ve işverenlerle işbirliği yapmaktadır. Fona 6,2 milyon tüzel kişi tarafından emeklilik sisteminde sigorta kaydı olan vatandaşlar hakkında bilgi gelmektedir. Emeklilik sistemi kaynaklarının yönetimi, devletin yönetim şirketi (Vnesheconombank- Dışekonomibankası) ve özel yönetim şirketleri aracılığıyla işçi emeklilik sigortasının birikim kısmının yatırımı gerçekleştirilmektedir.

2008 yılında Rusya Emekli Fonun geliri 2007 yılına göre % 40,2 artmıştır ve 2.73 trilyon ruble tutarındadır. 2008 yılında toplam harcama 2.36 trilyon ruble tutarındadır. Şu anda, Rusya işçi emekli aylığı üç bölümden oluşmaktadır: bir temel kısım (devlet tarafından garantili ve büyüklüğü kanunla sabit tutar olarak belirlenir),

---

¹⁷² Zakon RF “O gosudarstvennih pensiyah v RF”, <http://www.pfrf.ru/about/>

sigorta kısmı (farklılaşmış parça kişinin çalışma (iş) sonuçlarına bağlıdır) ve birikim kısmından (finans) (sadece 1967 ve daha önce doğmuş vatandaşlar için oluşur) oluşmaktadır.¹⁷³

1 Ağustos 2009 itibariyle Rusya emeklilerin sayısı ve emekli maaşlarının ortalama miktarı:

2009 Yılı Rusya'da Emekli Sayısı ve Ortalama Emekli Maaşı

1 Ağustos 2009 itibariyle Rusya emeklilerin sayısı ve emekli maaşlarının ortalama miktarı		
Emekli Kategorileri	Emeklilerin Sayı, 1.08.2009 tarihinde (bin kişi)	1.08.2009 için ortalama emekli aylığı
Toplam emekliler	38.776 kişi	5.410 - ruble
İşçi emekli maaşı alanlar	35.879 kişi	5.564 - ruble
Yaşlılık	30.528 kişi	5.856 - ruble
Engellilik -Malullük	3.834 kişi	4.101 - ruble
Ölüm	1.517 kişi	3.382 - ruble
Devlet emekliliği emekli maaşı	2.897 kişi	3.501 - ruble
Askeri personel ve aileleri	63 kişi	4.541 - ruble

¹⁷³ Rossiyskaya Federaciya Federalny zakon ot 21 İyulya 2007 goda N 182-FZ "O byudjete pensionnogo fonda Rossiyskoy federacii na 2008 god i na planovoy period 2009 i 2010 godov

Sosyal emeklilik	2.519 kişi	3.255 - ruble
Savaş yaralanmaları nedeniyle engelli kişiler, iki çeşit emekli maaşı alanlar	140 kişi	12.999 - ruble
İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri, iki çeşit emekli maaşı alanlar	323 kişi	12.969 - ruble
İkinci Dünya Savaşı'nda ölen askerlerin dul eşleri, iki çeşit emekli maaşı alanlar	33 kişi	9.707 - ruble
Ölen askerlerin Velileri, iki çeşit emekli maaşı alanlar	42 kişi	9.202 - ruble

1 Mart 2009 itibariyle işçi emekliliğinin temel kısmı % 8,7 artmıştır. 1 Nisan itibariyle % 17,5 ve 1 Ağustos 2009 itibariyle de % 7.5 kadar da işçi emekliliğinin sigorta kısmı artmıştır. Sonuç olarak işçi emekli maaşının ortalama tutarı 5.536 ruble olarak gerçekleşmiştir.¹⁷⁴

Emekli maaşlarının sonraki artışı 1 Aralık 2009 için planlanmış - işçi emekli maaşı temel kısmı % 31,4 kadar endeksleneyecek (artacak). Böylece, 2009 yılında emekli maaşları toplam 4 defa endeksleneyecektir. Sonuç olarak, yıl sonuna kadar işçi emekli maaşı 6.280 ruble, sosyal emekli maaşı ise asgari geçim düzeyi kadar 4.294 ruble olacaktır.¹⁷⁵

¹⁷⁴ Federalny zakon "O trudovih pensiyah v Rossiyskoy Federacii"

¹⁷⁵ Federalny Zakonom "Ob oyazatelnom pensionnom strahovanii v Rossiyskoy Federacii"

Devlet emekli maaşlarının yeniden finanse edilmesi programını gerçekleştirmektedir. Şubat 2010 tarihine kadar bu programa 2 200 000 üzerinde vatandaş katılmıştır.

Rusya Emekli Fonu'nun temel görevleri şunlardır:

Emeklilik fonunun esas görevlerinden biri sigorta primlerinin toplanması ve birikimi, fonun talimatıyla yapılan harcamaların finanse edilmesidir.

Meslek hastalığı, iş kazası, ölüm halinde devlet emekli aylığının miktarı, çalışan ve diğer vatandaşların sağlığına zarar veren sorumlunun işveren ve vatandaşlardan kurtarmak için iş organizasyonunun yapılması fonun diğer görevlerinden biridir. Ayrıca, emeklilik fonu kaynaklarının sermayeleştirilmesi, gerçek ve tüzel kişiler de dahil gönüllü para verenlerin katkılarının sağlanması (yabancı para birimleri de dahil olmak üzere) fon tarafından gerçekleştirilmektedir.

Vergi makamlarının katılımıyla emeklilik fonuna sigorta primlerinin zamanında ve eksiksiz yatırılması, fon kaynaklarının doğru ve rasyonel harcanmasını kontrol etmesi ve denetlenmesi, yasaya uygun olarak emeklilik, aylık ve ödenekler konusunda devletlerarası ve uluslararası anlaşmalar imzalaması, fonun yetkisi içindeki konularda devletlerarası ve uluslararası işbirliği geliştirmesi ve uygulaması da fon yetkili organları tarafından gerçekleştirilmektedir.

3. Fonun Kaynakları

Emeklilik fonunun kaynakları işverenlerin ödedikleri sigorta primleri, serbest meslek sahipleri, çiftçiler, avukatlar ve diğer vatandaşların ödedikleri sigorta primlerinden oluşmaktadır.

Rusya Federasyonu devlet bütçesinden tahsis edilen kaynaklarla – askeri personel ve ailelerine ödenen devlet emekli maaşları, aylık ve ödenekler, yardım paraları, 3 yaşından büyük çocuklara verilen yardım paraları, sosyal emekli aylığı paraları, Çernobil felaketi kurbanları, emekliler için avantajlar, emekli maaşları ve aylıkların endekslenmektedir.¹⁷⁶

Erken emeklilik ve ödeneklerin verilmesi için İstihdam Fonundan sağlanan kaynaklar, gerçek ve tüzel kişilerin gönüllü katkıları, aynı zamanda emeklilik fonunun diğer sermaye gelirleri de fonun kaynaklarını oluşturmaktadır.

Emeklilik Fonunun bütçesi esas olarak emeklilik sigortası için ödenen sigorta primlerinden oluşmaktadır, bunlar:¹⁷⁷

- İşverenler - şirketler, kurum ve kuruluşlar, devlet çiftlikleri ve kolektif çiftlikler;

- Kuzey bölgelerinde geleneksel sanayi işletmeleriyle uğraşan aile toplulukları;

- Tüzel kişiliği olmayan devlet organlarında işveren olarak (girişimci) kayıtlı gerçek kişiler ;

- Özel işletmelerinde ücret karşılığı çalışan istihdam eden gerçek kişiler ;

- Her hangi bir işverene bağlı olmadan kendi adına özel dedektiflik ve özel güvenlik faaliyetleri yapanlar;

- Noterler, özel işlerle uğraşanlardır.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Belikova T.N., Minayeva L.N, **Vse o Pensiyah**, “Piter Pres”, Sankt-Peterburg, 2007.s.17

¹⁷⁷ Tučkova E.G., Pravo Soşialnogo Obespeçeniya Rosii, “Prospekt”, Moskva, 2008.s. 140

¹⁷⁸ Tolmaçev A.P., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, “A-Piror”, Mosva, 2008.s.31

Ücret üzerinden vergi hesaplanmasında en önemli temel değişiklik BSV (Birleşik Sosyal Vergi) kaldırılması olmuştur. Her bireyle ilgili olarak prim hesaplamak için sigortanın yıllık temel kısmı üzerinden 415 000 rubleyi geçmeyecek rakam üzerinden hesaplama yapılır.¹⁷⁹

Hesaplama döneminin başından bireyin ücret ve tazminatlarının 415.000 rubleyi aşan kümülatif kısmı için sigorta primi tahsil edilmemektedir. Böylece, 2010 yılında her bir işçinin işverene en fazla vergi yükü 107 900 ruble ($415\ 000 \times \% 26$), özel rejimle çalışan kuruluşlar için ise : 58.100 ($415\ 000 \times \% 14$) ruble olacaktır.¹⁸⁰

Tüm sigortalılar için prim oranları (çiftçiler, özel ekonomik bölgede bulunan yenilikçi kuruluşların bireysel girişimcileri, ve, özel vergi rejimleri kullananlar hariç). 2010 yılı için sigorta prim oranları emeklilik fonuna % 20, sosyal sigorta fonuna % 2,9, zorunlu sağlık sigortası federal fonuna % 1,1, zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonuna ise % 2 oranında sigorta primi yatırılmaktadır.

Rusya Emeklilik Fonu	Sosyal Sigorta Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonu
% 20	% 2,9	% 1,1	% 2

Tarım üreticileri için sigorta primi oranları 2010 yılı için ise emeklilik fonuna % 15,8, sosyal sigorta fonuna % 1,9, zorunlu sağlık sigortası federal fonuna % 1,1, zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonuna ise % 2 oranında sigorta primi yatırılmaktadır.

¹⁷⁹ <http://www.buhsoft.ru/?title=pressa/50/at.php> (04.01.2010)

¹⁸⁰ FZ- (Federalny Zakon), “*Pensionnoe Zakonodatelstvo*”, Federalny Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalny Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespechenii V Rossiyskoy Federacii” No:166-FZ, Federalny Zakon “Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii” No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.65

Rusya Emeklilik Fonu	Sosyal Sigorta Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonu
% 15,8	% 1,9	% 1,1	% 1,2

Özel statüye sahip bölge ve kuruluşlar için ayrı sigorta oranları uygulanmaktadır. Bu bölge ve kuruluşlara aşağıdakiler aittir:

- Özel ekonomik bölgede yerleşen organizasyonlar ve yenilikçi bireysel girişimciler,

- Basitleştirilmiş vergi sistemi uygulayan organizasyonlar ve bireysel girişimciler,¹⁸¹

- Organizasyonlar ve bireysel girişimciler, izafi gelire tek vergi ödemekle yükümlü olanlar,

- Özürlü çalıştıran kamu kuruluşları, I, II ve III grup sakatlar için sigorta prim ödeyenlere uygulanan sigorta oranları emeklilik fonuna % 14 olup, diğer fonlara sosyal sigorta fonuna, zorunlu sağlık sigortası federal fonuna ve zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonuna ise sigorta primi yatırılmamaktadır.¹⁸²

Rusya Emeklilik Fonu	Sosyal Sigorta Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonu
% 14	% 0	% 0	% 0

¹⁸¹ <http://www.pfrf.ru/about/> (16.02.2010)

¹⁸² Mihaylenko, YU.A., **VSYO o Pensiyah: Vidi, Usloviya Naznaçeniya, Razmer**, 5'e İzdanie, İzpravlennoe, "Omega – L", Moskova, 2008, s.58

Tek tarımsal vergi uygulayan kuruluşlar ve bireysel girişimciler için sigorta prim oranları, emeklilik fonuna % 10.3 olup, diğer fonlara sosyal sigorta fonuna, zorunlu sağlık sigortası federal fonuna ve zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonuna ise sigorta primi yatırılmamaktadır.

Rusya Emeklilik Fonu	Sosyal Sigorta Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu	Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonu
% 10,3	% 0	% 0	% 0

*Emeklilik Fonuna emeklilik sigortası primi için sigorta ve birikim kısmına değişik oranlar uygulanmaktadır.*¹⁸³

Tüm sigortalılar için prim oranlarının (çiftçiler, özel ekonomik bölgede bulunan yenilikçi kuruluşların bireysel girişimcileri, ve, özel vergi rejimleri kullananlar hariç) sigorta kısmı 1966 tarihli doğumlular ve daha büyükler için % 20, 1967 doğumlular ve daha küçükler için % 14, sigortanın birikim kısmı ise % 6 oranındadır.

1966 doğumlu ve daha büyükler için	1967 doğumlular ve daha küçükler için	
Sigorta kısmı	Sigorta kısmı	Birikim kısmı
% 20	% 14	% 6

¹⁸³ Petrov, A.N., **Gosudarstvenno Pensii V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravočnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.90

Tarım üreticileri için prim oranlarının sigorta kısmı 1966 tarihli doğumlular ve daha büyükler için % 15,8, 1967 doğumlular ve daha küçükler için % 9,8, sigortanın birikim kısmı ise % 6 olarak değişmemektedir.

1966 doğumlu ve daha büyükler için	1967 doğumlular ve daha küçükler için	
Sigorta kısmı	Sigorta kısmı	Birikim kısmı
% 15,8	% 9,8	% 6

Özel statüye sahip bölge ve kuruluşlar için sigorta prim oranlarının sigorta kısmı 1966 tarihli doğumlular ve daha büyükler için % 14, 1967 doğumlular ve daha küçükler için % 8, sigortanın birikim kısmı ise % 6 olarak değişmemektedir. Bu bölge ve kuruluşlar:

- Özel ekonomik bölgede yerleşen organizasyonlar ve yenilikçi bireysel girişimciler,
- Basitleştirilmiş vergi sistemi uygulayan organizasyonlar ve bireysel girişimciler,
- Organizasyonlar ve bireysel girişimciler, izafi gelire tek vergi ödemekle yükümlü olanlar,
- Özürlü çalıştıran kamu kuruluşları, I, II ve III grup sakatlar için sigorta prim ödeyenlerdir, ¹⁸⁴

1966 doğumlu ve daha büyükler için	1967 doğumlular ve daha küçükler için	
Sigorta kısmı	Sigorta kısmı	Birikim kısmı
% 14	% 8	% 6

¹⁸⁴ Sergeeva T.YU., **Pensiya, Aktualne Voprosi, Razmeri, Nadbavki, Strahovanie**, “Yurayt – İzdat”, Moskova, 2006, s.147

Tek tarımsal vergi uygulayan kuruluşlar ve bireysel girişimciler için sigorta prim oranlarının sigorta kısmı 1966 tarihli doğumlular ve daha büyükler için % 10,3, 1967 doğumlular ve daha küçükler için % 4,3, sigortanın birikim kısmı ise % 6'dır.

1966 doğumlu ve daha büyükler için	1967 doğumlular ve daha küçükler için	
Sigorta kısmı	Sigorta kısmı	Birikim kısmı
% 10,3	% 4,3	% 6

2010 yılında işyerinde çalışanların ortalama sayısı 100 kişi ve üzerindeyse sigorta primleri, dijital imza ile elektronik ortamda ve belirlenen formatta hesaplanır.

2010 yılında itibaren ise bu elektronik raporlama teslimatı için sayı 50 kişiye indirilmiştir.¹⁸⁵

E.F ödenen sigorta priminin indirimli tarifesi (oranı) I,II ve III grup özürlü çalışanlar için geçerli olup bu oranlar 2010 yılı için % 14, 2011-2012 yılı için -% 16,0 ve 2013 – 2014 yılları için ise % 21,0 oranında olacaktır.

Bütün organizasyonlar için emeklilik sigorta primi oranı (Özürlü çalıştıranlar hariç) % 20,0'dir. Yukarıdaki indirimli sigorta primi oranı sadece bireyin özürlü, sakat, malul olduğu aylar için geçerlidir. Diğer tüm dönemlerde (birey sakat olmadığı zaman) ise sigorta primi oranı normal olarak % 20 'den hesaplanmaktadır.¹⁸⁶

4. Fonun Bütçesi

Emeklilik Fonunun bütçe geliri 2010 yılı için 4.68 trilyon ruble, 2011 yılı için 5,26 trilyon ruble, 2012 yılı için ise 5,77 trilyon ruble olarak öngörülmektedir.

¹⁸⁵ İzdatelstvo RİOR, "Pensiya", Pyatoe İzdanie, Poryadok Obraşeniya, Oformleniya, İşçisleniya, Trudovoy Staj, Obrazçı Dokumentov, İzdatelstvo RİOR, Moskova, 2006, s.23

¹⁸⁶ <http://www.elcode.ru/info/mrotrf.html> (20.03.2010)

Bütçe harcamaları ise 2010 yılı için 4.39 trilyon ruble, 2011 yılı için 4.89 trilyon ruble, 2012 yılı için ise 5.36 trilyon ruble olarak öngörülmektedir.¹⁸⁷

Karşılaştırma için 2009 yılında bütçe geliri 3.28 trilyon ruble, harcama ise - 3,04 trilyon ruble tutarındadır. 2010 yılı için vatandaşların emeklilik işlemleriyle ilgili R.E.F'nun yaptığı genel harcama tutarları; belirli grup vatandaşların ek emekliliği ve maddi destek harcama tutarı 3,71 trilyon ruble, aylık nakit ödemeleri finanse etmek için yapılacak harcamalara 343,8 milyar ruble, emekliliğe ilave olarak federal sosyal ek ödemeler için ise 23,2 milyar ruble ayrılmıştır.¹⁸⁸

1 Ocak 2010 yılından itibaren belirli kategorideki mükelleflere indirimli prim oranının uygulanması sonucu emeklilik fonu bütçesinin düşen gelirleri federal bütçenin bütçelerarası transferler hesabından tazmin edilecektir. 2009 yılında yaşam için gerekli olan asgari emekli maaşı - 4,135 ruble, 2010 yılında - 4,780 ruble, 2011 yılında - 5,315 ruble, 2012 yılında - 5,847 ruble olacaktır.¹⁸⁹

Aynı zamanda emeklilik fonu bütçesinden sosyal hizmet kuruluşlarının maddi-tekniki temellerinin güçlendirilmesi için ve yaşlılıktan, malullükten çalışmayan emeklilere ödenecek sosyal programlar RF bütçelerine sübvansiyonlar sağlamak için 2010 yılında 1 milyar ruble ödeneceği önerilmiştir. 2010 yılında harcamalar üzerinde emekliliğin birikim (finansman) kısmı hesabı 282 milyar ruble olacaktır.

2010 yılında federal bütçeye bütçeler arası transfer yoluyla 2.530 milyar ruble para aktarılacak, bu da toplam gelirlerin yüzde 54,1 kadar olacaktır. 2011 yılında planlandığı gibi, bölgelerdeki mali durum iyileşecek ve bütçeler arası transfer (hisse devri) azalarak yüzde 40,8 oranına düşecektir.¹⁹⁰

---

¹⁸⁷ Vserossiyskaya naučno-praktičeskaya konferençiya "Osobnosti funkcionirovaniya i perspektivi razvitiya realnogo strahovogo rınka", 04.12.2009 g., GOUVPO KGTU. <http://www.rian.ru/economy/20091120/194709203.html> (19.03.2010)

¹⁸⁸ http://www.pfrf.ru/job_pensia (10.02.2010)

¹⁸⁹ Federalnıy zakon Rossiyskoy federaçii ot 30 noyabrya 2009 goda No:307-FZ O byudjete Pensionnogo fonda Rossiyskoy Federaçii na 2010 god i na planovoy period 2011 i 2012 godov.

¹⁹⁰ <http://www.rg.ru/2009/12/07/kommentariy.html> (15.02.2010)

C. ZORUNLU SAĞLIK SİGORTASI FONU

1. Zorunlu Sağlık Sigortasının Yapısı

Federal Kanunu uyarınca 28 Haziran 1991 № 1499-1 sayılı Rusya Federasyonu Kanunu zorunlu sağlık sigortası devlet sisteminin finansal kaynakların fon birikimini sağlamak ve istikrarı temin etmek için tasarlanmıştır. Fonun finansal kaynakları zorunlu sağlık sigortası sigorta primleri ödeyenler tarafından oluşmaktadır.¹⁹¹

Zorunlu sağlık sigortası devlet politikasının uygulanması için bağımsız, kar amacı gütmeyen finans-kredi kuruluşları gibi faaliyet gösteren federal ve bölgesel zorunlu sağlık sigorta fonları oluşturuldu. Bu kararname Rusya Federasyonu yüksek konseyi “1993 yılı vatandaşların zorunlu sağlık sigortası hakkında”dır (24.02.1993 ve No:4543-1 F.K)¹⁹²

Rusya toprakları üzerinde yerel yönetim tarafından kurulan yerel sigorta kuruluşları oluşturulmaktadır. Bu sigorta şirketleri sadece zorunlu sağlık sigortası için uygun lisansla çalışabilmektedirler. RF Hükümet Kararnamesi 11.10.93 tarihinde onaylanan sağlık sigortası örgütleri Yönetmeliğine göre, bu kuruluşlar zorunlu sağlık sigortası kapsamında sağlık yardımı verilmesi için sağlık kuruluşlarıyla sözleşme imzalamak, sigorta rezervleri oluşturmak ve sigortalıların çıkarlarını korumak zorundadırlar.¹⁹³

Zorunlu sağlık sigortası - devlet sosyal sigortasının bir parçası olup ve zorunlu sağlık sigortası kaynakları hesabına tüm Rusya vatandaşlarına eşit bir şekilde sağlık ve ilaç yardımı almalarını sağlamaktadır.

---

¹⁹¹ Postanovlenie Pravitelstva RF ot 29 iyulya 1998 g. N 857 “Ob utverjdenii ustava Federalnogo Fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya”.

¹⁹² <http://www.rian.ru/economy/20091120/194709203.html> (15.03.2010)

¹⁹³ Galaganov V.P., **Organizaciya Raboti Organov Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'e İzdanie, İspravlennoe i Dopolnennoe, İzdatelskiy Çentr “Akademiya”, Moskova, 2007, s.82

Zorunlu sağlık sigortası için Federal ve bölgesel fonların temel amaçlarından biri “Rusya vatandaşları için zorunlu sağlık sigortası hakkında” kanunun uygulanmasını sağlamaktır. Diğer bir amaç Rusya vatandaşlarının kanunlarla belirlenmiş yasal haklarının korunmasıdır. Tüm vatandaşlar için eşitlik ve sosyal adalet sağlanması, hükümetin mali politikasının geliştirilmesi ve uygulanmasına katılımcı olarak iştirak etmek ve mali istikrarı sağlamaktır.¹⁹⁴

Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu finansman ve mali politikalar alanında bu görevleri gerçekleştirmek için zorunlu sağlık sigortası programları finansmanı için bölgesel fonların koşullarını düzenlemekte ve zorunlu sağlık sigortası kapsamında finansman programlarının hedefine uygun yürütülmesini sağlamaktadır.

Kanunun uygulanmasını sağlamak için normatif-metodiki belgelerin hazırlanmasını organize etmekte, zorunlu sağlık sigortası primleri için usulüne uygun (öneriler) teklifler ileri sürmekte, sistemdeki mali kaynaklar hakkında bilgi analizi toplamakta, zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonlarının kurulmasına katkı sağlamakta, mali sistemlerinin kullanımı denetlemekte ve Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonun finansman kaynaklarını biriktirmektedir.¹⁹⁵

Zorunlu sağlık sigortası sisteminde bölgesel zorunlu sağlık sigortası fonları mali - kredi faaliyetlerinde ve finansal kaynakların rasyonel kullanımın kontrolü için aşağıdaki işlevleri gerçekleştirir:

Bölgesel fonların mali kaynaklarını biriktirir;

Sigorta sağlık kurumları tarafından zorunlu sağlık sigortası için finansman sağlar;

Zorunlu sağlık sigortası sistemi güvencesi için mali ve kredi faaliyetlerini yürütür;

---

¹⁹⁴ Postanovlenie Pravitelstva RF ot 29 iyulya 1998 g. N 857 “Ob utverjdenii ustava Federalnogo Fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya”.

¹⁹⁵ Devlyaterov V.N., “Integraciya i Vzaimodeystviye-Put VjživaniyaMediçini Territoriy”// «Medicine for you» Courier. - №25(32) - 1996 –s.c.5

Zorunlu sağlık sigortasını yurütmeğe yönelik gönderilen Őehirlerin ve ilçelerin mali kaynaklarını eŐitlemek;

Rusya'nın Devlet Vergi Servisi organlarıyla birlikte sigorta primlerinin bölgesel fonlara zamanında ve eksiksiz Şekilde verilmesini, alınan mali kaynakların rasyonel kullanımını kontrol eder;

Profesyonel tıbbi derneklerle sağlık yardımının maliyet tutarının (tarifesinin) belirlenmesinde, nüfusun zorunlu sağlık sigortası için programların hazırlanmasında, finansal kaynaklar için önerilerin yapılmasında, zorunlu sağlık sigortasının uygulanması için gerekli sağlık ve diğer hizmet tarifelerinin belirlenmesinde yurütme makamlarıyla birlikte anlaşmalar yapmaktadırlar.¹⁹⁶

2. Fonun Amaçları, Görev, Yönetimi ve Faaliyetleri

Zorunlu sağlık sigortası sistemi R.F Anayasanın 41. Maddesinde vurgulanmış olan vatandaşların anayasal haklarından biri ücretsiz tıbbi bakım hizmeti almasıdır. Sağlık sigortası nüfusun sağlığının korunmasında sosyal bir koruma Şeklidir.¹⁹⁷

Zorunlu sağlık sigortası konusunda en önemli yasal düzenleme 1991 yılında yurürlüğe giren "Rusya Federasyonu vatandaşlarının sağlık sigortası hakkında" ki federal kanundur. Kanun Rusya Federasyonu vatandaşlarının sağlık sigortalarının hukuki, ekonomik ve örgütsel esaslarını belirledi, sağlık kuruluşlarının finansal kaynak olarak zorunlu sağlık sigortalarının kaynaklarını gösterdi ve ülkede sağlık hizmetleri sigorta finansmanının modelinin temelini oluşturdu.¹⁹⁸

Zorunlu sağlık sigortası devlet sosyal sigortasının ayrılmaz bir parçası olup, Rusya Federasyonunun bütün vatandaşlarına sağlık ve ilaç yardımı almalarına eşit imkan sağlamaktadır. Vatandaşların zorunlu sağlık sigortasıyla ilgili devlet

¹⁹⁶ Starodubçev V.İ., Saveleva E.N., *Osobennosti Mediçinskogo Strahovaniya V Sovremennoy Rosii*", Rossiyskaya Mediçinskiy Jurnal, 1996 r.№ 1 s. 8

¹⁹⁷ Zakonom Rossiyskoy Federacijii ot 28 iyunya 1991 goda No:1499-1 "O Mediçinskom Strahovanii Grđajdan v Rossiyskoy Federacijii", Ekonomika İ Jizn, 1991, s.6.

¹⁹⁸ ora.ffoms.ru/portal/page/portal/top/about (18.03.2010)

politikasını uygulamak için Federal ve bölgesel zorunlu sağlık sigortası fonları oluşturuldu. Halen Rusya Federasyonu'nda bağımsız, kar amacı gütmeyen finans - kredi gibi kurumlar olan Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu ve 85 adet zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonu kurulmuştur. Bunlar devlet sosyal sigortasının parçası olup, zorunlu sağlık sigortasının kamu politikalarının uygulanması için faaliyet göstermektedirler.¹⁹⁹

Zorunlu sağlık sigortasının (ZSS) yapısı 87 adet bölgesel zorunlu sigorta fonlarından, 120 adet sağlık sigorta kuruluşlarından ve 262 adet şubeyle temsil edilmektedir. 1 Ocak 2009 itibariyle Rusya federasyonu zorunlu sağlık sigortasının bölgesel fon sayısı 84 adettir.

1 Ocak 2008 yılından itibaren sağlık sigortası sisteminde sigortalı vatandaşların haklarını korumak için 12108 uzman çalışmaktadır. Bunlardan 1412 kadrolu uzman zorunlu sağlık sigortasının bölgesel fonlarında, 3253 kadrolu sağlık sigortası kuruluşlarında, 7443 kişi ise kadro dışı (serbest) sağlık ekperi bölgesel kayıtlarda yer almaktadırlar.

Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu (ZSSFF)

Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu devlet sosyal sigortasının bir parçası olup zorunlu sağlık sigortası alanında Devlet politikasını gerçekleştirmektedir. Zorunlu sağlık sigortası federal fonu Rusya Federasyonu Anayasası, federal anayasa kanunları, federal kanunlar, R.F Cumhurbaşkanı kararnamesi, RF Hükümet emir ve kararnameleri ve Federal Fonun tüzükleriyle çalışır.²⁰⁰

ZSS Federal Fonu bağımsız, kar amacı gütmeyen bir devlet finansal - kredi kurumudur. Federal fonun tüzel kişiliği, kendi bilançosu, ayrı mülkiyeti, Rusya Merkez Bankası ve diğer kredi kuruluşlarında hesaplar, kendi adıyla mühürü ve

---

¹⁹⁹ Grişin V.V., Butova V.G., Reznikov A.A., Modeli sistemi obyazatelno medicinskogo strahovaniya Finansı 1996 № 3, s.39

²⁰⁰ www.ffoms.ru/ (21.03.2010)

standart formu, pulları, antetli evraklara sahiptir. Tam resmi adı - Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonu, kısaltma – ZSSFF ‘dir²⁰¹

ZSS Federal Fonun esas görevleri

R.F “Rusya Federasyonu sağlık sigortası hakkında” kanuna dayanarak zorunlu sağlık sigortası kaynakları hesabına Rusya Federasyonu kanunlarında belirtilmiş vatandaşların sağlık yardımı alma hakkının karşılanması için finansal destek sağlamaktır.²⁰²

Zorunlu sağlık sigortası temel programı çerçevesinde Rusya'nın sınırları içinde zorunlu sağlık sigortası sisteminin mali istikrarını, sağlık yardımının tüm vatandaşlara kaliteli ve eşit bir şekilde ulaştırılması koşullarını sağlamak ve zorunlu sağlık sigortası sisteminin mali istikrarını sağlamak için zorunlu sağlık sigortası federal fonunun finansal kaynaklarının biriktirilmesi faaliyetlerini yürütmektedir.²⁰³

Federal Fonun İşlevleri

Federal Fon temel görevlerini gerçekleştirmek için bölgesel zorunlu sağlık sigortası fonlarının faaliyetlerini finansal açıdan uyumlu hale getirir ve zorunlu sağlık sigortası primi için öngörülen şekilde oran ve miktar hususunda önerilerde bulunmaktadır.

Zorunlu sağlık sigortası federal fonun prosedürleri uyarınca kaynakların birikimini gerçekleştirmek ve zorunlu sağlık sigortası bölgesel programların uygulanması için öngörülen şekilde zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonlara iadeli ve iadesiz olarak kaynak tahsis etmektedir.

---

²⁰¹ Komarov YU.M., «V Reformah Naşe Buduşee» // «Medicine for you» Courier. -№3(35) - 1997 - c.19

²⁰² Zakonom Rossiyskoy Federacii ot 28 iyunya 1991 goda No:1499-1 “O Mediçinskom Strahovanii Grdajdan v Rossiyskoy Federacii”, Ekonomika İ Jizn, 1991, s.6.

²⁰³ Zakona RF “O mediçinskome strahovanii grajdan v Rossiyskoy Federacii “

Federal fonun esas işlevlerinden bir diğeri de Rusya Federasyonu Devlet Vergi Servisi ve zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonlarıyla birlikte zorunlu sağlık sigortası fonuna sigorta primlerinin zamanında ve eksiksiz yatırılmasını (kesintileri) kontrol etmektir. Zorunlu sağlık sigortası fonu sistemindeki bölgesel fonlarla birlikte finansal kaynakların rasyonel bir şekilde kullanımını denetler ve hedefine uygun harcanmasını kontrol etmektedir.

Fon kendi yetki alanında örgütsel-metodolojik çalışmayla zorunlu sağlık sigortası sisteminin işleyişini denetlemektedir.²⁰⁴

Fon zorunlu sağlık sigortası hakkında yasal ve diğeri normatif hukuki eylemleri gerçekleştirir ve geliştirmek için prosedüre uygun önerilerde bulunur, zorunlu sağlık sigortası temel programlarının hazırlanmasına katkı sağlamaktadır. Finansman bilgileri dahil olmak üzere zorunlu sağlık sigortası sistemiyle ilgili bilgileri toplayıp analiz eder ve ilgili malzemeleri Rusya Federasyonu Hükümetine sunmaktadır. Fon Rusya Hükümeti tarafından belirlenen zorunlu sağlık sigortası sistemi için uzmanların hazırlanması, eğitimi ve normatif yasa uygulamasını organize emektedir.²⁰⁵

Fon hükümet tarafından belirlenen zorunlu sağlık sigortası alanında bilimsel araştırma organizasyonu yapmak ve diğeri ülkelerle zorunlu sağlık sigortası konularında uluslararası işbirliği yapmaktadır.

Rusya Federasyonu Hükümetine belirlenen şekilde her yıl Zorunlu Sağlık Sigortası Federal Fonun bütçe onayı ve uygulanması için federal yasa taslağı göndermektedir.²⁰⁶

---

²⁰⁴ Federalny zakon Rossiyskoy Federacii ot 28 noyabrya 2009 g. N 294-FZ "O byudjete Federalnogo fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya na 2010 god i na planovoy period 2011 i 2012 godov"

²⁰⁵ Lisiçin Yu.P., Starodubov V.İ., Savelyeva Y.N., **Medicinskoe Strahovaniye- Mediçina**, Moskova, 1995, s.8-13

²⁰⁶ Marşalova A.S., Ulavnova N.K., *Problemi effektivnosti ispolzovaniya fondov obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya*, Region, 1996 № 2 s. 107

Zorunlu sağlık sigortası fonunun faaliyet stratejisi Rusya sınırları içinde Federasyonun “Rusya Federasyonu vatandaşlarının sağlık sigortası hakkında” kanununu uygulamasını sağlamak, bunun yanı sıra ZSS’nin normatif-metodolojik merkezin geliştirilmesi ve iyileştirilmesidir. Belirlenmiş fonksiyonların uygulanmasında ZSS Fonu zorunlu sağlık sigortası sisteminde mali istikrarı sağlamak için finansal kaynakların birikimini gerçekleştirmektedir. Zorunlu sağlık sigortasının temel programları çerçevesinde bölgesel fonların faaliyetlerinin finansal şartlarını eşitlemektedir. Bazı kategorideki insanların R.F yasaları uyarınca sosyal destek tedbirlerinden ilaç ihtiyaçlarının harcamalarını karşılamaktadır. Ulusal proje olan “ Sağlık” pilot projesi Rusya Federasyonu’nun içinde sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

ZSSF (Zorunlu Sağlık Sigortası Fonu) kaynak harcamalarını sadece yasalarda belirtilen, onun faaliyetlerini düzenleyen, federal yasa tarafından onaylanmış bütçeye uygun olarak gerçekleştirmektedir.²⁰⁷

3. Fonun Kaynakları

Zorunlu sağlık sigortası Federal ve bölgesel fonların finansal kaynakları her bir fon için bazı genel ve kendi kaynakları hesabına oluşmaktadır. Bunlardan en önemlileri Rusya mevzuatında belirlenen, mülkiyetinden bağımsız olarak işletmeler ve diğer ekonomik kuruluşların zorunlu sağlık sigortası için ödedikleri sigorta primleridir.

Bir sözleşme esasına göre yapılan ortak programların uygulanması için bölgesel fonlara ödenen primler ve zorunlu sağlık sigortası ulusal programların uygulanması için federal bütçeden ayrılan ödenekler fon kaynaklarını oluşturmaktadır. Ayrıca, gönüllü katkılar (ödemeler), geçici atıl fonların kullanımından sağlanan gelirler ve Federal ve bölgesel fonların mali kaynaklarının sabitlenmiş sigorta rezervleri de fon için kaynak sağlamaktadırlar.

²⁰⁷ İstrukçıya “O poryadke i uçeta strahovih vzosov (platejey) na obyazatelnoe mediçinskoe strahovaniye”, ot 11 oktyabrya 1993 g., № 1018,s 5-16

Yürütme organları tarafından bütçelerinde öngörülen işsiz nüfusun zorunlu sağlık sigortası için ayrılan kaynaklar da fon kaynaklarını oluşturmaktadır.²⁰⁸

İşverenler ve diğer prim ödeyenler tarafından ödenen federal ve bölgesel zorunlu sağlık sigortası fonlarının prim oranlarının ödeme prosedürü ve tarifesinin düzenlemeleri Rusya Federasyonu kanunuyla hükümetin önerisi üzerine belirlenir. 1995 yılı mevzuatı uyarınca mülkiyetinden asılı olmayarak şirketler ve diğer ekonomik kuruluşlar için sigorta prim oranı % 3,6 dır. Bunun % 0,2'si zorunlu sağlık sigortası federal fonuna, % 3,4'ü ise zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonuna yatırılmaktaydı.²⁰⁹

2010 yılı için zorunlu sağlık sigortası fonun sigorta prim oranı toplamı % 3,1 olup bunun, zorunlu sağlık sigortası federal fonun sigorta prim oranı % 1,1, zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonun sigorta primi oranı % 2,0 dır.

2011 yılı için öngörülen zorunlu sağlık sigortası fonun sigorta prim oranı toplamı % 5,1 olup bunun, zorunlu sağlık sigortası federal fonun sigorta prim oranı % 2,1, zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonun sigorta primi oranı % 3,0 dür.²¹⁰

Zorunlu sağlık sigortası fonlarına sigorta primi ödeyenler aşağıdakilerdir.

Zorunlu sağlık sigortası fonlarına şirketler, kuruluşlar, kurumlar, yabancı tüzel kişilerin temsilcilikleri ve şubeleri, bir tüzel kişiliği olmayan serbest meslek sahibi vatandaşlar, özel işlerde öngörülen şekilde çalışan vatandaşlar ve ücret karşılığı (kiralık) işçi çalıştıran vatandaşlar sigorta primleri ödemekle yükümlüdürler.²¹¹

²⁰⁸ Peşehonov Yu.V., “Vnebyudjetnie Soşialnie Fondı: Ssostoyanie i Perspektivi”, Finansı- 1997 - №4, s.28

²⁰⁹ <http://g2p.tatar.ru/rus/zdrav/oms.htm> (13.02.2010)

²¹⁰ www.ffoms.ru/ (21.03.2010)

²¹¹ Zakonom Rossiyskoy Federacii ot 28 İyunya 1991 goda No:1499-1 “O Mediçinskom Strahovanii Grdajdan v Rossiyskoy Federacii”, Ekonomika İ Jizn, 1991, s.6.

İşsizlerin zorunlu sağlık sigortasına ilişkin ödemeleri idari makamlar tarafından zorunlu sağlık sigortasının bölgesel programları dikkate alınarak sağlık hizmetlerinin ilgili bütçelerinde öngörülen kaynaklardan sağlanmaktadır.²¹²

Sigorta primi ödeme süresi.

- Tüm işverenler – ayda bir kez olmak üzere, bir önceki ay için belirlenen ücret üzerinden ;
- Rusya Federasyonu mevzuatında belirtilen bireylerin gelir vergisindeki bazı gelir türleri ve belirli süre içinde;
- Bireyler - sözleşmeyle insanları çalıştıranlar - vatandaşlara maaşlarına takip eden ayda her ayın 5 inci gününe kadar;
- Köylü (çiftçi) işletmeleri - yılda bir kez olmak üzere en geç gelecek yılın 1 Nisanına kadar sigorta primlerini ödemek zorundalar.²¹³

Yürütme organları işsizlerin zorunlu sağlık sigortası ödemelerini her ay tutarları ise üçer aylık olarak ilgili bütçelerde belirlenmiş amaçlarda endekslemeye dayalı olarak en geç bu ayın 25'ne kadar gerçekleştirmek zorundadırlar. Hesaplanan sigorta primlerinin ödenmesi işverenler tarafından gerçekleştirilmiş olup, bankalara sigorta primleri listesi şeklinde değil ödeme emirleri verilmesi zorunluluğuyla gerçekleştirilmektedir. Banka bu ödeme emirlerinin listesi olmadan maaşları ödemek için kaynak ayırmamaktadır.²¹⁴

Banka zorunlu sağlık sigortası fonlarının kaynaklarını (paralarını) önce Hesap Kontrol Merkezi'nin hesabına göndermektedir. HKM bölge sınırları içinde sigorta

²¹² ora.ffoms.ru/portal/page/portal/top/about (30.03.2010)

²¹³ O poryadke rassmotreniya obraşeniy grajdan v territorialnom fonde obyazatel'nogo mediçinskogo strahovaniya", razrobatano na osnovanii Federal'nogo zakona ot 02.05.06 № 59-Ф3

²¹⁴ Zakona RF "O mediçinskom strahovanii grajdan v Rossiyskoy Federacii"

şirketlerinin işlerini finanse etmektedirler. Fonlara sigorta primlerinin zamanında ve uygun bir şekilde yatırılmasının kontrolünü Devlet Vergi Servisi (DVS) tarafından gerçekleştirilmektedir.²¹⁵

4. Fonun Bütçesi

Federal Kanun “2010 yılı, 2011 ve 2012 yılların planlı dönemi için Federal Zorunlu Sağlık Sigortası Fonunun bütçesi” 2010 yılı için bütçe geliri 105,85 milyar ruble, harcamalar ise – 110,85 milyar ruble olarak öngörülmüştür. Fonun bütçesinde 5,0 milyar ruble açık öngörülmektedir.²¹⁶

2011 ve 2012 yılları planlı dönemler için fon bütçesi dengeli gelir – harcamalarla aşağıdaki göstergeler oluşmaktadır. 2011 yılında - 268,60 milyar ruble; bütçenin 2012 yılında - 298.05 milyar ruble olacağı öngörülmektedir.²¹⁷

Fonun bütçe gelirleri 24.07.2009 tarihli No:212 FK- numaralı “ Rusya Federasyonu emeklilik fonu, R.F sosyal sigorta fonu, Zorunlu sağlık sigortası federal fonu ve zorunlu sağlık sigortası bölgesel fonun sigorta primleri hakkında” kanunuyla belirlenmiş primlerden sağlanmaktadır.1 Ocak 2010 yılından itibaren Birleşik Sosyal Vergi (BSV) yerini tekrar eskisi gibi sigorta primleri hesaplamasına bırakmıştır. Buna göre 2010 yılı için BSV’ye eşit olarak zorunlu sağlık sigortası federal fonun sigorta prim oranı %1,1, 2011yılı için ise % 2,1, bazı kategorideki mükellefler için istisnai olarak zorunlu sağlık sigortası federal fonu sigorta prim oranı 2011-2012 yılları için % 1,1, 2013-2014 yılları için ise % 1,6 olarak belirlenmiştir.²¹⁸

Zorunlu sağlık sigortası kaynakları hesabına fonun bütçe harcaması aşağıdaki amaçlar için yapılmaktadır:

---

²¹⁵ www.ffoms.ru/ (11.02.2010)

²¹⁶ Zakon “O byudjete Federalnogo fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya na 2011 i 2012 godov”.

²¹⁷ <http://www.pharmvestnik.ru/text/16894.html> (30.03.2010)

²¹⁸ Federalnyy zakon Rossiyskoy Federacii ot 28 noyabrya 2009 g. N 294-FZ “O byudjete Federalnogo fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya na 2010 god i na planovoy period 2011 i 2012 godov”

1) Zorunlu sağlık sigortasının temel programları çerçevesinde ZSS bölgesel fon programlarının aylık ödeneklerinin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu sağlık sigortası fon bütçesine 2009 yılında onaylanmış hacmiyle 2010 yılı için 85,69 milyar ruble tahsis edilmiştir²¹⁹. Ödeneklerin (hibelerin) dağıtım yöntemi ve 2010 yılı için Rusya Federasyonu bölgelerine ödeneklerin dağıtımı 17 eylül 2009 tarihli bütçeler arası ilişkiler geliştirme üzerine Çalışma grubu toplantısında onaylanmıştır.²²⁰

2) 2010 yılı için 2,35 milyar ruble normlara bağlanmış sigorta rezervi oluşturulmuştur. Yeni fon bütçesi için uygulanabilir, doğru normlara bağlanmış sigorta rezervinin tutarını belirlemek gerekmektedir. 2011 yılına geçişte bu rezerv komite tarafından alternatif durum olarak değerlendirilir. 2010 yılı bütçe açığını kaynaklarla finanse etmek için 2009 yılında oluşmuş durum için sigorta rezervlerindeki kaynakların (fonların) acil çekilmesiyle fon bütçesinde oluşan fazlalıkların belirlenmesi gerekmektedir.²²¹

3) Kadınlara gebelik ve doğum, doğum sonrası ve yaşamın ilk yılında çocuklara ek dispanser gözlem hizmeti için 2010 yılında (Rusya Federasyonu sosyal sigortalar fonuna bütçe transferleri yoluyla) genel olarak sağlık hizmetleri için 17,5 milyar ruble ayrılmıştır.²²²

Bütçe görevlerinden kaynakların tasarruf rejimine geçiş ihtiyacını uygulamak amacıyla fonun bütçe harcamaları uluslararası ve kültürel, eğitim ve iletişim bağlantıları, eğitim ve beceri geliştirme, genel yönetim harcamaları, bilimsel araştırma (AR-GE) işleri ve bilişim faaliyetleri 2010 yılı için optimize edilmiştir. Bu

---

²¹⁹ <http://www.ffoms.ru/portal/page/portal/top/index> (20.04.2010)

²²⁰ Zakon “O byudjete Federalnogo fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya na 2011 i 2012 godov”.

²²¹ Instrukciya “O poryadke i uceta strahovih vnosov (platejey) na obyazatel'noe medicinskoe strahovaniye”, ot 11 oktyabrya 1993 g., № 1018, s 5-16

²²² Federalny zakon Rossiyskoy Federacii ot 28 noyabrya 2009 g. N 294-FZ “O byudjete Federalnogo fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya na 2010 god i na planovoy period 2011 i 2012 godov”

harcamaları 2010 yılı onaylanmış planlı dönemine göre 20,3 milyon ruble tutarındadır.²²³

---

²²³ Federalnyy zakon Rossiyskoy Federatsii ot 28 Noyabrya 2009 g. N 294-FZ "O byudjete Federalnogo fonda obyazatel'nogo meditsinskogo strahovaniya na 2010 god i na planovoy period 2011 i 2012 godov".

İKİNCİ BÖLÜM

I. RUSYA'DA SOSYAL SİGORTA

A. Sosyal Sigorta Kavramı

Rusya'da sosyal sigorta geleneksel olarak sosyal güvenlik sisteminde çalışanların, emeklilerin ve işsizlerin geçici veya kalıcı olarak işgörmeye kabiliyetinin yitirilmesi risklerine ve sosyal risklere karşı güvence olarak görülmektedir.²²⁴

16 Temmuz 1999 yılında “Zorunlu sosyal sigorta ilkeleri”²²⁵ federal yasası devletin sosyal koruma sisteminin bir parçası gibi tanımlamaktadır. Kanunun 1. maddesinde; “Zorunlu sosyal sigorta devlet tarafından oluşturulmuş yasal, ekonomik ve örgütsel tedbirlerle çalışan vatandaşların maddi ve sosyal durumlarındaki olumsuz değişiklikleri en aza indirmek, Rusya Federasyonu yasalarında öngörülmuş durumlarda bazı kategorilerdeki vatandaşların işsiz kalma sonucu, iş yaralanması veya meslek hastalığı, malullük, hastalık, travma, hamilelik ve doğum,ölüm, yaşlılık başlangıcı, tıbbi yardım alma ihtiyacı, sanatoryum tedavisi, zorunlu sosyal sigortaya tabi olan sosyal sigorta riskleri başlangıcı gibi durumların tazmin edilmesidir. Sosyal sigorta riski kavramı; Sosyal sigorta teorisinin en önemli anahtarlarından biridir. Kanunun 3. maddesinde sosyal sigorta riski şöyle açıklanmaktadır: Çalışan veya diğer kategorideki vatandaşların maddi ve sosyal durumlarında değişikliğe neden olabilecek olay.²²⁶

Sosyal risk kategorisi Rusya bilim adamları tarafından ayrıntılı ve derin bir şekilde XX yüzyılın başlangıcında incelenmiştir. Bu alanda iyi bilinen uzman N.A. Vigdorçik'in yazısına göre, sigorta karşılıklı yardım organizasyonudur. Burada risk önceden bilinmekte ve bu riske bağlı olarak maddi ve mali ağırlık önceden

---

²²⁴ Suharev A.Y., **Yuridiceskiy ensiklopediceskiy slovar** / Gl.red.. Moskova, Sov. entsiklopediya, 1984. s.346

²²⁵ Kriçevskiy N.A., **Soşialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.7-41

²²⁶ <http://kollegia.net/articles.php?serv=54&part=5707> 23.02.2009

organizasyonun tüm üyeleri arasında dağıtılmaktadır.²²⁷ Sosyal sigorta ile o sigortanın bütün form ve çeşitlerinin toplamıyla farklı sosyal riskler karşısında büyük ölçekli nüfusun güvencesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda sosyal sigortayla “kazanç kaybı riski sınırlandırılmakta” veya azalmaktadır²²⁸. Riskin asıl bu karakteri sosyal sigortanın ilk işareti olarak kabul edilmiştir. Sosyal sigortanın “ikinci önemli özelliği ise, onun emekçi kitleleri – işçileri, çalışanları (memurları), küçük zanaatkarları, ev hizmetçilerini, küçük ölçekli çiftçileri yani tüm kapitalist rejim altında acı çeken, güvenceden yoksun kişileri kucaklamasıdır.²²⁹ Bu nedenle, eğer sigorta kapsamına sadece varlıklı sınıfların temsilcileri alınıyorsa, en azından bu sigorta kazancı tazmin amaçlı olsa da, bunun sosyal sigortayla hiçbir ilgisi olmayacaktır.²³⁰

Bazı yazarlar sosyal risk kavramını daha geniş bir şekilde yorumlamışlardır. Z.R.Tettenborn kazanç kaybını başlıca risk gibi gösterse de bunun yanında “maddi, mali, manevi zorlukları” (doğum, çocuğa bakım ihtiyacı, bir aile üyesinin ölümü v.b) da bu risk sınıfında gösteriyordu.

Rusya'nın mevcut (yürürlükteki) mevzuatında sosyal sigortanın temel konusu sadece kazancın kaybı riski değil, aynı zamanda sosyal önemi olan ücret veya herhangi bir gelirin azalması veya maliyetlerin yükselmesi de sosyal sigortanın risk konusuna girmektedir. Örneğin, cenaze için ödenek, çalışan vatandaşlara aile bireylerinden küçük birisinin (reşit olmayan) ölümü halinde sigorta kaynağından sosyal sigorta fonu hesabından verilmektedir.²³¹ Ancak, tutarına göre bu ödenek sigorta karakteri taşısa da, eğer ölen ve yakını çalışmamış ve emekli değilse, ödeme

---

²²⁷ Vigdorçik N.A. **Sotsialnoe strahovanie v obşedostubnom izloženii** // Voprosı truda. M., 1927. s.10.

²²⁸ <http://kollegia.net/articles.php?serv=54&part=5707> 23.02.2009

²²⁹ Suharev A.Y., **Yuridiçeskiy ensiklopediçeskiy slovar** / Gl.red. Moskova, Sov. entsiklopediya, 1984. s.346

²³⁰ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, “Omega-L”, Moskova, 2008, s.126

²³¹ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/history/index.shtml> (09.06.2009)

federasyon kaynakların bütçesinden yapılacağına göre, bu durum sosyal karakter alacaktır.

Genel olarak önemli sosyal harcamaların artması durumunda sosyal sigortanın imkanları ve uygulanması göz önünde bulundurulursa, sosyal güvenlik kalemlerinin sosyal sigorta fonu bütçesinden aldıkları pay karşılaştırıldığında sigortanın payı daha yüksek düzeyde olması gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun nedeni, öncelikle ödeme kaynağının oluşumunda sigortalının finansal katılımıdır (doğrudan ya da dolaylı olarak).²³²

Eğer, sosyal sigortanın en önemli özelliği sosyal risk ise (kazanç kaybı ve azalması veya artan maliyet yüküne bağlı olarak) onda sosyal sigortayı sosyal güvenlikten nasıl ayıracağız? Bu soruyu cevaplamak için bilim açısından görüş noktalarını analiz edelim.²³³

Bazı çağdaş yazarlar geçmişin teorik mirasını yaratıcı bir şekilde işleyerek Rusya'nın günümüz sosyo-ekonomik özelliklerini yansıtan, sosyal sigortanın esaslarının öğrenme sürecine ilişkin yeni fikirler geliştirmişlerdir. E.E.Maçulskaya XIX yüzyılın sonu XX yüzyılın başındaki bilim adamlarının (L.V.Zabelina, A.Chekina, V.Yarotskogo, A.L.Gelfera, B.Lyubimova, A.Vinokurova'nın) görüşlerini analiz ederek sosyal riskin temel özelliklerinden birini ayırarak aşağıdaki görüşe varmıştır; “ Risk sadece proletarya ve kendileri için çalışan (serbest meslek sahipleri) yoksul kesimleri tehdit etmekte ve genel olarak kapitalist sınıflara, kapitalist toplumun zengin katmanlarına dokunmamaktadır.”²³⁴

²³² Mozjorina İ.N., **Soçialnoe Strahovanie V Rossiyskoy Federacijı**, Sbornik Normativnih Dokumentov, “Verşina”, Moskova, 2003, s.67

²³³ Süleymanova, Q.V: **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya, Uçebnoe Posobie**, “Feniks”, Rostov-Na-Donu, 2007, s.76

²³⁴ Maçulskaya E.E. **Sotsialnyy risk kak obektivnaya osnova sotsialnogo obespeçeniya** // Vestnik Moskovskogo universiteta. 1999. N 1. s.25.

E.E.Maçulskaya, reform döneminde Rusya'da sosyal güvensizliğe neden olacak yeni ekonomik nedenlerin ortaya çıktığını, fizyolojik ve demografik nedenlerin ise değişmediği sonucuna varmaktadır. Bu nedenle, sosyal risk sosyal refah (koruma) ve sosyal güvenlik için esas olarak kabul edilmektedir. Yazar Sosyal Riski “objektif ve sosyal nedenlerden dolayı kazanç veya diğer iş (emek) gelirlerinin kaybı sonucu, yaşam tarzının minimum yaşam standartlarının altına düşmesi, devletin sosyal korunmasına ihtiyaç oluşturan olaylar olasılığı “ olarak tanımlamaktadır.²³⁵

Sosyal riskin özü (esası) kazanç veya her hangi bir emek gelirinin kaybindan oluşmaktadır. Bu nedenle işi ve kazancı olmayan insanlara onun (sosyal riskin) varlığından söz etmek mümkün değil. “Sosyal risk - çalışanların ekonomik sürece katılma fırsatının kaybedilmesi sonucu oluşan mali güvensizlik riskidir²³⁶”. Vatandaşın, toplumda her hangi bir sosyal üretimle iştilal etmiyorsa sosyal riske de maruz kalmadığı söylenebilir. Eğer sosyal riske geniş ölçüde bakılırsa (E.E.Maçulskaya gibi) sosyal sigorta kapsamı içine sosyal güvenliğe muhtaç tüm kategorideki kişileri dahil etmek gerekir. Bu yaklaşımla, sosyal sigortayla diğer sosyal koruma çeşitleri arasındaki farklılıklar, her şeyden önce sosyal güvenlik ve sosyal yardım arasındaki farklılık ile aynı seviyeye gelmektedir. Sosyal sigortanın konusunu oluşturan riski sosyo-ekonomik adlandırabiliriz. Birincisi, çünkü o sadece ekonomide aktif olan nüfusu kapsıyor. İkincisi ise, bu risk kazanç veya diğer emek geliri kaybı sonucunda kabul edilir nedenlerden dolayı ; ekonomik süreçten mahrum olmak; biyolojik (hastalık, yaşlılık, sakatlık), sanayi (iş kazası veya meslek hastalığı), ekonomik (işsizlik) veya sosyal faktörler nedeniyle (doğum ve çocuk yetiştirme) oluşmaktadır.²³⁷

---

²³⁵ Maçulskaya E.E. **Sotsialnyy risk kak obektivnaya osnova sotsialnogo obespeçeniya** // Vestnik Moskovskogo universiteta. 1999. N 1. s.28.

²³⁶ Belyaevoy L.A., **Sotsialnaya Politika: reforma sotsialnogo strahovaniya** / Pod.red.. M.: Tsentr kompleksnih sotsialnih isledovaniy i marketinga, 1995. s.12

²³⁷ Şayhatdinov V.Ş. **Pravo sotsialnogo obespeçeniya Rasiyskoy Federatsii: Uçobnoe posobie**. Yekaterinburg: Uralkaya Akademiya gosudarstvnoy slujbi, 1996. Vıp. 1. s.6.

E.E.Maçulskaya'nın desteklediği sosyal riskin geniş yorumu Sovyet döneminde oluşmuş devletin genel sosyal güvenlik klişelerini yansıtmaktaydı. Bu da o devirdeki mevcut sosyal sigorta çeşitlerini (emeklilik ve geçici iş görmezlik) kapsamaktaydı.²³⁸

B. Sosyal Sigorta Tanımı

Sosyal sigorta; belirli kişilerin maddi ihtiyaçlarını sağlamak için parasal kaynaklar yardımıyla oluşturulan ve harcama yapılabilen fonlar sistemidir. Sosyal politik açıdan sosyal sigorta vatandaşların, hastalık halinde, toplam veya kısmi olarak çalışma yeteneğinin kaybolması veya doğuştan özürlü olması, ölüm ve işsizlik durumunda maddi güvencelerini karşılanması ve böylece anayasal haklarının sağlanması için bir yoldur.²³⁹

Sosyal sigorta organizasyonu aşağıdaki temel ilkelere dayanmaktadır: Vatandaşların ihtiyaçlarının sosyal sigorta ile temin edilmesinde sosyal güvenliğin evrenselliği, işletmelerin kaynaklarının yeterliliği, örgütler ve devlet ile, sigortalı çıkarların örtüşmesi, toplumun ve işletmelerin bir bütün olarak sosyal sigorta kaynaklarını kullanması. Sosyal sigortanın en önemli görevi iş kaynaklarının çoğaltılması için gerekli koşulların oluşturulmasıdır. Örneğini, sosyal sigorta fonlarından sağlanan maddi destek (güvence), toplumun engelli üyelerine verilen tıbbi hizmet işçilerin yeniden çalışma yeteneklerinin düzelmesine ve onların aktif çalışma hayatına dönmelerine olanak sağlamaktadır. Malul ve sakatların rehabilitasyonu sayesinde onların istihdam edilmeleri, sosyal işle uğraşmaları sağlanmış olup sosyal programlarla kamu finansmanı üzerindeki yükü azaltmaktadır.

---

²³⁸ Suleymanova G.V., **Analogičnoy točki zreniya priderjivaetsiya** . Sotsialnoe obespeçenie i sotsialnoe strahoanne. Rostov-na-Donu: Ekspertnoe byuro, 1997. s.8.

²³⁹ Verhovçev A.B. **Gosudarstvennoe i Soçialnoe Strahovaniye-INFRA-** 2002, s.58

Ayrıca, sosyal sigorta fonlarından sağlanan kaynaklar geçici işsizlere yeniden eğitim vermek, elemanları vasıflı hale getirmek için de kullanılmaktadır.²⁴⁰

Piyasa ekonomisi içinde gelişen ekonomi devrimi sonucu geçici işsizlere para ödemelerinde sürekli bir artış olmakta, mali destek ve istihdam için de sosyal programların genişletilmesi gerekmektedir.

Sosyal sigortanın aşağıdaki görevleri vardır:

- Para fonları oluşturur, bu fonlarla iş sürecine katılımcı olmayan şahısların ve iş göremeyenlerin masraflarını karşılar;
- Gerekli işgücü miktarı ve yapısını belirler. Gelişen toplumun ihtiyaçlarını sağlar;
- Toplumun çalışan ve çalışmayan kesimlerinin sosyal güvenlikleri arasındaki boşluğu azaltır;
- İşgücüne dahil olmayan farklı sosyal grupların yaşam standartlarının seviyesini eşit hale getirir.²⁴¹

C. Sosyal Sigortanın Gelişimi

02 Haziran 1903 yılında Rus İmparatorluğunda İmparator II Nikolay'ın en yüksek beğenisi ile "İşçi ve çalışanların yanı sıra ailelerinin de çalıştıkları fabrika, maden ve maden işletmelerinde kaza sonucu mağduriyetlerinin giderilmesi için ödüllendirme (tazminat) konusunda kurallar" yapılmıştır.²⁴² Bu tarih, Rusya devlet sosyal sigortasının resmi doğum tarihi olarak kabul ediliyor.

---

²⁴⁰ Detyarev G.. Razvitie Soşialnogo Strahovanie v Rosii i Rol Soşialnogo Strahovaniya v Soşialnoy Zaşite Vldos , 2001, s.90

²⁴¹ Mozjorina İ.N., **Soşialnoe Strahovanie V Rossiyskoy Federacii**, Sbornik Normativnih Dokumentov, "Verşina", Moskova, 2003, s.43

²⁴² <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (20.07.2009)

Devrim sonrası ilk defa çalışanların sosyal güvenlikteki yerleri (konumları) 1918 yılında kabul edildi. Burada tüm çalışanlara işkoluna bağlı olmayarak hastalık, hamilelik ve doğum, sakatlık nedeniyle geçici kazanç kaybını önlemek için ödenek veya aylık (yardım) ödeme garantisi verilmektedir. 1922 yılından sonra aylıkların ödenmesi için doğrudan işletmelere sigorta primlerini kendi hesabından karşılanması hükmü verilmiştir.

1929 yılında devlet sosyal sigorta için birleşik bir bütçe oluşturdu. 1931 yılında ise sosyal sigorta kaynaklarından sanatoryum ve uzmanlaşmış kurumlarda dinlenme masrafları finanse edilmeye başlandı. Çocuk sağlık kampları da buradan finanse edilmeye başlandı. Sendika liderlerinin sözcüklerinde “hastalık önleme” kavramı ortaya çıkmaya başlamış. Sovyet sanatoryumunun “Sağlık Fabrikaları”²⁴³ inşaatına başlanmıştır. 1933 yılından bu yana sosyal sigorta sistemi Sovyet sendikalarının yönetimi altına geçti.²⁴⁴

01 Ocak 1991 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile işçilerin sosyal sigorta harcamalarının finansmanının yönetiminin ve düzeninin iyileştirilmesi için Rusya Federasyonu Bütçedışı Sosyal sigorta Fonu oluşturuldu. 1993 yılından bu yana fon Rusya federasyonu hükümeti altındaki bir mali-kredi kuruluşu oldu.

Fon her yıl federal yasalar tarafından onaylanmış, sosyal sigorta kaynaklarının kullanımını denetleyen (veya kontrol eden) bir devlet bütçesini düzenlemektedir. Gerekli hallerde fon sistemin mali istikrarını koruyarak sosyal sigorta kaynaklarını bölgeler ve şubeler arasında dağıtmaktadır. Ayrıca, fon sosyal

---

²⁴³ Sovyet sanatoryumunun “Sağlık Fabrikaları”: Sovyetler döneminde çalışanların yılda en az 1 kez sanatoryumlarda (kaplıca gibi tedavi merkezlerinde) hem tatil hem de sağlık kontrollerinin yapılabileceği merkezler bulunmaktaydı ki, buralarda insanlar yalnız veya ailevi olarak dinlenip, sağlık kontrollerini yaptırmaktalardı. Bundan dolayı bu merkezlere “sağlık fabrikaları denilmekteydi.

²⁴⁴ Kriçevskiy N.A., **Soşialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.18

sigortanın iyileştirilmesi, çalışanların sağlıklarının korunması için de devlet programları geliştirip uygulamaktadır²⁴⁵.

D. Sosyal Sigortanın Özellikleri

Sigorta - toplumun gelişiminin belirli bir aşamasında olan her hangi bir nedenlerden dolayı çalışamaz durumda olanları, emek karşılığı ücret alamayan şahısları, çalışanları, iş kazası ve meslek hastalıklarından dolayı geçici iş göremez durumda olanları ve çalışanları kendi koruması altına almaktadır.²⁴⁶

Sosyal sigorta sistemi – sosyal adalet güvencesi için bir önkoşul olup, siyasi istikrarın oluşturulması ve korunmasını sağlamaktadır. Sosyal sigortanın hedefleri; işgücüne katılamayan işsiz işçilerin harcamalarının karşılanması için parasal fonların oluşturulması, toplumun çalışan ve çalışmayan üyelerinin maddi ve mali güvence düzeylerindeki farkın azaltılmasıdır.²⁴⁷

Sosyal sigortanın önemi göz önüne alındığında, sosyal süreçler üzerindeki etkisi nedeniyle birçok ülkede zorunlu devlet sosyal sigorta sistemi oluşturulmaktadır. Bunun sayesinde, kaynakların büyük bir yoğunlaşmayla tek bir fonda birleştirilmesi ve böylece ülke nüfusuna güvenilir şekilde sosyal koruma sağlanmasına neden olmaktadır.²⁴⁸ Pazar ekonomisine geçiş Rusya'nın tüm finans sisteminin modernize etmesine neden oldu. Büyük ölçüde bu modernizasyon finans merkezinin çekirdeği olan – bütçe için yapıldı. Bütçeden kademeli olarak bütçedışı fonlar ayrıldı ki, onlar arasında önemli bir yeri sosyal fonlar tutmaktaydı.²⁴⁹

---

²⁴⁵ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/history/index.shtml> (09.06.2009)

²⁴⁶ Roik V. Soçialnoe Strahovanie v Rosii: problemi i puti ih reşeniya//Strahovoe delo.2007.-No:1, s.79

²⁴⁷ Burkov V.N., Zalojnev A.Yu., Kulik O.S., Novikov D.A. **Mehanizmi Strahovaniya v Soçialno-Ekonomičeskoj Sistemah.** İPU RAN, 2001, s.36

²⁴⁸ Vetrova N.S., **Sistema Soçialnogo Strahovaniya i Gosudarstvennoy Pomoşı,** Moskova, Finansı i Statistika, 2005, s.78

²⁴⁹ İlyuhina T.M., “*Vidi Posobiy Po Obyazatelnomu Soçialnomu Strahovaniyu*”, Vestnik gosudarstvennogo soçialnogo strahovaniya. Soçialny Mir. No:7, 2003, s.16-21

E. Sosyal Sigorta ve Sosyal Güvenlik Ayırımı

Eski Sovyet yasalarındaki “sosyal sigorta” ve “sosyal güvenlik” kavramlarını biri birinden ayırmak çok zordur, çünkü bu dönemde ideolojik değerler uğruna devlet yönetimi sisteminde vatandaş ve devlet arasındaki ilişkide sosyal sigortaya özenle bakılmıştır.

Sosyal sigorta ile sosyal güvenliği birbirinden ayıran birinci özellik dağıtımdır. Sosyal sigorta sistemi esas olarak yeniden dağıtım dayalı olup, toplumsal dayanışmanın bir sistemidir. Tesadüfi değil ki, bu nedenle bazı bilim adamları sosyal sigortayı sosyal güvenliğin finansman biçimi olarak ele almışlardır. V.Ş. Shayhatdinov’a göre sigorta önemli örgütsel-yasal yöntemlerle parasal fonların oluşumu olup ve onun sosyal sigorta şeklinde değil sosyal güvenlik içinde sigorta olarak adlandırıldı. Onun iddiasına göre sigorta sigortalılardan, işverenlerden, devlet eli ile toplanan katkılardan (pim, aidat v.s) oluşur. Bununla yanaşı sigorta sosyal riskler sistemi varlığıyla oluşmuştur ki, bu olay başlangıcından sonra sigortalı olmuş vatandaşların subjektif olarak sosyal güvenlik hakkı doğmaktadır.²⁵⁰ Rusya’daki sosyal sigorta sisteminin mevcut durumu göz önüne alındığında yazarın tutumu kabul edilebilir. Fakat ortaya çıkan durum analiz edildiğinde, şimdilik o kadar parlak olmayan bu düşünce (fikir), ödenen primlerle ve sosyal sigorta kapsamı arasındaki ilişki eğilimini güçlendirmek, güvenliğin eşdeğerlilik prensibinin ilanıyla aşağıdakiler tespit edilebilmektedir.²⁵¹

Sosyal sigortanın birkaç belirtisini (işaretini) vurgulayalım, bu belirti aynı anda onunla sosyal güvenlik arasındaki farkı karakterize ediyor ve onun ilerideki gelecek perspektiflerini belirliyor. Birincisi sosyal sigorta diğer bütün sigortalar gibi genellikle sadece sosyal riskin tazmini fonksiyonunu gerçekleştirilmeyip bununla yanaşı olumsuz sonuçları da önlemektedir. Burada sosyal sigortanın sosyal

²⁵⁰ Şayhatdinov V.Ş. **Pravo sotsialnogo obespeçeniya Rasiyskoy Federatsii: Uçobnoe posobie.** Yekaterinburg: Uralkaya Akademiya gosudarstvnoy slujbi, 1996. V1p. 1. s.6

²⁵¹ http://www.pravowed.ru/topnews/ss_2010.html 02.10.2009 - Sistema Soçialnogo Strahovaniya (23.06.2010)

güvenlikten temel farkı sadece olumsuz durumlarda verilmesidir. Önleyici bileşenlerin varlığı sosyal sigorta ile sosyal korumayı birleştirir. Riskin önceden belirlenmesi ve kaydı her türlü sigorta biçimlerine ve çeşitlerine özgüdür. Ancak her risk ölçülebilir ve kaydedilebilir değil. Sosyo-ekonomik risk bazı durumlarda hesaplanabilmektedir. Çoğu bilim adamlarının görüşüne göre riskin doğasını belirlemek için onun niteliksel ve niceliksel özellikleri önemlidir. Örneğin, çalışanların kazanç kaybı nedeniyle mali güvensizlik oluşmaktadır. Bununla da sosyal risk olasılığı aşağıdaki göstergeler kullanılarak ölçülebilmektedir;

- riskli durumun oluşma sıklığı
- çalışma gücünün yitirilmesi sonucu zenginlik düzeyi veya işe talep yetersizliği
- riskli durumun süresi (başlangıç dönemi ve normal yaşama geçiş arasındaki süre²⁵²) v.b. Riskin önceden belirlenmesi ve kaydı sigortanın önleyici (koruyucu) yönüyle ifade edilir. Bu özellikle işyeri kazaları ve meslek hastalıklarında sosyal sigortaya özgüdür.

Z.R.Tettenborn'a göre sosyal sigorta hastalıkları önleyerek kazanç kaybı riskiyle mücadeleyi, kazalarda işçiyi tehdit eden diğer etkinliklerden onu korur.²⁵³ V.A.Lukyanova ekonomik açıdan sosyal sigortayı inceleyerek koruyucu bileşenin ülkenin ulusal ekonomisi için önemini vurguladı. Çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve hayat sigortası, iş kazaları (yaranmaları) ve hastalıkla mücadele sosyal sigorta ödemelerindeki (emeklilik, aylık) bütçe harcamalarını azaltmış, çalışanların sağlığını korumuş ve iyileştirmiştir.²⁵⁴ “Sosyal sigortadan sosyal korumanın temel örgütsel-hukusal biçimi olarak parasal kaynakların birikiminde özerk ve bağımsız bir

---

²⁵² Şayhatdinov V.Ş. **Pravo sotsialnogo obespeçeniya Rasiyskoy Federatsii**: Uçobnoe posobie. Yekaterinburg: Uralkaya Akademiya gosudarstvennoy slujbi, 1996. Vıp. 1. s.6

²⁵³ Tettenborn Z.R., **Sovetskoe Soçialnoe Strahovanie**, Voprositrua, 1929. s.41

²⁵⁴ Lukyanov V.A., **Soçialnoe Strahovanie v SSR**, Diss. Kand ekon.nauk. Moskova, Moskovskiy Finansoviy İstitut, 1963. s.20

mekanizma olarak kullanılmakta, bununla yanaşı halkın sosyal korumasının diğer çeşitli işlevlerini gerçekleştirmek, çalışanların sağlık organizasyonu (sağlık sigortası ve işyeri kazalarına karşı sigorta), sosyal-sağlık ve rehabilitasyon altyapısının oluşturulması, yeni iş alanlarının yaratılmasında da sosyal sigortadan yararlanılmaktadır.²⁵⁵

Sosyal sigorta ve sosyal güvenliği bir birinden ayıran ikinci önemli özellik, finansman yöntemidir. V.M.dogadov'a göre sosyal sigortanın ödeme kaynakları sigortaya yatırılan ödemelerle (primler) sağlanmaktadır, ancak bazı durumlarda devlet ilave para verebilmektedir.²⁵⁶ Sigorta primleri her zaman ücretin veya sigortalı kişinin gelirin bir parçası olmuştur. İşçi kiralık olsa bile, sigorta primini işveren ödemektedir. Bu gösteriyor ki, sosyal sigorta sosyal güvenlikten farklı olarak nafaka değil, karşılıksız değil, eşdeğersiz değil. Sosyal sigorta dahil bütün sigortaların değeri vardır. Esas sorun Rusya'da sosyal sigortanın gelişimi sosyal güvenlik biçiminde olmuştur ve yavaş yavaş kendi sigorta özelliğini kaybederek genel bir sosyal güvenlik halini almıştır. Bu nedenle, sigorta primlerinin ödenmesiyle sigorta güvencesinin denklik prensibi gerçekleşmedi ve geriye ödeme karakteri saklı kaldı.²⁵⁷

Sosyal sigortanın üçüncü önemli özelliği, mantıksal olarak diğerlerinden farklı olan – yüksek düzeyde güvenliktir. Eğer sosyal sigortanın seviyesi devlet sosyal güvenlik seviyesiyle aynı ve daha aşağı ise o zaman sigorta modelinin üstünlüğü eşitlenmektedir, ekonomik faaliyetler için teşvikler yitirilmektedir. Bu faaliyetlerle yaşamın aktif döneminde sadece sabit gelire değil hem de sigorta olayı başlangıcında maddi güvence de sağlanmalıdır. Bu sigortanın ekonomi mantığına uygun olup, öte yandan vatandaşı olumsuz sonuçlardan yaşam standartlarını sürdürmek yoluyla korumaktadır. Aksi takdirde vatandaşlar aktif ekonomi faaliyetlerine ilgiyi, sosyal-sigorta sistemine katılmayı kaybederler ve başka bir kategoriye birinin sırtından geçinen konumuna düşerler. Burada sosyal sigortanın

²⁵⁵ Kriçevskiy N.A., **Soşialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov İ K”, Moskova, 2007, s.18

²⁵⁶ Dogadov V.M., **Soşialnoe Strahovanie**, Moskova, Gostrudizdat, 1930, s.14

²⁵⁷ Lançov V.İ., Pavlyuçenko V.G., “*Soşialnoe strahovanie v sovremenniy Rosii: mifi i realnost*”, Vestnik gosudarstvennogo soşialnogo strahovaniya, № 10. – 2004, s.7

önemli bir özelliği olan zorunlu sigorta hakkıdır. Halen sosyal sigorta ve sosyal sigorta çevresinde bilimsel tartışmalar devam etmektedir.²⁵⁸

F. Sosyal Sigorta Türleri

Rusya'da sosyal reformların esas yönlerinden biri de devlet sosyal güvencesinden sosyal risklere karşı karma sigorta sistemine geçiş olmuştur. Ülkedeki sosyal güvenliğin ve sağlığın devlet bütçesindeki krizi şartlarında piyasa ekonomisinin oluşumu öncelikle emekli maaşlarının, aylık ödeneklerin ve nüfusun sosyal güvenliği için diğer garantilerin yüksek enflasyon ve piyasa şartlarında korunmasını gerektiriyordu. İkinci olarak, işgücü piyasasında işsizliğin ortaya çıkması, işsizliğe karşı sosyal güvenlik sisteminin oluşturulmasının temeli olmuştur. Nitekim, vatandaşların gereksinimlerinin sosyal risklerin varlığına bağlılığı nedeniyle, onların memnuniyetlerinin en iyi şekli sosyal sigorta mekanizması olmuştur.

1. Zorunlu Sosyal Sigorta

Sosyal sigortanın iki şekli mevcuttu: zorunlu ve isteğe bağlı sigorta. Bu sigortalar gelişim aşamalarına göre ülkeden ülkeye farklılık göstermektedirler. Zorunlu sosyal sigorta devlet sosyal güvencesinin bir formu olup bütçe dışı fonlar (devlet veya sosyal) aracılığıyla nüfusun sosyal güvenliğini sağlamaktadır. Burada kısmi olarak kendi kendini finanse etme ilkesi gerçekleşmektedir. Bütçe dışı fonların yetersizliği durumunda devlet kendi bütçesinden yardım sağlamaktadır. Bu nedenle, devlet bu fonların mali istikrarının garantörü ve zorunlu sosyal sigorta programlarının uygulayıcısı olarak hareket etmektedir. Bu durum çoğu kez Rusya'da zorunlu sosyal sigorta fonlarının devlet bütçesine birleştirme girişimleri için fırsat

---

²⁵⁸ İoffe O.S., **Razvitie Çivilistiçeskoj Mıslı v SSR**, Moskova, Nauka, 1977, Ç.II,s.69

yaratmaktadır. Sonuç olarak anlaşılmaktadır ki sosyal sigorta kendi özelliğini (bağımsızlığını) kaybedip genel sosyal güvenlik sistemi içine karışmaktadır.²⁵⁹

2. İsteğe Bağlı Sosyal Sigorta

İsteğe bağlı sosyal sigorta, kolektif dayanışma ve (devlet sigorta desteğinin yokluğunda) yardımlaşma ilkelerine dayanmaktadır. Onun en ayırt edici özellikleri sigorta fonlarının demokratik yönetimi, özyönetim ilkesinin eksiksiz uygulanması, çalışanların sosyal ortaklıkları, sigorta ödemelerinin ve programlarının sigortalının gelir düzeyiyle yakın bir ilişkide olmasıdır.²⁶⁰

Zorunlu sosyal sigorta sisteminde devlet garantilerinin yetersiz düzeyde olması ve sigortalının yüksek gelirin sonucu olarak isteğe bağlı sigorta fonları bir alternatif gibi değil, ancak zorunlu sigortaya ek olarak ortaya çıkmaktadır. Fonların karşılıklı tamamlayıcılığı sigortanın bir türünün eksikliklerini diğerinin üstünlüğüyle telafi etmektedir (dengelemektedir).²⁶¹

Sosyal sigorta kavramı böylece iş kaybı, çalışma gücü ve gelirle ilişkili oluşan farklı çeşitlerdeki sosyal riskler nedeniyle nüfusa güvence sağlamanın çeşitli formlarını kapsamaktadır. Sosyal sigorta sisteminde esas yeri zorunlu sigorta tutmaktadır. Çünkü, bu sigorta sosyal risklere maruz kalan vatandaşların tüm kategorileri için kanun gücüne göre uygulanmaktadır. (gerçekleşmektedir).²⁶²

---

²⁵⁹ Babiç A.M., Egorov E.V., **Soşialnoe Strahovanie v Rosii İ V** Zarubejom-M.RAGS, 2003, s.27

²⁶⁰ Federalnyy Zakon « Ob osnovah obyazatelno go soşialnogo strahovaniya » ot 16.07.1999 g. №157 – F.Z.Sobranie zkonotatelstva Rossiyskoy Federacii. 1999.№29. St..3686

²⁶¹ Federalnoy zakon ob osnovah obyazatelno go soşialnogo strahovaniya № 165-F.Z ot 16.07.1999 g.

²⁶² Sergeeva T.YU., **Pensiya, Aktualne Voprosı, Razmerı, Nadvavki, Strahovanie**, “Yurayt – İzdat”, Moskova, 2006, s.6

Ek bir sosyal sigorta olarak isteğe bağı sigorta ise sosyal sigorta risklerinden tam ve zamanında koruma sağlamak üzere tasarlanmıştır. Sigortanın bu türü sözleşmeli esasa göre ve daha çok medeni hukuk normlarına uygun düzenlenmektedir. Sigorta sözleşmesi işveren ya da ek sigorta güvencesiyle ilgilenen vatandaşın kendisiyle yapılabilmektedir. İsteğe bağı sosyal sigorta ayrıca belirli türde zorunlu sosyal sigortaya tabi olmayan vatandaşları da sosyal sigorta risklerinden koruyabilmektedir. Çalışma sürecinde işçilerin sosyal güvenlik açısından bireysel isteğe bağı sigortadan çok toplu sigortalı olarak olmaları önem arz etmektedir.²⁶³

Sosyal sigortanın amacı: gelir ve potansiyel kazanç kaybına neden olan farklı sigorta olaylarının başlaması üzerine işçilere öncelikle ekonomik koruma sağlanmasıdır. Bu tür sigorta olaylarına: geçici çalışma gücü kaybı (işgöremezlik), malullük, yaşlılık, çocuk doğumu ve bakımı, ölüm dahildir.²⁶⁴

3. Zorunlu ve İsteğe Bağı Sigortanın Temel Prensipleri

Zorunlu Sosyal Sigortanın Temel İlkeleri

Zorunlu sosyal sigorta aşağıdaki ilkelerden oluşmaktadır:

Sigorta güvencesiyle sigorta primleri arasında denklik temelinde desteklenen zorunlu sosyal sigortanın istikrarı, sosyal sigortanın evrensel zorunluluk özelliği ve sigortalılara sigorta garantilerinin uygulanması.²⁶⁵

---

²⁶³ Federalnyy Zakon « Ob osnovah obyazatel'nogo soşial'nogo strahovaniya » ot 16.07.1999 g. №157 – F.Z.Sobranie zakonodatel'stva Rossiyskoy Federacii. 1999.№29. St..3686

²⁶⁴ Detyarev G., **Razvitie Soşial'nogo Strahovanie v Rosii i Rol Soşial'nogo Strahovaniya v Soşial'noy Zaşite** Vlados , 2001, s. 37

²⁶⁵ Federalnyy Zakon “**Ob osnovah obyazatel'nogo soşial'nogo strahovaniye**” ot 16.07.1999 g .No:157-FZ. Sobranie zakonodatel'stvo Rossiyskoy Federacii. 1999.No:29 s.6

Sigortacının finansal durumundan bağımsız olarak sosyal sigorta zorunluluklarının yerine getirilmesinde, sosyal risklere karşı korumada sigortalının haklarının gözetilmesi için devlet güvencesi ve zorunlu sosyal sigorta sisteminin devlet tarafından düzenlenmesi; zorunlu sosyal sigorta sistemi yönetiminde sosyal sigorta temsilcilerinin katılımının tam eşitliğinin sağlanması.²⁶⁶

Zorunlu sosyal sigortanın belirli çeşitlerinin sigortacı tarafından sigorta primlerinin sigorta fonuna yatırılması, zorunlu sosyal sigorta kaynaklarının amaca uygun olarak kullanılmasının sorumluluğu, gözetim ve kamu kontrolünün sağlanması, finansal sisteminin özerkliğidir.²⁶⁷

İsteğe bağlı sigorta aşağıdaki ilkelere dayanmaktadır:

İsteğe bağlı sigorta hem yasa, hem de tarafların isteklerine göre düzenlenmektedir. Kanun isteğe bağlı sigorta kapsamında olanları ve sigortanın en çok yaygın olan şartlarını belirlemektedir. Belirli şartlar sigorta kurallarına göre sigortacı tarafından geliştirilmektedir (hazırlanmaktadır). İsteğe bağlı olarak sigortaya katılım sadece sigortalıya özgü olmaktadır. Eğer sigortalının iradesiyle yapılan sigorta işlemi sigorta şartlarına aykırı değilse sigortacı sigorta işlemi reddetme hakkına sahip değildir.²⁶⁸

İsteğe bağlı sigorta her zaman sigorta sözleşmesinde belirlenen süreyle sınırlıdır. Buna göre sözleşmede sigortanın başlangıç ve bitiş süresi özellikle belirtilmektedir. Sürekli isteğe bağlı sigorta için ise, yeniden müzakereler yoluyla sigortanın bitiş süresinde sözleşmenin yenilenmesiyle mümkün olmaktadır. İsteğe bağlı sigorta bir defaya mahsus veya dönemsel (taksitlerle) prim ödeme yoluyla faaliyet göstermektedir. Sigortanın yürürlüğe girmesi için ödemenin yapılması

---

²⁶⁶ Babiç A.M., Egorov E.V., Jilçov E.N., **Ekonomika Soçialnogo Strahovaniya**. Moskova, MGTU, 2002, s.364

²⁶⁷ Babiç, a.g.e., s.366

²⁶⁸ Vetrova H.C., **Sistema Soçialnogo Strahovaniya İ Gosudartvennoy Pomoşı-Finansı i Struktura**, 2005, s.47-50

gerekmektedir. Primlerin veya taksitlerin ödenmemesi halinde sigorta sözleşmesinin feshi gerekmektedir.²⁶⁹

G. Sosyal Sigorta Çeşitleri

Zorunlu Sosyal Sigorta İçin Sigorta Türleri

Sosyal sigorta riskinin her bir türüne bir zorunlu sosyal sigorta türü karşılık gelmektedir.²⁷⁰

Zorunlu sosyal sigortanın belirli türleri şunlardır:

1. Sağlık sigortası (sigortalıya gerekli tıbbi yardım yardım ihtiyacının giderilmesiyle ilgili sağlık kurumuna giderlerin ödenmesi);
2. Yaşlılık sigortası (yaşlılığa göre emeklilik);
3. Malullük sigortası (Malulen emeklilik);
4. Ölüm sigortası (ölüm nedeniyle emeklilik);
5. Geçici iş görmezlik sigortası (geçici çalışma gücü kaybı ödeneği);
6. İş kazası ve meslek hastalığı sigortası (iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yapılan sigorta ödemeleri, tıbbi, sosyal ve rehabilitasyon için yapılan ek masrafların ödenmesi);
7. Analık sigortası (hamilelik ve doğum ödeneği);
8. Çocuk bakımı sigortası (çocuk bakımı için aylık ödenek);
9. Diğer sigorta çeşitleri; (işsizlik sigortası);
10. Gebelik sigortası (gebeliğin erken dönemlerinde sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlara bir defaya mahsus verilen ödenek);
11. Çocuk doğum sigortası (çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilen ödenek);

---

²⁶⁹ Vetrova H.C. **Sistema Soçialnogo Strahovaniya İ Gosudartvennoy Pomoşı-Finansı i Struktura**, 2005, s.47

²⁷⁰ Suleymanova G.V., **Soçialnoe obespeçenie i soçialnoe strahovanie** – Moskova, Ekspertnoe byuro, 2001, s.63

12. Sanatoryum-kaplıca tedavisi için verilen ödenek (1 Ocak 2010 tarihinde yürürlükten kalktı);

13. Defin sigortası (defin için verilen sosyal ödenek);

14. İşçi ve ailelerine sanatoryum-kaplıca tedavisi için verilen biletin ödenmesi (1 Ocak 2010 tarihinde yürürlükten kalktı).²⁷¹

Sosyal sigorta, sosyal riskin tazmini için işlevler gerçekleştirir. Risk - yönetim kararlarında bir belirsizlik durumudur. Sosyal risk bireyin kısmen veya tamamen, toplumsal grubun, tüm nüfusun haklarının gerçekleşme imkanlarının kaybına, özgürlüklerin ve kanuni çıkarların, ekonomik bağımsızlıkların ve sosyal refahın gelişimine, yeniden yapılanmasına yada kazanılmasının engellenmesine yol açar veya açmıştır.²⁷²

Ancak yukarıdaki sıralama göz önünde bulundurulduğunda sigorta çeşitleri açısından aşağıdaki sıralama daha uygun olmaktadır:

- Sağlık sigortası (sigortalıya gerekli tıbbi yardım ihtiyacının giderilmesiyle ilgili sağlık kurumuna giderlerin ödenmesi);

- Yaşlılık sigortası (yaşlılığa göre emeklilik);

- Malullük sigortası (Malulen emeklilik);

- Ölüm sigortası (ölüm nedeniyle emeklilik);

- Geçici iş görmezlik ve analık sigortası;

a. Geçici iş görmezlik ödeneği

b. Hamilelik ve doğum ödeneği

---

²⁷¹ <http://www.fss.ru/index.shtml> (24.08.2010)

²⁷² Federalnyy Zakon « Ob osnovah obyazatel'nogo sotsial'nogo strahovaniya » ot 16.07.1999 g. №157 – F.Z.Sobranie zakonotatelstva Rossiyskoy Federatsii. 1999.№29. St..3686

- c. Gebeliğin erken dönemlerinde sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlara bir defaya mahsus verilen ödenek
- d. Çocuk doğumunda verilen ödenek
- e. Çocuk bakımı için verilen ödenek
- f. Defin için verilen sosyal ödenek.²⁷³

1. Sağlık Sigortası

Sağlık sigortası : sigortanın çeşitlerinden biri olup, vatandaşlara yapılan sağlık yardımı ve eski sağlığına kavuşmayla ilgili harcamalardır. Rusya'da iki çeşit sağlık sigortası: zorunlu sağlık sigortası ve isteğe bağlı sağlık sigortası mevcuttur. Sağlık sigortasında sigorta tazminatı nakit (parasal) değil, ancak sağlık hizmeti şeklinde sağlanmaktadır.²⁷⁴

a. Zorunlu sağlık sigortası

Rusya Federasyonu mevzuatında belirlenen zorunlu sağlık sigortası vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından yatırılan sağlık sigortası primleri ve bütçeden yapılan ödemeler hesabına vatandaşlara sağlık yardımının sağlanmasının devlet garantisi sistemidir. Rusya'da zorunlu sağlık sigortası evrensel ve devlet sosyal sigortasının parçası olup, zorunlu sağlık sigortasının programları (Federal ve bölgesel) aracılığıyla uygulanmaktadır.

Zorunlu sağlık sigortası devlet sisteminin finansal kaynakları sağlık sigortası primleri ve bütçe sübvansiyonlarından oluşmaktadır. Yasaya göre, zorunlu sağlık sigortasıyla ilgili devlet politikasının uygulanması için bağımsız, kar amacı gütmeyen finans-kredi kuruluşu gibi zorunlu sağlık sigortasının federal ve bölgesel

---

²⁷³ <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (20.07.2010)

²⁷⁴ <http://revolution.allbest.ru/finance/d00038975.html> (25.04.2010)

fonları oluşturulmuştur. Bu fonlar faaliyetlerinden dolayı elde ettikleri gelir üzerinden vergi ödememektedirler (gelir vergisinden muaftırlar).²⁷⁵

Rusya'da zorunlu sağlık sigortası faaliyetlerini zorunlu sağlık sigortası Federal ve bölgesel programlarının hazırlanması (geliştirilmesi) yoluyla gerçekleştirmektedirler. Bu sigorta türünün temel programları Rusya Federasyonu Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanmakta ve Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından onaylanmaktadır. Bu program esasında hükümet bölgesel programları hazırlayıp onaylamaktadır. Sağlık sigortası sisteminde sağlık hizmetlerinin fiyatları, sosyal tarafların anlaşmasıyla (bölgesel hükümetler, sağlık sigortası kuruluşları ve profesyonel sağlık dernekleri) belirlenmektedir. Kanuna göre, zorunlu sağlık sigortası sisteminde çalışan sağlık kuruluşları gelirleri üzerinden vergilendirilmemektedirler.

Rusya Federasyonu, devlet sosyal sigortasının temel parçası olan zorunlu sağlık sigortasının devlet politikalarını gerçekleştirmesi için, Zorunlu Sağlık Sigortası Fonu ve 84 adet Zorunlu Sağlık Sigortası Bölgesel Fonları kurulmuştur. 2009 yılı itibariyle Rusya Federasyonunda zorunlu sağlık sigortası sisteminde sözleşmeli olarak çalışan 812 adet sağlık kuruluşu bulunmaktadır.²⁷⁶

b. İsteğe bağlı sağlık sigortası

İsteğe bağlı sağlık sigortasının iki çeşidi vardır: 1) zorunlu sağlık sigortasına ek sağlık sigortası, 2) bağımsız sağlık sigortası. İsteğe bağlı sigorta sisteminde piyasa ilişkilerinin işleyişindeki unsurlar daha çok öne çıkmaktadır. İsteğe bağlı sağlık sigortası, sigortacı ile sigortalı arasındaki sözleşme esasına dayanmaktadır. İsteğe bağlı sigorta şartları, ilgili mevzuat hükümlerine tabi olarak sigortacı tarafından bağımsız olarak belirlenmektedir. İsteğe bağlı sağlık sigortası finansal-ticari

---

²⁷⁵ Lisiçin Yu.P., Starodubov V.İ., Savelyeva V.İ., **Mediçinskoe Strahovanie**. Moskova, Mediçina, 1995, s.8-13

²⁷⁶ [http://ora.ffoms.ru/portal/page/portal/top/about\(28.05.2010\)](http://ora.ffoms.ru/portal/page/portal/top/about(28.05.2010))

faaliyetlerin önemli bir çeşidi olup ve sigortanın da bir parçasıdır. Dar anlamda isteğe bağlı sağlık sigortası, daha çok tedaviyle ilgili sağlık hizmetlerinin ödenmesidir. Ayrıca buna farklı sigorta programlarını da örneğin: koruyucu ve sportif-sağlık hizmetleri, rehabilitasyon sigortası, kalıcı ve geçici işgücü kaybı sigortası v.b sigorta ödemelerini de sayabiliriz. İsteğe bağlı sigorta listesine aşağıdaki riskler de ilave edebilir:

- Hastane sigortası;
- İlaç sigortası;
- Dış sigortası;
- Koruyucu sigorta;
- Kaza ve yaralanmalara karşı sigorta;
- Geçici iş görmezlik sigortası;
- Hayat sigortası.

Zorunlu ve İsteğe Bağlı Sağlık Sigortalarının Ayırıcı Özellikleri.²⁷⁷

ZORUNLU SAĞLIK SİGORTASI	İSTEĞE BAĞLI SAĞLIK SİGORTASI
Kar amacı gütmeyen	Ticari
Sosyal sigortanın çeşitlerinden biri	Özel sigorta türlerinden biridir
Genel yada kitlesele	Bireysel yada grup olarak
Devlet tarafından uygulanan devlet denetimindeki kuruluşlar	Farklı mülkiyetteki sigorta şirketleri tarafından uygulanmaktadır
Sigorta şartları devlet tarafından belirlenir	Sigorta şartları sigorta şirketleri tarafından belirlenir
Sigortacı tarafları – işverenler, devlettir (yerel yönetim organları)	Sigortacı tarafları – özel ve tüzel kişilerdir

²⁷⁷ Lisiçin Yu.P., Starodubov V.İ., Savelyeva V.İ., **Mediçinskoe Strahovanie**. Moskova, Mediçina, 1995, s.8-13

Fon kaynakları – işveren primleri, devlet bütçesi	Fon kaynakları – vatandaşların kişisel gelirleri, işverenlerin gelirleri
Programlar (asgari hizmet garantili) devlet tarafından onaylanır	Programlar, sigortacı ve sigortalı sözleşmeye göre belirlenir
Kalite kontrol sistemi devlet organları tarafından belirlenir	Kalite kontrolünü sigorta sözleşmesine göre sigorta şirketleri sağlar
Gelirler sadece sağlık sigortasının temel faaliyetleri için kullanılabilir	Gelirler, her hangi bir ticari veya ticari olmayan faaliyetler için kullanılabilir

2. Yaşlılık Sigortası

Yaşlılık Sigortası (emekliliği) – belli bir yaşa ulaşmış kişilere (yasa tarafından çalışma stajı isteniyorsa) düzenli olarak yapılan ödemedir. Yaşlılık sigortasından emekli olabilmek için:

Erkekler 60 yaş ve 25 yıl çalışma süresi;

Kadınlar ise 55 yaş ve 20 yıl çalışma süresine göre belirlenmektedir. Yaşlılığa göre emeklilik tutarı kazancın % 55 kadar olmaktadır. Ancak kanunda belirtilen çalışma süresine ek olarak her ilave çalışma süresi için kazancın % 1 kadar maaşa ilave yapılmaktadır. Yani erkeklerin 25 yıl çalışma süresi ve kadınların 20 yıl çalışma sürelerinin ilave olarak çalışacakları her bir yıl için % 1 kadar artırım olacaktır.²⁷⁸

Bugünkü minimal emekli maaşı ülkedeki asgari ücrete eşit düzeydedir. Yaşlılığa göre emekliliğin maksimum tutarı ise minimum emekli maaşının 3 katı kadar olabilmektedir. Ağır ve zararlı çalışma koşullarında çalışanlar için ise bu tutar 3,5 katına çıkmaktadır. 2010 yılı sonuna kadar Rusya’da yaşlılığa göre işçi

²⁷⁸ Lineva S.A., *Pensionnaya Reforma, V Voprosah İ Otvetah*, İzdatelstvo “Feniks”, Rostov Na Donu, 2006, s. 12

emeklisini alacağı maaş 8.408 ruble olacağı tahmin edilmektedir. Yaşlılık sigortası yaşlılığa göre emeklilikle eşit anlam taşıdığına göre bu konu 3. bölümde daha detaylı olarak inceleneceğinden burada fazla değinilmemiştir.²⁷⁹

3. Malullük Sigortası

Malullük sigortası veya emekliliği – vatandaşların maluliyet derecelerine göre yapılan aylık ödemelerdir. Maluliyet, iş kazası ve meslek hastalıklarından dolayı oluşmuşsa malulen emeklilik maaşı genel esaslara göre belirlenmiş olup maluliyetin ne zaman başladığından (çalışma faaliyeti öncesi mi?, çalışma süresinde mi?, çalışma süresinin sonunda mı?) bağımsız olarak belirlenmektedir.²⁸⁰

Maluliyet normal hastalık nedeniyle oluşmuşsa, bu durumda maluliyet aylığı sadece 20 yaşına kadar olanlara bağlanmaktadır. Diğer durumlarda ise maluliyetin başladığı an yaş ve staj durumu aşağıdadır:

23 yaşına kadar olanlardan en az 1 yıl iş stajı olması gerekirken, yaşı 23 den fazla olanlarda ise 23 yaşından başlayarak 1 yıl staj artı her bir ilave yaş yılı için 4 ay iş stajı gerekmektedir. (en fazla iş stajı 15 yıl olabilir). Malulen emeklilik maaşı maluliyet derecesine bağlı olup, 1. ve 2. derece maluliyeti olanlara kazancın % 75 kadarı, 3. derece maluliyeti olanlara ise kazancın % 30 kadarı maluliyet maaşı bağlanmaktadır.²⁸¹

---

²⁷⁹ Mihaylenko YU., **VSYO o Pensiyah: Vidu, Usloviya Naznaçeniya, Razmer,** 5'e İzdanie, İzpravlennoe, "Omega – L", Moskova, 2008, s.47

²⁸⁰ <http://revolution.allbest.ru/finance/d00025768.html> (17.11.2009)

²⁸¹ FZ- (Federalny Zakon), "*Pensionnoe Zakonodatelstvo*", Federalny Zakon "O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii" No: 173-FZ, Federalny Zakon "O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii V Rossiyskoy Federacii" No:166-FZ, Federalny Zakon "Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii" No:167-FZ.

Malulen emeklilik maaşının maksimum tutarı 1. ve 2. derece maluller için yaşlılığa göre emekli maaşlarının maksimum tutarına eşit olmaktadır. 3. derece maluller için ise maksimum emeklilik tutarı yaşlılığa göre emeklilik maaşının minimum tutarına eşit olmaktadır. Malulen emeklilik tutarının 1. ve 2. derece maluller için yine yaşlılığa göre emeklilik maaşının minimal tutarına eşit olup, 3. derece maluller için ise bu tutar yaşlılığa göre emekli maaşının 2/3 ne tekabül etmektedir. Bu konu da 3. bölümde daha geniş olarak ele alınacaktır.²⁸²

4. Ölüm Sigortası

Ölüm sigortası aylığı veya ölüm nedeniyle emeklilik aylığı: ölen kişinin aile üyelerine ödenen aylıktır. Ölüm aylığı; ölen kişinin bakıma muhtaç olan ve işgöremez durumda olan aile üyeleri alma hakkına sahiptirler.²⁸³

Kanuna göre işgöremez aile üyeleri şu şekilde belirlenmiştir:

a) Erkek kardeş, kız kardeş, torunlar – eğer onlar çalışabilir ebeveynlere sahip değillerse ve 18 yaşlarına ulaşmamışlarsa (veya 18 yaşından büyük olup ancak bu yaşa kadar malul olmuşlarsa), ölen kişinin çocukları;

b) Babası, annesi, eşi – eğer onlar emeklilik yaşlarına ulaşmışlarsa (erkekler 60 yaş, kadınlar 55 yaş) veya malullerse bu haktan yararlanabilmektedirler.²⁸⁴

c) Ebeveynlerinden biri ya da eşi veya dedesi, ninesi, erkek kardeşi, kız kardeşi, yaşlarından ve çalışabilirlik durumlarından bağımsız olarak, eğer onlar ölen kişinin 14 yaşına ulaşmamış ve çalışamayan çocuklarının, erkek kardeşlerinin, kız

---

²⁸² Petrov A.N., **Gosudarstvenne Pensi V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravočnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.49

²⁸³ <http://www.pfrf.ru/about/> (27.06.2010)

²⁸⁴ <http://eyu.sci-lib.com/article0001537.html>(18.05.2010)

kardeşlerinin veya torunlarının bakımıyla ilgileniyorlarsa bu durumda onlara ölüm nedeniyle aylık bağlanabilmektedir.

d) Dedesi ve ninesi yasal olarak onları korumak (bakmak) zorunda olan kişilerin yokluğunda onlara aylık bağlanmaktadır. Ölen kişinin bakmakla yükümlülüğünün bulunmadığı ebeveynleri ve eşi, eğer geçim kaynaklarının tamamını kaybetmişlerse, bu durumda onlara ölüm aylığı bağlanabilmektedir.²⁸⁵

Bu aylığın minimum tutarı sosyal emeklilik aylığının tutarından düşük olamaz. Maksimum tutarı ise, işgöremez durumdaki her bir aile üyesi için yaşlılığa göre emekliliğin minimum tutarına eşit olmaktadır.²⁸⁶

5. İşsizlik Sigortası (Ödeneği)

İşsizlik ödeneği - Devlet tarafından işsiz olarak kabul edilen kişilere düzenli olarak sağlanan bir sosyal nakit ödemedir.²⁸⁷ Rusya’da işsizlik ödeneğinin ödenmesi “Rusya Federasyonu nüfusun istihdamı hakkında” federal kanununda düzenlenmektedir.

İşsizlik ödeneği vatandaşların işsiz olarak tanımlandığı günden itibaren hesaplanır ve ödenir. Şirketin tasfiyesi, küçülmesi veya kadro azaltılması nedeniyle işten çıkarılan vatandaşlar işsiz kabul edilmekte ve işsizlik nedeniyle ödenekler ilk günden itibaren belirlenen süreler için verilmektedir. İşsizlik ödeneğinin verilme dönemi, kanunda belirtilen haller dışında, toplam 26 takvim ayı içinde hesaplanan tutarı üzerinden 12 ayı aşmamalıdır.²⁸⁸

²⁸⁵ [http://eyu.sci-lib.com/article0001537.html\(25.08.2009\)](http://eyu.sci-lib.com/article0001537.html(25.08.2009))

²⁸⁶ Şerbakov İ.İ., Pensi, **Domaşnaya yuridiceskaya ensiklopediya**. Moskova, 1997, Süleymanova G.V., **Soşialnoe Obesğeçenie i Soşialnoe Strahovanie**. Moskova, 1997, s.78

²⁸⁷ Rusya’da işsizlik sigortası 1991 – 2001 yıllarında mevcut olmuştur. Sonraki yıllarda ise işsizlik sigortası şeklinde değil sadece işsizlere verilen ödenek şeklinde varlığını sürdürmektedir. İşsizlik sigortası halen bir çok ülkede mevcut olup ülkede buna dönmeyi isteyenlerin sayısı gittikçe artmaktadır.

²⁸⁸ [http://www.fss.ru/ru/news/24211.shtm.\(08.08.2010\)](http://www.fss.ru/ru/news/24211.shtm.(08.08.2010))

Erkekler 60 yaş ve kadınlar 55 yaşına ulaşmamış iseler erkekler en az 25 yıl, kadınların ise en az 20 yıl sigortalılık süresine sahip olanlar, ayrıca yaştan dolayı erken emeklilik hakkı alabilecek durumda iseler (ilgili çalışma alanında gerekli sigortalılık süreleri mevcutsa) bu durumda “işçi emekliliği hakkında” federal kanununun 27. ve 28. maddelerine göre işsizlik nedeniyle ödeneklerin verilme dönemi 12 aydan fazla olmaktadır. Bu durumda toplam 36 takvim ayı içinde hesaplanan tutar 24 takvim ayını aşmamaktadır.²⁸⁹

Herhangi bir sebeple işten çıkarılan veya kendi isteğiyle ayrılanlar, başka bir yerleşim yerine taşınmayla ilgili, mevcut işyerinde ve bulunduğu yerde ikamet etmeyi engelleyen hastalık nedeniyle, 1. derece malul veya ailedeki hasta bireylerin bakımıyla ilgili, işveren tarafından toplu veya iş sözleşmesinin ihlaliyle ilgili olarak, iş ilişkisinin devamlılığını önleyen olağanüstü durumların başlangıcı nedeniyle (savaş, doğal afet, kazalar, salgın hastalıklar ve diğer acil durumlar) işten ayrılan ve 14 yaşını doldurmamış çocukları olan kadınların (gönüllü olarak ayrılma nedenini sigorta kitapçığında²⁹⁰ yazılması kaydıyla) işsizliğin başlangıcından önceki 12 ay içinde en az 26 takvim haftası tam gün çalışmasının olması şartıyla işsizlere ödeme yapılmaktadır. Bu ödeme ilk (12-aylık) ödeme döneminde yapılan ödeme ilk üç ay için son çalıştığı işyerinde son üç aylık çalışmanın (hizmetin) üzerinden hesaplanan ortalama kazancın % 75'i kadar, sonraki dört ay için ortalama kazancın % 60'ı tutarında, sonraki aylar için ise % 45'i tutarında işsizlik ödeneği ödenmektedir. Her bir durumda işsizlik ödeneğinin tutarı ödeneğin maksimum tutarından fazla ve minimum tutarından da az olmamalıdır. Ayrıca, bu tutarlara ilçe katsayıları da ilave

---

²⁸⁹ [http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_%D0%BF%D0%BE_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B5\(20.08.2010\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_%D0%BF%D0%BE_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B5(20.08.2010))

²⁹⁰ Sigorta kitapçığı: Rusya'da çalışanların ilk defa işe başladıkları günden itibaren durumlarını belirten bir kitapçık verilmektedir. Bu kitapçıkta işçinin emekli oluncaya kadar çalıştığı tüm işyerlerinde görevi, ünvanı, çalışma süresi, eğitim durumu, işe giriş ve çıkış tarihleri, işten ayrılma nedenleri v.b gibi bilgiler kayd edilmektedir. Bir nevi çalışmayla ilgili öz geçmiş gibi değerlendirilebilir.

edilmektedir. İkinci (12 aylık) ödeme döneminde işsizlik ödeneğinin minimum tutarı üzerinden ödeme yapılmakta olup buna ilçe katsayıları da ilave edilmektedir.²⁹¹

İşsizlik Ödeneğinin Tutarı

İşsizlik ödeneklerinin tutarı her yıl Rusya hükümeti tarafından yıllık olarak belirlenip onaylanmaktadır. 2005 yılında işsizlik ödeneğinin tutarı aylık minimum 781 ruble, maksimum 3.124 ruble tutarındaydı. 2008 yılında işsizlik ödeneğinin tutarı aylık minimum 720 ruble, maksimum 2.880 ruble tutarındaydı.²⁹² 2009 yılında işsizlik ödeneğinin tutarı aylık minimum 850 ruble, maksimum 4.900 ruble tutarındaydı. 2010 yılında işsizlik ödeneğinin tutarı 2009 yılına göre değişmemiş olup aylık minimum 850 ruble, maksimum 4.900 rublede kalmaktadır.²⁹³

Rusya'da işsizlerin sayısı Rusya İstatistik Komitesinin verilerine göre 1 Kasım 2007 yılında işsiz sayısı 6.2 milyondur. Bunlardan sadece 1 milyon kişi Kamu İstihdam Hizmetlerine (işsizlik ödeneği almak için) kayıt olmuştur. 2008 yılında işsiz sayısı 4 milyona yakın olup bunlardan 1,2 milyonu kayıtlı olup, yaklaşık 1 milyon kişi de işsizlik ödeneği almıştır. 2009 yılında ise işsiz sayısı 5,6 milyon tutarında olmuştur.²⁹⁴

---

²⁹¹ Petrov A.N., **Gosudarstvennie Pensi V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravočnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.49-53

²⁹² [http://www.prime-tass.ru/news/0/\(0C8F01E5-1E2D-4D20-BB7A-C5AFA6831D9C\).if\(14.06.2010\)](http://www.prime-tass.ru/news/0/(0C8F01E5-1E2D-4D20-BB7A-C5AFA6831D9C).if(14.06.2010)

²⁹³ [http://www.prime-tass.ru/news/0/\(0C8F01E5-1E2D-4D20-BB7A-C5AFA6831D9C\).Uif\(10.08.2010\)](http://www.prime-tass.ru/news/0/(0C8F01E5-1E2D-4D20-BB7A-C5AFA6831D9C).Uif(10.08.2010)

²⁹⁴ [http://www.rosinvest.com/news/481116/\(10.08.2010\)](http://www.rosinvest.com/news/481116/(10.08.2010)

6. İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Sigortası

İş kazası ve meslek hastalıkları sigortası – iş kazası ve meslek hastalıklarıyla ilgili sigorta ödemeleri ve tıbbi, sosyal ve mesleki rehabilitasyon masrafları için ek ödemeleri güvence kapsamına alan bir sigorta dalıdır. 24 Temmuz 1998 tarihli 125 nolu “İş kazası ve meslek hastalıkları zorunlu sosyal sigortası hakkında” Federal Kanun Rusya Federasyonu’nda yasal, ekonomik ve örgütsel bazda iş kazası ve meslek hastalıklarının zorunlu sosyal sigortasının düzenlemekte olup, bir iş sözleşmesine dayanarak ve bugünkü federal yasalarda düzenlenmiş olaylar dahil işçinin yükümlülüklerini yerine getirirken yaşam ve sağlığına vurulan zararın tazmininin yollarını belirlemektedir.

İş kazası ve meslek hastalıkları zorunlu sosyal sigortasının temel ilkeleri şunlardır:

- Sigortalının haklarının sigorta güvencesiyle garantilenmiş olması;
- Çalışmanın güvenlik koşullarının artırılması ve şartlarının iyileştirilmesi, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması;
- İş kazası ve meslek hastalığına karşı zorunlu sosyal sigortaya tabi tüm çalışanların zorunlu kaydının yapılması;
- İşverenler tarafından sigorta primlerinin ödeme zorunluluğu.

Sigortalının iş kazası ve meslek hastalığından dolayı ölümü durumunda sigorta ödemeleri:²⁹⁵

- Reşit olmayan çocuklara onlar 18 yaşına gelinceye kadar;
- 18 yaşından büyük olup öğrenim görenler – mezun oluncaya kadar, (ancak 23 yaşlarını aşmamaları şartıyla);

---

²⁹⁵ Federalniy zakon 24 iyulya 1998 goda № 125-FZ "Ob obyazatelnom soşialnom strahovanii ot neşçastnih sluçayev na proizvodstve i professionalnih zabolevaniy".

- 55 yaşına gelmiş kadınlar, 60 yaşına gelmiş erkekler ömür boyu;
- Malul hak sahiplerine – maluliyet dönemi boyunca;
- Ebeveynlerden birinin, eşin veya aile üyelerinden birinin çalışmayıp ve ölen sigortalının bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına, torunlarına, erkek kardeşlerine, kız kardeşlerine onların 14 yaşlarına gelinceye kadar bakımıyla meşgul olanlar sigorta ödemeleri alabilmektedirler.²⁹⁶

İş kazası ve meslek hastalıklarının edim çeşitleri

İş kazası ve meslek hastalıkları halinde sigortalıya şu edimler sunulur.

1) Geçici iş görmezlik ödeneği : İş kazası ve meslek hastalıklarından dolayı sigortalı geçici olarak işinden ve mesleğini ifa etmekten uzak kalmışsa bu durumda sigortalıya eski çalışma gücünü yeniden kazanabilmesi için rehabilitasyona tabi tutulur ve ona geçici iş görmezlik ödeneği verilir.²⁹⁷

2) Sigorta ödemeleri çeşitlerine göre:

a. iş kazası ve meslek hastalıklarında sigortalıya bir defaya mahsus yapılan sigorta ödemesi veya sigortalının ölümü durumunda bu tür ödemeyi alma hakkı olan kişilere yapılan ödemedir.

b. iş kazası ve meslek hastalıkları halinde sigortalıya yapılan aylık sigorta ödemesi veya sigortalının ölümü durumunda bu tür ödemeyi alma hakkı olan kişilere yapılan ödemedir.

3) Sigortalının sağlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyonu ile ilgili oluşan ek masraflar:

---

²⁹⁶ Federalny zakon ot 29.12.2006 № 255-FZ «Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudosposobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podlejših obyazatelnomu soçialnomu strahovaniyu»

²⁹⁷ Federalny zakon RF ot 16.07.99 g. № 165-FZ “Ob osnovah obyazatelnogo soçialnogo strahovaniya”

Rusya Federasyonu topraklarında her hangi bir işyerinde gerçekleşen ciddi bir kazadan sonra sigortalının çalışabilir durumunun düzelineye kadar veya mesleki hastalığın giderilmesi için sigortalının tedavisi, iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle kişisel bakım ve tıbbi malzemeler, ilaç alımı, sigortalının aile üyeleri tarafından veya dışarıdan bakım (özel tıbbi bakımı ve evde bakım) hizmetleri, sigortalının tıbbi-sosyal ekspertizi, tıbbi-sosyal rehabilitasyonu için taşınmasıdır. Ayrıca, protezlerin, ortezlerin ve ortopedik cihazların imalatı ve tamiri de ek masraflardan sayılmaktadır.²⁹⁸

İş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle geçici iş görmezlik için verilen ödenek sigortalının geçici iş görmezlik süresince onun iyileşmesine kadar veya mesleki hastalığın düzelineye kadar Rusya Federasyonu mevzuatına göre geçici iş görmezlik hesaplamasıyla ortalama ücretin % 100 kadar ödeme yapılmaktadır.²⁹⁹

Bir defaya mahsus ve aylık sigorta ödemeleri tıbbi-sosyal eksperlerin inceleme sonuçlarına göre, sigortalının sigorta olayı sonucunda çalışma gücünde kayıp oluşmuşsa veya bu ödeneği alma hakkına sahip sigortalının sigorta olayı sonucu ölümü gerçekleşmişse, bu sigorta ödemelerinden biri sigortalıya veya yakınına verilmektedir. Bir defaya mahsus sigorta ödemeleri sigortalıya en geç bir ay içinde verilmektedir. Ancak, sigortalının ölümü durumuna ise bu ödemeyi alma hakkına sahip olanlar ödemeyi alabilmeleri için gerekli belgeleri sunduktan sonra 2 gün içinde bu ödemeyi alabilmektedirler. Aylık sigorta ödemeleri ise sigortalının geçici çalışma kaybı süresi boyunca alınmaktadır.³⁰⁰

İş kazası ve meslek hastalıkları zorunlu sosyal sigortasının uygulanması için gerekli kaynaklar sigortalıların zorunlu sigorta primlerinden, vergi ve para

---

²⁹⁸ Lisiçin Yu.P., Starodubov V.İ., Savelyeva V.İ., **Mediçinskoe Strahovanie**. Moskova, Mediçina, 1995, s.8-13

²⁹⁹ Federalnıy zakon ot 29.12.2006 № 255-FZ «Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudosposobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podlejših obyazatelnomu soçialnomu strahovaniyu»

³⁰⁰ Lisiçin Yu.P., Starodubov V.İ., Savelyeva V.İ., **Mediçinskoe Strahovanie**. Moskova, Mediçina, 1995, s.8-13

cezalarından, sigortacının tasfiyesi halinde alınan ödemelerden ve Rusya Federasyonu mevzuatına aykırı olmayan diğer gelirlerden sağlanmaktadır.³⁰¹

7. Analık Sigortası

Analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta : analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta kapsamında kadınların kaybettikleri kazancı veya bu olayla ilgili oluşan ek masrafları tazmin etmek için devlet tarafından uygulanan yasal, ekonomik ve kurumsal faaliyetlerdir. Analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta primi Rusya Federasyonu Sosyal Sigorta Fonuna yatırılmaktadır. Analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta riskleri sigorta olayının başlamasıyla sigortalının geçici olarak kazancının, diğer gelirlerinin kaybı ya da sigortalının veya aile üyelerinin sigorta olayı başlamasıyla oluşan ek masraflardır.³⁰²

Bu sigorta olayları:

- 1) Hastalık veya travma (iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle geçici iş görmezlik hariç) nedeniyle geçici iş görmezlik;
- 2) Hamilelik ve doğum;
- 3) Çocuk doğumu;
- 4) 1,5 yaşına gelinceye kadar çocuk bakımı;
- 5) Sigortalının veya aile üyelerinden reşit olmayan birinin ölümüdür.

---

³⁰¹ Roik V.D., Soçialny nalog: “*sudba soçialnogo strahovaniya v Rosii?*” Ekonomist, 2007, №1, s. 20.

³⁰² Federalnım zakonom ot 24.07.2009 N 213-FZ. Prava i obyazannosti subyektov obyazatel'nogo soçialnogo strahovaniya na sluçay vremennoy netrudosposobnosti i v svyazi materinstvom.

Geçici İş Görmezlik ve Analıkla İlgili Zorunlu Sosyal Sigorta Ödeneklerinin Çeşitleri

Geçici iş görmezlik ve analıkla ilgili ödenekler aşağıda da geniş olarak inceleyeceğimiz geçici iş görmezlik ödeneği, hamilelik ve doğum ödeneği, gebeliğin erken dönemlerinde sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlara verilen ödenek, çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilen ödenek, çocuk bakımı için verilen aylık ödenek ve defin için verilen sosyal ödenekten oluşmaktadır.³⁰³

Geçici iş görmezlik ve analıkla ilgili sosyal sigorta kapsamında sigorta ödemeleri, tutarları ve koşulları 19 Mayıs 1995 tarihli 81 Nolu “Çocuklu vatandaşlara verilen devlet ödenekleri hakkında” Federal yasa ve 12 Aralık 1986 tarihli 8 Nolu “Defin ve cenaze işleri hakkında” Federal yasaya göre düzenlenmektedir.³⁰⁴

Geçici iş görmezlik ve analıkla ilgili sosyal sigorta kapsamında (24.07.2009 tarihli 212 Nolu Federal Yasanın 2. maddesi) olan vatandaşlar, iş sözleşmesine göre çalışanlar, devlet çalışanları, belediye çalışanları, kooperatif üyeleri (faaliyetlerinde kişisel işgücü katılımı sağlayanlar), din adamları, hapis cezasına çarptırılıp ücretli çalışmaya gönderilenlerdir.³⁰⁵

a. Geçici iş görmezlik ödeneği

Geçici iş görmezlik ödeneği – tek ödenek veya aylık çeşididir ki onunla ilgili devlet düzenlemeleri yüzyıllardır devam etmektedir. Belirlenme ve ödeme koşulları,

---

³⁰³ <http://elementy.ru/Library6/fz255.htm> (25.08.2010)

³⁰⁴ Federalnım zakonom ot 24.07.2009 N 213-FZ. Prava i obyazannosti subyektov obyazatel'nogo soşial'nogo strahovaniya na sluçay vremennoy netrudosposobnosti i v svyazi materinstvom.

³⁰⁵ [http://www.vkursedela.ru/article3489/\(11.07.2010\)](http://www.vkursedela.ru/article3489/(11.07.2010))

ödeme süresi ve onunla ilgili kurallar değişse de, çalışan vatandaşlara aylığın veya ödeneğin verilmesi durmadı.³⁰⁶

Son birkaç yıl içinde geçici iş görmezlik ödeneğiyle ilgili kanunlar çok değişikliğe uğramıştır. Ayrıca, 2007 yılına kadar Sovyet döneminde konuyla ilgili kabul edilen bir dizi normatif hukuk kanunları yürürlükteydi. 29.12.2006 tarihli 255 nolu “Zorunlu sosyal sigortaya tabi vatandaşların geçici iş görmezlik, hamilelik ve doğum ödenekleri hakkında” Federal Kanunu kabul edildi. Bu tarihten sonra iş görmezlik fişlerinin (sağlık raporu) ödenmesiyle ilgili yasal çerçeve ortaya çıktı ve ilgili hukuk normları her yıl Rusya Sosyal Sigortalar Fonunun yıllık bütçesi kanununda değişmeyeceği öngörülüyordu. Ancak, 2009 yılında 29.12.2006 tarihli kanun iki defa değişikliğe uğramış, 17 yeni madde ilave edilmiştir. Ayrıca 29.12.2006 tarihli kanunun adı da değişmiş olup bundan sonra “Geçici iş görmezlik olayı ve analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta hakkında” kanun olarak adlandırıldı.³⁰⁷

Ödenek sigortalı kişilere iş sözleşmesi altında çalışma süresi boyunca zorunlu sosyal sigortaya tabi hizmet veya diğer etkinlikleri yerine getirirken geçici iş görmezlik olayının oluşması üzerine verilmektedir. Ödenekler federal yasayla belirlenmiş asgari ücretin tam bir takvim ayını aşmayan tutarda ödenmektedir.

Rusya’da 2010 yılı asgari ücret (yıllık olarak) tutarı 4.780 rubledir.³⁰⁸ (EK-3
Asgari ücret tutarları.)

2010 yılında geçici iş görmezlik ödeneği hastalık veya yaralanma durumunda, hastalanmış çocuk veya aile üyelerinden birinin bakımı için verilmektedir. Bu ödenek sigortalıya günlük ortalama ücret üzerinden ve tüm çalışmadığı günler için ödenmektedir. Eğer iş göremez durumda olan çalışan kendisi ise ilk iki gün iş

---

³⁰⁶ [http://www.kadrovik.ru/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=10879\(11.07.2010\)](http://www.kadrovik.ru/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=10879(11.07.2010))

³⁰⁷ Koroçkina İ.E., “Soşialny nalog i soşialnoe strahovanie.”// Vestnik soşialnogo gosudarstvennogo strahovaniya. Soşialny mir. – 2002. - №3. s.25

³⁰⁸ Asgari Ücret: kanunla düzenlenen minimum ücretin ve geçici iş görmezlik ödeneğinin tutarının belirlenmesinde uygulanmaktadır. Asgari ücret ayrıca vergileri, cezaları ve diğer ödemeleri belirlemek için Rusya Federasyonu mevzuatına göre asgari ücret tutarı üzerinden hesaplamalar için de kullanılmaktadır. 1 USD = 29,82 - 30,82 ruble

görmezlik ödeneği işveren tarafından üçüncü gün ve sonraki günler ise Rusya Federasyonu Sosyal Sigorta Fonundan finanse edilmektedir. Hastalanmış çocuk veya aile üyelerinden birinin bakımı için ise ödenekler tamamen sosyal sigorta fonun kaynaklarından ve iş göremezlik durumunun ilk gününden itibaren ödenmektedir.³⁰⁹

Eğer sigortalı şahsın 12 aylık hesaplama döneminde hiçbir kazancı olmamışsa geçici iş görmezliğin başladığı aydan itibaren aylık olarak alınan ödeneklerin hesaplanmasında ortalama ücret, mükafat ve ödüller üzerinden hesaplanacaktır. Eğer şahıs sigorta olayının başlangıcından önce her hangi bir işte çalışmıyorduyorsa ödenekler sigortalının bir önceki sigorta olayının başlangıcı olan ayların son 12 aylık çalışması üzerinden ortalama ücret baz alınarak hesaplanacaktır.

Sigortalının her hangi bir hesaplama döneminde cari ay ve daha önceki dönemlerde hiçbir kazancı olmamışsa ortalama günlük ücreti geçici iş görmezlik olayının olduğu gün işçinin kategorisine göre, ücret tarifesine göre, görev maaşına göre, parasal mükafat ve ödüllere göre hesaplanmaktadır.

Daha önce olduğu gibi, 2010 yılında da işçinin sigortalılık süresi, hastalık nedeniyle geçici iş görmezlik durumunda ödenen aylıkların (ödeneklerin) tutarını etkileyecektir:

- eğer sigortalılık süresi 8 yıl veya daha fazla ise ödenek tutarı ortalama kazancın % 100 kadar;
- sigortalılık süresi 5 ile 8 yıl arası olanların ödenek tutarları ortalama kazancın % 80 kadar;

---

³⁰⁹ <http://elementy.ru/Library6/fz255.htm> (24.08.2010)

- sigortalılık süresi 5 yıldan daha az olanların ise ödenek tutarları ortalama kazancın % 60 kadar olacaktır.³¹⁰

1 Ocak 2010 yılından itibaren sigortalılık süresine askerlik ve kamu hizmetlerinin diğer çeşitleri de dahil edilmiştir. Ortalama günlük ücretin olay günü sigorta primlerinin hesaplanması için ücretin baz (temel) kısmının 365 güne bölünmesiyle oluşan rakamı aşmaması gerekmektedir. 2010 yılında sigorta için ücretin baz (temel) kısmı yıllık olarak 415.000 ruble tutarında belirlenmiştir. Sonuç olarak ortalama günlük ücretin 1.136,99 rubleyi aşmaması gerekmektedir. (415.000 ruble /365). Ayrıca ortalama ücretin mümkün olan maksimum değerinin sigortalılık süresine göre de ayarlanması gerekmektedir. Böylece hastalık nedeniyle geçici iş görmezlik için verilen ödenek tutarları aşağıdaki rakamları aşmaması gerekmektedir.³¹¹

- 1.136,99 rubleden fazla olmaması şartıyla sigortalının 8 veya daha fazla sigortalılık süresi için (415.000 ruble /365 X % 100);

- 909,59 rubleye kadar 5 ve 8 yıl sigortalılık süresi olan kişiler için (415.000 ruble /365 X % 80);

- 682,19 rubleye kadar ise 5 yıla kadar sigortalılık süresi olan kişiler için (415.000 ruble /365 X % 60) ödenek verilmektedir.³¹²

Eğer ödenek hastanede tedavi olan hasta çocuğa bakım nedeniyle verilmekteyse, bu ödenek tutarı yukarıdaki gibi belirlenmektedir. Eğer ödenek ayakta

---

³¹⁰ Koroçkina İ.E., “Soşialny nalog i soşialnoe strahovanie.”// Vestnik soşialnogo gosudarstvennogo strahovaniya. Soşialny mir. – 2002. - №3. s.25

³¹¹ Federalny Zakon « Ob osnovah soşialnogo strahovaniya» ot 16.07.1999 g. №157 – FZ.

³¹² Federalnogo zakona ot 29.12.2006 №255-FZ «Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudospobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podljaşih obyazatelnomu soşialnomu strahovaniyu» (dalee-Zakon ot 29.12.2006)

tedavi olan çocuk için ise, ödenek tutarı farklı olacaktır. Hastalığın ilk 10 takvim günü boyunca ortalama günlük ücret tutarı kadar sigorta süresine bağlı olarak, 11. günden itibaren ise sigortalılık süresine bakılmaksızın günlük ortalama kazancın % 50 tutarında ödenek alabilecektir. Ancak, bu durumda günlük ortalama ücretin Rusya Federasyonu sosyal sigorta fonuna sigorta primlerinin ödenmesi için ücretin baz kısmından fazla olmaması gerekmektedir. Basitçe ayakta tedavi olan çocuğun hastalığının ilk 10 gününde çalışanın 8 yıldan fazla sigortalılık süresinin olduğunu varsayarsak verilecek olan ödenek tutarının 1.136,99 rubleye göre hesaplanacağı (1.136.99 ruble X 10 gün), sigortalılık süresi 5 ile 8 yıl arasında olanların ise 9.095,92 rubleye göre (1.136.99 ruble X 10 gün X % 80), sigortalılık süresi 5 yıldan az olanların ise 6.821,94 ruble (1.136.99 ruble X 10 gün X % 60) üzerinden ödenek tutarı hesaplanacaktır. 11. günden itibaren ise hasta çocuğun bakımı için ödenek tutarının en fazla günlük 568,50 ruble olmalıdır (1.136,99 ruble X % 50).³¹³

b. Hamilelik ve doğum ödeneği

2010 yılı hamilelik ve doğum (analık) ödeneği, daha önce olduğu gibi, 140 takvim günü ödenmektedir (70 gün doğumdan önce, 70 gün de doğumdan sonra). Çoğul gebelik yada komplikasyonlu³¹⁴ doğum günü sayısına göre bu ödenek tutarı hastaneden verilen sağlık raporuna göre arttırılmaktadır. Hamilelik ve doğum ödeneği tam olarak ve ilk günden itibaren Rusya Federasyonu Sosyal Sigorta Fonu kaynakları hesabına finanse edilmektedir. Ödenekler her takvim günü için ortalama günlük kazanç tutarı üzerinden hamilelik ve doğum izni süresince ödenmekte olup, geçici iş görmezlik ödeneği hesaplamaları kurallarına göre hesaplanmaktadır.³¹⁵

---

³¹³[http://www.kadrovik.ru/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=10879.\(20.07.2010\)](http://www.kadrovik.ru/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=10879.(20.07.2010))

³¹⁴ Komplikasyon. *İng.* complication :Bir hastalığın devamı sırasında oluşan başka patolojik olaylar veya hastalıklardır.

³¹⁵ V sootvetstvii s punktom 7 Federalnogo zakona 255-FZ ot 26.12.2006 (v red. 24.07.2009) i postanovleniem Pravitelstva RF ot 15 iyunya 2007 g. N 375 iz rasçeta srednogo zarabotka po – prejnomu isklyuçayutsya vse naçisleniya, rassçitanie ishodya iz srednogo zarabotka, [http://www.buhsoft.ru/?title=pressa/3/at.php\(29.08.2010\)](http://www.buhsoft.ru/?title=pressa/3/at.php(29.08.2010))

Ancak geçici iş görmezlik ödeneğinden farklı olarak hamilelik ve doğum ödeneği sigortalı kadına ortalama kazancın % 100 kadar ve sigortalılık sürecinden bağımsız olarak ödenmektedir. Eğer sigortalılık süresi 6 aydan az ise tam bir takvim ayı için ödenecek olan ödenek tutarı (geçici iş görmezlik ödeneğinde olduğu gibi) kazanç üzerinden değil asgari ücreti³¹⁶ aşmayacak tutar üzerinden ödenecektir.

2010 yılında hamilelik ve doğum ödeneğinin günlük tutarı sigorta olayının başladığı günden itibaren sosyal sigortalar fonuna yatırılacak sigorta primlerinin günlük baz tutarından (415.000/365) yüksek olmamalıdır. Bu tutar da 1.136,99 rubleye tekabül etmektedir.³¹⁷

c. Gebeliğin erken dönemlerinde sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlara bir defaya mahsus verilen ödenek

Gebeliğin erken dönemlerinde (on iki haftaya kadar) sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlar hamilelik ve doğum ödeneğine ek olarak ve bir defaya mahsus ödenek alma hakkını elde etmektedirler. Sağlık kuruluşlarına hamileliğin erken dönemlerinde (12 haftaya kadar) kayıt yaptıran kadınlara verilecek ödenek tutarı (2009 yılı için 374,62 ruble), (2010 yılı için) 412,08 rubledir.³¹⁸

d. Çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilen ödenek

Çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilen ödeneği alma hakkına ebeveynlerden biri ya da onun yerine geçen biri alabilmektedir. 19.05.1995 tarihli 81 Nolu “Çocuklu vatandaşlara devlet tarafından verilen ödenekler hakkında” (24.07.2009 tarihli 212 Nolu Federal Yasa değişikliği ile) Federal Kanuna göre

---

³¹⁶ 1 Ocak 2009 yılından itibaren (2010 yılı dahil) Rusya Federasyonu’nda asgari ücret tutarı 4.330 rubledir. (24.06.2008 tarihli 91 Nolu Federal Kanunun 1. maddesine esasen), [http://www.kukuzya.ru/page/perechen-dokumentov-i-denezhnykh-vyplat-po-beremennosti-i-rozhdeniyu-rebenka\(15.08.2010\)](http://www.kukuzya.ru/page/perechen-dokumentov-i-denezhnykh-vyplat-po-beremennosti-i-rozhdeniyu-rebenka(15.08.2010))

³¹⁷ [http://www.pravoved.ru/topnews/ss_2010.htm\(02.07.2010\)](http://www.pravoved.ru/topnews/ss_2010.htm(02.07.2010))

³¹⁸ S 1 Yanvaryaya 2007 goda poryadok rasçyeta i vıplaty posobiy po beremennosti i rodam reguliruetsya Federalnım zakonom ot 29 Dekabrya 2006 g N 255-FZ "Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudosposobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podlejših obyazatelnomu soçialnomu strahovaniyu" ., [http://www.kukuzya.ru/page/perechen-dokumentov-i-denezhnykh-vyplat-po-beremennosti-i-rozhdeniyu-rebenka#ixzz0xtQ5JmeQ\(30.08.2010\)](http://www.kukuzya.ru/page/perechen-dokumentov-i-denezhnykh-vyplat-po-beremennosti-i-rozhdeniyu-rebenka#ixzz0xtQ5JmeQ(30.08.2010))

çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilen ödenek, bir aile yanına eğitim (bakım) için verilen çocuk için verilecek ödenekle aynı olup 2010 yılı için 10.988,85 rubledir. (2009 yılı için 9.989,86 ruble). Birden fazla çocuğun doğumu halinde ise bu ödenek her bir çocuk için ayrıca ödenmektedir.³¹⁹

e. Çocuk bakımı için verilen aylık ödenek

Geçici iş görmezlik ve analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta kapsamında olan vatandaşlar çocuğun bakımını üstlenen anneleri, babaları, diğer akrabaları veya velileri olabilmektedirler.

Çocuk bakımı için aylık ödenek alma hakkı olanların geçici iş görmezlik ödeneği de alma hakları mevcut ise, bunlardan birini tercih etme zorunlulukları bulunmaktadır. Hamilelik ve doğum izni nedeniyle ödenek alanların, çocuk bakımı için ödenek alamamakta olup, bunların ikisinden birini tercih etmek zorundalar. Eğer çocuğun bakımı aynı anda birden çok kişi tarafından gerçekleştirildiği takdirde, çocuk bakımı için aylık ödenek alma hakkı kişilerden birine verilmektedir.³²⁰

Kadın işyerine verdiği dilekçeye esasen çocuğa bakımı için ona çocuğun 3 yaşına kadar izin süresi verilmektedir. İzin döneminde kadının işyerindeki çalışma yeri (görevi) kalmaktadır. Ancak, Rusya Federasyonu Sosyal Sigortalar Fonu kaynaklarından ödenen çocuk bakımı için aylık ödenekler sadece çocuğun 1,5 yaşına gelinceye kadar ödenmektedir.

---

³¹⁹ Bu ve yukarıda adı geçen ödenekler Rusya Federasyonu'nda Federal düzeyde yapılan ödenekler olup bunlara ek olarak ayrıca ülkede şehirlere göre değişiklik gösteren "şehirsel tazminat ödemeleri" adı altında da ödenekler verilebilmektedir. Yukarıda saydıklarımız sadece Federal düzeyde yapılan ödeneklerdir. Örneğin: Moskova için; Yönetim tarafından 19.01.2010 tarihli 20 Nolu HK (Hükümet Kararnamesine) göre Moskova'da ikamet eden vatandaşlara verilecek sosyal ödenek tutarı (çocuk doğumu için bir defaya mahsus olarak) 2010 yılı için 2009 yılı ödenek tutarlarıyla aynı olup ödenek tutarları üzerinde artış yapılmamıştır. Moskova'da yaşayan kadının çocuk doğumunda bir defaya mahsus verilecek ödenek tutarı ilk çocuk için 5.500 ruble, ikinci ve daha sonraki çocuklar için ise 14.500 ruble ödenecektir. Çoğul doğumlarda (üçüz ve daha fazla) ise verilecek ödenek tutarı 50.000 ruble olacaktır. <http://www.kukuzya.ru/node/19>(15.08.2010)

³²⁰ Federalnogo zakona ot 29.12.2006 №255-FZ «Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudospobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podljaşih obyazatelnomu soçialnomu strahovaniyu» (dalee-Zakon ot 29.12.2006)

2010 yılından itibaren 1,5 yaşına gelinceye kadar çocuk bakımı için ödenen ödeneklerin belirlenme ve ödenme koşulları sadece 19.05.1995 tarihli 81 nolu “Çocuklu vatandaşlara verilen devlet ödenekleri hakkında” Federal yasası ile değil aynı zamanda 29.12.2006 tarihli 255 nolu “Geçici iş görmezlik ve analıkla ilgili zorunlu sosyal sigorta hakkında” Federal yasasına göre de düzenleme yapılabilecektir.³²¹

Birden fazla işyerinde çalışan sigortalı bu ödeneği sadece bir işyerinden alma hakkına sahiptir. Ancak, bu ödeneğin hangi işyerinden alacağını sigortalı kendisi belirleyebilmektedir. Sigortalı işverenden çocuğun 1,5 yaşına gelinceye kadar aylık çocuk bakım ödeneği alabilmesi için ona diğer işverenlerden bu ödeneği almadığına dair onaylatılmış belgeyi sunmak zorundadır. Bu durum diğer işverenlerden ödeneğin iki kez alınmasını engellemektedir.

Çocuğun 1,5 yaşına gelinceye kadar çocuğa bakım için işçinin izin süresi boyunca verilecek aylık ödenek tutarı 2010 yılı için ortalama kazancın % 40 kadardır. Ancak önceki ödeneklerdeki gibi bu aylık ödenek de minimum ve maksimum büyüklükle sınırlandırılmaktadır. Ödeneğin, minimum tutarları; ilk çocuğun bakımı için 1.873,10 ruble, ikinci ve sonraki çocukların bakımı için ise 3.746,20 rubledir. Bu bağlamda çocuk bakımı için aylık ödenek (ortalama kazancın % 40) 13.833,33 rubleyi ($415.000:12 \times \% 40$) aşmaması gerekmektedir.³²²

---

³²¹ S 2010 goda poryadok naznaçeniya i vıplat posobiya po uhodu za rebyonkom v vozraste do 1,5 let budet regulirovatsya ne tolko Federalnım zakonom ot 19.05.1995 № 81-FZ «O gosudarstvennih posobiyah grajdanam, imeyuşim detey», no i Federalnım zakonom ot 29.12.2006 № 255-FZ «Ob obyazatelnom soçialnom strahovanii na sluçay vremennoy netrudosposobnosti i v svyazi s materinstvom» (v.red ot 24.07.2009).

³²² [http://www.vkursedela.ru/article3489/\(30.08.2010\)](http://www.vkursedela.ru/article3489/(30.08.2010))

f. Defin için verilen sosyal ödenek

12 Ocak 1996 tarihli 8 Nolu “Defin ve cenaze işleri hakkında” Federal kanununun 10. maddesine göre defin işlemlerinin vatandaşların kendi imkanlarıyla gerçekleştirdikleri takdirde onlara defin için sosyal ödenek ödenmekte olup, bu ödenek tutarı defin için garantilenmiş hizmet listesindeki değerlere eşit olacak şekilde ve Federal Kanununun 9. maddesine göre asgari ücret tutarının 10 katından fazlasını aşamayacaktır.³²³

Defin için ödenek başvurusunun ölüm tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yapılması gerekmektedir. Ödemeler Vatandaşlık ve Medeni Durum Sicil Müdürlüğü (Nüfus ve Vatandaşlık İl Müdürlüğü) tarafından (ölüm belgesine dayalı olarak) verilen damgalı ölüm hakkındaki sertifikaya göre yapılmaktadır. Ordu, asker ve iç işleri organlarının emeklileri ve aile yakınlarının ölümü halinde sosyal ödenek aile yakınlarına emeklinin daha önce almış olduğu son iki aylık emekli maaşı tutarında ödenmektedir. Eğer defin işi devlet tarafından gerçekleştirilmişse bu durumda vatandaşlara defin için sosyal ödenek verilmemektedir.

Rehabilitasyonda olan vatandaşların ölümü durumunda onların defin işlerini devlet gerçekleştirmektedir. Ancak defin işini üstlenen her hangi bir vatandaşın yaptığı harcama ve masrafları sosyal güvenlik organları tarafından tazmin edilmektedir. 01.01.2009 tarihinden itibaren Rusya Federasyonunda vatandaşlara defin için verilen sosyal ödenek tutarı 4.000 rubledir.³²⁴

---

³²³ V sootvetstvii so statey 10 Federalnogo Zakona ot 12 Yanvaryä 1996 g. №8-FZ "O pogrebenii i pohoronnom dele" v sluçae, esli pogrebenie osuŝestvlyayetsya za ŝyot sredstv grajdan, im vıplaçivaetsya soçialnoe posobie na pogrebenie v razmere, ravnom stoimosti garantirovannogo pereçnya uslug po pogrebeniyu, ukazannogo v statye 9 nastoyaŝego Federalnogo Zakona , no ne previŝayuşim minimalny razmer oplatu truda bole çem desyat raz.

³²⁴ <http://www.balzamirovanie.ru/socialnoe-possobie-na-pogrebenie.html> (28.08.2010)

II. RUSYA FEDERASYONU SOSYAL POLİTİKALARI

Rusya Federasyonu hükümetinin sosyo-ekonomik politikasının ana hedefi uzun vadeli belirleyici yaşam standartlarının yükseltilmesi, sosyal eşitsizliklerin azaltılması, Rusya'nın kültürel değerlerinin korunması ve dünya genelinde ülkenin ekonomik ve siyasi rolünün yeniden tesis edilmesidir.³²⁵

Sosyal politikanın stratejik hedefleri vatandaşlara eğitim haklarının gerçekleştirilmesi için koşulların sivil toplum ihtiyaçlarına uygun ekonomik gelişmenin sağlanması, kitlesel olarak fiziksel kültürü ve sporu geliştirerek erişilebilir tıbbi yardımla halkın sağlık durumunun iyileştirilmesi, kültürel potansiyelin geliştirilmesi ve kültürel mirasın korunması, geniş halk tabakalarındaki kültürel değerlere erişimin sağlanmasıdır.³²⁶

Etkin bir uygar işgücü piyasasının kurulması, halkın sosyal destek hedeflerinin güçlendirilmesi, emekli maaşlarının reel değerini yükselterek emeklilik sisteminin finansal sürdürülebilirliğinin sağlanması ve vatandaşların ödeyebilme gücüne göre uygun sosyal konut standartlarında konut haklarının elde edebilmeleri için koşulların gerçekleştirilmesi de stratejik hedeflerden sayılmaktadır.³²⁷

Eğitime ayrılan kamu harcamaları verimliliğini artırmak için Rusya hükümeti bir sıra önlem almak zorunda kalmıştır ki, bu önlemler bütçe ağıının yeniden yapılanmasına yöneltilmiş olup, yüksek öğretim kurumlarının üniversite komplekslerinin kurulması, kırsal okulları yeniden yapılandırarak onların entegre edilmesidir.³²⁸ Rusya Federasyonunun öncelikleri arasında kültür gelişimini desteklemek için kurumsal ve ekonomik düzenlemelerle bütçedışı kaynakları kültürel alanda kullanmak için uygun koşulları yaratmak niyetindedir.³²⁹

---

³²⁵Volgina N.A. “*Soşialnaya Politika*”/ Pod.Obş.red.M.İzdatelstvo “Ekzamen”, 2003.s.158

³²⁶ Zimnyaya İ.A., “*Soşialnaya rabota kak professionalnaya deyatelnost*” Soşialnaya rabota.-. – 2002. – Vip.2.

³²⁷ Slepçova N.S. Reformirovanie Soşialnoy Sferi V Usloviyah Pehoda K Rınıçnoy Ekonomike. M., İzdatelstvo RAGS, 2002. s.98

³²⁸ Nalogovoy kodeks R.F çast pervaya ot 31.07.98 g.No:147-FZ-M.,1998

³²⁹ Soşialnaya Politika :” *reformu soşialnogo strahovaniya*” // Obşestvo i ekonomika – 2002. - № 10. – s. 25-30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

I. RUSYA EMEKLİLİK SİSTEMİ

A. RUSYA EMEKLİLİK SİSTEMİNİN YAPISI

Emeklilik yaşa bağlı olarak işgöremez olan vatandaşların devletçe sosyal koruma altına alınmasıdır. Rusya Federasyonu Anayasası Rusya'yı bir sosyal devlet olarak beyan etmekte, devlet emekliliğini kurmayı ve diğer sosyal koruma garantilerini sağlamaktadır. Vatandaşların yaşlılık, sakatlık durumlarında ve ölüm halinde anayasal sosyal güvenlik hakları devlet tarafından garanti edilmektedir.³³⁰

Rusya'da 1990 yılına kadar var olan emeklilik sistemine göre her bir vatandaşın emekliliği onun aldığı maaş tutarına ve kıdemine (çalışma süresine) bağlı değildi. Ödemeler kişilerin çalışmalarından bağımsız olarak devlet bütçesine konur ve buradan emekli maaşlarının ödenmesi gerçekleştirilirdi. 1990'lı yılların başında Rusya ekonomisindeki köklü değişiklikler emeklilik sisteminde de değişime yol açtı. Dağıtım sistemi eskimiş hale geldiği için ve birikim (depolama) sistemleri uygulanmaya başlamıştır.³³¹

1990 yılında Rusya Federasyonu devlet emeklilik güvencesinin finansman yönetimi için Rusya Emeklilik Fonu (E.F) kuruldu. Artık fon emeklilik sigorta primlerini kendisi toplamaya başladı ve primlerin yerleştirilmesi, emekli aylıkların ödenmesi gibi işlevleri de yerine getirirdi. Ödemeler "sigorta primi" adı altında Emeklilik Fonuna yatırılmaya başlandı. Sonradan ise, bu ödemeler Birleştirilmiş Sosyal Vergi (BSV) sistemine dahil edilmiştir.³³²

---

³³⁰ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya "Daşkov i K", Moskova, 2006, s.111

³³¹ Mihaylenko YU.A., **Vsyo o Pensiyah: Vidi, Usloviya Naznaçeniya, Razmer**, 5'e İzdanie, İzpravlennoe, "Omega – L", Moskova, 2008, s.15

³³² Leyeve, S.A : Pensionnaya Reforma, V Voprosah İ Otvetah, İzdatelstvo "Feniks", Rostov Na Donu, 2006, s.71

Ancak piyasa ekonomisinde Emekli Fonun geliri fiyatlara göre çok yavaş büyüyordu. Emekli maaşlarının endekslenmesi enflasyona ayak uyduramıyordu. 90'lı yılların ortasında ortalama emekli aylığı asgari ücretin altına düşmüş ve emekliler nüfusun en savunmasız grupları arasında yer almıştır. Böylece emeklilik sisteminde değişiklikler kaçınılmaz oldu.³³³

1 Ocak 2002 yılında emeklilik sisteminde yeni bir reform süreci başladı. Yeni emeklilik sistemi 1990 yılı öncesi ve sonrası iki sistemin karışımı olan bir sistem olarak belirlenerek dağıtım ve birikim kuralları birlikte uygulanmaya başlandı. Bugün Rusya emeklilik sistemi devlet emekliliği, zorunlu emeklilik sigortası ve bireysel emeklilik (devlet dışı) sisteminden oluşmaktadır.³³⁴

2001 yılından günümüze Rusya Federasyonu emeklilik sistemi reform aşamasındadır. Ülkede tüm toplumu, emeklileri, işçiler ve ailelerini etkileyen, emeklilik güvencesinin yapısını ve mekanizmalarını iyileştirme amaçlı emeklilik reformu devam etmektedir.

Devlet emeklilik güvencesi: federal bütçe kaynaklarından kamu görevlilerine, İkinci Dünya Savaşı iştirakçilerine, radyasyon ve teknolojik kazalardan etkilenen vatandaşlara, işgöremez vatandaşlara (engelli veya malul) devlet emekli aylıklarının devlet tarafından belirlenmesi ve ödenmesidir.

Zorunlu emeklilik sigortası - işverenlerin zorunlu sigorta primleri hesabına işçi emekli aylığının belirlenmesi ve ödenmesidir. 2010 yılına kadar işverenler işçilerin maaşları üzerinden % 26 oranında Birleşik Sosyal Vergi (BSV) ödüyorlardı. Bunun % 20'si Rusya Emeklilik Fonuna (REF) yatırılmaktaydı. 2010 yılından itibaren BSV yerine eskisi gibi sigorta primleri ödeme sistemine geçildi

³³³ <http://www.pfrf.ru/about/> (19.07.2010)

³³⁴ <http://www.pomogem.com/pensiya03.htm>(19.07.2010)

(2010 yılında işçi ücretlerinden Rusya Emeklilik Fonu'na yine %20, 2011 yılında ise % 26 oranında prim yatırılacaktır).³³⁵

İsteğe bağlı emeklilik (Özel emeklilik veya devlet dışı emeklilik güvencesi) - yatırımcı (tüzel kişi veya bireyler olabilir) ve özel emeklilik fonu (şirketi) arasında özel emeklilik şartlarına uygun olarak imzalanan bir sözleşme ile kurulur. Yatırımcılar gönüllü emeklilik primleri hesabına isteğe bağlı emekliliğin primlerini öderler. İsteğe bağlı emeklilik (devlet dışı emeklilik) sadece özel emeklilik fonlarında oluşur ve o fonlara ödeme yapılır.³³⁶

Mesleki emeklilik sistemi – özel çalışma koşullarıyla (ilgili muafiyetli (avantajlı) mesleki emekliliğin belirlenmesi ve ödenmesidir. Mesleki emeklilik işçinin emeklilik yaşına ulaşınca kadar işveren (mesleki emeklilik sistemi kurucuları) tarafından ödenen ek primler hesabına oluşmaktadır. Bugün emekliliğin bu türü uygulanmamaktadır (ilgili yasa yürürlüğe girene kadar).³³⁷

2002 yılında yürürlüğe giren yeni emeklilik yasası, eski dağıtım dayalı ve kuşaklar arası dayanışma ilkesiyle yönetilen emeklilik sistemi yerine sigorta ilkelerine dayalı ve genişletilmiş birikim elemanları sistemine dönüşmüştür. 2009 yılında da emeklilik sisteminin iyileştirilmesini amaçlayan emeklilik reformu devam etmiştir.

İşverenler tarafından yasalara uygun olarak ödenen Birleşik Sosyal Vergi 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren doğrudan Emeklilik Fonu'na, Sosyal Sigorta Fonu'na, Federal ve Bölgesel Zorunlu Sağlık Sigortası Fon'larına sigorta primlerinin

---

³³⁵ <http://defacto.adm-chernigovka.ru/news/obschestvo/2009-12-02-i-esche-raz-o-reforme-pensionnoy-sistemi.htm>(27.04.2010)

³³⁶ Kriçevskiy N.A., **Soşialnoe Strahovanie**, Uçebnik, "Daşkov İ K", Moskova, 2007, s.45

³³⁷ Petrov A.N., **Gosudarstvenne Pensi V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravoçnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.27

ödenmesiyle değiştirilmiştir. 2010 yılında sigorta prim oranı önceki BSV oranlarıyla aynı olup, %20 Emeklilik Fonuna, %2,9 Sosyal Sigortalar Fonuna ve %3,1 ise Zorunlu Sağlık Sigortaları Fonuna yatırılacaktır. 2011 yılından ise bu prim oranları artarak: toplam %26 dan %34'e çıkacaktır. %26 Emeklilik Fonuna, % 2,9 - Sosyal Sigortalar Fonuna; % 5,1 –Federal ve Bölgesel Zorunlu Sağlık Sigortası Fonlarına aktarılacaktır.³³⁸

2002 yılındaki emeklilik reformundan önce vatandaşlar tarafından edinilen emeklilik haklarının parasal değerleri 2010 yılında yeniden değerlemeye tabi tutulacaktır (emekli maaşının yeniden değerlendirilmesi). Yeniden değerlendirme işlemi 01.01.2002 yılına kadar çalışma stajı olan sigortalılara ve tüm geçmiş emeklileri, ve 2002 yılından önce herhangi bir zamanda çalışan, emekliliğe giren bütün Rusları etkileyecek.³³⁹

B. RUSYA EMEKLİLİK REFORMU VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Ülkedeki sosyal araştırmalar göstermiştir ki, emeklilik reformu ihtiyacı kötüleşen demografik durum nedeniyle ortaya çıkmıştır. Çalışan sayısına göre emeklilerin oranı her yıl artmakta olup, çalışan sayısı nüfus artışlarına göre giderek azalmaktaydı.

1 Ocak 2002 yılından Rusya'da vatandaşların sosyal koruma sisteminin iyileştirilmesi amacıyla bir emeklilik reformu başlatıldı. Reform ekonomide yapısal değişikliklerin ve Rusya sosyal politikasının temel bir parçası olmuştur.

---

³³⁸ Federalnyy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespečenii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51. St.4831

³³⁹ Orlov P.A, Brovçak S.B., “*Problemy nalogoblojeniya v sisteme negosudarstvennogo obespeçeniya v Rosii*”, M.İD, Finansı i Kredit, Bugalterskiy uçyot v byudjetnih i nekomerçiskih organizaçiyah, 8(56), Aprel 2002.

Emeklilik Reformu : 2001 yılında kabul edilen yeni emeklilik mevzuatı ve Ocak 2002 yılında yürürlüğe girmiş emeklilik reformunun yeni aşaması Rusya Federasyonu'nun en başarılı ve en büyük sosyal projelerinden biri oldu. Onun sayesinde Rusya Federasyonu Emeklilik Fonu ülkenin sosyal alanının reformunda aktif katılımcı rol oynamakta ve nesiller, sosyal gruplar, işverenler, çalışanlar ve devlet arasında yeni ilişkiler ortaya çıkmaktadır.³⁴⁰

Reformunun bir sonucu olarak, Rusya emeklilik sisteminde iki tür uygulama ortaya çıkmıştır:

Zorunlu emeklilik sigortası: Zorunlu emeklilik sigortası kapsamında olan kişiler “*sigortalı*” kişilerdir. Rusya Emeklilik Fonu (sigortası) tarafından gerçekleştirilir. Zorunlu emeklilik sigorta primlerinin hesaplanması ve ödenmesi – ücret karşılığı işçi çalıştıran kuruluşlar veya şahıs işletmeleri tarafından gerçekleştirilmektedir.³⁴¹

Zorunlu emeklilik sigortası sistemi çerçevesinde, sigortalıların büyük çoğunluğunu işçiler oluşturmaktadır. Rusya Federasyonu işçi emekliliği alma hakkına “Zorunlu emeklilik sigortası hakkında” kanunla sigortalanan vatandaşlar sahip olabilmektedirler.

İşçi emekliliği : üç bölümden oluşmaktadır – temel, sigorta ve birikim. İşçi emekliliğin temel bölümü federal bütçeden, sigorta ve birikim bölümü ise işverenler tarafından Rusya emeklilik fonuna yatırılır ve sigorta primleriyle finanse edilir.³⁴²

---

³⁴⁰ Baskakov V.N, Krilova E.K, Selivanova A.V, Yanenko E.A., “*Finansovye perspektivi pensionnoy sistemu Rosii*”, Finansı. 2007, №4. – s.52-54.

³⁴¹ Kolesnik A.P., “Pensionnaya sistema Rosii i vizovı našego vremeni”, Pensiya, 1998.- №10.- s.46 - 50

³⁴² Brovçak S.V., “*Professionalnie pensionnie sistemi*”, Buhalterskiy uçyot v byudjetnih i nekomerçeskih organizaçiyah, 12 (108) 2004.s.4

1 Ocak 2005 yılından itibaren işçi emeklilerinin birikim kısmının oluşumu için sigorta primleri sadece 1967 doğumlu ve daha küçükler için fona ödenmektedir. Ancak 2002 – 2004 yıllarında birikim kısmın oluşumu için ödenen sigorta primleri 1952-1966 doğumlu erkekleri, 1956 – 1966 doğumlu kadınları da kapsamıştır.

Emeklilik Reformunun Temel Özellikleri

1. Uzun vadeli demografik tahmin raporları 2007 yılından sonra ülke nüfusunun yaşlanma sürecinin hızlanacağını ifade etmektedir. Doğal olarak, emekli sayısındaki artış emeklilik sistemine ödeme yapan çalışanların sayısında azalmaya neden olacaktır. Bu nedenle, emekliliğin finansmanının dağıtım ilkesinin muhafaza edilmesi uzun vadede emeklilik sisteminin finansal (mali) durumunun daha da kötüleşmesine ve ödenebilen emekli maaşlarının düzeyinin daha da düşmesine neden olacaktır.³⁴³

İşçi emekliliğin temel, sigorta ve birikim kısımlarının kombinasyonu vatandaşlara emeklilik güvencesi için devlet ve işçilerin kendi aralarında sorumluluğun paylaşılması için bir fırsat sunmaktadır. Devlet emekliliğin temel kısmının tutarından sorumlu olup, sigorta ve birikmiş kısmının tutarı ise, çalışanın kazancının büyüklüğüne bağlıdır. Ayrıca, vatandaşların emekliliklerinin birikim kısımlarının yatırım fırsatı şeklinde değerlendirmeleri durumunda işçi emekli aylığı tutarlarını da arttırabilme imkanı doğacaktır.³⁴⁴

Önceki modellerde kullanılan kuşaklararası dayanışma ilkesinin yeni emeklilik sisteminde korunmasının amacı Rusya Emeklilik Fonu'nun mevcut emekliler ve yakın gelecekte emekliliğe ayrılacak olanlar karşısındaki taahhütlerini

---

³⁴³ Solovyev A.K., **Osnovi pensionnogo strahovaniya v Rosii**. Uçebno-metodiçeskoe posobie dlya studentov vuzov. Moskova, 2001, s.38

³⁴⁴ Kolesnik A.P., “*Pensionnaya sistema Rosii i vizovi našego vremeni*”, Pensiya, 1998.- №10.- s.46 - 50

korumaktır. İşçinin emekliliğini oluşturan sigorta ve birikim kısmının ödenmesiyle ilgili gelecekteki devletin yükümlülüklerinin saptanabilmesi için Emeklilik Fonuna aktarılan paralar, her bir işçi için oluşturulan kişisel hesaplara kaydedilmektedir.

2. Yeni emeklilik kanununda staj süresiyle ilgili yeni koşullar ilave edilmiştir. Temel emekliliğin (bu garantilenmiş minimum emeklilik tutarıdır) alınması için 5 yıllık sigorta stajı yeterlidir. Önceki emeklilik sisteminde işçi çalıştığı yılların hesaplanmış ücretin yüzde kaçını emeklilik şeklinde alıyorduydu; yeni emeklilik modelindeyse, emekliliğin hesaplanmasında esas gösterge işçinin bütün çalışma süresince kendi kişisel hesabına işlenen sigorta primlerinin tutarı olacaktır. Buna göre, işveren tarafından işçi için yatırılan daha yüksek ücret ve daha fazla vergi (sigorta primi) - çalışanın daha fazla emeklilik tutarı almasına neden olacaktır.

3. Yeni emeklilik modelinde yeni bir emeklilik endeksleme düzeni getirilmiştir. Onun esasları – planlanmış yıllık tahmini enflasyon oranı ve ücret artışıdır. Emeklilik sisteminin öngörülen gelirleri dikkate alınarak bütçede onaylanmış yıl için endeksleme tutarı belirlenmektedir. Bunun amacı emeklilik tutarının asgari yaşam standardına uygun olmasını sağlamaktır.

4. Emeklilik reformunun bir parçası olarak işçi emekliliğinin birikim kısmının oluşumuna özel şirketler de katılabilmektedirler. 2004 yılından sonra Rusya Emeklilik Fonu'nun yanında özel emeklilik fonları da emeklilik sistemine katkı sağlamışlardır. Bundan sonra sigortalı kişi sigortanın birikim kısmının Rusya Emeklilik Fonu'nda oluşmasından vazgeçme hakkına sahip olup, kendinin emeklilik birikimlerini (birikim kısmını) özel emeklilik fonlarına aktarabilmektedirler.³⁴⁵

---

³⁴⁵ Tuçkova E.S., *Formirovanie Rossiyskoy sistemy pensionnogo obespeçeniya, yeyo sovremennoe sostoyanie i perspektivi razvitiya*”, Strahovoe revyu. 1999.- №3. s.6

II EMEKLİLİK TÜRLERİ

A. ÖZEL EMEKLİLİK (Devlet dışı emeklilik)

Çoğu Avrupa ülkesinde emekliliğe ayrılan emekliler için geniş imkanlar sunmakta olup, deniz kıyısında tatil, yeni araba v.s bunlardan birkaçıdır. Ne yazık ki, Rusya'da emekliler için iyi bir yaşam şartlarından konuşmak mümkün değildir. Önümüzdeki yıllarda da hükümetin bu sorunu çözmesi imkansız gibi gözüküyor. Ülke ekonomisinin zayıf durumu, uzun vadede demografik durum, çalışan vatandaşların sayısının emekli sayısına oranla azalması gerekçesiyle devlet emeklilik ödemelerinde yeterli artışın beklenmemesini ortaya koymaktadır.³⁴⁶

Emeklilik reformu gelecekteki emeklilerde sorumlulukların değişeceğini öngörmektedir. Bu sorumluluklar işverene, devlete ve işçinin kendisine yüklenecektir. Böylece, devlet emekliliklerinin yanında ek (özel) emeklilikler oluşmaya başlayacaktır.

Rusya'da özel emeklilikleri gerçekleştirmek için yeni finans kurumları – özel (devlet dışı) emeklilik fonları oluşturuldu. *Özel emeklilik fonları*, ticari kuruluş olmayıp, faaliyetlerinde kar amacı bulunmamaktadır. Onların faaliyetleri devlet tarafından kontrol edilir ve tamamen vatandaşların emeklilik birikimlerinin oluşumuna, güçlendirilmesine yöneltilmiştir.³⁴⁷

Özel emeklilik, özel emeklilik fonuyla fon yatırımcısı arasındaki emeklilik sözleşmesi hükümlerine uygun olarak vatandaşa düzenli ödenen paradır. Sözleşme karşılığında yatırımcı özel fona emeklilik primi ödemeyi, fon ise katılımcıya (katılımcılara) özel emeklilik maaşı ödemeyi taahhüt etmektedirler.

---

³⁴⁶ Federalnım zakonom ot 15.12.2001g. № 166-FZ “O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii”.

³⁴⁷ [http://www.npf-transneft.ru/prog_pension/\(13.05.2009\)](http://www.npf-transneft.ru/prog_pension/(13.05.2009))

Yatırımcı, emeklilik sözleşmesinde taraf olup, emeklilik primlerini fona ödeyen şahıs ve tüzel kişilerdir. *Katılımcı*, fon yatırımcısıyla özel emeklilik fonu sözleşmesi arasındaki anlaşma uyarınca özel emeklilik ödemesi yapılan bireydir. Katılımcı kendi lehine yatırımcı olarak hareket edebilmektedir.

Emeklilik sözleşmesi zorunlu olarak şunları içermelidir. Tarafların adları, sözleşme konusunda bilgiler, tarafların hak ve sorumlulukları hakkında hükümler, emeklilik primlerinin yatırılmasına ilişkin hükümler ve koşulları, emekliliğin türünü, emeklilik esaslarını, özel emeklilik maşının ödenmesine ilişkin hükümleri, tarafların yükümlülüklerini gerçekleştirmek için sorumluluklarını gösteren hükümleri, sözleşmenin başlangıç ve bitiş süresini, koşulların değiştirilmesi ve sözleşmenin feshiyle ilgili prosedür ve hükümleri, uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümleri ve tarafların ayrıntıları sözleşmede mutlaka yer almalıdır.³⁴⁸

Özel emeklilik fonları (devlet dışı emeklilik fonları) Rusya’da 16 Eylül 1992 yılında emeklilik faaliyetlerinin genel ilkelerini belirleyen Cumhurbaşkanı kararnamesinde düzenlenmiştir.³⁴⁹ Rusya’da devlet dışı emeklilik fonları aracılığıyla isteğe bağlı (devlet dışı veya gönüllü) emeklilik sistemi başarıyla gelişmektedir. İsteğe bağlı emeklilik sistemi bağımsız bir sistem olup diğer emeklilik sistemlerinden farklıdır. İsteğe bağlı emeklilik işverenlerin kendi işçileri için veya vatandaşların kendi adlarına ya da üçüncü kişiler (akrabalar veya diğer yakınları) için devlet dışı emeklilik fonlarına (özel emeklilik fonları) yatırdıkları primlerle gerçekleşmektedir. Son 10 yıl içinde özel emeklilik fonlarının faaliyetlerini düzenleyen kapsamlı yasal çerçeve normları oluşturulmuştur.³⁵⁰

Şu anda özel emeklilik fonlarının oluşturulmasıyla ortaya çıkan hukuki, ekonomik ve sosyal ilişkiler, özel emeklilik güvencesiyle ilgili faaliyetlerin uygulanması, özel emeklilik fonlarının devlet denetimlerinin temel ilkeleri “Özel

³⁴⁸ Tuçkova E.S., Formirovanie Rossiyskoy sistemi pensionnogo obespeçeniya, yeyo sovremennoe sostoyanie i perspektivı razvitiya”, Strahovoe revyu. 1999.- №3. s.6

³⁴⁹ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoe i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.219

³⁵⁰ Sergeyeva T.YU., **Pensiya**, Aktualnie Voprosı, Razmerı, Nadbavki, Strahovanie, “Yurayt – İzdat”, Moskova, 2006, s.67

Emeklilik Fonları Hakkında” kanununda düzenlenmiştir. Yasada, her bir çalışamaz Rus vatandaşının devlet emeklilik hakkına ilave olarak kendi sosyal güvencesini kendisinin sağlayabileceği özel emeklilik hakkının da olduğu belirtilmiştir.³⁵¹

B. İŞÇİ EMEKLİLİĞİ

İşçi emekliliğinin, yaşlılığa göre ve malullüğe göre olanları 3 bölümden (kısmıdan) oluşmaktadır. Temel kısım, sigorta kısmı ve birikim kısmı. Ölüm nedeniyle işçi emekliliği ise 2 kısımdan (temel kısım ve sigorta kısmı) oluşmaktadır.

İşçi emekliliğinin bu yapısı emeklilik güvencesinde üç amaca ulaşmak içindir. İlk amaç, yoksullukla mücadele (azaltılması); ikinci amaç, kayıp kazancın (ücretin) tazmin edilmesi; üçüncü amaç ise, maddi yeterliliğin sağlanmasıdır. İşçi emekliliğinin farklı bölümlerinin (kısmınının) farklı finansman kaynakları mevcuttur.³⁵²

İşçi Emekliliğinin Bölümü	Finansman Kaynağı	Ödeme Sorumlusu
Temel Bölümü	Birleştirilmiş Sosyal Vergisi (primler)	Federal bütçe
Sigorta Bölümü	Emeklilik sistemine işveren tarafından ödenen sigorta primi	Rusya Emeklilik Fonu
Birikim Bölümü	Emeklilik sistemine işveren tarafından ödenen sigorta primi	Emeklilik Fonu, yanı sıra özel fonlar ve diğer sigorta kuruluşları

³⁵¹ Baskakov V.N, Krilova E.K, Selivanova A.V, Yanenko E.A., “*Finansovye perspektivi pensionnoy sistemy Rosii*”, Finansı. 2007, №4. – s.52-54.

³⁵² Federalniy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespečen.ii v Rosiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51. St.4831

Her türlü işçi emekliliğın yapısında mevcut olan *temel kısım*, yaşlılıkta sabit (minimum) gelirin tek federal garantisidir. İşçi emekliliklerinin (yaşlılığa göre, malullüğe göre ve ölüm nedeniyle) *temel kısmı* her bir şahıs için sabit tutar üzerinden saptanmış olup, bu saptama emekliliğın türüne, emeklinin yaşına, çalışma faaliyetini sınırlayan malullük derecesine (sakatlık grubuna) ve emeklinin işgöremez aile üyelerinin sayına göre tespit edilmektedir.³⁵³

İşçi emekliliğın *sigorta kısmı*, işçinin çalışma süresine bağılı olup, farklı tutarlarda belirlenebilmektedir. Bu tutar vatandaşların emeklilik hakları çerçevesinde işverenin Rusya Federasyonu Emeklilik Fonuna yatırdığı sigorta ödemelerinin birikimine göre saptanır.³⁵⁴

Yaşlılığa ve malullüğe göre işçi emekliliğının *birikim kısmı*, sigortalının bireysel, kişiselleştirilmiş hesap özeti kayıtlarında yer alan işçi emekliliğının finansmanı için zorunlu birikimlerden sigorta primleri ve yatırım gelirleri kaynaklarından oluşmaktadır.³⁵⁵

C. DEVLET EMEKLİLİĞİ

Devlet emeklilik güvencesine göre emeklilik maaşı aşağıdaki kategorilerdeki vatandaşlara ödenir:

- Federal kamu görevlileri (çalışanları);
- Askerler (askeri personel);
- İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri;
- Radyasyon ve teknolojik kaza (felaket) sonucundan etkilenen vatandaşlar;
- İşgöremez vatandaşlar.

---

³⁵³ O gosudarstvennom pensionnom obespeçeniı v Rossiyskoy Federacii: federalnyı zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

³⁵⁴ Solovyov A.K., “Problemy razvitiya sistemy gosudarstvennogo pensionnogo strahovaniya v usloviyah perekhodnoy ekonomiki”, Vestnik PFR. 1999 - №2.- s. 31 – 48

³⁵⁵ Tuçkova E.S., Formirovanie Rossiyskoy sistemy pensionnogo obespeçeniya, yeyo sovremennoe sostoyanie i perspektivi razvitiya”, Strahovoe revyu. 1999.- №3, s..32 - 37

Devlet emekliliği federal bütçeden finanse edilmektedir. “Devlet Emeklilik Güvencesi Hakkında” Federal Yasaya göre aynı anda birden fazla emeklilik hakkına sahip olan vatandaşlar ikinci emekliliklerini kendi seçimlerine göre yapabilmektedirler (aksi federal yasalarda belirtilmediği sürece).³⁵⁶

Özel sosyal güvenliğe muhtaç bazı kategorideki vatandaşlar aynı anda iki emeklilik alma hakkına sahiptir. Bunlar:³⁵⁷

- Askeri travma sonucu malul olanlar;
- İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri;
- Çağırışa göre askerlik yapanların askerlik hizmeti sırasında veya terhisten sonra askeri travma sonucu ölenlerin ebeveynleri;

*Finlandiya ile savaşta, İkinci Dünya Savaşında, Japonya ile savaşta ölenlerin yeni evlilik yapmamış dul eşleri.*³⁵⁸

15.12.2001 tarihli № 166-Nolu “ Rusya Federasyonunda Devlet Emeklilik Güvencesi Hakkında” Federal Yasanın diğer devlet emeklilik çeşitleri şu şekilde saptanmaktadır:

1. Hizmet yıllarına göre emeklilik (Kıdem) :

Devlet çalışanları ve askeri çalışanlar (md 7., 8.)

2. Yaşlılığa göre emeklilik:

Vatandaşın sağlığına radyasyon ve ya teknolojik afetler yoluyla zarar gelmesi durumunda (md 10),

---

³⁵⁶ Solovyov A.K., “*Problemi razvitiya sistemu gosudarstvennogo pensionnogo strahovaniya v usloviyah perekhodnoy ekonomiki*”, Vestnik PFR. 1999 - №2.- s. 31 – 48

³⁵⁷ Yakuşev L.P., “*Nekotarie voprosi mejdunorodnih dissussiy po pensionnoy reforme*”, Pensiya – 1998.- № 10.- s.40

³⁵⁸ Polyak G.B., **Finansı. Denejnoe obraşenie i Kredit.** Moskova.: Yurayt-İzdat, 2002 g, s.46.

3. Malulen Emeklilik :

Vatadaşın sağlığına radyasyon ve ya teknolojik afetler yoluyla zarar gelmesi durumunda, askeri çalışanlar ve ikinci dünya savaşına katılanlar.(md 8., 9., 10.)

4. Ölüm nedeniyle emeklilik:

Radyasyon ve ya teknolojik afetler yoluyla ölmüş şahısların aile üyelerine(md 8., 10)

5. Sosyal emeklilik:

İşgöremez (engelli) durumda olan vatadaşlara, işçi emekliliği maaşı alma hakkı olmayanlar (Bir meslek için emeklilik hakkı verilmemiş engelli vatadaşlara (engelli çocuklar, 65 yaş üstü erkekler ve 60 yaş üstü bayanlar), ikinci dünya savaşı iştirakilerinden kendi sağlığına kasıtlı olarak zarar verenlere sosyal emeklilik bağlanmaktadır.³⁵⁹

III. İşçİ EMEKLİLİĞİ

İşçi emekliliği Yaşa göre işçi emekliliği, Malullüğe göre işçi emekliliği ve lme nedeniyle işçi emekliliğinden oluşmaktadır.

Yaşlılık ve malullük durumundan işçi emekliliği temel kısım (baz), sigorta kısımı ve birikim kısmından oluşmaktadır. Ölüm nedeniyle iiş emekliliği ise temel kısım ve sigorta kısımı. kısımlardan oluşmaktadır.³⁶⁰

Hangi sebebe bağlı olursa olsun işçi emekliliğine hak kazanamayan vatadaşlara, 15.12.2001 tarihli № 166 nolu “ Rusya Federasyonu Devlet Emeklilik

³⁵⁹Federalny Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespeçen.ii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51. St.4831

³⁶⁰ O trudovih pensiyah v Rossiyskoy Federacii: federalny zakon ot 17.12.2001 g. №173- FZ.

Hakkında“ Federal Yasasını öngördüğü usule göre sosyal emeklilik maaşı bağlanmaktadır.³⁶¹

A. Yaşa Göre İşçi Emekliliği

1. Yaşa göre işçi emekliliğinin verilme şartları

Yaşa göre işçi emekliliği hakkını erkekler 60 yaşında, bayanlar 55 yaşında ve 5 yıllık sigorta primleri yattığı takdirde hak kazanmaktadırlar. Genel kural olarak, sigortalılık süresi çalıştığı dönemler ve diğer Rusya federasyonu emeklilik fonuna yatırılan sigorta primlerinin ödendiği faaliyetler dönemini kapsamaktadır. 17.12.2001 tarihli 173-nolu Federal Yasanın “ Rusya Federasyonu İşçi Emekliliği Hakkında “ 7. maddesine göre, işçi emeklisi yaş sınırını doldurmadan da bağlanabilmektedir. Bu hak zor ve tehlikeli koşullarda, veya özel iklim koşullarında, belirli türde mesleki faaliyetlerde çalışan vatandaşlara verilmektedir. Ayrıca, erken emeklilik işsiz vatandaşlara bağlanabilmekte, bunlar işletmenin tasfiyesi ile ilgili olarak işsiz kalan, veya işletmenin küçülmesi veya işçi kısıtlamasına gidilmesinden dolayı işsiz kalanlardır. Bu tür emeklilik, emekliliğine 2 yıl kalanlar için istihdam hizmetleri organları (İşkur) tarafından önerilmektedir. Bu normlar 19.04.1991 tarihli 1032-1 nolu “Rusya Federasyonu İstihdamı Hakkında” Federal Yasasında düzenlenmektedir. Çernobil NES (Nükleer Elektrik Santrali) kazası sonrasında ortaya çıkan radyasyondan etkilenen Vatandaşlarda sağlanan emeklilik yaşı azaltılmasından yararlanmaktalar.³⁶²

Beş yıllık sigortalılık süresi yokluğunda, vatandaşlara 15.12.2001 tarihli 166 nolu “ Rusya Federasyonu Devlet Emekliliği Sağlanması Hakkında” Federal Yasasına göre sosyal emeklilik sağlanmaktadır (md.11).³⁶³

---

³⁶¹ O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii: federalny zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

³⁶² Baskakov V.N, Krilova E.K, Selivanova A.V, Yanenko E.A., “*Finansovie perspektivi pensionnoy sistemi Rosii*”, Finansı. 2007, №4. – s.52-54.

³⁶³ Baskakov, a.g.m., s.53

2. Yaşa göre işçi emekliliğinin tutarı

Yaşlılığa göre işçi emekliliği aylığının tutarı Federal Yasanının 17. 12.2001y. . № 173-FY ” Rusya Federasyonu iş emekliliği hakkında” 14.maddesiyle tanımlamakta ve $E = TK + SK + BK$ formülü ile hesaplanmaktadır:

E – Emeklilik aylığı tutarı

TK - yaşlılık emekliliğinin temel kısmı;

SK –yaşlılık emekliliğinin sigortası kısmı;

BK - yaşlılık emekliliğinin birikim kısmı.³⁶⁴

Tablo 1: 01.03.2009 Tarihine Göre Yaşlılıktan Dolayı İşçi Emekliliğinin Temel Kısmının Tutarları

Emekli kategorisi	Tutar (ruble)
80 yaşı doldurmayan ve III. Dereceden çalışma yeteneğini kısıtlayacak engeli olmayan kişiler	
Bakmakla yükümlü olan yakınlarının olmadığı durum	1950
Bakmakla yükümlü olduğu tek kişi	2600
Bakmakla yükümlü olduğu iki kişi	3250
Bakmakla yükümlü olduğu üç ve daha fazla kişi	3900
80 yaşı doldurmuş ve III. Dereceden çalışma yeteneğini kısıtlayacak engeli olan kişiler	
Bakmakla yükümlü olan yakınlarının olmadığı durum	3900
Bakmakla yükümlü olduğu tek kişi	4550
Bakmakla yükümlü olduğu iki kişi	5200
Bakmakla yükümlü olduğu üç ve daha fazla kişi	5850

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

³⁶⁴ Kolesnik A.P., “Pensionnaya sistema Rosii i vizovi našego vremeni”, Pensiya, 1998.- №10.- s.46 - 50

Emekliliğin sigorta bölümü: $SB = ES / \dot{I}$ formülü ile hesaplanır:

ES = ilgili kişinin emeklilik için hesaplanan varlıklarının miktarı,

$\dot{I}$ = yaşlılığa göre emeklilik aylığının verilmesi için beklenen sürenin ay sayısı.

Emekli maaşının birikim (tasarruf) kısmı: $BK = EB / \dot{I}$ formülü ile hesaplanır:

EB = kişinin emeklilik birikim miktarı (kişinin özel bireysel hesabında gün olarak kaydedilir).

$\dot{I}$ = yaşlılığa göre emeklilik aylığının verilmesi için beklenen sürenin ay sayısı.³⁶⁵

B. Malullüğe Göre İşçi Emekliliği

1. Malullüğe göre işçi emekliliğinin verilme şartları

Malullüğe göre işçi emekliliği, çalışma yeteneğini sınırlayan sakatlığın 3 derecesinden birini taşıyan, sakat kabul edilen vatandaşlara verilen emekliliktir. 17.12.2001 tarihli 173- nolu “Rusya Federasyonu İşçi Emekliliği Hakkında” Federal Yasanını 8. maddesi malullüğe göre işçi emekliliği, işgörme yeteneğinin sınırlanmasıyla oluşan bir engel nedeniyle kaybettiği maaşının engelliye tazminat maksadıyla verilmesidir.³⁶⁶

Malulen işçi emekliliği bağlanma şartları 17.12.2001 tarihli 173- nolu “Rusya Federasyonu İş Emekliliği Hakkında” Federal Yasanını 8. maddesinde belirtilmiştir. İşçi emekliliğinin bu türü, tıbbi - sosyal uzman organlarının eksperleri tarafından malullüğü onaylanan vatandaşın sınırlı çalışma kapasitesinin derecesi belirlenmişse, bu durumda malulen işçi emekliliği maaşı bağlanmaktadır.

³⁶⁵ Solovyov A.K., “Sistema pensionnogo obespeçeniya segodnya”, Finansı. - 1997.- №8.- s.11 - 16

³⁶⁶ Federalnyy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespeçen.ii v Rosiyskoy Federaçii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federaçii 2001.№51. St.4831

Özürlülüğün belirlenmesi durumunda, RF Hükümeti tarafından 20 şubat 2006 yılı onayına esasen bu organlar kişiyi **özürlü** tanımlama yetkisine sahiptir.³⁶⁷

Malul tanınan vatandaşa engelli olduğunu tanımlayan, engellilik gurubunu, çalışma yeteneğinin sınırlama derecesini gösteren bir belge verilmektedir. Aynı zamanda yerel Emeklilik Fonu organlarına tanımlama hakkında uzmanların kararını gösteren belge gönderilmektedir. Malulen işçi emekliliği en az bir gün sigorta stajı olana bile bağlanabilmektedir.

Bu tür bir emeklilik hakkı suç işleme nedeninden doğan veya kişinin sağlığına kasıtlı zarar vermesinden dolayı sakatlık oluşmuşsa ve sigorta priminin hiç olmaması durumunda bu haktan yararlanamayacaktır. Ancak söz konusu kişiler 15.12.2001 tarihli 166- nolu “ Rusya Federasyonun Devlet Emekliliği Hakkında” Federal Yasanın 11.maddesine göre sosyal emeklilik maaşından yararlanabilecektir.³⁶⁸

2. Malullüğe göre işçi emekliliğinin tutarı

Malulen işçi emekliliğinin maaşı 17.12.2001 tarihli 173 – nolu “Rusya Federasyonu işçi emekliliği hakkında “ Federal Yasanın 15. maddesinde tanımlanmakta ve aşağıdaki formül ile hesaplanmaktadır:

$$\mathbf{EM = TK + SK + BK, \text{ nerede}}$$

TK - malulen emekliliğin temel kısmı;

SK – malulen emekliliğin sigortası kısmı;

---

³⁶⁷ Şavel S., “*Soşializaçiya i soşialnaya zaşıta pensionerov*”, Obşestvo i ekonomika, 1999, №1, s.4

³⁶⁸ Gusov, K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.282

BK - malulen emekliliğin birikim kısmı.³⁶⁹

Tablo 2 : 01.03.2009 Tarihine Göre Malullüğe Göre İşçi Emekliliğin Temel Kısmın Tutarları

Emekli kategorisi	Tutar (ruble)
III derece çalışma sınırlanmasına sahip olan engelli kişiler :	
Bakmakla yükümlü kimse yok ise	3900
Bakmakla yükümlü olduğu tek kişi	4550
Bakmakla yükümlü olduğu iki kişi	5200
Bakmakla yükümlü olduğu üç ve daha fazla kişi	5850
II derece çalışma sınırlanmasına sahip olan engelli kişiler :	
Bakmakla yükümlü kimse yok ise	1950
Bakmakla yükümlü olduğu tek kişi	2600
Bakmakla yükümlü olduğu iki kişi	3250
Bakmakla yükümlü olduğu üç ve daha fazla kişi	3900
I derece çalışma sınırlanmasına sahip olan engelli kişiler :	
Bakmakla yükümlü kimse yok ise	975
Bakmakla yükümlü olduğu tek kişi	1625
Bakmakla yükümlü olduğu iki kişi	2275
Bakmakla yükümlü olduğu üç ve daha fazla kişi	2925

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Malullüğe göre işçi emekliliğin sigorta kısmı şu formül ile hesaplanmaktadır: Sigorta Kısmı : $SK = ET / (İ \times T)$

³⁶⁹ Gusov, K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.282-292

ET - Kişinin gün olarak hesaplanmakta olan mevcut emeklilik varlıklarının miktarı,

İ – Yaşlılığa göre emekliliğin ödenmesi için beklenen dönemin ay sayısı

T – Malulün 19 yaşına ulaşana kadar normatif sigorta stajının süresi 12 ay olup, sonraki her tam yıl için 4 ay arttırılmaktadır.³⁷⁰

Malulen işçi emekliliğinin temel ve sigorta kısmı aylık 660 rubleden aşağı olamaz.

Malullüğe göre işçi emekliliğinin birikim kısmı şu formül ile hesaplanmaktadır: $BK=EB/İ$

EB – Kişinin bireysel hesabının özel bölümünde kaydedilen, gün olarak hesaplanan emeklilik birikiminin miktarı,

İ - Yaşlılık emekliliğinin ödemesi için beklenen dönemin ay sayısı.³⁷¹

C. Ölüm Nedeniyle İşçi Emekliliği (İşçi ölümü)

1. Ölüm nedeniyle işçi emekliliğinin verilme şartları (İşçi ölümü)

Ölüm Nedeniyle Emeklili (İşçi ölümü): işçinin ölümü nedeniyle bakmakla yükümlü olduğu, iş göremez durumunda olan aile fertlerine sağlanan emekliliktir. (17.12.2001 tarihli 173- nolu "Rusya Federasyonu İşçi Emekliliği Hakkında"

³⁷⁰ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.50

³⁷¹ http://www.consultant.ru/popular/pensia/60_1.html(19.03.2010)

Federal Yasanın 9. maddesi). Bu tip emekliliğin amacı, vatandaşın geçimini sağlayan kişinin (çalışanın) ölümü sonucu kaybolan gelirin tazminidir.³⁷²

Ölüm nedeniyle emeklilik maaşının bağlanma nedeni – yakınlarının geçimini sağlayan kimsenin kaybıdır (ölüm ve ya kayıp). Bu hak, ölen kişinin bakmakla yükümlü olduğu, iş göremez durumunda olan aile fertlerine verilmektedir.

Ölen kişinin aile bireylerinin onun bakımına muhtaç olması ve yükümlülüğün tanımlanması: Aile fertleri tümüyle ölen kişinin bakımı altında olup onun sürekli yardımına muhtaçlarsa ve bu yardım onlar için esas geçim kaynağıysa bu durumda yükümlülükten söz edilebilir. Aile üyesi kimselerin muhtaçlığı Emeklilik Fonu organlarına başvuran şahıs tarafından sunulan belgelere göre tespit edilmektedir. Eğer sunulan belgelere göre muhtaçlık durumunu (bağımlılığı) tespit etmek zor ise vatandaş bunu kanıtlamak için yargı organlarına başvurabilmektedir.³⁷³

Ölüm nedeniyle emekli maaşının bağlanması için ölen kimsenin hiç olmazsa en az bir gün (sigorta günü) sigorta priminin yatırılmış olması gerekmektedir. Ölüm nedeniyle iş emekli maaşının saptanması, ilgili paragrafın **11. maddesinde** gösterilen durumlar haricinde, sigorta süresi, ölüm nedeni ve gerçekleşme zamanından bağımsız olarak yapılmaktadır.

Bir emeklilik hakkının elde edilmesi ailesinin veya yakınlarının geçimini sağlayan kimsenin ölüm nedeni ve ölümün gerçekleşme zamanına bağlı olmayıp kişinin sağlığına kasıtlı zarar verme durumu, kasıtlı olarak suç işlemesi durumu hariç, bu durumlarda ve ayrıca sigorta priminin hiç olmaması durumunda da sosyal

---

³⁷²FZ- (Federalny Zakon), “*Pensionnoe Zakonodatelstvo*”, Federalny Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalny Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii V Rossiyskoy Federacii” No:166-FZ, Federalny Zakon “Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii” No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.25

³⁷³ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3’e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, “Omega-L”, Moskova, 2008, s.53-55

emeklilik maaşı bağlanmaktadır (15.12.2001 tarihli 166-nolu “Rusya Federasyonun Devlet Emekliliği Hakkında” Federal Yasanın 11.maddesi).³⁷⁴

2. Ölüm nedeniyle işçi emekliliğinin tutarı

Ölüm nedeniyle ölen işçinin yakınlarına bağlanan emekli maaşı tutarı Federal yasanın 17.12.2001 tarihli. № 173- nolu “ Rusya Federasyonu işçi emekliliği hakkında “ 16.maddesinde tanımlanmakta ve bu formül $E = TK + SK$ ile hesaplanmaktadır;³⁷⁵

TK - Ölüm nedeniyle emekliğin temel kısmı;

SK – Ölüm nedeniyle emekliliğin sigorta kısmı;

Tablo 3: Ölüm Nedeniyle Ölen İşçinin Yakınlarına Verilen Emeklilik Maaşının Temel Kısmının 01.03.2009 Tarihine Göre Tutarı

Emekli kategorisi	Tutar (ruble)
Öksüz olanlara	1950
Ailenin diğer fertlerine	975

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Ölüm nedeniyle işçinin yakınlarına bağlanan emekliliğinin sigorta kısmı şu formülle hesaplanmaktadır: SK: Sigorta Kısmı : çalışamaz durumda olan ailenin her bir üyesine: $SK = ET / (İ * T) / ÇS$,

³⁷⁴ Federalnıy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespeçen.ii v Rosiyskoy Federaçii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ.

³⁷⁵ http://www.consultant.ru/popular/pensia/60_1.html(27.04.2010)

ET – Ölen kimsenin ölüm gününe kadar hesaplanan mevcut emeklilik varlıklarının miktarı,

İ - yaşlılık emekliliğinin ödemesi için beklenen dönemin ay sayısı

T – Sigortanın 19 yaşına ulaşana kadar normatif sigorta stajının süresi 12 ay olup, sonraki her tam yıl için 4 ay arttırılmaktadır.

ÇS – Ölen kişinin ölüm nedeniyle gün olarak hesaplanmış, (geçim sağlayan şahsın ölümü nedeniyle çalışma engeli olan aile üyesine emeklilik hesaplanmakta) emeklilik maaşının alıcıları olan çalışamaz aile üye sayısı.³⁷⁶

IV. DEVLET EMEKLİLİĞİ

Devlet Emekliliği (State Pension),³⁷⁷ aylık olarak devlet tarafından ödenen nakit paradır. Bu emeklilik aylığını alma hakkını kanunda belirtilmiş hüküm ve kurallara uygun şartları taşıyanlar alabilmektedirler. Federal kanunlarla belirlenen ve vatandaşların federal kamu hizmetinin sona ermesiyle kaybedecekleri kazançlarını (gelirlerini) tazmin etmek için aşağıdaki nedenlerden dolayı devlet emekliliği sağlanmaktadır:³⁷⁸

- a. Kıdem süresinin dolması (yaşlılık) sonucunda,
- b. Malullük nedeniyle,
- c. Astronotlar ve uçuş testi yapan çalışanların hizmet sürelerinin (kıdem) dolmasından dolayı kaybedecekleri kazancı tazmin etmek için,
- d. Askerlik hizmeti sırasında radyasyon ve teknolojik kaza sonucu sakat kalmış, ölmüş veya yasada belirtilen yaş sınırına ulaştıklarında vatandaşların sağlığına vurulan zararı tazmin etmek amacıyla,
- e. İşgöremez vatandaşlara yaşamlarını sürdürebilmeleri için v.s nedenlerden dolayı devlet emekliliği sağlanmaktadır.

---

³⁷⁶ O trudovih pensiyah v Rossiyskoy Federacii federalny zakon ot 17.12.2001 g. №173- FZ.

³⁷⁷ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, “Feniks”, Rostov-Na-Donu, 2007, s.106

³⁷⁸ [http://www.npf-transneft.ru/prog_pension/\(15.07.2010\)](http://www.npf-transneft.ru/prog_pension/(15.07.2010))

Devlet emekliliği güvencesi Rusya yasalarında öngörölmüş devlet emeklilik çeşitlerinden biridir. İşçi emekliliğinden farklı olarak, devlet emeklilerinin maaşları tümüyle federal bütçeden finanse edilmektedir.³⁷⁹

Devlet emeklilik güvencesi aşağıda belirtilen şekilde ödenmektedir:

- Devlet görevinin sona ermesiyle eğer yasal kıdem tazminatı hakkı gerçekleşmişse gelir (ücret) kaybının tazminatı şeklinde;
- Askerlik sırasında vatandaşın sağlığına radyasyon ve ya teknolojik afetler yoluyla zarar gelmesi durumunda, bu zarara karşılık tazminat şeklinde;

Devlet emeklilik güvencesi aşağıda belirtilen halde ödenmektedir:

- Engellilik durumu gerçekleştiğinde, aile üyelerinin geçimini sağlayan şahsın ölümü durumunda;
- Yasalarda belirtilen yaşa erişildiği durumlarda emeklilik maaşı bağlanmaktadır.

Devlet emekliliği 15.12.2001 tarihli 166-nolu “ Rusya Federasyonu Devlet Emeklilik Güvencesi Hakkında” Federal Yasasına göre belirlenmekte ve ödenmektedir.³⁸⁰

---

³⁷⁹ O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federaçii: federalny zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

³⁸⁰[http://www.hrm.ru/db/hrm/8CEC1B155EFB6D3843256A74004B6553/vid/article/article.html\(30.06.2010\)](http://www.hrm.ru/db/hrm/8CEC1B155EFB6D3843256A74004B6553/vid/article/article.html(30.06.2010))

Tablo 4: Devlet Emekliliğinin Türleri

Emeklilik Türü	Emeklilikten Yararlananlar
Hizmet Yıllarına Göre Emeklilik (Kıdem)	<ul style="list-style-type: none"> • Federal kamu görevlileri • Askerler, astronotlar, test uçuşu çalışanları
Yaşlılığa Göre Emeklilik	Radyasyon veya teknolojik kazalardan etkilenen vatandaşlar
Malullüğe Göre Emeklilik	<ul style="list-style-type: none"> • Ordu mensupları (askeri) • İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri • "Kuşatılmış Leningrad sakinleri"³⁸¹ ödülünü almış vatandaşlar • Radyasyon veya teknolojik kazalardan etkilenen vatandaşlar • astronotlar
Ölüm Sigortası (Ölüm nedeniyle emeklilik)	<ul style="list-style-type: none"> • Ordu mensupları (askeri)'nin çalışamaz durumda olan aile üyeleri • Radyasyon veya teknolojik kazalardan etkilenen vatandaşlar'ın çalışamaz durumda olan aile üyeleri • Astronotlar 'ın çalışamaz durumda olan aile üyeleri
Sosyal Emeklilik	İşgöremez Vatandaşlara

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

³⁸¹ Kuşatılmış Leningrad sakinleri : Şimdiki Sankt Petersburg şehrinin eski adı Leningrad'dır. 2. dünya savaşında kuşatma altında olan bu şehirdeki insanlara verilen onur madalyonu.

A. Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emekliliği

1. Hizmet yıllarına göre devlet emekliliğinin verilme şartları

Mevcut mevzuata göre hizmet süresine göre devlet emekliliği alma hakkı olanlar: Federal devlet çalışanları, ordu mensupları (askerlik görevlerini er, deniz erleri, çavuş ve astsubay olarak yapanlar hariç), astronomlar, test uçuşu yapan pilotlardır.³⁸²

Federal Devlet Çalışanlarının devlet emekli maaşı alma şartları

Federal devlet çalışanları en az 15 yıl devlet hizmeti ve bu sürenin en az 12 tam ayını da devlet memurluğu görevini icra edenler hizmet yıllarına göre devlet emekliliğini alma hakkını elde etmektedirler (27 Temmuz 2004 tarihli 79 sayılı “Rusya Federasyonu Devlet Kamu Hizmeti Hakkında” Federal Yasanın 1. Bölümü, 33. maddesi ve 1-3, 6-9. paragrafı).³⁸³

Askerlerin hizmet yıllarına göre devlet emekliliği bağlanma şartları

Askerlerin hizmet yıllarına göre emeklilikleri, malullük nedeniyle emeklilikleri (askerlik görevlerini er, deniz erleri, çavuş ve astsubay olarak yapanlar hariç) ve ölüm nedeniyle aile üyelerine bağlanan emekliliklerin şartları Rusya Federasyonunun *"Askeri görevlerini içişleri organlarında (emniyet kurumlarında) hizmet ederek, devlet yangın hizmetlerinde (itfaiye), uyuşturucu maddeleri kaçakçılığıyla mücadele hizmetlerinde, cezaevleri kuruluşlarındaki hizmetleri yapanlar ve onların aileleri"* kanununda belirlenmiştir.³⁸⁴

---

³⁸² Nikonov, D.A., Stremouhov, A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.225

³⁸³ Solovyov A.K. “Finansovaya Sistema Gosudarstvennogo Pensionnogo Strahovaniya v Rosii”,– Moskova, Finansı i Statistika, 2001, s.3

³⁸⁴ Nikonov, D.A., Stremouhov, A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.225

Astronotlara hizmet yıllarına göre devlet emekliliği bağlanma şartları

İlgili konumlarındaki hizmet yılları erkekler için en az 25 yıl, kadınlar için 20 yıl olup bu sürenin en az 10 takvim yılı erkekler ve en az 7,5 takvim yılı kadınlar için test uçuş bölümünde çalışmaları gerekmektedir.

Sağlık nedenlerinden dolayı belirlenmiş görevlerde çalışmaya devam edememeleri (20 yıl erkek ve 15 yıl kadınlar için hizmet yılı olması şartıyla) durumunda astronotlara hizmet yıllarına göre devlet emekliliği bağlanmaktadır.³⁸⁵

Test Uçuşu Çalışanlarının Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emekliliklerinin Bağlanma Şartları

Uçuş testlerinde (araştırmalar), deneysel, seri uçak, uzay havacılığı ve paraşüt ekipman teknolojilerinde çalışanlara, hizmet yıllarına göre emeklilik hakkı tanıyan ve belirtilen hizmet sürelerinin üçte ikisini test uçuşu görevlerinde geçiren erkekler en az 25 yıl, kadınlar en az 20 yıl çalışmaları durumunda (askerlik dönemlerindeki uçuş görevleri ve sivil havacılık hizmetleri hariç) ve sağlık nedenlerinden dolayı çalışmaya devam edemeyen test uçuşu çalışanları (erkekler en az 20 yıl, kadınlar ise en az 15 yıl hizmet etmeleri gerekmektedir) hizmet yıllarına göre devlet emekliliği bağlanmaktadır.³⁸⁶

---

³⁸⁵Federalnyy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespečenii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51. St.4831

³⁸⁶ Solovyov A.K. “Finansovaya Sistema Gosudarstvennogo Pensionnogo Strahovaniya v Rosii”, – Moskova, Finans i Statistika, 2001, s.3

2. Hizmet yıllarına göre devlet emekliliğinin tutarı

Hizmet yıllarına göre astronotların devlet emekliliği erkekler için en az 25 yıl ve kadınlar için en az 20 yıl çalışanlara emeklilik maaşının tutarı kazancın % 55'i kadar verilmektedir.³⁸⁷ Diğer şartlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5 : Astronotların Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emekliliğinin Tutarı

Hizmet Süresi	Emeklilik Maaşının Tutarı
Erkekler için en az 25 yıl (kadınlar için 20 yıl)	uygun parasal ödeneğin % 55'i (kazancın)
Erkekler için 25 yıldan fazla (kadınlar için 20 yıldan fazla)	uygun parasal ödeneğin % 55'i (kazancın) + % 3 her bir tam yıl için belirlenmiş sürelerin üstünde hizmet verilerek alınan ücret, ancak bu maaş parasal ödeneğin (ücretin) % 85'ini aşmamalıdır.

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Test uçuşu çalışanlarının hizmet yıllarına göre devlet emeklilik maaşlarının tutarı erkekler için 25 yıl (kadınlar için 20 yıl), bu çalışanların hizmet sürelerinin 2/3 kısmını doğrudan test uçuşlarında, uçak teknolojilerin kadrolu mürettebatında, paraşüt (özel hava kuvvetleri) ve diğer teknolojilerinde çalışanların sosyal emeklilik maaşının % 1000'i kadardır. Diğer şartlar ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

³⁸⁷ FZ- (Federalny Zakon), "Pensionnoe Zakonodatelstvo", Federalny Zakon "O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii" No: 173-FZ, Federalny Zakon "O Gosudarstvennom Pensionnom Obespečenii V Rossiyskoy Federacii" No:166-FZ, Federalny Zakon "Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii" No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.24

Tablo 6 : Test Uçuşu Çalışanlarının Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emeklilik Aylıklarının Miktarı (Tutarı)

Hizmet Süresi	Emeklilik Tutarı
Erkekler için 25 yıl (kadınlar için 20 yıl), bu çalışanların hizmet sürelerinin 2/3 kısmını doğrudan test uçuşlarında, uçak teknolojilerin kadrolu mürettebatında, paraşüt (özel hava kuvvetleri) ve diğer teknolojilerinde geçirmeleri gerekmektedir.	15.12.2001 tarihli 166-nolu Federal Yasaya göre Sosyal Emekli Maaşının % 1000'i kadar. İlave her bir tam yıl için (erkekler 25 yıl, kadınlar 20 yıla göre) Sosyal Emekli Maaşının % 25'i kadar artmaktadır. Ancak bu tutar toplamda Sosyal Emekli Maaşının % 1500'den fazla olamaz. (01/01/2010 itibariyle Sosyal Emekli Maaşı 2.562 rubledir)
Erkekler için 25 yıl (kadınlar için 20 yıl), bu çalışanların hizmet sürelerinin 2/3 kısmını doğrudan test uçuşlarında geçirenler, uçak teknolojilerin kadrolu mürettebatında geçirmeleri gerekmektedir.	15.12.2001 tarihli № 166-nolu Federal Yasaya göre Sosyal Emekli Maaşının % 800 kadar. İlave her bir tam yıl için (erkekler 25 yıl, kadınlar 20 yıla göre) Sosyal Emekli Maaşının % 25'i kadar artmaktadır. Ancak bu tutar toplamda Sosyal Emekli Maaşının % 1300'ünden fazla olamaz. (01/01/2010 itibariyle Sosyal Emekli Maaşı 2.562 rubledir)

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Sert İklim Koşullarında, Kuzey ve Ona Benzer Bölgelerde Yaşayan Devlet Çalışanlarının Hizmet Yıllarına Göre Devlet Emekliliklerinin Tutarları

Sert iklim koşullarında, Kuzey ve ona benzer bölgelerde yaşayan devlet çalışanlarının **hizmet yıllarına** göre devlet emekliliklerinin tutarları Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından bölgede yaşadıkları dönem boyunca ilgili bölge

katsayısının ücret çarpımıyla Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından tespit edilmektedir. Vatandaşların yeni bir daimi ikamet alanlarına gitmeleri durumunda emeklilik tutarı bölgesel katsayı oranına bakılmaksızın belirlenir.³⁸⁸

Bölgesel katsayı oranları 1,15 ile 2,00 sınırları arasında değişmektedir. (Ek-1)

B. Yaşlılığa Göre Devlet Emekliliği

1.Yaşlılığa göre devlet emekliliğinin verilme şartları

Yaşlılığa göre radyasyon ve teknolojik kazalardan zarar gören vatandaşlara örneğin Çernobil Nükleer Elektrik Santrali Kazasında santralin tasfiye iştirakçileri (1986-1987) erkekler 50 yaşına ve kadınlar 45 yaşına geldiklerinde emeklilik maaşı verilmektedir. Yaşlılığa göre devlet emekliliğinin diğer verilme şartları aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁸⁹

Tablo 7 : Radyasyon ve Teknolojik Kazalardan Zarar Gören Vatandaşlara Devlet Yaşlılık Emekliliği Bağlanma Şartları

Emeklilik Kategorisi	Maaşı	Alanlar	Emeklilik Bağlanma Şartları
Çernobil Nükleer Elektrik Santrali Kazasında	santralin	tasfiye	erkekler 50 yaşına ve kadınlar 45 yaşına geldiklerinde

³⁸⁸ Federalnyy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51. St.4831

³⁸⁹ FZ- (Federalnyy Zakon), “Pensionnoe Zakonodatelstvo”, Federalnyy Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalnyy Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii V Rossiyskoy Federacii” No:166-FZ, Federalnyy Zakon “Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii” No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.24

<p>iştirakçileri 1986-1987</p> <p>Ölü³⁹⁰ bölgeden tahliye edilen vatandaşlar</p> <p>Çernobil NES felaketi sonucu sakat kalan vatandaşlar</p>	<p>en az 5 yıl iş stajı olması lazım</p>
<p>Çernobil Nükleer Elektrik Santrali Kazasında santralin tasfiye iştirakçileri 1988-1990</p> <p>Çernobil felaketi sonucu radyasyonla ilgili veya felaketin sonuçlarını ortadan kaldırmak için çalışan radyasyon hastalığı almış ve diğer hastalıklar geçirmiş vatandaşlar</p> <p>Çernobil Nükleer Elektrik Santral işletmesinde ve ölü bölgede çalışan vatandaşlar</p>	<p>erkekler 55 yaşına ve kadınlar 50 yaşına geldiklerinde</p> <p>en az 5 yıl iş stajı olması lazım</p>
<p>Tehcir bölgesinden taşınan vatandaşlar</p> <p>Diğer bölgelere (ilçelere) tehcir edilmeden önce yerleşim bölgesinde daimi ikamet eden vatandaşlar</p>	<p>Emeklilik için yasal yaş sınırına ulaşılan vatandaşlar. Vatandaşların bu kategorileri için yaşlılıktan emekliliğe ayrılma yaşı 3 yıl azalır ve yeniden yerleşim bölgesinde çalışanlara, ikamet edenlere her tam yıl için ek bir altı ay süre ilave edilir, ancak toplam en fazla 7 yıl olabilmektedir</p>

³⁹⁰ Kaza sonrası nükleer sızıntının bölgeye yayılmasıyla bölgedeki bütün canlılar tamamen ölmüş ve terk edilmiştir. Yüksek radyasyonlu bu bölge “ölü bölge” adlandırılıyor.

Yeni yerleşim bölgesinde çalışan vatandaşlar (bu bölgede ikamet etmeyenler)	en az 5 yıl iş stajı olması lazım
Yeniden yerleşim hakkına sahip yaşam bölgesinde sürekli ikamet eden vatandaşlar Yeniden yerleşim hakkına sahip yerleşim bölgesinde ikamet edenlerin gönüllü olarak yeni bir yere taşınan vatandaşlar	Emeklilik için yasal yaş sınırına ulaşılan vatandaşlar. Vatandaşların bu kategorileri için yaşlılıktan emekliliğe ayrılma yaşı 2 yıl azalır ve yeniden yerleşim bölgesinde çalışanlara, ikamet edenlere her 3 yıl için ek 1 yıl süre ilave edilir, ancak toplam en fazla 5 yıl olabilmektedir en az 5 yıl iş stajı olması lazım
Yaşam bölgesinde sürekli ikamet eden avantajlı sosyo-ekonomik statüde olan vatandaşlar	Emeklilik için yasal yaş sınırına ulaşılan vatandaşlar. Vatandaşların bu kategorileri için yaşlılıktan emekliliğe ayrılma yaşı 1 yıl azalır ve yeniden yerleşim bölgesinde çalışanlara, ikamet edenlere her 4 yıl için ek 1 yıl süre ilave edilir, ancak toplam en fazla 3 yıl olabilmektedir en az 5 yıl iş stajı olması lazım
Diğer radyasyon ve teknolojik (Çernobil kazası hariç) kazalar sonucu sakat kalan vatandaşlar	Bu vatandaşların emeklilik güvenceleri yaşlılığa göre emeklilik şartlarını belirleyen yönetmeliklerde düzenlenmiştir.

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

2. Yaşlılığa göre devlet emekliliğinin tutarı

Radyasyon ve teknolojik kazalardan zarar gören vatandaşlara devlet yaşlılık emekliliğinin tutarı örneğin, Çernobil felaketi sonucu radyasyonla ilgili veya felaketin sonuçlarını ortadan kaldırmak için çalışan radyasyon hastalığı almış ve

diğer hastalıklar geçirmiş vatandaşlara sosyal emekli maaşının % 250'si kadar maaş bağlanmaktadır.³⁹¹ Diğer koşullar ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8 : Radyasyon ve Teknolojik Kazalardan Zarar Gören Vatandaşlara Devlet Yaşlılık Emekliliğinin Tutarı

Emekliler Kategorisi	Emeklilik Tutarı
<ul style="list-style-type: none"> • Çernobil felaketi sonucu radyasyonla ilgili veya felaketin sonuçlarını ortadan kaldırmak için çalışan radyasyon hastalığı almış ve diğer hastalıklar geçirmiş vatandaşlar; • Çernobil felaketi sonucunda sakat hale gelmiş vatandaşlar; • Çernobil felaketinin tasfiyesinde ölü bölgedeki çalışmalara katılan vatandaşlar; • Diğer radyasyon ve teknolojik (Çernobil kazası dışında) kazalar sonucu sakat kalan vatandaşlar.	<i>sosyal emekli maaşının % 250'si</i>
Radyoaktif kirlenme bölgesinde çalışan veya yaşayan vatandaşlar	<i>sosyal emekli maaşının % 200'ü</i>

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

³⁹¹[http://www.hrm.ru/db/hrm/8CEC1B155EFB6D3843256A74004B6553/vid/article/article.html\(27.08.2010\)](http://www.hrm.ru/db/hrm/8CEC1B155EFB6D3843256A74004B6553/vid/article/article.html(27.08.2010))

Birisinin bağımlılığında yaşayan işgöremez aile üyelerinin yaşlılığa göre emeklilik maaşının tutarı sosyal emeklilik tutarına göre belirlenmiş olup, yardıma muhtaç her aile üyesi için aylık 929 ruble 15 kuruştur. Ancak, işgöremez aile üyelerinden en fazla üç kişiye emeklilik bağlanabilmektedir (9. maddenin 2. paragrafının 1, 3 ve 4. bendinde 17 Aralık 2001 tarihli 173 nolu “Rusya Federasyonu İşçi Emekliliği Hakkında” Federal Yasa).³⁹²

Sert İklim Koşullarında, Kuzey ve Ona Benzer Bölgelerde Yaşayan Vatandaşların Yaşlılığa Göre Devlet Emekliliklerinin Tutarları

Sert iklim koşullarında, Kuzey ve ona benzer bölgelerde yaşayanların yaşlılığa göre devlet emekliliklerinin tutarları Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından bölgede yaşadıkları dönem boyunca ilgili bölge katsayısının ücret çarpımıyla Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından tespit edilmektedir. Vatandaşların yeni bir daimi ikamet alanlarına gitmeleri durumunda emeklilik tutarı bölgesel katsayı oranına bakılmaksızın belirlenir.³⁹³

C. Malullüğe Göre Devlet Emekliliği

1. Malullüğe göre devlet emekliliğinin verilme şartları

Mevcut emeklilik yasasına göre malullüğe göre devlet emekliliği hakkı aşağıdakilere verilmektedir:

- Askerler;
- Radyasyon veya teknolojik kazalar sonucu zarar gören (etkilenen) vatandaşlar;
- İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri;
- “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” madalyasıyla ödüllendirilen vatandaşlar;
- Astronotlar.

³⁹² Brovçak S.V., “*Demografiçeskie i ekonomiçeskie predpostilki pensionnoy reformu v Rosii*”, Moskova, Soşialniy vestnik PSFSSB, 1-2, 2003.

³⁹³ O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federaçii: federalniy zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

İş faaliyetinin karşılığının (ücret) ödenmesi olgusu malulen devlet emekli maaşının ödenmesini etkilemez.³⁹⁴

Askeri Çalışanlara (Ordu Mensuplarına) Malulen Devlet Emekliliğinin Bağlanma Şartları

Askerlik döneminde sakatlanarak malul olunması durumunda, askerlikten taburcu olduktan en geç üç ay sonra kadarki dönemde sakatlığın oluşması durumunda, askerlikten taburcu olduktan üç ay sonraki zamanlarda oluşan sakatlık durumunda ve askerlik dönemindeyken yaralanma, beyin sarsıntısı, beden hasarı ya da hastalık nedeniyle oluşması durumunda (malul olmuşsa) askeri çalışanlara malulen devlet emekliliği bağlanmaktadır. Maluliyet askeri cinayet nedeniyle oluşmuşsa bu durumda askere sosyal emeklilik bağlanmaktadır.³⁹⁵

Radyasyon veya Teknolojik Kazalar Sonucu Malul Olan Vatandaşlara Devlet Emekliliğinin Bağlanma Şartları

Çalışma stajından bağımsız olarak malullüğe göre emeklilik Çernobil Nükleer Santrali kazasında I, II ve III grup malullük verilen vatandaşlara bağlanmaktadır. Çernobil Nükleer Santrali kazasında malul olan vatandaşlar maluliyet aylığı (emekliliği) yerine yaşlılığa göre emeklilik maaşı alabilmektedirler.³⁹⁶

---

³⁹⁴ Ob individualnım (personifiçirovannom) uçete v sisteme obyazatelnoğ pensionnoğ strahovaniya: federalny zakon ot 1 aprelya 1996 goda N27-FZ, (pp. 9 v red. Federalnoğ zakona ot 09.05.2005 N48-FZ);

³⁹⁵ O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federaçii: federalny zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

³⁹⁶ İnvallidam, na ijdivenii kotorıh nahoditsya netrudosposobnie çlenı semı (ukazannie v podpunktah 1, 3-5 punkta 3 stati 8 Federalnoğ zakona ot 15 dekabrya 2001 goda N 166-FZ "O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federaçii")

İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri ve “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” Madalyası Alan Vatandaşlara Malulen Devlet Emekliliği Bağlanma Şartları

İkinci Dünya Savaşı iştirakçilerine ve “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” madalyası alanlara da malulen devlet emekliliği bağlanmaktadır. (“Gaziler Hakkında” 12 Ocak 1995 tarihli 5 Nolu Federal Kanununun 2. maddesinin 1. paragrafının 1. bendinin “a”, “j”, “i” bentlerinde belirtilen İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri).

Malullük nedenlerinden bağımsız olarak I, II ve III grup malullüğün başlangıcı, ancak İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri ve “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” madalyası verilen vatandaşların maluliyet durumları yasadışı eylem veya kasıtlı olarak sağlığına zarar verilmesiyle oluşmuşsa bu durumda bu vatandaşlara malulen devlet emekliliği bağlanamamaktadır.³⁹⁷

2. Malullüğe göre devlet emekliliğinin tutarı

Askerlerin (Ordu Mensuplarının) Malullüğe Göre Devlet Emeklilik Tutarları

Askeri travmaya bağlı malullük : Yaralanma, beyin sarsıntısı, beden hasarı veya hastalık nedeniyle başlayan sakatlık vatani savunurken, cephede bulunması nedeniyle, askerlik görevini diğer devletlerin topraklarında yerine getirirken, savaş bölgeleri veya diğer askeri görevleri icra ederken oluşmuş malullüktür.

Hastalık nedeniyle malullük : askeri görev yükümlülüklerine bağlı olmayarak kaza sonucu oluşan beden hasarları veya askeri görev yükümlülüklerine bağlı

---

³⁹⁷<http://defacto.adm-chernigovka.ru/news/obschestvo/2009-12-02-i-esche-raz-o-reforme-pensionnoy-sistemi.html>(10.05.2010)

olmayarak (askerlik yükümlülükleri) oluşan hastalıktır.³⁹⁸ Askerlerin malullüğe göre devlet emeklilik tutarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9 : Askerlerin (Ordu Mensuplarının) Malullüğüne Göre Devlet Emeklilik Tutarları

Emeklilik Kategorisi	Emeklilik Tutarı
Askeri Travma Nedeniyle Malul Olanlar	
I Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 300'ü</i>
II Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250'si</i>
III Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 175'i</i>
Askerlik Döneminde Hastalık Nedeniyle Malul Olanlar	
I Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250'si</i>
II Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 200</i>
III Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 150</i>

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Birinin bağımlılığında yaşayan işgöremez aile üyelerinin malullüğe göre emeklilik maaşının tutarı sosyal emeklilik tutarına göre belirlenmiş olup, yardıma muhtaç her aile üyesi için aylık 929 ruble 15 kuruştur. Ancak, işgöremez aile üyelerinden en fazla üç kişiye emeklilik bağlanabilmektedir (8. maddenin 3.

³⁹⁸ O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federaçii: federalny zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

paragrafının 1, 3 ve 5. bendinde 15 Aralık 2001 tarihli 166 Nolu “Rusya Federasyonu Devlet Emeklilik Güvencesi Hakkında” Federal Yasa).³⁹⁹

Radyasyon veya teknolojik kazalar sonucu malul olan vatandaşlara verilen malullüğe göre devlet emekliliğinin tutarı 1. grup malullere sosyal emeklilik tutarının % 250’i kadar maaş bağlanmaktadır.⁴⁰⁰ Diğer emeklilik tutarları ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10: Radyasyon veya Teknolojik Kazalar Sonucu Malul Olan Vatandaşlara Verilen Malullüğe Göre Devlet Emekliliğinin Tutarı

Emeklilik Kategorisi	Emeklilik Tutarı
I Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250’si</i>
II Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250’si</i>
III Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250’si ile - sosyal emeklilik tutarının % 125’i arasında</i>

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

. İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri ve “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” madalyasıyla ödüllendirilen vatandaşlardan savaş iştirakçilerden 3. grup malullerin devlet emeklilik tutarı sosyal emeklilik tutarının % 250’si kadardır. Diğer emeklilik tutarları ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

³⁹⁹ Invalidam, na ijdivenii kotorih nahoditsya netrudosposobnie çleni semi (ukazannie v podpunktah 1, 3-5 punkta 3 stati 8 Federalnogo zakona ot 15 dekabrya 2001 goda N 166-FZ "O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii")

⁴⁰⁰ <http://revolution.allbest.ru/finance/d00013060.html>(12.07.2010)

Tablo 11: İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri ve “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” Madalyasıyla Ödüllendirilen Vatandaşların Malulen Devlet Emekliliği Tutarları

Emeklilik Kategorisi	Emeklilik Tutarı
İkinci Dünya Savaşı İştirakçileri	
III Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250’si</i>
II Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 200’ü</i>
I Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 150’si</i>
“Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” Madalyasıyla Ödüllendirilen Vatandaşlar	
III Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 200’ü</i>
II Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 150’si</i>
I Grup Engelli (Malul)	<i>sosyal emeklilik tutarının % 100’ü</i>

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Birisinin bağımlılığında yaşayan işgöremez aile üyelerinin (8. maddenin 3. paragrafının 1, 3 ve 5. bendinde 15 Aralık 2001 tarihli 166 Nolu Federal Yasa “Rusya Federasyonu Devlet Emeklilik Güvencesi Hakkında”) malullüğe göre emeklilik maaşının tutarı sosyal emeklilik tutarına göre belirlenmiş olup yardıma muhtaç her aile üyesi için aylık 929 ruble 15 kuruştur. Ancak işgöremez aile üyelerinden en fazla üç kişiye emeklilik bağlanabilmektedir.⁴⁰¹

⁴⁰¹ Invalidam, na ijdivenii kotorih nahoditsya netrudosposobnie çleni semi (ukazannie v podpunktah 1, 3-5 punkta 3 stati 8 Federalnogo zakona ot 15 dekabrya 2001 goda N 166-FZ "O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii")

Astronotların malulen devlet emekliliği tutarı 1. ve 2. grup maluller için kazancının % 85'i kadar verilmektedir.⁴⁰² Astronotların diğer emeklilik tutarları ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12: Astronotların Malulen Devlet Emekliliği Tutarları

Emeklilik Kategorisi	Emeklilik Tutarı
I ve II Grup Engelli (Malul)	Uygun Parasal Memnuniyetin % 85 (kazancın)
III Grup Engelli (Malul)	Uygun Parasal Memnuniyetin % 50 (kazancın)

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Sert İklim Koşullarında, Kuzey ve Ona Benzer Bölgelerde Yaşayan Vatandaşların Malullüğe Göre Devlet Emekliliklerinin Tutarları

Sert iklim koşullarında, Kuzey ve ona benzer bölgelerde yaşayanların **malullüğe göre** devlet emekliliklerinin tutarları Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından bölgede yaşadıkları dönem boyunca ilgili bölge katsayısı çarpımıyla Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından tespit edilmektedir. Vatandaşların yeni bir daimi ikamet alanlarına gitmeleri durumunda emeklilik tutarı bölgesel katsayı oranına bakılmaksızın belirlenir.⁴⁰³

⁴⁰² Federalnyy Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespečenii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51. St.4831

⁴⁰³<http://defacto.adm-chernigovka.ru/news/obschestvo/2009-12-02-i-esche-raz-o-reforme-pensionnoy-sistemi.html>(20.08.2010)

Eş Zamanlı Olarak (Aynı Anda) Malulen Devlet Emekliliği Yanında İkinci Emeklilik Alma Hakkı Olanlar

Malulen devlet emekliliği yanında ikinci bir emeklilik alma hakkına savaş (askeri) travması sonucunda malul olan vatandaşlar, İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri (“Gaziler Hakkında” 12 Ocak 1995 tarihli 5 Nolu Federal Kanununun 2. maddesinin 1. paragrafının 1. bendinin “a”, “j”, “i” bentlerinde belirtilen İkinci Dünya Savaşı iştirakçileri), “Kuşatılmış Leningrad Sakinleri” madalyasıyla ödüllendirilen vatandaşlar ve astronotlar sahiptirler.⁴⁰⁴

D. Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği

1. Ölüm nedeniyle devlet emekliliğinin verilme şartları

Ölüm nedeniyle devlet emekliliğini ölüm nedeniyle devlet emekliliğini alma hakkına sahip ölen şahsın işgörmez durumda olan aile fertleri kazanmaktadır. Bunlar: Askeri personelin aile fertleri, radyasyon veya teknolojik kazalardan etkilenen vatandaşların aile fertleri ve astronotların aile fertleridirler.⁴⁰⁵

İşgöremez Aile Fertlerine Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliğinin Belirlenme Şartları

Askerlik görevini er, denizci, çavuş ve astsubay olarak yapanlar, askerlikten taburcu olduktan sonra en geç üç ay içinde ölen askerler, askerlikten sonraki devirde askerlik sırasında yaralanma, beyin sarsıntısı, beden hasarı ve hastalık nedeniyle

---

⁴⁰⁴ İzdatelstvo RİOR, **Pensiya**, Pyatoe İzdanie, Poryadok Obraşeniya, Oformleniya, İşçisleniya, Trudovoy Staj, Obrazçı Dokumentov, İzdatelstvo RİOR, Moskova, 2006, s.39

⁴⁰⁵ O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii: federalny zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).

ölenlerin ve radyasyon veya teknolojik kazalar nedeniyle vatandaşların ölmesi halinde yakınlarına devlet emekliliği bağlanmaktadır.⁴⁰⁶

Çernobil Nükleer Santrali kazası sonrası radyasyon etkisinden dolayı radyasyon hastalığı ve diğer hastalık almış veya geçirmiş vatandaşların ölümü. Kaza sonrasında tasfiye işlerinde çalışanların iş stajlarının süresinden bağımsız olarak ölenlerin yakınlarına ve ölen kişinin çalışma süresinin uzunluğundan bağımsız olarak Çernobil felaketinin tasfiyesinde ölü bölgede çalışan vatandaşların yakınlarına da devlet emekliliği bağlanmaktadır.⁴⁰⁷

Diğer radyasyon veya teknolojik felaket (Çernobil kazası hariç) sonucu etkilenen vatandaşlarla ilgili öngörülen düzenlemeler bu vatandaşların emeklilik güvencesinde belirtilmiştir. Emekliliğin bağlanma şartları Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından belirlenmektedir (tespit edilmektedir).⁴⁰⁸

“SSCB Pilot – Astronot” veya “ Rusya Federasyonu Pilot-Astronot” ünvanına sahip olanlar, astronotlar - test uçuşu yapanlar, astronotlar-araştırmacılar, eğitmenler-astronotlar-araştırmacılar, eğitmenler-astronotlar-test uçuşu yapanların ölmü durumunda, astronotlar-test uçuşu yapanlar, astronotlar-araştırmacılar adayları, astronot-test uçuşu yapanlar, astronot-araştırmacılar, eğitimciler-astronotlar-test uçuşu yapanlar, eğitimciler-astronotlar-araştırmacılar uzay uçuşuyla ilgili hazırlık ve

---

⁴⁰⁶ Invalidam, na ijdivenii kotorih nahoditsya netrudosposobnie çleni semi (ukazannie v podpunktah 1, 3-5 punkta 3 stati 8 Federalnogo zakona ot 15 dekabrya 2001 goda N 166-FZ "O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federaçii")

⁴⁰⁷ Sergeyeva T.YU., **Pensiya**, Aktualnie Voprosı, Razmerı, Nadbavki, Strahovanie, “Yurayt – İzdat”, Moskova, 2006, s.27

⁴⁰⁸ Sergeyeva T.YU., **Pensiya**, Aktualnie Voprosı, Razmerı, Nadbavki, Strahovanie, “Yurayt – İzdat”, Moskova, 2006, s.27

uygulamanın görev yükümlülüklerini yerine getirenlerin ölümü durumunda onların yakınlarına devlet emekliliği bağlanmaktadır.⁴⁰⁹

Ölen Askeri Personelin İşgöremez Aile Fertlerinden Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Alma Hakkına Sahip Olanlar

Ölen kişinin 18 yaşına gelmemiş çocukları, erkek kardeşleri, kız kardeşleri ve torunları, eğer onlar Rusya Federasyonu sınırları içinde bulunan yabancı eğitim kurumları dahil tüm eğitim kurumlarında öğrenim görmektelerse, eğitimleri Rusya Federasyonunun uluslararası anlaşmalar uyarınca devam edenler, ek eğitim için eğitim kurumlarındaki öğrenimleri hariç bu eğitimlerinin sonuna kadar ve en fazla 23 yaşına gelinceye kadar veya 18 yaşlarına gelene kadar malul olmuşlarsa bu yaşın üstünde de ölüm nedeniyle devlet emekliliği alma hakkına sahip olabilmektedirler. Aynı zamanda erkek kardeş, kız kardeş ve torunların çalışamaz (işgöremez) aile fertlerinden sayılabilmeleri için ebeveynlerin işgörebilir (çalışabilir) durumda olmaması gerekmektedir.⁴¹⁰

Ölen kişinin eşi, büyükbabası veya büyükannesi, erkek kardeşi veya kız kardeşi yaşlarından ve işgörebilir durumlarından bağımsız olarak 14 yaşına gelmemiş çocukların ve emeklilik hakkına sahip olan ölen kişinin erkek ve kız kardeşlerin bakımıyla ilgileniyorlarsa ve çalışmıyorlarsa, aile fertlerinin geçimini sağlayan ölen kişinin babası, annesi ve eşi (çağırışla askerlik yapanların askerlik dönemlerinde veya taburcu olduktan sonra askeri (savaş) travması sonucu ölen askerlerin anne ve babaları hariç) eğer 60 yaş (erkekler) ve 55 yaşlarını (kadınlar)

---

⁴⁰⁹ Belikova, T.N., Minayeva, L.N., **Bsyo O Pensiyah**, "Piter Press", Sankt – Peterburg, 2007, s.46

⁴¹⁰ Petrov A.N., **Gosudarstvenne Pensi V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravočnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.65

doldurmuşlarsa yada malullerse (engelli) devlet emeklilik maaşı almaya hak kazanmaktadırlar.⁴¹¹

Çağırışla askerlik yapanların askerlik hizmeti süresinde veya taburcu olduktan sonra askeri (savaş) travma sonucu ölenlerin ebeveynleri 55 ve 50 yaşlarını (erkek 55 yaş ve kadın 50 yaş) doldurduklarında, ölen kişinin dedesi ve ninesi eğer 60 ve 55 yaşlarına (erkek 60 yaş-kadın 55 yaş) ulaşmışlarsa veya malullerse (engellilerse) devlet emekliliği alma hakkına sahiptirler.⁴¹²

İşgöremez aile fertlerine emekliliğin bağlanması için onların ölen (merhumun) kişinin yardımına muhtaç olmaları gerekmektedir. Ancak aşağıdakiler dışında :

- 18 yaşından küçük çocuklar;
- Zamandan bağımsız olarak kişinin ölümünden sonra ebeveynleri ve eşi geçim kaynaklarını kaybettilerse;
- Çağırışla askere gidenlerin askerlik hizmeti süresinde veya terhis olduktan sonra askeri (savaş) travma sonucu ölenlerin ebeveynlerine muhtaçlık durumlarından bağımsız olarak devlet emekliliği bağlanmaktadır.

---

⁴¹¹ Sergeyeva T.YU., **Pensiya**, Aktualnie Voprosi, Razmeri, Nadvavki, Strahovanie, “Yurayt – İzdat”, Moskova, 2006, s.27

⁴¹² Sergeyeva , a.g.e., s.28

Askerlik hizmetini çağırışa göre yapan askerlerin aile fertlerine ölüm nedeniyle emeklilik maşısı tam olarak ödenmektedir. İşlediği suç sonucu aile fertlerinin geçimini sağlayan kişinin ölümü durumunda işgöremez aile fertlerine sosyal emeklilik bağlanmaktadır.⁴¹³

Çernobil Nükleer Elektrik Santrali Kazası Sonucu Etkilenen İşgöremez Aile Fertlerinden Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Alma Hakkına Sahip Olan Vatandaşlar

Ölen kişinin bakmakla yükümlü olduğu işgöremez durumda olan ebeveynleri, 18 yaşın altındaki çocukların yanı sıra orta veya yüksek öğretim kurumu sonuna kadar eğitim gören öğrenciler (ancak bu eğitim 25 yaşına ulaşana kadar) ve eşin (karı ve koca), eğer ölen kişinin 14 yaşını doldurmamış çocuklarına bakımıyla meşgul olması durumunda eşin çalışıyor olup olmamasına bakılmaksızın devlet emekliliği alma hakkına sahip olmaktadır.⁴¹⁴

Eşin (karı, koca), konumdan bağımsız olarak geçimini sağlayan kimsenin ölüm tarihinden itibaren geçen zamandan bağımsız olarak kadının 50 yaşına, kocanın 55 yaşına ulaşması yada maluliyet başlamadan önce ve ölen kişinin geçimini sağladığı dede ve ninesinin eğer onlar 60 ve 55 yaşlarına gelmişlerse (erkekler 60, kadınlar 55 yaş) veya malullerse onlara da devlet emekliliği bağlanmaktadır.⁴¹⁵

---

⁴¹³ FZ- (Federalnyy Zakon), “Pensionnoe Zakonodatelstvo”, Federalnyy Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalnyy Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii V Rossiyskoy Federacii” No:166-FZ, Federalnyy Zakon “Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii” No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.34

⁴¹⁴ Belikova, T.N., Minayeva, L.N., **Bsyo O Pensiyah**, “Piter Press”, Sankt – Peterburg, 2007, s.46

⁴¹⁵ Nikonov, D.A., Stremouhov, A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2’oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.233

Diğer Radyasyon ve Teknolojik Kaza Sonucu Ölen Kişinin İşgöremez Aile Fertlerinden Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Alma Hakkına Sahip Olanlar

Ölen kişinin 18 yaşına gelmemiş çocukları, erkek kardeşleri, kız kardeşleri ve torunları, eğer onlar Rusya Federasyonu sınırları içinde bulunan yabancı eğitim kurumları dahil tüm eğitim kurumlarında öğrenim görenler, eğitimlerini Rusya Federasyonunun uluslararası anlaşmalar uyarınca devam etmekteyse, ek eğitim için eğitim kurumlarındaki öğrenimleri hariç bu eğitimlerinin sonuna kadar en fazla 23 yaşına gelinceye kadar veya 18 yaşlarına gelene kadar malul olmuşlarsa bu yaşın üstünde de ölüm nedeniyle devlet emekliliği alma hakkına sahip olabilmektedirler. Aynı zamanda erkek kardeş, kız kardeş ve torunların çalışamaz (işgöremez) aile fertlerinden sayılabilmeleri için ebeveynlerin işgörebilir (çalışabilir) durumda olmamaları gerekmektedir.⁴¹⁶

Yaşlarından ve işgörebilme durumlarından bağımsız olarak ölen kişinin ebeveynlerinden biri, dedesi ve ninesinin yanı sıra 18 yaşını doldurmuş erkek kardeşi, kız kardeşi yada ölen kişinin çocuğu eğer onlar 14 yaşına gelmemiş çocukların, erkek kardeşlerin, kız kardeşlerin veya torunların bakımıyla meşgulserse ve çalışmıyorlarsa onlara da devlet emekliliği bağlanmaktadır. Radyasyon veya teknolojik kaza sonucundan etkilenen ölüm nedeniyle aile fertlerine emekliliğin belirlenmesinde gerekli hallerde geçimlerini sağlayan kişilerin ölen kişinin yardımına muhtaç olduklarını teyit etmeleri gerekmektedir.⁴¹⁷

Ölen Astronotun Aile Üyelerinden Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Alma Hakkına Sahip Kişiler (15.12.2001 tarihli 166 Nolu Federal Kanununun 7.1 maddesinin 5. paragrafında öngörülmüştür)

⁴¹⁶ Nikonov, D.A., Stremouhov, A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.233

⁴¹⁷ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, "Feniks", Rostov-Na-Donu, 2007, s.172

Ölen kişinin 18 yaşına gelmemiş çocukları, erkek kardeşleri, kız kardeşleri ve torunları, eğer onlar Rusya Federasyonu sınırları içinde bulunan yabancı eğitim kurumları dahil tüm eğitim kurumlarında öğrenim görenler, eğitimleri Rusya Federasyonunun uluslar arası anlaşmalar uyarınca devam etmekteyse, ek eğitim için eğitim kurumlarındaki öğrenimleri hariç bu eğitimlerinin sonuna kadar en fazla 23 yaşına gelinceye kadar veya 18 yaşlarına gelene kadar malul olmuşlarsa bu yaşın üstünde de ölüm nedeniyle devlet emekliliği alma hakkına sahip olabilmektedirler. Aynı zamanda erkek kardeş, kız kardeş ve torunların çalışamaz (işgöremez) aile fertlerinden sayılabilmeleri için ebeveynlerin işgörebilir (çalışabilir) durumda olmamaları gerekmektedir.⁴¹⁸

Ölen kişinin ebeveynleri 60 ve 55 yaşına ulaşmışlarsa (erkek 60 yaş, kadın 55 yaş) veya malullerse. Eğer onlar ölen kişinin bakımına muhtaçlarsa, yaşından ve işgörebilme durumundan bağımsız olarak ölen kişinin eşi devlet emekliliği alma hakkına sahip olmaktadır.⁴¹⁹

Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliğinin Yanında İkinci Bir Emeklilik Alma Hakkı Olanlar :

Askeri çağırışla askerliğini yapanların askeri hizmet döneminde veya askerlikten taburcu olduktan sonra askeri travmayla ölen askerlerin aileleri, askeri çağırışla askerliğini yapanların askeri hizmet döneminde askeri travma sonucu ölen askerin yeni evlilik yapmamış, dul eşleri ve Çernobil Nükleer Elektrik Santrali felaketinden etkilenen vatandaşların bazı kategorideki işgöremez aile üyeleri ölüm

---

⁴¹⁸ Petrov, A.N., **Gosudarstvenne Pensi V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravočnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.86

⁴¹⁹ FZ- (Federalny Zakon), "*Pensionnoe Zakonodatelstvo*", Federalny Zakon "O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii" No: 173-FZ, Federalny Zakon "O Gosudarstvennom Pensionnom Obespečenii V Rossiyskoy Federacii" No:166-FZ, Federalny Zakon "Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii" No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.21

nedeniyle devlet emekliliğinin yanında ikinci bir emeklilik alma hakkına sahip olmaktadırlar.⁴²⁰

Çernobil Nükleer Elektrik Santrali kazasında veya ilgili kazanın tasfiyesinde çalışanların radyasyona maruz kalma sonucunda radyasyon hastalığı ve diğer hastalıklar almış veya geçirmiş vatandaşlar, Çernobil Nükleer Elektrik Santrali kazası sonucu malul olmuş vatandaşlar ve Çernobil Nükleer Elektrik Santralinin son kazasının ortadan kaldırılmasında ölü bölgede çalışan vatandaşlar da ikinci bir emeklilik alma hakkına sahiptirler.⁴²¹

Onlara ölüm nedeniyle devlet emekliliği ve yaşlılığa göre işçi emekliliği (malulen) veya ölüm nedeniyle devlet emekliliği ve sosyal emeklilik (ölüm nedeniyle sosyal emeklilik hariç) bağlanabilmektedir. Ölen astronotların aile üyeleri 15 Aralık 2001 tarihli 166 Nolu “*Rusya Federasyonu Devlet Emeklilik Güvencesi Hakkında*” Federal Kanununun 7.1 maddesinde öngörülmüştür.

Onlara ölüm nedeniyle emeklilik ve Federal Yasanın 17,1 maddesinde öngörülen Rusya Federasyonu kanunlarına uygun olarak diğer emeklilik türleri bağlanabilmektedir.⁴²²

2. Ölüm nedeniyle devlet emekliliğinin tutarı

Ölen askeri personelin işgöremez aile fertlerine ölümün askeri travma nedeniyle oluşması durumunda sosyal emeklilik tutarının % 200’ü tutarında

---

⁴²⁰ <http://femida.info/44/ogpo005.html>(21.08.2010)

⁴²¹ <http://defacto.adm-chernigovka.ru/news/obschestvo/2009-12-02-i-esche-raz-o-reforme-pensionnoy-sistemi.htm>(12.05.2010)

⁴²² Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2’oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.233

emeklilik maaşı bağlanmaktadır.⁴²³ Diğer emeklilik tutarı şartları tabloda verilmektedir.

Tablo 13: Ölen Askeri Personelin İş Göremez Aile Fertlerine Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliğinin Tutarı

Ölüm Nedeni	Emeklilik Tutarı
Askeri travma nedeniyle	sosyal emeklilik tutarının % 200'ü
Askerlik süresi içinde hastalık sonucu	sosyal emeklilik tutarının % 150'si

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Radyasyon veya teknolojik kaza sonucundan etkilenen vatandaşların işgöremez aile fertlerinden her iki ebeveyni kaybetmiş çocuklar, ya da ölmüş tek annenin çocukları ölüm nedeniyle devlet emekliliğinin tutarı sosyal emeklilik tutarının % 250'si kadardır. Diğer ödeme tutarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 14: Radyasyon veya Teknolojik Kaza Sonucundan Etkilenen Vatandaşların İş Göremez Aile Fertlerine Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliğinin Tutarı

Emekliler Kategorisi	Emeklilik Tutarı
Her iki ebeveyni kaybetmiş çocuklar, ya da ölmüş tek annenin çocukları	<i>sosyal emeklilik tutarının % 250'si</i>
Ölen kişinin geçimini sağladığı diğer	her bir işgöremez aile ferdine <i>sosyal</i>

⁴²³ Topmaçev A.P., *Pravo Soşialnogo Obespeçeniya*, Konsept Lekçiy, A-Prior, Moskova, 2008, s.32

işgöremez aile fertleri	emeklilik tutarının % 125'i
-------------------------	-----------------------------

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

Radyasyon veya teknolojik kaza sonucu etkilenenlerin aile fertlerinin ölüm nedeniyle emeklilik tutarı ücretli işin yapılıp yapılmamasına bakılmaksızın tam olarak ödenmektedir.⁴²⁴

Ölen astronotun aile üyelerinin ölüm nedeniyle devlet emeklilik tutarı her bir aile üyesi için ölen kişinin maaşının % 40'ı kadardır.⁴²⁵

Tablo 15: Ölen Astronotun Aile Üyelerinin Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliği Tutarı

Emekliler Kategorisi	Emeklilik Tutarı
Uzay uçuşu uygulaması veya hazırlanmasıyla ilgili görev yükümlülüklerini yerine getirirken ölen astronot-test uçuşu yapanlar, astronot-araştırmacılar, eğitimci-astronot-test uçuşu yapanlar, eğitimci-astronot-araştırmacılar, “SSCB Pilot Astronot” veya “Rusya Federasyonu Pilot Astronot “ ünvanını alanların yanı sıra astronot-test uçuşu yapan, astronot-araştırmacı, eğitimci-astronot-test uçuşu yapan, eğitimci-astronot-araştırmacı adayların aile üyeleri	her aile üyesi için ölen kişinin maaşının % 40

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

⁴²⁴ Petrov, A.N., **Gosudarstvenne Pensi V Rossiyskoy Federacii**, Praktičeskiy Spravočnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.86

⁴²⁵ FZ- (Federalny Zakon), “*Pensionnoe Zakonodatelstvo*”, Federalny Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalny Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespečenii V Rossiyskoy Federacii” No:166-FZ, Federalny Zakon “Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii” No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.31

Sert İklim Koşullarında, Kuzey ve Ona Benzer Bölgelerde Yaşayan Vatandaşların Ölüm Nedeniyle Devlet Emekliliklerinin Tutarları

Sert iklim koşullarında, Kuzey ve ona benzer bölgelerde yaşayanların **ölüm nedeniyle** devlet emekliliklerinin tutarları Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından bölgede yaşadıkları dönem boyunca ilgili bölge katsayısı çarpımıyla Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından tespit edilmektedir. Vatandaşların yeni bir daimi ikamet alanlarına gitmeleri durumunda emeklilik tutarı bölgesel katsayı oranına bakılmaksızın belirlenir.⁴²⁶

E. Sosyal Emeklilik (Yaşlılık, Malullük ve Ölüm)

1. Sosyal emekliliğinin verilme şartları

Mevcut emeklilik yasasına göre sosyal emeklilik alma hakkına aşağıdaki kategorideki işgöremez vatandaşlar aittir:⁴²⁷

I, II ve III grup maluller ve çocukluktan özürlü olanlar (malul) ve malul (engelli) çocuklara, örgütsel-hukuksal yapılarına bakılmaksızın tüm eğitim kurumlarında eğitim gören çocuklar sosyal emeklilik maaşı alabilmektedirler. Bu eğitime ek eğitim hariç okul bitinceye kadar çocuklar sosyal emeklilik hakkından yararlanırlar. Ancak eğitim süresinde çocukların yaşı 23 olana kadar bu haklardan yararlanabilmektedirler. Bununla yanaşı ebeveynlerinden birini veya her ikisini kaybeden 18 yaş ve daha küçük çocuklar veya ölmüş dul kadının çocukları da sosyal emeklilik hakkından yararlanabilmektedirler.⁴²⁸

---

⁴²⁶ <http://www.pensiamarket.ru/AllNews.aspx?type=interview&id=198>(12.07.2010)

⁴²⁷ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, “Feniks”, Rostov-Na-Donu, 2006, s.169

⁴²⁸ Topmaçev A.P., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Konsept Lekçiy, A-Prior, Moskova, 2008, s.32

Kuzeyin 55 ve 50 yaşına (erkekler 55 yaş, kadınlar 50 yaş) gelmiş azınlık halkları, 65 ve 60 yaşlarına (erkekler 65 yaş, kadınlar 60 yaş) ulaşmış ve her hangi bir emeklilik hakkı bulunmayan vatandaşlar sosyal emeklilik almaktadırlar. Sosyal emeklilik alma hakkına daimi olarak Rusya Federasyonu'nda ikamet eden işgöremez vatandaşlar sahiptir.⁴²⁹

Malullüğe göre sosyal emeklilik:

Malullüğe göre I, II ve III grup maluller ve çocukluktan özürlü olanlara, malul (engelli) çocuklara sosyal emeklilik bağlanmaktadır.

Ölüm nedeniyle sosyal emeklilik:

18 yaş ve daha küçük çocuklar, örgütsel-hukuksal yapılarına bakılmaksızın tüm eğitim kurumlarında eğitim gören çocuklar. Bu eğitime ek eğitim hariç okul bitinceye kadar çocuklar sosyal emeklilik hakkından yararlanırlar. Ancak eğitim süresinde çocukların yaşı 23 olana kadar bu haklardan yararlana bilirler. Bununla yanaşı ebeveynlerinden birini veya her ikisini kaybeden çocuklar veya ölmüş dul kadının çocukları da sosyal emeklilik hakkından yararlanmaktadır.⁴³⁰

Yaşlılığa göre sosyal emeklilik:

Kuzeyin 55 ve 50 yaşına (erkekler 55 yaş, kadınlar 50 yaş) gelmiş azınlık halkları ve 65 ve 60 yaşlarına (erkekler 65 yaş, kadınlar 60 yaş) ulaşmış vatandaşlar yaşlılığa göre sosyal emeklilik almaktadırlar. Ücretli çalışma faaliyetinin belirlenmesi sosyal emekli maaşının ödenmesini etkilemez. Ancak 65 ve 60 yaşındaki vatandaşlara sağlanan (erkekler 65 yaş, kadınlar 60 yaş) sosyal emeklilik maaşı etkilenir.⁴³¹

---

⁴²⁹ Gusov, K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoie i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.313

⁴³⁰ Petrov, A.N., **Gosudarstvenne Pensi V Rossiyskoy Federaçii**, Praktičeskiy Spravoçnik, GrossMedia, Moskova, 2007, s.86

⁴³¹ FZ- (Federalny Zakon), "*Pensionnoe Zakonodatelstvo*", Federalny Zakon "O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federaçii" No: 173-FZ, Federalny Zakon "O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii V Rossiyskoy Federaçii" No:166-FZ, Federalny Zakon "Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federaçii" No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008, s.43

2. Sosyal emekliliğinin tutarı

Sosyal emeklilik tutarı Kuzeyin 55 ve 50 yaşına (erkekler 55 yaş, kadınlar 50 yaş) gelmiş azınlık halkları için aylık 2.787,46 rubledir.⁴³² Diğer sosyal emeklilik tutarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16: İşgöremez Vatandaşlara Verilen Sosyal Emeklilik Tutarı

Emekliler Kategorisi	Emeklilik Tutarı
<ul style="list-style-type: none"> Kuzeyin 55 ve 50 yaşına (erkekler 55 yaş, kadınlar 50 yaş) gelmiş azınlık halkları 65 ve 60 yaşlarına (erkekler 65 yaş, kadınlar 60 yaş) ulaşmış vatandaşlar II Grup maluller (malul çocuklar hariç) 18 yaş ve altı çocuklar, eğitim kurumlarında 23 yaşına kadar öğrenim görenler ve ebeveynlerinden birini kaybedenler,	Aylık 2.787,46 ruble
<ul style="list-style-type: none"> çocukluktan I ve II grup malul olanlar I grup maluller Malul çocuklar 18 yaş ve altı çocuklar, eğitim kurumlarında 23 yaşına kadar öğrenim görenler ve ebeveynlerinden her ikisini kaybedenler, ölen dul annenin çocukları.	Aylık 5.574,91 ruble
<ul style="list-style-type: none"> III Grup maluller	Aylık 2.369,34 ruble

Kaynak: <http://www.fss.ru/> (15.01.2010)

⁴³² <http://www.pomogem.com/pensiya03.htm>(19.04.2010)

Sert İklim Koşullarında, Kuzey ve Ona Benzer Bölgelerde Yaşayan Vatandaşların Sosyal Emekliliklerinin Tutarları

Sert iklim koşullarında, Kuzey ve ona benzer bölgelerde yaşayanların **sosyal emekliliklerinin** tutarları Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından bölgede yaşadıkları dönem boyunca ilgili bölge katsayısı çarpımıyla Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından tespit edilmektedir. Vatandaşların yeni bir daimi ikamet alanlarına gitmeleri durumunda emeklilik tutarı bölgesel katsayı oranına bakılmaksızın belirlenir.⁴³³

---

⁴³³ İzdatelstvo RİOR, “Pensiya”, Pyatoe İzdanie, Poryadok Obraşeniya, Ofornleniya, İşçisleniya, Trudovoy Staj, Obrazçı Dokumentov, İzdatelstvo RİOR, Moskova, 2006, s.38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

I. RUSYA'DA SOSYAL YARDIM

A. DEVLET SOSYAL YARDIMI KAVRAMI

Devlet sosyal yardımını dar ve geniş anlamda incelemek gerekmektedir. Geniş anlamda sosyal yardım belirli kategorideki yardıma muhtaç vatandaşlara yapılan tüm nakit ödemelerdir. Bu ödemeler Rusya Federasyonu mevzuatında öngörülen tüm sosyal ödenekleri ve diğer ödemeleri içermektedir.⁴³⁴

Dar anlamda devlet sosyal yardımı Rusya Federasyonu “Devlet sosyal yardımı hakkında” kanunun içeriğinde tanımlanmıştır. Buradan düşük gelirli ailelere ve yalnız yaşayan düşük gelirli vatandaşlara belirli parasal ödemelerin (ödenekler, sübvansiyonlar, tazminatlar) yanı sıra bazı kişilere temel ihtiyaç mallarının sağlanması anlaşılmaktadır.⁴³⁵

Devlet sosyal yardımının doğru tanımlanmasının büyük önemi vardır. Bu yasanın uygulanması için bu yardımın alıcılarının kesin çevresini, yardımın miktarını, yardımın bağlanma ve verilme dönemlerinin (veya yardımdan imtina) belirlenmesi gerekmektedir. Yardıma muhtaç olan belirli kategorideki vatandaşlara sağlanacak olan yardımları Rusya Federasyonu mevzuatında öngörülen sosyal ödenekler ve diğer ödemeler içermektedir.⁴³⁶

Sosyal yardımın en önemli ilkesi sosyal programların (ödemelerin) doğru hedeflenmesidir. Hedeflenme, gerçek ihtiyaç sahibi kişilere farklı yollardan ulaşabilmeyi öngörmektedir. İlk olarak, bireylerin veya ailelerin maddi koşullarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Vurgulamak gerekir ki, batı literatüründe ve sosyal politikayı düzenleyici belgelerde “maddi durum” kavramı neredeyse kullanılmamaktadır. Genellikle “gelir düzeyi” veya “tüketim seviyesi” gibi

⁴³⁴ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotanno i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.465

⁴³⁵ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotanno i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.301

⁴³⁶ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatel'sko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.410

kavramlar kullanılmaktadır.⁴³⁷

Rusya’da kullanılan “Maddi durum” kavramı: a) toplumda yerleşik ve alışılmış, b) sadece nakit gelirleri değil, aynı zamanda doğal ürünlerin girişi c) birleşik bir bütçeyi oluşturan ailenin genel refahını değerlendirmek için kullanılmaktadır. Maddi durum teriminden : 1) nakit gelir, ve 2) bahçe, tarla vb doğal ürünlerin girişi, 3) yardım yapabilecek güçte olan akrabaları, diğer aile üyelerinin zorunlu yardımı anlaşılmaktadır.⁴³⁸

İkinci yol *hedeflenme* için belli göstergelere dayalı olup, istatistiksel olarak ihtiyaçlarla ilişkilidir.

Hedeflenme için üçüncü yol, kişisel beyan prosedürüne göre kişisel hedef (kendi) mekanizmasının oluşturulmasıdır. Bu yol sosyal güvenlik organlarına iş yükü getirmekte olup ancak bazı koşullarda en iyi yol gibi gözükmektedir.⁴³⁹

17 Temmuz 1999 yılında “Devlet sosyal yardım hakkında” federal yasası çıkarılmadan önce Rusya Federasyonu mevzuatında yasama düzeyinde bu tür yardımla ilgili kesin ve belirli kavram bulunmamaktaydı. Bu durum devlet sosyal yardımının keyfi tanımlanmasına neden olup, bazı grupların bu yardımı almalarına engel oluşturmaktaydı. Böylece 19 Şubat 1999 yılında Rusya Federasyonu 121 nolu Hükümet Kararnamesiyle yardım alma hakkı olan yardıma muhtaç emekliler, maluller, bakmakla yükümlü olduğu kişiler (çocuklar ve işgöremez aile bireyleri), diğer işgöremez vatandaşları belirlemiş oldu. Sosyal yardımdan yararlanabilecekler, yardımın çeşitleri, tutarı sosyal norm ve koşullara uygun olarak sosyal güvenlik organlarınca belirlendi.⁴⁴⁰

---

⁴³⁷ Şavel S., “*Soşializaciya i soşialnaya zaşıta pensionerov*”, Obşestvo i ekonomika, 1999, №1, s. 155

⁴³⁸ Tolmaçev A.P., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Konsept Lekçiy, A-Prior, Moskova, 2008, s.148

⁴³⁹ Baygereev M., “*Bednost i politika adresnoy soşialnoy pomoşı maloimuşim semyam*”, Çelovek i trud, 2001, №1, s.5

⁴⁴⁰ [http://ch.uapa.ru/modern/article.php?id=840\(30.06.2010\)](http://ch.uapa.ru/modern/article.php?id=840(30.06.2010))

Günümüzde, yoksul aile ve yoksul yalnız yaşayan vatandaşların nüfus içindeki gerçek gereksinim kriterleriyle tespit edilmesi gerekmektedir. Gereksinim (ihtiyaç) kavramı: vatandaşın bireysel geliri veya ailenin ortalama geliri onların kontrolü dışındaki nedenlerden dolayı asgari geçim düzeyinin altındaki maddi durum anlaşılmaktadır. Bu durumda aile (tek başına yaşayan vatandaş) yoksul (az gelirli) tanımlanmakta ve devletin sosyal yardım alma hakkına sahip olmaktadır.⁴⁴¹

Bazı bilim adamları devletin sosyal politikalarıyla hemfikir değiller. Şimdi ilk şey devletin kısıtlı kaynaklarıyla sosyal amaçlar için önceliklerin belirlenmesidir. Bu öncelikler nüfusun yaşamı için gıda, ilaç, yakıt ve elektrik tüketimi gibi asgari devlet standartlarının sağlanmasıdır. Ulaştırma ve diğer devlet hizmetleridir.⁴⁴²

Öncelikler sorusuna geldiğimizde ise – bu soru vatandaş ile devlet arasında toplumsal sözleşme içeriği hakkındadır. Devlet sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır. Herhangi bir devletin iç politikasının başarısı bu sözleşmenin yükümlülüklerini sıkı bir şekilde uygulamasına bağlıdır.⁴⁴³

Devlet sosyal yardımının güncel bir tanımlamaya göre ikinci ayırt edici özelliği yasal uygulanabilir yardım türün finansal kaynağıdır. Bu finansal kaynaklar Rusya Federasyonunun federal bütçe kaynakları, yerel bütçe kaynakları ve tüzel kişi bütçe kaynaklarıdır. Sosyal yardım kaynakları için tüzel kişi veya yerel bütçe kaynaklarının yetersizliği durumunda bu kaynaklar Rusya Federasyonu üst düzey bütçe sisteminin bütçe kaynakları hesabına yerel yönetim organlarına ve kuruluşlara verilmektedir. Ya da mevzuatta belirlendiği şekilde ek kaynaklardan sağlanmaktadır.⁴⁴⁴

Yoksul vatandaşlara sosyal yardım sağlamak amacıyla Rusya Federasyonu bütçesi ve kuruluşların bütçelerinin kabul edilmesi ve onaylanması sırasında gerçek

---

⁴⁴¹ Maçulskaya E.E., **Pravo soçialnogo obespeçeniya**, Moskova, 1999, s. 186

⁴⁴² Kalaşnikov S.V., “*Soçialnaya politika doljna bit prozračnoy*”, Soçialnoe obespeçenie, 2004. - №11. – s. 34-39

⁴⁴³ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2’oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.302

⁴⁴⁴ Maçulskaya E.E., “*Pravo na soçialnoe obespeçenie estestvennoe i neotyemlemoe pravo çeloveka*”, Vestnik Moskovskogo Universiteta, Seriya 11, Pravo. – 2002. - №5. – s. 11-19.

kaynakların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Sosyal yardımın uygulanması için yasal çerçevede bütçe dışı fonların oluşturulması gerekmektedir. Aksi takdirde bütçedeki parasal kaynakların yetersizliği nedeniyle sosyal yardımlar gerçekleşemeyecek ve kağıt üzerinde kanun şeklinde kalacaktır.⁴⁴⁵

Devlet sosyal yardımının diğer bir özelliği de bu yardımların nakit ve aynı yardım şeklinde olmasıdır. Nakit ödemeler yardıma muhtaç vatandaşlara ödenekler, sübvansiyonlar ve tazminatlar şeklinde sağlanmaktadır. *Sosyal ödenek*,: Rusya Federasyonu bütçe sisteminin ilgili bütçelerinden belirli bir nakit tutarın karşılıksız olarak vatandaşlara verilmesidir. *Sübvansiyon*, vatandaşlara mal ve hizmet karşılıklarının ödenmesidir. *Tazminat*, vatandaşların yaptıkları mevzuatta belirlenmiş harcamalarının tazmin edilmesidir.⁴⁴⁶

Yasa sosyal yardımları nakit ödemelere ek olarak aynı şekilde de sağlamayı öngörmektedir. Nakit kaynakların yetersizliği durumunda yerel yönetimler kural olarak her zaman yakıt, yiyecek giyim, ayakkabı ve ilaç gibi aynı şekilde yardım sağlama fırsatları vardır.⁴⁴⁷

Devlet sosyal yardımının diğer ayırt edici özelliği onun sürekli değil geçici olmasıdır. “Devlet sosyal yardımı hakkında” kanununun 6. maddesine göre bu yardımlar bir defaya mahsus olarak veya üç aydan az olmamak şartıyla verilebilmektedir. Böylece, kanunlarla pekiştirilmiş devlet sosyal yardımı vatandaşların anayasal haklarının korunması için gerekli garantidir. Halen Rusya Federasyonunda vatandaşların kontrolü dışındaki nedenlerden dolayı çok sayıda ailelerin yoksulluk sınırının altında olduğu bilinmektedir. 1999 yılında kabul edilmiş devlet sosyal yardımı kanunu bu tür yoksul ailelerin azaltılmasında ve sosyal devlet olarak Rusya Federasyonunun gelişmesinde önemli bir adımdır.⁴⁴⁸

---

⁴⁴⁵ Midukov V., “*Naşa obyazannost zaşitit i pomoç tem, kto v etom deystvitelno nujdaetsya*”, Çelovek i trud, 2003. - №5. – s. 8.

⁴⁴⁶ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatel'sko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.411

⁴⁴⁷ Dolotin B., “*Obespeçit realnuyu adresnuyu pomoş*”, Soçialnoe obespeçenie, 1999, №11, s.17

⁴⁴⁸ <http://www.bestpravo.ru/fed1999/data04/tex17552.htm> (25.09.2009)

1. Sosyal Yardımının Amaçları

“Devlet sosyal yardımı hakkında” Federal kanununun 3. maddesine göre bu yardımı sağlama amacı şunlardır:

- Yoksul ailelerin yanı sıra yalnız yaşayan yoksul vatandaşların da yaşam standartlarının yükseltilmesi, asgari geçim şartlarının altında olan ortalama gelir düzeyinin korunması.
- Bütçe kaynaklarının amacına uygun (hedefli) ve verimli kullanılması.

İnsanların, nüfus gruplarının ve tabakaların güvencesi onların gereksinimleriyle ilişkilidir. Gereksinimler – insan şahsiyetinin yaşam organizmasını ayakta tutmak için ihtiyaç olan şeylerdir. Bir bütün olarak toplumun sosyal ve diğer grupları için bir iç uyarıcı etkinliktir. Algılanan gereksinimler ilgi olarak ortaya çıkmaktadır.⁴⁴⁹

İnsanların ihtiyaçlarını belirleyen başka faktörler şunlardır:

- Üretim hacmi ve yapısı, ülke nüfusunun büyüklüğü, yaş ve cinsiyet yapısı. Toplumun sosyo-politik, ekonomik ve sosyal yapısı;
- Milli gelirin büyüklüğü ve dağılımı, farklı grup ve nüfus katmanları arasında gelirin dağılımı.

Nüfusun yaşam standardının ayarlanması devletin ana faaliyetlerinden biridir. Aşırı derecede eşitsizlik toplumda istikrarsızlığa, sosyal patlamaya, üretici güçlerin yok olmasına ve insanların ölümüne neden olabilir. Bu nedenle, uygar toplularda

---

⁴⁴⁹ Suleymanova V.İ., Soşialnoe Obespeçenie i Soşialnoe Strahovanie, Moskova, 1997, s.67

siyasi yapılar sosyal eşitsizliği azaltmak, insanların maddi ve manevi ihtiyaçlarının en azını bile karşılamak için koşulları oluşturmaya çalışmaları gerekmektedir.⁴⁵⁰

2. Sosyal Yardımın Türleri

“Devlet sosyal yardımı hakkında” kanun çıkmadan önce nüfusun sosyal desteğiyle ilgili ilk düzenlemeler 19 Şubat 1992 yılında 121 Nolu onaylanmış Hükümet Kararıyla federal ve bölgesel sosyal destek fonları hükümlerinde yer almıştır.⁴⁵¹

Bu hükümler ulusal (federal) ve bölgesel fonların kaynaklarının aşağıdaki alanlarda harcanacağı anlamına gelir:

- Aynı yardımların (gıda, giyim, ayakkabı) ücretsiz veya avantajlı (sübvansiyonlu) fiyatlarla temel ihtiyaçlar şeklinde verilmesi;
- Evde bakım hizmetleri de dahil olmak üzere sosyal hizmetler;
- Ücretsiz yiyecek organizasyonları;
- İlaçlar, protez-ortopedik cihazlar için ödeneklerin sağlanması;
- Ek ödemeler şeklinde maddi yardımın sağlanması;
- Evsiz vatandaşlara gece konaklama sağlamak;
- Mesleki rehberliğin ve sosyal-çalışma rehabilitasyonunun geliştirilmesi;

---

⁴⁵⁰ Kirpota T.D., **Gosudarstvennoe Regulirovaniye Ekonomiki i Regionalnaya Ekonomiçeskaya Politika**. Uçebnoe Posobie, Vladivostok, 1997, s.36

⁴⁵¹ Suleymanova V.İ., **Soçialnoe Obespeçenie i Soçialnoe Strahovanie**, Moskova, İNFRA-M, 2001, s.298

- Temel ihtiyaçlarını karşılamak için kendi işletmelerini kurmak;
- İmtiyazlı şartlarla konut inşaatı için kredilerin verilmesine yardımcı olmak, konut özelleştirmelerine yardımcı olmak;
- Fonların devam eden faaliyetlerinin sağlanması;
- Nüfusun sosyal korumasına yönelmiş diğer etkinlikler.⁴⁵²

Devlet sosyal yardımının türleri önemli ölçüde kısıtlıdır. Örneğin, ücretsiz yemek organizasyonunun olmaması. Ancak, bu tür yardımlar yine hayırsever kurumlar tarafından nüfusun muhtaç insanları için yapılmaktadır. Mevcut durum devlet sosyal yardımlarının daha küçük ölçekte verileceği anlamına gelmemelidir. Çünkü, “Devlet Sosyal Yardımı Hakkında”ki kanununa göre bu yardımın en yaygın türlerinin sağlanmasını hükme bağlamaktadır. Her şeyden önce bu yasayla yardım alanların kendi ihtiyaçlarına göre harcama yapabilecekleri daha fazla nakit yardımı alabileceklerdir. Böylece yardım da amacına uygun olarak kullanılmış olacaktır. Kanunun 12. maddesi devlet sosyal yardımı sağlanmasının aşağıdaki türlerini belirtmiştir:⁴⁵³

- Nakit ödemeler (sosyal ödenekler, sübvansiyonlar, tazminatlar ve diğer ödemeler);
- Ayni yardımlar (yakıt, gıda, giyim, ayakkabı, ilaç ve diğer ayni yardımlar).⁴⁵⁴

Nakit ödemeler sosyal ödenekler, sübvansiyonlar, tazminat ve diğer ödemeler şeklinde yapılmaktadır. *Sosyal ödenekler*, Rusya Federasyonunun bütçe sisteminin ilgili bütçe hesabındaki kaynaklardan belirli bir miktarın (tutarın) vatandaşlara

⁴⁵² Yakuşev L.P., **Sovremenne Problemy Razvitiya Sistemı Soşialnoy Zaşiti i Pensionnogo Obespeçeniya v Rosii**. Uçeb.Posobie, Moskova, 2001, s. 215

⁴⁵³ Yakuşev, a.g.e., s.216

⁴⁵⁴ Süleymanova Q.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.419

karşılıksız olarak verilmesidir. Bu sosyal ödenekler (avantajlar) aşağıdaki özelliklere sahiptir:

1. Ödenek karşılıksızdır;

Karşılıksız ödenek, vatandaşlar tarafından alınan yardım paralarının (sosyal ödeneklerin) ilgili bütçeye geri ödenmemesidir. Dolayısıyla, ödenek alıcıları bu paraları kendi ihtiyaçlarına göre istedikleri şekilde kullanabilme haklarına sahip olup, bu paraların geri ödenmesi endişesini taşımamaktadırlar.

2. Kanunla belirtilen sabit tutarlarla ödenmektedir;

“Devlet sosyal yardımı hakkında” Federal kanununda ödenekler için belli bir tutar gösterilmemekte olup, ancak yardımın boyutunun sınırlarını belirlemektedir. Yoksul ailelere ve yoksul yaşayan yalnız vatandaşlara verilen devlet sosyal yardımının tutarı Rusya Federasyonunun ilgili kanunlarındaki asgari geçim ve kişi başına ortalama gelir farkına göre ve yoksul ailelerin üyelerinin ya da yoksul yaşayan yalnız vatandaşların toplam gelirine göre belirlenmektedir.⁴⁵⁵

Böylece, sosyal yardımının tutarı genel olarak yardımı alanlarına gelirin bağılı olup ve yardım miktarı asgari geçim düzeyini aşmamaktadır.

3. Vatandaşlara maddi destek sağlamaktadır;

Bilindiği gibi Rusya'da yoksulluk sınırının altında yaşayan çok sayıda kişi vardır. Yoksul kişilerin gıda, ilaç ve giyim ve.b yaşam için gerekli temel ihtiyaç malzemelerini almak için maddi kaynakları yetersizdir. Bu kategorideki insanlara sosyal ödenek şeklinde yapılan devlet yardımları önemli bir maddi destektir.

4. İlgili bütçenin kaynaklarından ödenmektedir;

---

⁴⁵⁵ <http://www.semya2008.ru/documents/20071224/55157004.html>(14.06.2010)

“Devlet sosyal yardımını hakkında” Federal Yasa ödenek için ayrılan kaynakların hangi bütçeden karşılanacağını kesin olarak belirtmiştir. Kanunun 5. maddesi uyarınca yardımın yapılması için kullanılan kaynaklar her seviyedeki bütçede mevcuttur. Yardımın yapılabilmesi için, Rusya federasyonu bütçe kaynaklarının veya yerel bütçe kaynaklarının yetersizliği durumunda, Rusya federasyonu mevzuatına göre, kaynaklar bütçe sisteminin üst düzeyindeki bütçeden veya ek kaynaklardan karşılanmaktadır.⁴⁵⁶

Sübvansiyon (teşvik), sunulan hizmet veya maddi destek amacıyla vatandaşlara verilen yardım paralarıdır. Sübvansiyonların farklı özelliklerinden biri onların belirli bir amaca uygun olmalarıdır. Sübvansiyonlar vatandaşlara belli bir amaç için verilmekte olup, bu parasal kaynakları vatandaşlar istedikleri şekilde (sosyal ödeneklerde olduğu gibi) harcayamamaktadırlar. Çünkü, bu kaynakların verilen amaçlar doğrultusunda harcanmaları gerekmektedir.⁴⁵⁷

Tazminat, vatandaşlar tarafından yapılan harcamaların(mevzuatta belirlenmiş) tazmin edilmesidir. Tazminat sosyal ödeneklerin ve sübvansiyonların (teşviklerin) aksine yapılmış olan harcamaların karşılığında verilmektedir. Yani tazminat ters yapıya sahiptir. Tazminatın verilmesi doğrudan yasayla belirlenmelidir.⁴⁵⁸

Devlet sosyal yardımı, nakit ödemelere ek olarak, aynı şekilde de yapılmaktadır. Tabii ki, düşük gelirli aileler ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlar bu yardımı nakit şekilde almayı ve istedikleri şekilde harcamayı tercih edeceklerdir. Ancak, nüfusun bu kategorisinin yaşamı için sadece parasal kaynaklar değil, aynı zamanda aynı yardımlar da çok önemlidir. Her yıl bütçe açığı artmakta olup, bunun sonucunda yoksul vatandaşlar devlet yardımı kanununun varlığına rağmen yardımsız kalabilmektedirler. Bütçedeki açık nedeniyle kamu kuruluşları da, para kaynaklarının

---

⁴⁵⁶ Federalny zakon o gosudarstvennoy soşialnoy pomoşi N 178-FZ (17 İyulya 1999 g.)

⁴⁵⁷ Galaganov P., “Gosudarstvennaya soşialnaya pomoş v sisteme prava soşialnogo obespeçeniya”, Pravo i politika, 2003, №6. s.81-87

⁴⁵⁸ Süleymanova Q.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.410

yetersizliğini gidermek için, kendi kaynaklarını da bütçeye sevk etmek zorunda kalmaktadırlar.⁴⁵⁹

3. Sosyal Yardımın Miktarı

Önceden varolan kanunun eksik tarafı yönetmeliklerde sosyal yardım miktarının belirtilmemiş olmasıydı. Bu durum ise yardım alıcılarına belirli bir asgari tutar almayı garanti etmemekteydi. Günümüzde ise “devlet sosyal yardımı hakkında” Federal kanunun kabul edilmesiyle bu boşluk giderilmiş olup, yoksullara yapılacak sosyal yardım miktarı belirlenmiştir.⁴⁶⁰

Düşük gelirli ailelere ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlara verilecek devlet sosyal yardımının miktarı Rusya Federasyonunun ilgili kanun kaynaklarında düzenlenmiş asgari ücretin altında olan ortalama gerilire göre tespit edilmektedir. Yardım tutarı düşük gelirli aile üyelerinin veya yalnız yaşayan vatandaşların asgari geçim tutarlarıyla toplam gelirleri arasındaki farka göre kanunlar çerçevesinde belirlenmektedir. Aynı zamanda kabul edilen yasada sosyal yardım için başvuran vatandaşların kişi başına gelirlerinin (ortalama gelirin) nasıl hesaplanacağını sağlanmamıştır. Ancak, bu eksiklik hükümet tarafından giderildi. “Yoksul ailelere ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlara devlet sosyal yardımının verilebilmesi için gelirlerin hesaplanması ve kişi başına ortalama gelirin hesaplama yöntemleri hakkında” 22 Şubat 2000 yılı 152 Nolu hükümet kararname kabul edilmiştir.⁴⁶¹

Kararname, devlet yardımının verilebilmesi için kişi başına düşen aylık ortalama gelirin hesaplanmasının sosyal koruma organları tarafından vatandaşların verdikleri bilgilere göre yapılmakta olduğunu göstermektedir. Bu durum “devlet sosyal yardımı hakkında” kanunun pratikte uygulanması için gerekli bir tamamlayıcıdır. Ancak, yasada gerekli hesaplamaların kimin yapacağı

---

⁴⁵⁹ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.303

⁴⁶⁰ [http://www.bestpravo.ru/fed1999/data04/tex17552.htm\(28.08.2010\)](http://www.bestpravo.ru/fed1999/data04/tex17552.htm(28.08.2010))

⁴⁶¹ Federalniy zakon o gosudarstvennoy soşialnoy pomoşi N 178-FZ (17 İyulya 1999 g.)

belirlenmemiştir. Hesaplama işleminin prosedürü ikili bir anlayışta olup bu hesaplamanın vatandaş tarafından mı yoksa sosyal koruma organları tarafından mı yapılacağı açık bir şekilde ifade edilmemiştir. Bununla yanaşı yoksul ailenin kişi başına düşen ortalama geliri hesaplanırken aile üyelerinden kimlerin katılacağı ve kimlerin katılmayacağı da belirtilmemiştir.⁴⁶²

Yardım sağlama sorununu çözmek için gelir türleri, mülkiyet üzerinden elde edilen gelir de dahil olmak üzere Rusya Federasyonu 29 Eylül 1996 tarihli onaylanmış hükümet kararına uygun olarak “çocuk için aylık olarak ödenek alma hakkı veren kişi başına ortalama gelir miktarının hesaplanması ve kayıt prosedürü” kararnamesinde belirlenmiştir.⁴⁶³

Yürürlükteki mevzuata göre kişi başına düşen ortalama geliri hesaplamak için aile gelirlerine ücretlerin tüm çeşitleri ve tüm işyerlerindeki ek ücretler de dahil edilmektedir. Ayrıca, aşağıdaki ödeme türleri de ortalama gelir hesabına katılmaktadır:

1. Ortalama gelirin hesaplanması için aile gelirine aşağıdakiler dahildir.

a) Tarifeli maaş derecesine göre hesaplanmış, resmi maaş tutarları veya ürünlerin satış geliri üzerinden (yapılan iş ve sunulan hizmetler bazında) elde edilen gelirler;

b) Her türlü ek ücretler, tarifeli ek ödemeler ve resmi maaşlar (ağır işlerde çalışmaya karşılık, tehlikeli koşullarda çalışılan işlerde, sert iklim koşulları olan yerlerde çalışan işlerde, gece çalışılan işlerde, yer altı çalışmalarda bulunanlar, geçici olarak çalışmayanların yükümlülüklerini ifa edenler);

---

⁴⁶² Galaganov P., “Gosudarstvennaya soçialnaya pomoş v sisteme prava soçialnogo obespeçeniya”, Pravo i politika, 2003, №6. s.81-87

⁴⁶³ Sobranie zakonodatelstva RF, №41, st. 4920, 1999.

- c) Ücret ödeme sistemi için sağlanan ikramiye ve ödüller;
- d) Fazla mesai için, hafta sonu ve bayram tatilleri için tahakkuk eden tutarlar;
- e) Ücret, tatil süresince biriken para, hem de kullanılmayan tatil için maddi tazminat parası;
- f) İş mevzuatında öngörülen, kamu görevleri ve diğer yükümlülükleri yerine getirirken ve diğer hallerde biriktirilen ortalama ücret;
- g) İşten çıkarma tazminatı, istifa tazminatı;
- i) Çalıştığı süre boyunca biriktirilen ve işletmenin tasfiyesiyle ilgili olarak işten çıkarılanların, personel kadrosunu ve sayısını azaltmak için tedbirler uygulayan örgütte çalışanların – ücretleri;
- j) İşveren tarafından tespit edilmiş Rusya Federasyonu mevzuatına uygun olarak hesaplanmış ek ücretler.⁴⁶⁴

2. Yasa koyucu kişi başına düşen ortalama gelirin hesaplamalarında ailenin gelirine aşağıdakileri de dahil etmektedir:

a. Yürürlükteki mevzuata göre askeri personele, Rusya Federasyonu içişleri çalışanlarına, Adalet Bakanlığı kurum ve kuruluşlarında, cezaevi sistemlerindeki çalışanlara, gümrük organları çalışanları ve federal vergi polislerine yapılan ödemeler. Buna ek olarak yapılan ve süreklilik arz eden besin maddeleri (yiyecek, erzak) verilmesi;

b. Askeri görevlerinden, içişleri organlarından, ıslahevleri kurum ve

---

⁴⁶⁴ Federalnıy zakon ot 17 İyulya 1999 g. “*O Gosudarstvennoy soşialnoy pomoşi*”, Rossiyskaya gazeta, 1999, №43, 21 İyulya.

kuruluşlarından, gümrük organlarından ve federal polis görevlerinden ayrılmaları üzerine bir defaya mahsus yapılan ödemeler.⁴⁶⁵

3. Ailenin gelirlerinin kişi başına düşen ortalama gelirin hesaplamalarına aşağıdaki ödemeler de dahil:

- Emekli aylıklarının her çeşidi (emekliye bakım için yapılan ödenekler hariç), emekli maaşına ilave yapılan tazminat ve aylık ek ödemeler;
- Gümrük organları çalışanları, federal vergi polisleri ve hakimlerin emekliye ayrılmaları durumunda onlara aylık ömür boyu ödenen maaşlar;
- Orta ve yüksek meslek eğitimi görenlere, lisansüstü ve doktora öğrencilerine, üretimden ayrılıp öğrenim görenlere, dini eğitim kurumlarında öğrenim görenlere verilen bursların yanı sıra, sağlık nedenlerinden dolayı yukarıdaki kategorideki vatandaşlar da dahil izinli sayıldıkları dönemlerde de aldıkları ücretler;
- İşsizlik ödemelerinin yanı sıra mesleki eğitim ve yeniden eğitim dönemlerinde işsizlere verilen burslar;
- Geçici iş göremezlik için verilen ödenekler, hamilelik ve doğum için verilen ödenekler, gebeliğin erken dönemlerinde sağlık kuruluşlarına kayıt yaptıran kadınlara bir defaya mahsus verilen ödenek;
- Çocuk 1,5 yaşına gelinceye kadar çocuk bakımı için izne ayrılmış vatandaşa verilen aylık ödenekler ve kira sözleşmesine göre çalışanlara, çocuğun 3 yaşına gelinceye kadar çocuk bakımı için izne ayrılan vatandaşlara verilen tazminat ödemeleri;

---

⁴⁶⁵Süleymanova Q.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaciya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.410-421

- Askeri görevini sözleşmeli olarak yapan askeri personelin eşlerinin yaşadıkları bölgelerde çalışmadıkları için veya mesleklerinden dolayı iş bulamadıkları için ve istihdam olanaklarının eksikliğinden öngörülen şekilde (mevzuata göre) işsiz sayılanlar, çocuğunun sağlık nedenlerinden dolayı çalışamayan eşlere eşinin askeri görev yerinin yaşam koşullarından dolayı ve sağlık kuruluşu raporuna göre onlar çocuklarına 18 yaşına gelinceye kadar sürekli bakıma muhtaçlarsa bu durumda asker eşlerine verilen aylık ödenekler;

- Asker ve içişleri organlarının komuta yapısında ve Adalet Bakanlığı ıslah-yönetim sistemi kurumlarının ayrı garnizon ve özel bölgelerde çalışan, istihdam olanağı olmayan yerlerde çalışamayan kadınlara aylık tazminat ödemeleri;

- İş zamanı ve resmi görevleri yerine getirirken yaşam ve sağlığına vurulan zararı tazmin için ödenen aylık tutar. (Tıbbi-sosyal eksperlerin değerlendirmelerine göre sosyal ve mesleki rehabilitasyona, sağlık kuruluşlarına yapılan (ödenen) ek masraflar hariç);

- Rusya mevzuatı uyarınca tedavi-profilaktik beslenme için verilen ödeme hariç, beslenme maliyetine eşit ödemeler;

- İlgili paragrafta belirtilen, Rusya Federasyonu hükümet organları tarafından tespit edilmiş, yerel kendini yöneten organlar, şirketler, kurum ve kuruluşların her türlü ödemeleri (bir defalık ödemeler hariç);⁴⁶⁶

4. Kişi başına düşen ortalama gelir hesaplamalarında ailenin gelirin e aşağıdakileri de gösterebiliriz:

- Kadrolu sigorta acentelerine ve kadrolu brokerlere verilen komisyon ödülleri;

---

⁴⁶⁶ Süleymanova Q.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.412

- Rusya Federasyonu medeni hukuk kanunlarına uygun sözleşmeli olarak çalışanlara yapılan ödeme;
- Gazetelerde, dergi ve diğer medya kaynaklarında kadrolu çalışanlara ödenen yazar (telif hakkı) ödülleri;
- Seçim komisyonlarına gelen bireyler tarafından alınan ücret, seçim fonlarına aday olan vekillere ve doğrudan seçim kampanyalarının yürütülmesiyle ilgili seçim kuruluşlarının seçim fonlarında söz konusu görevlerin uygulanması için çalışan kişilerin kazandıkları gelir;⁴⁶⁷
- Seçim komisyonu üyelerinin seçim komisyonlarından belirtilen komisyonlardaki faaliyetlerini geçici olarak gerçekleştirenlerin aldıkları gelir;
- Maden açma faaliyetlerini yürüten bireylerin gelirleri;
- Girişimcilik faaliyetlerinden elde ettiği gelir;
- Hisse senetleri gelirleri ve kendi işletme yönetimine katılmasından dolayı elde ettiği kar payı geliri (temettü, öz sermaye payı);
- Aile mülkiyetine ait gayri menkullerin kiraya verilmesinden elde edilen gelir;
- Kişisel ek tarım işletmesinden (tarım ürünleri, çiftlik hayvanları, arıcılık, kürklü hayvanlar) elde ettiği gelir;
- Küçük çocuklar için alınan nafakalar;

---

⁴⁶⁷ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.465-479

- Mevduat faizi;⁴⁶⁸

Aile geliri hesaplanırken Rusya Federasyonu vergiler ve zorunlu sigorta ödemeleri kanunlarına göre kesinti öncesi tutar dikkate alınmaktadır. Döviz cinsinden ailenin elde ettiği gelir (Yabancı para alındığı gün Rusya Federasyonu Merkez Banaksındaki kura göre ruble cinsinden çevrilmektedir), ücret sistemi için öngörülen ve aylık performansa göre ödenen ödüller ve mükafatlar, kişisel arazi işletmesinden (bahçe ürünleri, çiftlik hayvanları, kümes hayvanları, kürklü hayvanlar, arılar) elde ettiği ek gelirler aile gelirlerinden sayılmaktadır.⁴⁶⁹

Eğer aile üyelerinden birinde 1. veya 2. grup maluliyet varsa, ya da malul çocuk varsa kişisel arazi işletmesinden elde ettiği ek gelir ve ebeveyn tarafından ailede yaşamayan küçük çocuğa ödenen nafaka aile gelirinden sayılmamaktadır. Kişisel arazi işletmesini iki veya daha fazla ile çalıştırıyorsa bu durumda elde edilen gelir aile bu sektörde çalışan sayısına orantılı olarak hesaplanmaktadır. Mevcut mevzuata göre gelir hesaplanmasında gerçekte ödenmeyen ücret, ödenekler ve diğer ödemeler tahakkukta göz önünde bulundurulmamaktadır.⁴⁷⁰

Öngörülen düzenlemelerde yasa koyucunun gelirin olası tüm türlerini yasallaştırmaya çalıştığı sonucuna varılabilir. Yoksul aileler ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlara devlet sosyal yardımının verilebilmesi amacıyla kişi başına düşen ortalama geliri hesaplamak için prosedürü kolaylaştırmıştır. İlk başta, yasa koyucunun çok fazla gelir türünü gösterdiği düşünülebilir ama eğer bir kişi belirli kaynaklardan para alıyorsa gerçekten onun ihtiyaç sahibi olduğu nasıl tespit edilecektir. Bu nedenle vatandaşların gelirlerinin doğru hesaplanması ve kaydedilmesi prosedürü yardımı hak edenlere verilmesini sağlayacaktır. Ancak, yasa koyucu devlet sosyal yardımı alınması için hangi dönemdeki gelir hakkında bilgi verileceğini göz önünde bulundurmamıştır.⁴⁷¹

---

⁴⁶⁸ Federalnıy zakon o gosudarstvennoy soşialnoy pomoşı N 178-FZ (17 İyulya 1999 g.)

⁴⁶⁹ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.465-479

⁴⁷⁰ Zaharov M.L, Tuçkova E.G., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya Rosii**. Uçebnik, Moskova, Volters Kluver, 2004, s.608

⁴⁷¹ Bratçıkova N.V., "*Materialnaya pomoş, Otçıslenie vo vnebyudjetnie fondi*", Yurist, 1998, №6, s.7

Sosyal yardım tutarının belirlenmesinde diğer önemli konulardan biri de 27 Ekim 1997 yılında çıkarılan “asgari geçim düzeyi hakkında” ki Federal kanundur. Yürürlükteki mevzuata göre asgari geçim düzeyi “tüketici sepetinin”⁴⁷² yanı sıra, zorunlu ödemeler ve harçlardan oluşmaktadır.⁴⁷³

Asgari geçim seviyesinin ikinci kısmını ise zorunlu ödemeler ve harçlardan oluşmaktadır. Rusya Federasyonu kanunlarına göre her bir vatandaş yasal olarak belirlenmiş vergi ve harçları ödemekle yükümlüdürler. Yoksul aileler ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlar için bu kuralda istisna oluşturmayıp diğer vatandaşlarla eşit şartlarda gelirlerinden bütçeye zorunlu ödemeler ve harçları ödemeleri gerekmektedir. Ancak, düşük gelirli vatandaşlara bu vergi ve harçları ödemek aşırı yük oluşturmaktadır. Doğal olarak her bir Rusya Federasyonu vatandaşı kanunlarda belirtilmiş vergi ve harçları ödemekle yükümlüdürler.⁴⁷⁴

Asgari geçim düzeyinin tutarı kişi başına düşen gelir ve nüfusun önemli sosyo-demografik gruplarına göre genel olarak Rusya Federasyonu hükümeti tarafından konunun idari yetkilileriyle belirlenmektedir. 18.11.2009 tarihli 35 sayılı kanuna göre, Moskova’da 2010 yılı asgari geçim düzeyi tutarı 5.790 rubledir(EK-3).⁴⁷⁵

“Devlet sosyal yardım hakkında” ki federal yasanın 6. maddesine göre sosyal yardım bir defaya mahsus veya üç aydan az olmamak şartıyla verilebilmektedir.

---

⁴⁷² *Tüketici sepeti* – insan sağlığının korunması ve yaşam faaliyetinin güvence altına alabilmesi amacıyla gerekli minimum gıda ürünleri, gıda dışı mal ve hizmet setidir. Literatürde tüketici sepeti insanların (ailelerin) gıda ve gıda dışı mal ve hizmetlere olan minimum düzeydeki ihtiyaçlarını (nakit ve aynı olarak) ifade eder. Tüketici sepeti, yıllık olarak ortalama insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli mal ve hizmetler setidir (kümesidir). Ayrıca vurgulamak gerekir ki, Rusya Federasyonu Tüketim sepeti hakkında kanun çıkmadan önce gıda dışı harcamalara sadece temel ihtiyaçlar, hijyen-sağlık, ilaç, hizmetlerden ise sadece konut ve ulaşım maliyetleri dahildi. Dayanıklı tüketim malları ise (giysi, ayakkabı, mobilya) tüketim sepetine dahil değildi.

⁴⁷³ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotanno i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.465

⁴⁷⁴ Svetkina G.D, Griçenko E.A., Soşialnaya pomoş: “*Na puti k adresnosti*”, Soşialnaya rabota, 2004, №2. s.5-7

⁴⁷⁵ Federalnıy zakon o projitoçnom minimume v Rossiyskoy Federaçii N 134-FZ (24 Oktyabrya 1997 g.) (v red. Federalnogo zakona ot 27.05.2000 N 75-FZ)

Devlet her zaman ihtiyacı olanlara sosyal yardım sağlama imkanına sahip değildir. Ancak yoksul aileler ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlara en azından geçici bile olsa bu yardımı sağlamak zorundadır. Ayrıca, diğer sosyal ödeneklerin aksine devlet yardımını vatandaşlara hayatlarının en zor anlarında sağlamakla yükümlüdür.⁴⁷⁶

B. SOSYAL YARDIMIN ALICILARI

“Devlet sosyal yardımı hakkında” federal kanunun kabulünden önce 17 şubat 1992 yılı 124 nolu hükümet kararnamesiyle onaylanmış bölgesel ve yerel sosyal destek fonlarından yardım alanlar arasında muhtaç emekliler, maluller, başkasının yardımına muhtaç insanlar (çocuklar ve ailenin işgöremez üyeleri) ve diğer işgöremez vatandaşlar gösterilmekteydi. Bu vatandaşların kişi başına ortalama gelirleri bölgesel bazda belirlenmiş asgari geçim düzeyini aşmamaktadır.⁴⁷⁷

Böylece, yukarıdaki saydığımız vatandaşlar dışındakileri yani nüfusun çalışan kısmını içermiyordu. Hiç şüphesiz ki devlet önce bu yardıma en çok muhtaç olan vatandaşları yani emeklilere, özürllülere, başkasının yardımına muhtaç insanlara ve diğer işgöremez vatandaşlara bakmakla yükümlüdür. Ancak, Rusya’da şimdiki devirde bile çalışan vatandaşların da kendi kontrolü dışındaki nedenlerden dolayı asgari geçim düzeyinin altında gelir elde ettikleri bilinmektedir. Daha önceki hukuk düzenine göre onların sosyal yardım alabilme umutları yoktu.⁴⁷⁸

İlk kez “Devlet Sosyal Yardımı Hakkında”ki Federal Kanunda devlet sosyal yardımı alıcılarını kimler olduğu saptanmıştır. Bunlar, yoksul aileler ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşlar, kontrolleri dışındaki nedenlerden dolayı kişi başına ortalama gelirleri asgari geçim düzeyinin altında olanlardır.

---

⁴⁷⁶ Federalny zakon ot 17 İyulya 1999 g. “ *O gosudarstvennoy soçialnoy pomoşi* ” Rossiyskaya gazeta, 1999, №43, 21 İyulya.

⁴⁷⁷ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.465-479

⁴⁷⁸ Suleymanova G.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, “Daşkov İ K”, Moskva,2006.s.381-382

Kanun, sosyal yardım alabilmek için, vatandaşları kriterlerine göre sınırlandırmamaktadır. Örneğin, çalışanlar, yaşlılar, özürllüer v.s. sosyal yardımın alıcılarını belirleyen tek kriter gelirin asgari geçim düzeyinden az olmasıdır.

Böylece devlet sosyal yardım yasası, eğer ailede kişi başına ortalama gelir asgari geçim düzeyinin altındaysa, bu durumda devlet ve hükümetin yerel yönetim organları muhtaç kişilere gerekli yardımı sağlama yetkileri var.⁴⁷⁹

Tarihsel olarak, Avrupa kıtasında devlet her zaman çocuklara ve ailelere büyük ilgi göstermiştir. Aile politikası sadece yoksullukla mücadele değil, aynı zamanda belirli sosyal adaleti elde etmenin bir yolu olarak görülüyordu.

Kişi başına düşen ortalama gelir tüm aile gelirlerinin toplamına göre hesaplanır. Bu yardımdan yararlananların sayısını azaltmaya olanak sağlamaktadır. Örneğin, iki kişilik bir ailede kadın asgari geçim düzeyinin altında gelire sahipse bu durum ona sosyal yardım alma gerekçesi oluşturmaz. Sadece ailenin ortalama geliri asgari geçim düzeyinin altındaysa bu durumda kadın ve ailesi bu haktan yararlanabilmektedirler.⁴⁸⁰

Sosyal politikanın etkinliğinin ana göstergesi öncelikle yaşam standardıdır. Sosyal sorunlar her zaman zor çözülmektedir. Eğer ülkedeki ve bölgelerdeki finansal-ekonomik durum istikrarsız ise sosyal sorunların çözülmesi daha da zorlaşmaktadır. Bu nedenle, yürütme makamlarının sorumluluğundaki sosyal alan için sürekli gayret, özel dikkat gereklidir.

Bütün sorunların çözümünde Moskova bölgesi bir istisna oluşturmamaktadır. Bölgede sosyal alan dinamik olarak gelişmektedir. Bölgedeki göstergelerin iyileştirilmesinde önemli bir rolü yürütülen aile politikası oluşturmaktadır. Aile

---

⁴⁷⁹ Kalaşnikov S.V., “*Soşialnaya politika doljna bu prozračnoy*”, Soşialnoe obespeçenie, 1999, № 10, s.18

⁴⁸⁰ Federalnıy zakon o gosudarstvennoy soşialnoy pomoşı N 178-FZ (17 İyulya 1999 g.)

politikası, belirli bir düzeydeki minimal sosyal garantilerin korunmasını sağlamak, ailenin yaşam standartlarını yükseltmek ve özendirici ekonomik faaliyetler için koşullar oluşturmaktır. Ailenin maddi refahı için toplum bilincindeki amaç ihtiyaç anında vatandaşların kişisel sorumluluklarının artırılmasıdır.⁴⁸¹

Toplumun keskin tabakalaşması nedeniyle piyasa ekonomisine geçiş şartlarında belirli nüfus gruplarının yaşam standartlarının düşmesi, sosyal teşviklerin ve ödeneklerin ihtiyaca göre hedefine (yerine, hedef kitleye) ulaşması önem arz etmektedir. Hedefe göre yardım sağlanması yavaş yavaş uygulanmalıdır. Bazı teşvikler vatandaşlara topluma hizmetleri için verilmektedir. Teşvikler Rusya Federasyonu'nun tüm bölgelerinde uygulanması gerekir ve kaynaklar federal bütçe hesabına sağlanmalıdır. Bu nedenle teşvik ve tazminatların mevcut sisteme göre düzenlemek, onların sağlanma (verilme) geçerliliğini artırmak, finansman kaynaklarının açık sınırlandırmak gerekmektedir.⁴⁸²

1. Sosyal Yardımın Verilme Şartları

“Devlet Sosyal Yardımı Hakkında”ki Federal Kanunun 8.maddesine göre sosyal yardım nüfusun sosyal koruma organlarının kararıyla yoksul ailelere veya yalnız yaşayan yoksul vatandaşlara ikametine göre veya bulunduğu yere göre verilmektedir.⁴⁸³

Devlet sosyal yardımı vatandaşın yazılı şekilde beyanına (dilekçesine) göre kendi adına, ailesi adına veya yalnız yaşayan düşük gelirli vatandaş adına belirlenmektedir. Veli, vasi veya vatandaşın diğer yasal temsilcileri oturduğu veya bulunduğu yerin nüfusun sosyal koruma organlarına dilekçeyi verirler. Bu dilekçede

---

⁴⁸¹ Svetkina G.D, Griçenko E.A., Soçialnaya pomoş: “*Na puti k adresnosti*”, Soçialnaya rabota, 2004, №2. s.5-7

⁴⁸² Galaganov P., “*Gosudarstvennaya soçialnaya pomiş v sisteme prava soçialnogo obespeçeniya*”, Pravo i politika, 2003, №6. s.81-87.

⁴⁸³ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008, s.305

ailenin yapısı, geliri ve ona (ailesine) ait olan mülkiyet hakkı taşınmazlarıyla ilgili bilgilerin yer alması gerekmektedir.⁴⁸⁴

Böylece yoksul ailelerin ve yalnız yaşayan yoksul vatandaşların sosyal yardım almaları onların sübjektif hakları olup, bu haktan istedikleri zaman yararlanabilmektedirler. Devlet tüm yoksul insanlara bu sosyal yardım alma hakkından yararlanabilmeleri için imkan (fırsat) sağlamaktadır. Ancak Rusya Federasyonu vatandaşlarının bu haktan yararlanmak istemeleri tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Nüfusun yoksul kesiminin sosyal yardımı alabilmeleri için yasada öngörülen belirli koşulları yerine getirmeleri gerekir. Yani devlet sosyal yardımını alabilmeleri için yazılı bir dilekçeyle nüfusun sosyal koruma organlarına başvuruda bulunmaları gerekir.⁴⁸⁵

Beyanda bulunan belgeleri nüfusun sosyal güvenlik organları bağımsız yürüttükleri ek kontrolden sonra da (komisyon incelemesinden sonra) teyit edebilmektedirler. Sosyal güvenlik organları devlete kendileri tarafından vermiş oldukları belgelerin yasalara uygun olarak doğruluğundan sorumludurlar.

B. Dolotin'e göre "devlet sosyal yardımı hakkında" kanunun çıkmasıyla yoksulluk sınırının altında yaşayan Rusların bu yardımı alabilmeleri için gerçek bir fırsat doğmuştur. Bunun için sadece yazılı dilekçeyle ve gerekli bilgileri belirterek sosyal güvenlik organlarına müracaat etmeleri gerekmektedir. Hiçbir doğrulayıcı belge gerekmemektedir. Eğer ek destekleyici belgelere ihtiyaç varsa, bununla sosyal güvenlik organlarının yetkilileri bağımsız olarak uğraşmaları gerekmektedir.⁴⁸⁶

Nüfusun sosyal güvenlik organları sosyal yardımın verilmesiyle (veya reddiyle ilgili) ilgili kendi kararlarını beyanda bulunanın gerekli evrakları teslim ettikten sonra en geç 10 gün içinde yazılı bir şekilde başvuru sahibinin ikametine göndermeleri gerekmektedir. Başvuruyu yapanın aile gelirleriyle (yalnız yaşayan

---

⁴⁸⁴ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatel'sko-Torgovaya Korporaçiya "Daşkov i K", Moskova, 2006, s.419

⁴⁸⁵ Golenko E.N, Kovalyov V.İ., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**. Moskova, 1999, s. 133

⁴⁸⁶ Dolotin B., "*Obespeçit realnuyu adresnuyu pomoş*", Soçialnoe obespeçenie, 1999, №11 s.26

vatandaşın) ilgili sunduğu bilgilerin sosyal güvenlik organları tarafından komisyon incelemesi gerekir. Ek denetime gereksinim duyulması halinde bu yetkili organ belirli bir tarihe kadar denetimin sonucuyla ilgili cevap vermek zorundadır.⁴⁸⁷

Bu durumda, kendisine nihai yanıtın en geç 30 gün içinde bildirilmesi gerekmektedir. Devlet sosyal yardımının verilmesinin reddedilmesi halinde başvuru sahibi sosyal güvenlik organının bir üst organına veya mahkemeye itiraz edebilir. Kişiyeye veya ailesine sosyal yardımın verilmesine veya devam etmesine esas oluşturacak değişikliklerle (aile üyeleri hakkında, gelirleri ve ait oldukları mülklerle ilgili) ilgili olarak başvuru sahibi sosyal güvenlik organlarını 2 hafta içinde (değişiklikler yapıldıktan sonra) bilgilendirmek zorundadır. Aksi takdirde, o bu yardımı alma hakkından yoksun kalabilir.⁴⁸⁸

2. Sosyal Yardım Talebinin Reddedilmesi

Başvuru sahibinin aile durumu, gelirleri ve sahip oldukları mülkler konusunda eksik veya yanlış bilgi vermesi durumunda sosyal güvenlik organı devlet sosyal yardım talebini reddetme hakkına sahiptir.⁴⁸⁹

Dilekçede beyan edilen bilgilerin doğruluğu, sosyal güvenlik organlarının (komisyon üyelerinin) yaptıkları inceleme sonucu teyit edilirse (onaylanırsa) bu durumda sosyal yardımın verilmesinde hiçbir engel bulunmayacaktır. Ancak, örneğin bir kişi dilekçede bilerek gelirini düşük veya sahip olduğu mal (mülk) miktarını da olduğundan az gösterirse bu durumda devlet yardım verilmesini reddedilecektir.⁴⁹⁰

---

⁴⁸⁷ Dolotin, a.g.e, s.27

⁴⁸⁸ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.465-479

⁴⁸⁹ Svetkina G.D, Griçenko E.A., Soşialnaya pomoş: “*Na puti k adresnosti*”, Soşialnaya rabota, 2004, №2. s.5-7

⁴⁹⁰ <http://www.bestpravo.ru/fed1999/data04/tex17552.htm> (25.09.2009)

Yukarıda da bahsedildiği gibi, devlet yardımlarının önemli amaçlarından biri bütçe kaynaklarının hedef kitleye yönelik ve rasyonel olarak kullanımınıdır. Devlet yardımı alıcılarının sayısının artması sonucu bütçe kaynaklarının rasyonel kullanılmamasına, sosyal yardımın sadece nüfusun yoksul kesimine değil aynı zamanda diğer varlıklı vatandaşlara da sağlanmasına neden olacaktır. Bu da yasaya aykırıdır.

Bir vatandaş olarak Rusya Federasyonu anayasası, her kişinin hak ve hürriyetini koruması için yargı koruması garanti etmektedir. Vatandaşların hükümet organlarının karar ve eylemlerinden dolayı (yada olumsuz eylemlerin), yerel yönetim organlarını, sosyal kuruluşları ve görevli kişileri mahkemeye şikayet edebilme hakları vardır. Bunun sonucunda devlet sosyal yardımının sağlanmasının yanlış (yasadışı) iptal (red) kararlarının sayısı sınırlandırılmış olacaktır. Eğer yoksul aile ve yalnız yaşayan yoksul vatandaş gerçekten yardıma muhtaçlarsa, yardım sağlanmasının ilk kez reddedilme kararı, onların ikinci kez yardım için müracaatlarına engel oluşturmamaktadır.⁴⁹¹

Yukarıda belirttiğimiz gibi, devlet sosyal yardımının diğer özelliklerinden biri de, yardımın sürekli olmayıp, belirli bir süre için verilmesidir. Kanunda yardımın verilmesinin maksimum süresi açıklanmamıştır. Bu duruma göre, devlet yardımı alıcıları yardım alma haklarını kanundaki mevcut esaslara uyduğu müddetçe onların yardımı alma hakları devam edecektir. “Devlet sosyal yardımı hakkında” Federal kanununun 10. maddesine göre, başvuru sahibi nüfusun sosyal güvenlik organlarına yardımın belirlenmesi veya devamı için, gerekli değişikliklerle ilgili bilgileri en geç 2 hafta içinde bildirmek zorundadırlar. Aile yapısı, geliri ve sahip olduğu mülklerdeki değişiklikleri sosyal güvenlik organları yetkililerine bilgi vermeleri bir hak değil bir vatandaş zorunluluğudur.⁴⁹²

---

⁴⁹¹ Babkov V.N., “Adresnaya soçialnaya podderjka maloimuşih semey: nauçnoe soprovjojenje politnoy programı”, Semya v Rosii, 1998, №3, s.4

⁴⁹² <http://www.meduhod.ru/info/law/socobsluzhivanie12.shtml>(18.08.2010)

II. RUSYA’DA SOSYAL HİZMETLER

A. SOSYAL HİZMETLER KAVRAMI

Bilimsel literatürde "nüfusun sosyal hizmeti" terimi nadiren kullanılmaktadır. Daha çok sadece sosyal hizmet terimi kullanılmaktadır. Bazı bilim adamlarına göre sosyal hizmet modern koşullarda sosyal çalışma alanlarından birini oluşturmakta olup ve sosyal faaliyetlerin bir organizasyon biçimidir. *Sosyal hizmet*, sosyal insani faaliyetlerin belirli yöntemlerinin bir sistemi olarak kabul edilmekte olup, birey, aile ya da insan toplumunun sosyal rehabilitasyonunun adaptasyonuna yöneliktir.⁴⁹³

R. Barker “Sosyal Çalışma Sözlüğü” eserinde sosyal hizmeti normal yaşam standartları için gerekli ihtiyaçlarını karşılamak, başkalarının bakımına muhtaç olan insanlara belirli hizmetlerin verilmesi şeklinde tanımlamıştır.⁴⁹⁴

Belirtmek gerekiyor ki, sosyal hizmet kavramı tüm ülkelerde aynı anlama gelmemektedir. Örneğin, Finlandiya’da sosyal hizmetler yasasına (1982) göre “sosyal güvenliği güçlendirmek için hizmet veren, bireyin, ailenin, toplumun gelişimine katkıda bulunan yaşam için destek araçlarının, sosyal ödeneklerin, ilgili faaliyetlerin oluşturduğu hizmetler bütünüdür”.⁴⁹⁵

Rusya Federasyonunda sosyal hizmetler alanında yasal düzenlemelerin temelleri 1995 yılında çıkarılmış “Nüfusun sosyal hizmetlerinin esasları” federal kanununda tespit edilmiştir. Kanunun 1. maddesine göre sosyal hizmetler “zor durumlarda olan vatandaşlara sosyal-yaşayış, sosyal-sağlık, psikolojik-egitim, sosyal – hukuki hizmetlerin sosyal uyumunu ve rehabilitasyonunu sağlamak için sosyal görevlilerin ve bireysel destek uzmanlarının faaliyetleri” gibi tanımlanmaktadır.

Rusya’da sosyal hizmetler kavramı içinde vurgulandığı gibi, pratikte bu dalın oluşması, yaşam için gerekli kaynaklarla nüfusu destekleyen sosyal hizmetler kümesi

---

⁴⁹³ <http://revolution.allbest.ru/sociology/d00041249.html> (23.05.2010)

⁴⁹⁴ Barker R., “*Slovar po soşialnoy rabote*”, Moskva, 1994 g., s.113

⁴⁹⁵ Svetkina G.D, Griçenko E.A., Soşialnaya pomoş: “*Na puti k adresnosti*”, Soşialnaya rabota, 2004, №2. s.5-8

olarak anlaşılan bu dal Rusya'yı Avrupalı sosyal yönetim sistemi anlayışına yaklaştırmaktadır.⁴⁹⁶

Halen sosyal hizmetler sisteminin gelişimi kurumlar (tesisler) ağı oluşturma sürecinde olup, Rusya'nın farklı bölgelerine özgü sosyal hizmet teknolojileri geliştirmektedir. Açık program yapıları ve yönetim ilkelerinin yanı sıra ekonomik ve sosyal açıdan özerklik için imkanlar ve kendini sınırlama durumu sosyal hizmet kurumları için önem kazanmaktadır. Etkin bir sosyal hizmetler sistemini oluşturmak için sosyal hizmete gereksinimi (ihtiyacı) olan çevredeki eylem ve insanları tanımlayabilen kendi araçlarının oluşturulması gerekmektedir. Bugünkü aşamada gerçekleşecek olan diğer süreç ise bölgesel sosyal hizmetler ve faaliyetlerinin teknolojilerinin modernleştirilmesi olacaktır.⁴⁹⁷

“Rusya Federasyonu'nda sosyal hizmetlerin esasları” Federal kanununda (15 Ekim 1995) ortak bir teori olarak sosyal çalışmada sosyal hizmet etkinliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda sosyal hizmetin etkinliği büyük ölçüde profesyonel uzmanlık düzeyine, insanlarla (belirli bir kişi veya grup olarak) çalışma yeteneklerine göre belirlenmektedir.⁴⁹⁸

Bu nedenle, bilim adamlarının görüşüne göre sosyal hizmetlerin etkinliğini genel esaslara ve spesifik kriterlere göre belirlenmektedir. Sosyal hizmetlerin kriterlerinin belirlenmesi için ilk kaynak sosyal hizmetlerin amaç ve hedefleri, bunların uygulanabilme düzeyleridir.⁴⁹⁹

Sosyal hizmetlerin etkinliğinin kriterleri sosyal hizmete gereksinim duyan nüfusun çeşitli kategorilerindeki vatandaşlara uygulanan sosyal hizmetlerin her türlü

---

⁴⁹⁶ Topçiy L.V., “*Soşialne slujby Rosii: ot optimalnogo minimuma k garmonii raznoobraziya*”. Ros.Jurnal SR.1997 g, № 1. s.8-17.

⁴⁹⁷ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, “Norma”, Moskva.2008.s.331

⁴⁹⁸ Firosov M, Studentova E., **Teoriya Soşialnoy Raboti**. Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, İzdatelstvo Vlados, 2000, s.47

⁴⁹⁹ Firosov M, Studentova E., **Teoriya Soşialnoy Raboti**. Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, İzdatelstvo Vlados, 2000, s.47

yöntemleri, çeşitleri, formlarının etkinliğinin yanı sıra bireylere ve topluma hizmet veren sosyal çalışmanın tüm sürecinin yönetimi ve yöneticilerinin de etkinliği önem arz etmektedir.⁵⁰⁰

Toplumda sosyo-ekonomik yapıların sistem gereksinimlerine dayanarak uygulamada sosyal hizmet alanında pratik ve örgütsel sorunları çözmek için sistem fonksiyonları ve amaçları belirlenebilmektedir. Bu sistem fonksiyonu *insaniyet* (hümanizm) olup, aşağıdakileri içermektedir:

a) Zayıf, hasta, yoksul ve zorlu hayat durumlarda olan insanlara yardım etmek. Eğer insan hastalık sonucu veya her hangi bir nedenden dolayı zor duruma düşmüşse ona insanlık muamelesi olarak toplumun diğer üyelerinin büyük ihtimalle onun hayatını kurtarmak ve ona çalışabilir durumu geri vermekte yardımcı olacaklardır;

b) "Sosyal organizmalarda" (toplum, millet, ulus, etnosite) üretimi korumak için sözde "enerji fazlası"nın güvence altına alınması. Bu özellik (fonksiyon) aslında "sosyal organizmaların" yaşam için kaynak ihtiyaçlarının aniden değişebileceğinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, savaş ve doğal felaketler nedeniyle bu durum ortaya çıkabilmektedir.

Sosyal hizmetlerin sistemi toplumda kendi kendine organizasyon ve kendini düzenleme mekanizmaları için bir araç olarak hizmet edebilir: sistem gereksinimlerini karşılamak için esas görevlerden biri sosyal mekanizmaları sosyal organizmaların kendi kendini düzenleme ve öz örgütlenme prensibine göre ayarlamaktır. İnsan davranışlarının ise "sosyal organizmaların" çıkarlarına uygun düzeltmeleri gerekmektedir. Bu sorunları çözmek için toplumun eğitim ve öğretim, din, aile v.s gibi fonksiyonları mevcuttur. Sosyal hizmetler sisteminin gelişimi ve oluşumundan bu yana sosyal mekanizmaların kendi kendini organize etme kendi kendine düzenlemesi onun en önemli görevlerinden biri haline gelmiştir.⁵⁰¹

⁵⁰⁰ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, "Norma", Moskva.2008.s.331

⁵⁰¹ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.521-536

Sosyal hizmetlerin temel özellikleri şunlardır:

Sosyal hizmetler, sosyal destek, tıbbi, psikolojik, pedagojik ve maddi yardımlarla zorlu hayat şartlarında bulunan vatandaşların sosyal adaptasyonu ve rehabilitasyonu işlemlerinin bir faaliyetidir.⁵⁰²

1) Sosyal hizmetler, kurum ve kuruluşları ticari amaçla sosyal hizmet sunan kuruluşlardan ve ayrıca vatandaşlara sosyal hizmet sunan ve tüzel kişiliği olmayan işletmelerden bağımsızdır.⁵⁰³

2) Sosyal hizmetlerin alıcıları, zor hayat şartlarında bulunan ve bu konuda sosyal yardım hizmeti sunulan vatandaşlardır.

3) Sosyal hizmetler, Federal Yasanın öngördüğü sosyal hizmet yardımlarını içermektedir.⁵⁰⁴

4) Zorlu hayat şartları, vatandaşın somut olarak hayat faaliyetinin bozulması durumu (malul, yaşlılıktan, hastalıktan dolayı kendine bakamama, öksüzlük, bakımsızlık, dar gelirlilik, işsizlik, sabit bir ikamet olmaması, aile içi şiddet görme, tenhalık v.b.) kendi başına aşamadığı durumlar.

---

⁵⁰² Holostova E.İ., **Soşialnaya Rabota**. Uçeb.Posobie, 2'e izdanie, Moskova, İzdatelsko-torgovaya korporaçiya Daşkov i K, 2005, s. 375

⁵⁰³ F.Y. "Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya nasileniya v Rossiyskoy Federaçii" ot 10dekabrya 1995 g. N 195-FZ. s.1

⁵⁰⁴ <http://www.psyinst.ru/page.php?p=522> (15.03.2009)

Devletin sosyal hizmetler sistemi, devletin federal yetkisinde olup, federal yetkililer idaresinde yönetilen sosyal hizmetler kurum ve kuruluşlardan oluşabileceği gibi, devlet alt organlarının idaresinde de, sosyal hizmet kuruluşları bulunmakta ve yönetilmektedir.

Federal idare dışında yerel yönetimlerde de yerel yönetimler tarafından yönetilen, belediyenin sosyal hizmetler kurum ve kuruluşları gibi sosyal hizmetler sistemi mevcuttur.⁵⁰⁵

Sosyal hizmetler diğer mülkiyet şekillerine ait olan işletme, kurumlar ve de tüzel kişiliği olmayan girişimcilerin tarafından da verilmektedir. Devlet ünvanlarından bağımsız olarak, sosyal hizmetler konusunda hizmet veren işletme ve kurumları desteklemektedir.

Vatandaşların Sosyal Hizmetlerden Yararlanma Hakları

Devlet vatandaşlara federal yasa ile tanımlanmış temel sosyal hizmetler mevzuatından yararlanma hakkını garanti etmektedir. Sosyal hizmetler vatandaşların bireysel başvuruları veya vasisi, himayedarı, diğer yasal temsilcisi, devlet organları, yerel yönetim, kamu ve dernek başvurularıyla gerçekleştirilmektedir. Her bir vatandaş devlet sistemindeki sosyal hizmetlerin imkanları, çeşitleri, prosedür ve koşulları hakkında ücretsiz danışmanlık hizmeti alabilme hakkına sahiptir. Uluslararası sözleşmelerde aksi söylenmediği takdirde, Rusya Federasyonunda yabancı vatandaşlar ve vatandaşlığı olmayan şahıslar da sosyal hizmetlerden Rusya Federasyonu vatandaşları gibi yararlanma hakkına sahiptir.⁵⁰⁶

---

⁵⁰⁵ Gusova K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskva.2008.s.536

⁵⁰⁶ Süleymanova Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatel'sko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006, s.379-408

1. Sosyal Hizmetin Amaçları

“Rusya Federasyonunda Sosyal Hizmet Esasları Hakkında” Federal Kanununda (1995) sosyal hizmetin amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Zor durumda olan vatandaşlara nakit, gıda ürünleri şeklinde v.s maddi yardımın sağlanması ve sürekli bakıma muhtaç insanlara özel taşıma araçları, özürllülere rehabilitasyon teknik araçlarının sağlanması, başkasının bakımına veya geçici sosyal hizmet gereksinimine muhtaç olan vatandaşlara evde yapılan sosyal hizmetler, sabit tesislerde yapılan sosyal hizmetler sağlanmaktadır. Vatandaşlara sosyal hizmetler sunarak yürütülen, kendi kendine hizmet etme yeteneğini kısmen veya tamamen kaybetmiş olanlar ve sürekli başkasının bakımına muhtaç olanlar, onların yaşına ve sağlık durumlarına uygun yaşam koşullarının sağlanması, tıbbi, psikolojik, sosyal, beslenme, bakım eylemleri gerçekleştirilmektedir.⁵⁰⁷

Yetimler için ihtisas kuruluşlarında geçici olarak barınanlara, reşit olmayan sokak çocuklarına, zor yaşam şartlarında olan vatandaşlara, belirli sabit meskeni olmayan vatandaşlara, psikolojik yada fiziksel şiddete maruz kalmış vatandaşlara, geçici barınağa ihtiyacı olan diğer sosyal hizmet müşterilerine de sosyal hizmet sağlanmaktadır. Sosyal hizmet kurumlarında günlük ikamet, sosyal-yaşam, sosyal-sağlık, hizmetlerinin, kendine hizmet edebilme yeteneğini muhafaza edenlerin, ileri yaşta ve özürllü vatandaşların, reşit olmayanların sosyal hizmet sağlanmasının organizasyonu yapılmaktadır. Sosyal-yaşam ve sosyal-tıbbi yaşam desteği, psikoloji-egitim yardımı, sosyal-hukuki korumayla ilgili sorunların çözümünde danışmanlık hizmetinin sağlanması ve kısıtlı imkanları olanlara rehabilitasyon hizmetleri sağlanmaktadır. Reşit olmayan suçlulara, zor durumda olan vatandaşlara ve profesyonel, psikolojik, sosyal rehabilitasyona ihtiyacı olanlara rehabilitasyon hizmetleri verilmektedir.⁵⁰⁸

---

⁵⁰⁷ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.521

⁵⁰⁸ Zaynişev İ.G., **Tenologiya Soçialnoy Raboti**. Moskova, İzdatelstvo, Vldos, 2002, s.67

2. Sosyal Hizmetin Fonksiyonları

Sosyal hizmetler sosyal görev sistemi aracılığıyla sağlanır. “Sosyal görev” kavramı sosyal hizmetlerin temel kavramlarıyla ilgili olup ve devlet veya devlet dışı (özel) sistemin yapıları olarak tanımlanır. Sosyal çalışmaları yürüten sosyal görev sistemi sosyal hizmetlerin sağlanması, kontrol edilmesi amacıyla kendi bünyesinde özel kurumlar bulundurmaktadır.⁵⁰⁹

Sosyal görev sosyal çalışmanın aracı olarak kendi faaliyetini aşağıdaki şekilde düzenlemektedir:

1. Yardım bütünleştirici yapıda olmalıdır;
2. Yardım yapılacağı zaman müşterinin isteğine göre bireysel yaklaşım uygulanmalıdır;
3. Sosyal yardım yerellik ilkesine dayanmalıdır;
4. Yardım alıcısının etkin faaliyette bulunması gerekir;
5. Sosyal yardım mekanizmalarının devreye girmesi için diğer destek araçlarının (psikolojik, ahlaki, yasal, sözleşmeli) denenip bitirilmiş olması lazım.⁵¹⁰

Sosyal görev sistemi devlet, belediye ve özel görev hizmetlerini içermektedir.

Devlet sosyal görevlerine (hizmetlerine) sosyal hizmetlerin kurumları ve işletmeleri, sosyal hizmetler ve organizasyonları, uygulama yetkisine sahip Rusya federasyonu yürütme organları ve organizasyonları aittir.

---

⁵⁰⁹ Ob osnovah soçialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

⁵¹⁰ Babkov V.N., “Adresnaya soçialnaya podderjka maloimuşih semey: nauçnoe soprovojenie politnoy programı”, Semya v Rosii, 2004, №3, s.18-23

Belediye sosyal görevlerine ise sosyal hizmetleri uygulama yetkisine sahip yerel kendi kendine hizmet veren organlar, kurumlar, işletmeler ve organizasyonlar aittir.

Özel sosyal görevlere (hizmetlere) hayırsever, dini, sosyal ve diğer özel organizasyonlar ve bireyler tarafından oluşturulmuş sosyal hizmet kuruluşları ve işletmelerdir.⁵¹¹

Bu yaklaşımlar bağlamında zor bir hayat durumunda olan bir müşteri yapılan incelemelerden sonra aşağıdaki destekleri alabilmektedir. Devletin sosyal görevleri çeşitli hizmetlerle başlıca olarak ihtiyacı olanların güvence altına alınmasına odaklanmıştır. Bununla, Rusya Federasyonu sosyal hizmetlerin fonksiyonlarının bütünlüğü ve içeriği belirlenmektedir. Bunlar:⁵¹²

Sosyal hizmetler sisteminde müşteriye yardım sistemi: a) Sosyal yardım fonksiyonu, b) Danışmanlık fonksiyonu, c) Sosyal uyum ve rehabilitasyon fonksiyonu, d) Nüfus bilgileri fonksiyonu, sosyal ihtiyaçlarının incelenmesi ve öngörülmesi, e) Doğal afetlerin ve sosyal çatışmaların etkilerinin üstesinden gelmek için önlemlerin uygulanmasına katılma fonksiyonundan oluşmaktadır.

a) Sosyal yardım fonksiyonu, sosyal desteğe en çok muhtaç olan bireylerin ve ailelerin (düşük gelirli vatandaşlar, küçük çocuklar ve ailenin diğer çalışamaz üyeleri) belirlenmekte, kaydedilmekte, maddi (mali ve ayni olarak) yardım sağlanmakta ve ihtiyacı olanlara geçici konut verilmektedir. Yoksulluğun önlenmesi için kendi kendini idame ettirmek için aile şirketleri oluşturulmakta, sürekli bakıma ihtiyacı olanlara eve hizmetler yapılmaktadır (gıda, ilaç v.s ürünlerin nakliyesi, tedavi için ulaşım, sağlık durumunu takip etmek için evin gözlemlenmesi). Geleneksel olmayan okul öncesi, okul ve ders dışı faaliyetler

---

⁵¹¹ Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

⁵¹² Firosov M, Studentova E., **Teoriya Soşialnoy Raboti**. Uşebnoe posobie dlya studentov vuzov, İzdatelstvo Vlados, 2000, s.47-50

yaygınlaştırılmakta ve çocuğun geçici olarak ebeveyn dışındaki aile yanında zorunlu ikametinin organizasyonu ve çocuk kurumuna yerleştirilmesi sağlanmaktadır.⁵¹³

b) Danışmanlık fonksiyonu, uzmanlar danışmanlık hizmeti vermekte (avukatlar, sosyologlar, eğitimciler, doktorlar, psikologlar, vb), gençlerin meslek seçmelerine hazırlanmasında katılımı sağlanmakta, evlilik ve sorumlu ebeveynlik için gençler hazırlanmakta ve ebeveynler için tıbbi-psikolojik evrensel eğitimler verilmektedir.⁵¹⁴

c) Sosyal uyum ve rehabilitasyon fonksiyonunda, normal davranışlardan sapan reşit olmayan sokak çocukları ve gençlere, ebeveyn bakımından yoksun kalan çocuklara sosyal tıbbi-psikolojik rehabilitasyon ve kısıtlı imkanları olan çocuk ve gençlere, ailelerine, terbiyecilerine sağlık-sosyal rehabilitasyon hizmetleri yapılmaktadır.⁵¹⁵

d) Nüfus bilgileri fonksiyonu, sosyal ihtiyaçlarının incelenmesi ve öngörülmesinde, zor hayat durumlarını çözmek için müşteriye gerekli bilgiler sağlanmakta, halk arasında sağlık, psikolojik, pedagojik ve diğer bilgiler yayılmaktadır. Sosyal çalışma uzmanlarından oluşturulan özel kuruluşların yanı sıra bilimsel organizasyonların yardımıyla müşterilerin ihtiyaçlarını ve sosyal problemlerini, bölgedeki kriz üretenlerin incelenmesi ve bunların ortadan kaldırılmasına yönelik özel tedbirler hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.⁵¹⁶

e) Doğal afetlerin ve sosyal çatışmaların etkilerinin üstesinden gelmek için önlemlerin uygulanmasına katılma fonksiyonu ise, acil programların geliştirilmesi için sosyal görev uzmanlarının katılımıyla kurtarma görevlileri çerçevesinde

---

⁵¹³ Bratçikova N.V., "Materialnaya pomoş: otcisleniya vo vnebyudjetne fondi", Yurist – 2003, №6. – s. 17-22.

⁵¹⁴ Firosov M, Studentova E., **Teoriya Soçialnoy Raboti**. Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, İzdatelstvo Vlados, 2000, s.47-50

⁵¹⁵ Ob osnovah soçialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

⁵¹⁶ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.521-536

oluşturulan, merkezi ve diğer düzeylerde organize olabilen sosyal işçi ekipleri oluşturulmaktadır.⁵¹⁷

3. Sosyal Hizmetin İlkeleri

Sosyal hizmet ilkelerinden eşitlik (milliyeti, cinsiyeti ve yaşından bağımsız olarak tüm vatandaşlara eşit fırsatlarda hizmet sunmak)⁵¹⁸ ilkesi vatandaşlar arasında ayırım gözetmeksizin aynı düzeyde hizmet yapılmasıdır. Erişilebilirlik ilkesine göre hizmetten yararlanmak isteyenlerin hizmeti veren kurum ve kuruluşlara ulaşmalarının kolaylaştırılmasıdır. Gönüllülük ilkesi, kendine güvenenlere sosyal uyum için teşvik, doğru hedeflere hizmetlerin sağlanmasıdır. Öncelikli hedef ilkesine göre ise tehlikeli veya çaresiz durumda olanlara ilk başta sosyal hizmetin sağlanmasıdır. Gizlilik ilkesi, insan onurunu kırmadan vatandaşlara yapılan hizmetlerin belli bir gizlilik içinde yapılmasıdır. İnsanlık (hümanizm) ilkesi, toplum içinde insanları belli sınıflara (zengin, fakir) ayırmadan hizmetin tüm topluma ulaştırılmasıdır. Yardımseverlik, saygı, koruyucu yönlendirme ve hukuk ve uluslararası standartlara uyma ilkesi ise ücretli hizmetlerin yanında daha çok ücretsiz hizmetlere yer verilmesini sağlamaktadır.⁵¹⁹

Sosyal hizmetler kanun, insanlık, adalet ve demokrasi temelinde oluşmaktadır. Bu durumda sosyal hizmetlerin tüm sistemi için ortak olan genel ilkeler olup, evrensel araştırmalar bu sistemi tutarlı ve istikrarlı yapmaktadır:

Hükümetin önceliği ilkesi, sosyal hizmet organizasyonlarında vatandaşların sosyal hizmet alma haklarının alınmasını garantilemiş ve zor durumda olanlara yardımın yapılması göstermektedir ki, devlet bireysel hakları, egemenlikleri, onur ve özgürlükleri korumakta, her türlü saldırıdan vatandaşları korumaktadır. Hükümet sosyal hizmet sisteminin gerekli malzemelerini, mali ihtiyaçlarını, insan kaynaklarını

---

⁵¹⁷ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.521-536

⁵¹⁸ Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

⁵¹⁹ Dolotin B., “*Obespeçit realnyyu adresnyyu pomoş*”, Soşialnoe obespeçenie, 2005, №11 s.23-27

temin etmekte, sosyal hizmet çalışanlarının ve yönetim organlarının, kurumların sorumluluklarını belirlemektedir.⁵²⁰

Halkın katılımının desteği ilkesi, toplumun bileşeni sosyal hizmet çalışmasında ve onun yönetiminde çok önemli bir bağlantıdır. Ancak, sosyal hizmetler sosyal profesyonel hazırlığı gerektirdiği hallerde halkın katılımı bu faaliyetlerde sadece ana aktörlere yardımcı olmaları için mümkündür.⁵²¹

Yukarıda saydığımız ilkelere ek olarak aşağıdakileri de ilave edebiliriz. *Bölgesellik ilkesi*, sosyal hizmet nüfusa çok yaklaşmıştır. Bu prensip (ilke) sosyal hizmetlerin problemlerini kapsamlı bir yaklaşımla çözme fırsatı vermekte olup, çeşitli faaliyetleri de ortak amaçlar için korumaktadır.⁵²²

Bilinçlendirme ilkesi, sosyal hizmetlerin yönetim organları ve kuruluşları bilgi toplama hakkına sahipler. Kamu kuruluşlarından toplanan bilgiler sosyal hizmet fonksiyonları ve müşteri yardımları için kullanılmaktadır.⁵²³

Sosyal hizmetler kendi sorumluluğu altındaki bölgelerde yönetim fonksiyonu sorunlarını sosyal koruma organları tarafından çözmektedirler. Onlar kendi faaliyetlerini sağlık, halk eğitimi, kültür, beden eğitimi ve spor, kolluk kuvvetleri, gençlik ve istihdam işleriyle ilgili devlet hizmetleri organlarının yanı sıra dini, yardımsever kuruluşları ve fonlarla ile işbirliği içinde kurmaktadır.⁵²⁴

---

⁵²⁰ Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

⁵²¹ Golenko E.N, Kovalyov V.İ., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**. Moskova, 2003 s. 389

⁵²² Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannooe i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.521-536

⁵²³ Kulbovskaya N., “*Predlojeniya k konçepçii soşialnoy politiki Rosii*”, Çelovek i trud. 2002, №7. – s. 17-21

⁵²⁴ Firosov M, Studentova E., **Teoriya Soşialnoy Rabotı**. Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, İzdatelstvo Vlados, 2000, s.47-50

4. Sosyal Hizmetin Türleri

Sosyal hizmetlerin evde verilen sosyal hizmetler, sabit tesislerde verilen sosyal hizmetler, geçici barınma hizmetleri, danışmanlık hizmetleri ve rehabilitasyon hizmetleri gibi türleri bulunmaktadır.

A. Evde Verilen Sosyal hizmetler

Evde sosyal hizmet, sürekli bakıma veya geçici bakıma muhtaç olan vatandaşlara sosyal hizmet vermekle hayata geçirilmektedir.

Yaşlılıktan, hastalıktan, malullükten dolayı kısmen kendine bakabilme yeteneğini kaybetmiş vatandaşlara ev işlerinde sosyal hizmet, tıbbi sosyal hizmet ve diğer yardımlar şeklinde sosyal hizmet verilmektedir.⁵²⁵

B. Sabit Tesislerde Verilen Sosyal Hizmetler

Sabit tesislerde sosyal hizmet, tamamen veya kısmen kendine bakma yeteneğini kaybeden ve başkasının bakımına muhtaç olan vatandaşlara sosyal hizmet faaliyetinde bulunmaktadır. Bu vatandaşlara yaşlarına ve yaşam sağlık koşullarına bağlı olarak tıbbi, psikoloji, sosyal karakteristik sosyal yardımlar, yemek ve bakım, ayrıca uygun çalışma faaliyetleri, dinlenme ve eğlence gibi sosyal hizmetler verilmektedir.⁵²⁶

C. Geçici Barınma Hakkı Verilmesi

Uzman kurumlarda geçici olarak barınma hakkı, öksüz çocuklara, ebeveyn himayesi olmayan çocuklara, sokak çocuklarına, zorlu hayat şartlarındaki çocuklara, belirli oturma yeri ve işi olmayan vatandaşlara, fiziki ve ya psikoloji şiddete maruz kalmış vatandaşlara, doğal afetler, silahlı saldırı ve etkin çatışmalar sonucu ihtiyaç

---

⁵²⁵ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.150

⁵²⁶ Nikonov D.A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, "Norma", Moskva.2008.s.324

sahiplerine, geçici olarak barınmaya muhtaç sosyal hizmet müşterilerine geçici barınma hakkı tanınmaktadır.⁵²⁷

D. Danışmanlık Hizmetleri

Sosyal hizmetler kurumu müşterilerine ev, sağlık durumuna göre sosyal - tıbbi yardım, psiko pedagoji yardım, sosyal ve yaşlı korumalar hakkında danışmanlık hizmeti vermektedir.⁵²⁸

E. Rehabilitasyon Hizmetleri

Sosyal hizmetler profesyonel olarak malullere, engellilere, reşit olmayan suçlulara, diğer kötü yaşam şartlarından dolayı rehabilitasyona ihtiyacı olan vatandaşlara rehabilitasyon yardımı vermektedir.⁵²⁹

Sosyal hizmetler (görev) sistemi ilgili nüfus gruplarına hizmet etmek için tasarlanmış uzman kuruluşlar ağını içermektedir. Bu sistemde önemli yeri bölgesel sosyal hizmet merkezleri tutmaktadır. Bölgesel sosyal hizmetler Rusya Federasyonu'nun bölgelerinin (bölge, il, ilçe, kasaba v.s) çeşitli idari birimlerinde nüfusun farklı grup ve kategorilerindeki insanlara doğrudan sosyal hizmet sağlayan uzman kuruluşları ve yönetim organlarını temsil etmektedir.⁵³⁰

Kendi sorumluluklarındaki bölgelerde yönetim fonksiyonları sosyal hizmetleri nüfusun sosyal koruma organları tarafından icra edilmektedirler. Yerel yönetimler (aynı zamanda lisansı olan özel, sosyal ve diğer organizasyonlar) bölgesel

---

⁵²⁷ Udalova A.B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3'e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, "Omega-L", Moskova, 2008, s.150

⁵²⁸ Ob osnovah soçialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

⁵²⁹ Tolmaçev A.P., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Konsept Lekçiy, A-Prior, Moskova, 2008, s.148

⁵³⁰ Tolmaçev, a.g.e., s.149

sosyal hizmet merkezlerinin önderliğinde sosyal hizmetlerin özel kuruluşlarını kurmaktadırlar.

Merkezi sosyal hizmet yönetmeliğine göre (20.07.1993 tarihli 137 nolu Sosyal Koruma Bakanlığı emriyle) sosyal hizmet merkezi nüfusun sosyal korumasının kurumlarından biri olup, şehir veya ilçelerde yaşlılara, malullere ve sosyal desteğe muhtaç nüfus gruplarına çeşitli sosyal yardım sağlamak için örgütsel ve pratik faaliyetler gerçekleştirmektedir.⁵³¹

Sosyal hizmet merkezlerinin kendi yapıları içinde çeşitli sosyal hizmet departmanları olabilir. Aynı zamanda yaşlıların ve malullerin ikameti için, eve yapılan sosyal yardım için, acil sosyal yardım hizmetleri için, ihtiyaç ve imkanlara göre şubeler oluşturulmaktadır. Bu merkezlerde kapsamlı sosyal yardım çeşitleri sağlanmaktadır: psikolojik, hukuki, rehabilitasyon, sosyal-eğitim, sağlık-sosyal, koruyucu v.s gibi.⁵³²

Devlet Sisteminde Sosyal Hizmetlerden Ücretsiz Yararlanma Esası

Devlet sosyal hizmetler sisteminden devlet sosyal hizmetler standartları çerçevesinde vatandaşlar ücretsiz yararlanmaktadırlar.⁵³³

Yaşlılıktan dolayı kendine bakamayan, malul olup bakıcısı olmayan, yardım edecek akrabaları olmayan, veya bu akrabaların gelir seviyesi yaşadığı bölgenin açıklanmış olduğu asgari geçim düzeyi altında olan vatandaşlardan yapılan hizmetler için ücret alınmamaktadır. Ayrıca, doğal afetler, facia, silahlı çatışma ve etnik çatışmalardan dolayı zorlu hayat şartlarında bulunan vatandaşlar ve keza zorlu hayat

---

⁵³¹ Zaynşev İ.G., **Teknologiya Soçialnoy Raboti**. Moskova, İzdatelstvo: Vlados, 2002, s.69

⁵³² Smirnova N.L., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**. Uçebnoe posobie, Vladivostok, İzd-vo, Dalnevost. Un-ta, 2000, s.314

⁵³³ Ob osnovah soçialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

şartlarında olan reşit olmayan çocuklardan da yapılan hizmetlerden herhangi bir bedel istenmemektedir.⁵³⁴

5. Sosyal Hizmetin Finansmanı

Günümüzdeki koşullara göre, sosyal hizmet işletmelerinin ve kurumlarının ağlarının sürekli bir gelişme gösterdiğini ve yeni türlerinin oluştuğunu görmekteyiz. Bu da nüfusun çeşitli katmanları ve gruplarının sosyal sorunlarını daha geniş açıdan değerlendirme (inceleme) fırsatı sağlamaktadır. Sosyal hizmet sistemi hala gelişme aşamasındadır. Sosyal hizmetlerin kuruluşlarının finansmanı genellikle bütçe temeli üzerinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla sosyal hizmetin finansmanı aşağıdakilerden oluşmaktadır:⁵³⁵

Uygun düzeydeki bütçelerin yasal kesintilerinden en az %2 gider bütçesi ayrılmakta, ailelere ve çocuklara sosyal destek için nüfusun sosyal destek fonundan kaynak tahsisi yoluyla kaynak sağlanmaktadır. Sosyal hizmet yetkililerinin görevlerini gerçekleştirmek için federal bütçeden sağlanan kaynaklar ve bölgesel, il ve ilçe programlarının gerçekleştirilebilmesi için komiteler ve şubeler arasında çeşitli düzeylerdeki hizmetlerin kaynaklarının yeniden dağıtılması sonucu sağlanan finansmanlar sosyal hizmetlerde kullanılmaktadır.⁵³⁶

Belirli amaçlı eylemleri uygulamak için bölgesel ve yerel bütçelere ek kaynakların sağlanması, ücretli hizmetlerden ve hizmet kurumlarının ekonomi faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelirler, kamu kurumları ve bireylerin bağışları, işletmelerin katkıları ve hayırseverlik faaliyetlerinden toplanan gelirler de sosyal hizmet kaynaklarını oluşturmaktadır.⁵³⁷

---

⁵³⁴ http://www.sovetnik.ru/documents/soc_obs/28.06.2010

⁵³⁵ Şavel S., “*Soşializaciya i soşialnaya zaşıta pensionerov*”, Obşestvo i ekonomika, 1999, №1, s. 155

⁵³⁶ Smirnova N.L., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**. Uçebnoe posobie, Vladivostok, İzd-vo, Dalnevost. Un-ta, 2000, s.314

⁵³⁷ Smirnova N.L., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**. Uçebnoe posobie, Vladivostok, İzd-vo, Dalnevost. Un-ta, 2000, s.314

Özel merkezlerin kaynakları faaliyet türünün ve organizasyon çeşidinin finansmanına bağlı olup, bütçe, özkaynak (kendi kendine yeten), karma yapıdan oluşmaktadır. Merkezin nüfusa sağladığı ücretli hizmet organizasyonu sonucu elde ettiği gelir merkezin ana faaliyetlerinin daha da geliştirilmesi için yönlendirilir (harcanır). Yerel bütçeye aktarılan kaynak kısmı vergilendirmeden muaf tutulmaktadır.⁵³⁸

Rusya Federasyonunda sosyal hizmetler organizasyonunun temel prensibi bölgesellik ilkesidir. Aynı zamanda çeşitli bakanlıkların ve idarelerin sosyal hizmetlerine bölgesel sosyal hizmetlerin ayrılmaz bileşenleri (veya sektörleri) olarak kabul edilmektedirler. Bazen, sosyal hizmet kurumlarında ikili yönetsel itaat ve birden fazla finansman kaynağı vardır. Ancak, uygulamada gerek sosyal eğitim, polis veya gençlerin istihdamı hizmetleri gibi ayrı bir idari yapı içinde sosyal hizmetlerin alt sistemlerinin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.⁵³⁹

Sosyal Hizmet Kurumlarının Finansmanı

Federal mülkiyet olan ve federal organlar tarafından yönetilen devletin sosyal hizmet kurumları Federal bütçeden finanse edilmektedirler. Ayrıca, Bütçe dışı kaynaklardan da faydalanılmaktadır. Bunlar, sosyal fonlardan gelen banka kredileri ve diğer kredi verenler, işletmelerin sosyal hizmetler alanında yaptığı girişimcilik faaliyetlerinden, kıymetli evraklardan, sosyal hizmet karşılığı alınan bedellerden, hayır sever katkıları ve bağışlardan ve diğer kanunen yasak olmayan kaynaklardan oluşmaktadır. Ticari kimliğinden bağımsız olarak sosyal hizmet kurumları vergilendirme mevzuatında yer alan vergi indirimlerinden yararlanırlar. Sosyal hizmet alanına yatırım, yardım, v.b. hizmetlerde bulunan

---

⁵³⁸ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.521-536

⁵³⁹ Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)

bankalar, kurumlar, şahıs şirketleri, Rusya federasyonu mevzuatında bulunan avantajlardan yararlanmaktadırlar.⁵⁴⁰

B. SOSYAL HİZMETİN ALICILARI

Sosyal hizmetten faydalananlar aileler ve çocuklar, yaşlılar veya emekliler ve engellilerdir.

1. Aileler ve Çocuklar İçin Sosyal Hizmetler

Toplumda sosyo-ekonomik süreçlerin düzenlenmesinin önemli rollerinden biri de ailenin korunması ve desteğidir. Devlet, toplum örgütleri ve belediyeler tarafından ailelere sosyal yardım organizasyonunda hizmete ilişkin aşağıdaki temel görevler yapılmaktadır.⁵⁴¹

Ailenin temel gereksinimlerini gidermek için imkanların sağlanması (genişletilmesi), aileye gerekli destek kaynaklarını sağlayabilecek sosyal kurumlar, örgütler ve diğer gruplarla iletişimin sağlanmasıdır. Bir sosyo-ekonomik sistem olarak ailenin etkili ve insancıl eylemlere teşvik edilerek bölgelerde ailenin sosyal politikasını iyileştirmek için kendi kendine yardımın geliştirilmesi sağlanmaktadır.⁵⁴²

Aile ve çocuklar için sosyal hizmet kurumlarının geliştirilmesi planı genellikle aile politikasının bölgesel programlarının uygulama görevlerinde gösterilmiştir. Şu anda her bir bölgeye özgü ailelere sosyal yardım sisteminin yatay yapılarının oluşturulması devam etmektedir. Böylece, ilçe (veya şehir) düzeyinde

---

⁵⁴⁰ Suleymanova G.V., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, “Daşkov İ K”, Moskva,2006.s.406

⁵⁴¹ Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda N 195-FZ “Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii”

⁵⁴² Maçulskaya E.E., “*Pravo na soşialnoe obespeçenie yestestvennoe i neotyemlemoe pravo çeloveka*”, Vestnik Moskovskogo Universiteta Seriya 11, Pravo, 1998, №5, s.6

ailelere hizmet eden sosyal hizmet organizatörlerinin de verecekleri hizmet türleri için nüfusun ihtiyaçlarını bilmeleri gerekir.

Bu amaçla aile türleri kritik sorunları ve bu hizmetin türüne nüfusun tutumu göz önüne alınmalıdır; gerektiğinde uygun hizmet kuruluşu hakkında kamuoyu oluşturulmalı ve bölgenin her bir sakininin bu kuruluşa müracaat edebilme imkanı sağlanmalıdır. Uygulamada Rusya’da ailelere sosyal yardım hizmetlerinin oluşumu göstermektedir ki, ilçelerde (veya kasabalarda) hem çocuklar hem de ebeveynleri için zorunlu olarak sosyal hizmet çeşitlerinin verilmesi sağlanmalıdır.

Bölgesel hizmet kuruluşları bilimsel-yönetimsel fonksiyonları da gerçekleştirmektedirler: örneğin, aile ve çocuklara kapsamlı bölgesel sosyal yardım merkezi veya nüfusun bölgesel sosyal sağlık merkezi yerel duruma dayalı bilgileri önerilerini hükümet organlarına götürmelidirler. Sosyal hizmet yardımı belirli bir bölgenin sosyal durumuna uygun olarak açık bir sistem şeklinde organize edilmektedir. Ailelere ve çocuklara verilen devlet hizmet yardımının aşağıdaki fonksiyonlarını gerçekleştirir:⁵⁴³

- Analiz: aile ve topluluk üyelerinin sorunlarını ve gereksinimlerini inceler,
- Planlama organizasyon: sosyal hizmetlerin plan ve organizasyonlarını düzenler,
- Yönetim: müşteri sorunlarının çözümüne bağlı devlet organlarının yetkilileriyle temas sağlar, çözümler arar, faaliyetlerinin sonuçlarını değerlendirir;
- Bilgi: nüfusun sosyal korumasıyla ilgili devletin yeni kararları, hizmet olanakları hakkında genel bilgi verir.⁵⁴⁴

---

⁵⁴³ Maçulskaya E.E., “Pravo na soşialnoe obespeçenie yestestvennoe i neotyemlemoe pravo çeloveka”, Vestnik Moskovskogo Universiteta Seriya 11, Pravo, 1998, №5, s.6

⁵⁴⁴ Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda N 195-FZ “Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii”

Bu hizmetlerde sosyal çalışma aileye çeşitli yardım biçimlerinde yapılmaktadır. Örneğin, sosyal koşulların neden olduğu insanların kritik psikiyatrik durumu, zor hayat şartlarında, hatta intihar olasılığı da dahil olmak üzere böyle bir durumun sonuçlarını kaldırmak yada azaltmak için acil yardım hizmetlerinden yararlanılır. Bu yardımları acil psikiyatrik merkezleri, acil yardım servisleri gibi kurum ve hizmet birimleri gerçekleştirmektedir.⁵⁴⁵

Yardım uzun süreli yapıda olabilmektedir. Zor hayat şartlarında olan müşteriye sadece birincil yardım yapılmamaktadır. Bu zor durumdaki ilişkiyi iyileştirme amaçlı derinlemesine uzun vadeli destek, ihtiyaç sahibinin iç kaynaklarının belirlenmesi, kendi gücüne olan inancının artırılması ve oluşan durumun üstesinden gelme imkanları sağlanmaktadır. Bu yardımlar ailelere bölgesel yardım merkezlerinde, çocuklara ve gençlere (çocuklarıyla beraber annelere de) sosyal barınaklarda, rehabilitasyon merkezlerinde, çocuklara yardım merkezlerinde, anne babaları olmayanlara psikolojik-pedagojik danışma merkezlerinde yapılmaktadır. Sosyal çalışanların bulunduğu bölgesel ekiplerde aile sorunlarının farklı türlerinde uzmanlaşmış kişilerin bulunması en zor durumlardaki problemlere ortak çözümlerin aranmasına imkan sağlamaktadır.⁵⁴⁶

Yardımlar doğrudan ve dolaylı olabilir. Doğrudan yardımlar müşterinin doğrudan hak ve çıkarlarını korumayı, onların yaşam koşullarının iyileştirilmesini, istenmeyen ruhsal durumlarının tedavisi hedeflenmektedir. Dolaylı yardımlar ise müşterinin sosyal çevresiyle (ailesi, iş arkadaşları, dostları ve diğerleri) çalışma sayesinde çeşitli kamu kuruluşları ve fonlar (vakıflar) aracılığıyla sağlanmaktadır.⁵⁴⁷

Rusya Sosyal Güvenlik Bakanlığının (sosyal koruma bakanlığı)14 Nisan 1994 tarihli 47 nolu emriyle annelere ve çocuklara bölgesel sosyal yardım merkezlerinin yaklaşık konumuyla (durumu, yapısı) ilgili kararnameyi onaylamıştır.

⁵⁴⁵ Holostova E.İ., **Soşialnaya Rabota**. Uçeb.Posobie, 2'e izdanie, Moskova, İzdatelsko-torgovaya korporaçiya Daşkov i K, 2005, s. 375

⁵⁴⁶ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, "İzdatelstvo Prospekt", Moskova, 2008, s.521-536

⁵⁴⁷ Babosov E.M., **Soşiologya Upravleniya**. Uçeb. Posobie dlya studentov vuzov, 4-e izd, Mn.: TeatraSistems, 2004, s. 288

Burada merkezin nüfusun devlet sosyal güvenlik sisteminin kurumu olarak tanımı verilmiştir. Zamanında ve nitelikli sosyal yardımın farklı çeşitleriyle sağlanan yardımlar sosyal desteğe ihtiyacı olanlara, il ve ilçelerdeki aile ve çocuklara, şehirlerdeki kapsamlı hizmetlere yöneliktir.⁵⁴⁸

Merkezin faaliyetlerinin amacı, devlet tarafından aile ve çocukların korunması ve yardım haklarının gerçekleştirilmesine yardımcı olmak, sosyal bir kurum olarak ailenin gelişmesi ve güçlenmesine yardımcı olmak, sosyo-ekonomik koşulları iyileştirmek, çocukların ve ailelerinin sosyal sağlık ve refah göstergelerini takip etmek, ailenin toplum ve devletle olan bağlarının insancillaştırılması, uyumlu aile ilişkilerinin sağlanmasıdır.⁵⁴⁹

Merkezin temel görevleri ise şunlardır:

- Belirli ailelerin ve çocukların sosyal yardıma olan ihtiyaçlarının ve sosyal sorunlarının nedenlerinin açığa çıkarılmasına gayret gösterir;

- Sosyal yardıma muhtaç ailelere ve çocuklara sosyo-ekonomik, sosyo-medikal, sosyo-psikolojik, sosyo-eğitsel, hukuki ve diğer sosyal hizmet biçimlerinin, türlerinin ve formlarının tanımlanması ve sağlanmasına çalışır;

- Zor hayat koşullarının üstesinden gelmek için aile ve bireylerin sorunlarının çözümünde kendi güçlerinin kullanılmasının desteklenmesi, kendi imkanlarının uygulanmasına çaba gösterir;

- Sosyal yardıma, rehabilitasyona ve desteğe muhtaç ailelerin ve bireylerin sosyal himayesini sağlar;

- Bakımsız, reşit olmayan çocukların önleyici eylemlerine ve haklarının korunmasına katkı sağlar;

---

⁵⁴⁸ Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda N 195-FZ "Ob osnovah soçialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii"

⁵⁴⁹ Smirnova E.R., Naberuşkina E.K., **Soçialnaya Rabota s İvalidami**. SPB. Piter., 2004, s.316

- İl, İlçe ve bölgelerde çocuklu aileler için hizmetlerin analizi, sosyal yardıma olan ihtiyaçlarının tahmin edilmesi ve sosyal hizmet alanlarının geliştirilmesi için teklif hazırlar;

- Ailelerin ve çocukların sosyal hizmet sorunlarının çözümü için çeşitli kamu ve sivil toplum örgütlerinin katılımının sağlanması.⁵⁵⁰

Merkezin sosyal hizmet verdiği nüfus grupları ve kategorileri şu şekilde de belirlenmiştir.

Aileler, çok çocuklu ve yoksul olanlar merkezin sosyal hizmetlerinden yararlanmaktadırlar.

Çocuklar ve gençler, dezavantajlı aile ortamlarında bulunanlar, sağlık ve gelişimlerini tehdit eden durumlar, yetim ya da ebeveyn bakımından yoksun bırakılanlar, fiziksel ve zihinsel gelişimlerinde eksiklik olanlar, engelliler de dahil olmak üzere sosyal hizmetlerden yararlanan gruplar arasındadırlar.

Yetişkin vatandaşlar, (gebe kadınlar, emziren anneler ve bağımlı reşit olmayan çocukları olan kişiler) ve yetimhane ve yatılı okullarda eğitim görenler merkezin sosyal hizmetlerinden yararlanmaktadırlar.

Bugün nüfusun sosyal güvenlik sisteminde 1500'e yakın kurum aile ve çocuklar için faaliyet göstermekte olup, bunlardan yaklaşık 200'e kadar merkez aile ve çocuklar için yardım merkezleridir.⁵⁵¹

---

⁵⁵⁰ Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda N 195-FZ "Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii"

⁵⁵¹ Şavel S., "Soşializaciya i soşialnaya zaşıta pensionerov", Obşestvo i ekonomika, 1999, №1, s. 155

2. Yaşlılar veya Emekliler İçin Sosyal Hizmetler

Günümüz koşulları yaşlı insanlara yardım organizasyonu geleneksel sosyal problemlerini çözmekle birlikte yaşlılarda iletişim ya da yalnızlık sürecinde meydana gelen psikolojik sorunlarla ilişkili ve uygulama sonucu sorunların çözümüne katkı sağlayacak sosyal teknolojilerin geliştirilmesini gerekli görmektedir.

Rusya Federasyonu anayasasına göre Rusya Federasyonu vatandaşları yaşlılık güvencesi olarak emeklilik de dahil olmak üzere sosyal güvenlik hakkına sahiptir.⁵⁵²

Emeklilik maaşı hayat boyunca verilmek üzere belirlenir. Emeklilik hakkı erkekler için 60 yaş ve 25 yıl çalışma süresi, kadınlar için ise 55 yaş ve 20 yıl çalışma süresidir.

Emeklilik mevzuatı vatandaşların devlet emeklilik çeşitlerinden birinin seçimini sağlar. Bir istisna olarak aynı anda iki türlü emeklilik maaşı alabilenler askeri travma sonucu malul olanlardır. Onlar bu emekliliği yaşlılığa göre (hizmet yıllarına göre) ve maluliyete göre almaktadırlar.

Günümüz koşullarında emeklilerin ve yaşlıların sosyal hizmeti, sosyal destek organizasyonundaki kurumlar arası çalışmalarda önemli bir yere sahiptir. Nüfustaki yaşlı oranının artması, yaşlılıktan dolayı sosyal statü değişikliği, iş (çalışma) faaliyetinin sınırlanması veya son bulması, çeşitli zorlukların ortaya çıkması, sosyal-yaşam ve yeni koşullara psikolojik adaptasyon gibi nedenlere yaşlılar ve emekliler için özel bakım üniteleri üretmek, geliştirmek, yeni sosyal çalışma formlarına ve yöntemlerine ihtiyaç olduğu görülmektedir.⁵⁵³

Yaşlıların ve emeklilerin sosyal hizmetleri Uluslararası Çalışma Örgütünün etik ilkelerine göre uygulanmaktadır. Yaşlılar veya emeklilerle ilgili sosyal

---

⁵⁵² Federalny zakon” O soşialnom obslujivanii grajdan pojologo vozrasta i invalidov” ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ

⁵⁵³ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.534

çalışmanın yasal temelleri “Rusya Federasyonu Nüfusun Sosyal Hizmetlerinin Esasları Hakkında” (10.12.1995) Federal Kanununda yer almaktadır. Bu yasaya göre yaşlılar için sosyal hizmet alanındaki faaliyetlere: sosyal-aktivite, sosyal-sağlık, psikolojik-pedagojik, sosyal-hukuki hizmetler, maddi yardım ve sosyal uyum ve rehabilitasyon uygulamaları yapılmaktadır.⁵⁵⁴

Sosyal yardım sisteminin ilk evrelerinde yaşlı insanların standart yaşam koşulları için yemek, sağlık hizmetleri, konut ve maddi destek gibi acil sorunları ele alınıp çözülmekteydi. Ayrıca, göz önünde bulundurulması gereken durumlardan bazıları: yaşlı insanların farklı yaş gruplarını nasıl algılayacakları, hayatta yaşlanıncaya kadar hangi sosyal problemlerle karşılaşacakları, çevredeki insanlarla olan ilişkileri, ailede ve toplumda yaşlıların rolü ve durumu ve diğerleridir.⁵⁵⁵

Vurgulamak gerekir ki, farklı kategorilerde yaşlı insanlar vardır. Onların arasında: Yardıma ihtiyacı olmayanlar, kısmen çalışma yeteneğini kaybedenler, hizmete ihtiyacı olanlar, sürekli bakıma ihtiyacı olanlar bulunur.

Tipik olarak, sosyal yardım programları, rehabilitasyonlar, ve benzeri hizmetler yaşlı insanların yukarıda sıraladığımız kategorilerinden birine ait olmasına bağlı olarak geliştirilmektedirler. Ayrıca, bu kategorilerle bağlantılı olarak müşterilerle çalışmanın farklı ilkeleri, teknikleri, yöntemleri kullanılmaktadır.⁵⁵⁶

Yaşlılara yardımları sosyal güvenlik organları tarafından alt departmanları aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Bu departmanlar sosyal desteğin farklı çeşitlerini uygulamakta, ücretli hizmetleri teklif ve temin etmekte, yardımları tespit ve durum kayıtlarını tutmaktadırlar. Sosyal hizmetler sosyal güvenlik organlarının kendi alt

---

⁵⁵⁴ Yeruslanova R.İ., **Teknologiya Soçialnogo Obslujivaniya Liç Pojilogo Vozrasta i Invalidov na Domu**. Uçebnoe posobie, Moskova, İzdatelstvo: Daşkov i K, 2007, s.95

⁵⁵⁵ Federalny zakon ot 2 avrysta 1995 g. N 122-FZ “O soçialnom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 17 Maya 1995 goda, Odobren Sovetom Federacii 21 İyulya 1995 goda.

⁵⁵⁶ Şavel S., “Soçializacıya i soçialnaya zaşıta pensionerov”, Obşestvo i ekonomika, 1999, №1, s. 155

kurumları aracılığıyla sosyal hizmetlerin kurumlarıyla olan anlaşmalara göre gerçekleştirmektedirler.⁵⁵⁷

Sosyal koruma ve yardım fonksiyonunu aşağıdaki kuruluşlar gerçekleştirmektedir:

- Bakımevleri (yatılı okul evleri);
- Gündüz ve gece kalmak için şubeler;
- Yalnız yaşayan yaşlılar için evler (huzurevleri);
- Kronik hastalar için hastaneler ve ofisler;
- Çeşitli yatılı hastaneler;
- Sosyal hizmetlerin bölgesel merkezleri;
- Evde sosyal yardım yapan şubeler;
- Gerontoloji merkezleri⁵⁵⁸ vb.

Rusya Federasyonu sabit hizmet kuruluşları sisteminde yalnız yaşayan yaşlı insanların, çiftlerin sürekli yaşayabilecekleri ve evde tam veya kısmi olarak kendine hizmet edebilme yeteneğine sahip, uygun koşullarda kendi ihtiyaçlarını

---

⁵⁵⁷ Federalniy zakon ot 2 avrysta 1995 g. N 122-FZ "O soşialnom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov" Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 17 Maya 1995 goda, Odobren Sovetom Federaçii 21 İyulya 1995 goda.

⁵⁵⁸ Gerontoloji: Yaşlılık ve bunaklığı inceleyen bilim dalı

karşılatabilecekleri özel evler oluşturulmuştur. Emekliler ve yaşlılar için özel evlerin aşğıdaki fonksiyonları sıralanmaktadır.⁵⁵⁹

- Yaşamak ve kendi kendine hizmet için iyi bir ortam sağlamak ;
- Yaşlı vatandaşlara sürekli sosyal-yaşam ve sağlık yardımı sağlanması;
- Uygun çalışma faaliyetleri de dahil olmak üzere aktif bir yaşam tarzı sürdürebilmeleri için uygun koşulların yaratılması.

Özel evin mimari ve planlama kararları vatandaşların yaş özelliklerine göre uygun olmalıdır. Bu özel evler tek ve çift odalı dairelerden oluşmaktadır. Sosyal-yaşam amaçlar için kompleks hizmetler içermektedir: sağlık odası, kütüphane ve kulüp çalışması için alan, yemek odası, gıda ürünleri için sipariş noktaları, çamaşırhane ve kuru temizleme alanları, çalışmak için alanlar bulunur.⁵⁶⁰

Özel evler orada yaşayacak olan yaşlı vatandaşları kendilerine hizmet edebilecek yaşam koşulları için basit mekanizasyon araçlarıyla donatılmıştır. Burada devamlı telefon santrali, faaliyetini yürüten alanda merkez konaklamadaki tüm kişilerin iç iletişimini ve dış telefon bağlantılarını sağlamaktadır. Vatandaşların sağlık hizmetleri ise, bölgesel sağlık kurumunun sağlık personeli tarafından gerçekleştirilmektedir.⁵⁶¹

Mevcut mevzuata göre, bu özel evlerde yaşayanlara emeklilik maaşları tam olarak ödenmektedir. Onlar sosyal güvenlik kurumlarının yatılı tesislerinde (sabit sosyal hizmet tesislerinde) öncelikli olarak yararlanma haklarına sahiptirler. Yalnız

---

⁵⁵⁹ Yeruslanova R.İ., **Teknologiya Soşialnogo Obslujivaniya Liç Pojilogo Vozrasta i İinvalidov na Domu**. Uçebnoe posobie, Moskova, İzdatelstvo: Daşkov i K, 2007, s.95

⁵⁶⁰ Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda, N 195-FZ “Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federaçii

⁵⁶¹ Federalny zakon” O soşialnom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ

yaşayan yaşlılar ve çiftler için özel evlerin organizasyonu, emeklilerin ve yaşlıların sosyal sorunlarının çözülmesi için umut verici yollardan biridir.⁵⁶²

3. Engelliler İçin Sosyal Hizmetler

“Rusya Federasyonunda engellilerin sosyal koruması hakkında”ki Federal yasa engellilerin sosyal koruma alanında devlet politikasını belirlemektedir. Bu kanun Rusya Federasyonu anayasasında öngörülen sivil, ekonomik, politik ve diğer hak ve özgürlüklerin engellilerin diğer vatandaşlarla eşit şartlarda, genel kabul görmüş ilkelere, uluslararası hukuk ve uluslararası anlaşma normlarına uygun olması amaçlanmaktadır.⁵⁶³

Yasa gereğince engelli (özürlü) kişi: hastalık nedeniyle, yaralanma veya kusur sonucu vücut fonksiyonlarında kalıcı bozukluk olan ve yaşam faaliyetlerinin kısıtlanmasına yol açan ve sosyal koruma ihtiyacı gerektiren kişiye denir. Yaşam faaliyetinin kısıtlanmasından yeteneğinin tam veya kısmen kaybı, kendi kendine hizmet edebilme, bağımsız hareket edebilme, yön tayin edebilme, iletişim kurabilme, davranışlarını kontrol edebilme, iş faaliyetleriyle uğraşabilme ve öğrenebilme yeteneklerinin ne kadarını kullanabildiği anlaşılmaktadır.⁵⁶⁴

Vücut fonksiyonlarının bozukluk derecesine bağlı olarak ve yaşam faaliyetlerinin kısıtlanmasına göre engelli olarak kabul edilen kişilere engellilik (malullük, özürlülük) derecesi tespit edilmektedir. 16 yaşına kadar olanlar ise “engelli çocuklar” kategorisindedirler. Engellilerin sosyal koruması devlet tarafından garantilenmiş bir sistem olan ekonomik, sosyal ve hukuki tedbirlerle yapılmaktadır.

---

⁵⁶² Federalny zakon ot 2 avryca 1995 g. N 122-FZ “O soşialnom obslujivanii grajdan požilogo vozrasta i invalidov” Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 17 Maya 1995 goda, Odobren Sovetom Federacii 21 İyulya 1995 goda

⁵⁶³ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.552

⁵⁶⁴ Firosof M., Studentova E., **Teoriya Soşialnoy Raboti**. Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, Moskova, İzdatelstvo, Vlados, 2000, s.75

Diğer vatandaşlarla eşit şartlarda topluma katılmak için oluşturulacak koşulların sağlanması bireysel gelişim için yaratıcı ve üretim imkanlarının, yeteneklerinin gerçekleştirilmesi ve engellinin ihtiyaçları dikkate alınarak ilgili devlet programlarıyla onlara sosyal yardım sağlanmaktadır.⁵⁶⁵

Federal kanuna göre yaşlı ve engelli insanlar için sosyal hizmetlerin aşağıdaki çeşitleri bulunmaktadır:

Sosyo-medikal hizmetler de dahil olmak üzere evde yapılan sosyal hizmetler, yarısabıt sosyal hizmetler, sosyal hizmet kurumlarının gündüz (gece) kalabilme ofisleri, sabit sosyal hizmet kurumlarında sabit sosyal hizmetler (yatılı okul evleri, pansiyonlar, diğer kurumlar), sosyal desteğe çok muhtaç olan bir defaya mahsus basit yardım amacıyla yapılan acil sosyal hizmetler ve sosyal-danışma yardımı, yaşlı ve engellilerin değişen sosyo-ekonomik koşullara uyumlarını kolaylaştırmaya, özgüvenlerini geliştirmeye, topluma uyum sağlamaya yönelik hizmetlerden oluşmaktadır.⁵⁶⁶

Yalnız yaşayan yaşlı insanların ve engellilerin sosyal hizmetlerinde sabit olmayan kurumlar ve sosyal hizmet merkezleri büyük rol oynamaktadırlar. Merkezi sosyal hizmetlerin tanımına göre (20 Temmuz 1993) sosyal koruma kurumları şehir veya ilçelerde pratik ve örgütsel faaliyetlerle sosyal desteğe ihtiyacı olanlara, yaşlı vatandaşlara, engellilere ve nüfusun diğer gruplarına farklı sosyal yardım çeşitleri sağlamaktadırlar.⁵⁶⁷

Merkez yapısı içinde sosyal hizmetin çeşitli alt bölümlerini oluşturmakta, ayrıca yaşlı ve engelliler için günlük kalmak (ikamet) için şubeler de dahil olmak üzere, eve sosyal yardım, acil sosyal yardım v.b gibi alt bölümleri mevcuttur.

Merkezin temel amaçları :

---

⁵⁶⁵ Federalny zakon” O soşialnom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ

⁵⁶⁶ Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda, N 195-FZ “Ob osnovah soşialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federaciji

⁵⁶⁷ Gusov K.N., **Pravo Soşialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.555

- Devlet ve sivil toplum örgütleriyle birlikte sosyal desteğe ihtiyaç duyan yaşlıların, engellilerin ve diğer kişilerin tespit edilmesi (sağlık organları, eğitim, göçmenlik hizmetleri, kızıl haç derneği komiteleri, gazi örgütleri ve engelli dernekleri v.s);

- Sosyal yardıma muhtaç olanların somut yardım çeşitlerinin ve biçimlerinin belirlenmesi;

- Sosyal yardıma ihtiyacı olanların talep edilen yardımın türüne ve biçimlerine bağlı olarak sağlanmasının şekline bakılarak tüm insanların hesaplarının ayrılması;

- Sosyal desteğe ihtiyacı olanlara bir defalık veya sürekli olarak çeşitli sosyal-yardım hizmetlerinin sağlanması;

- İl, ilçe nüfusunun sosyal-yaşam hizmetlerinin düzeyinin analizi, sosyal desteğin bu alanda gelişmesi için uzun vadeli planların incelenmesi, yerel koşulların ve muhtaç vatandaşların niteliğine bağlı olarak pratikte yeni yardım türlerinin ve biçimlerinin uygulanması;

- Nüfusun yoksul kesimine sosyo-yaşam yardımlarını sağlanmasına yönelik ve bu doğrultuda faaliyetlerin koordine edilmesi için çeşitli devlet ve özel yapıların katılımının sağlanması.⁵⁶⁸

Halen engellilerin sosyal-sağlık yardım sistemi genişletilmektedir. Engellilerin sosyal korumasıyla ilgili Federal kanun sağlık-sosyal eksper kavramını tanımlamaktadır. Sağlık-sosyal eksper organizmanın analiz temelinde kapsamlı bir değerlendirmesini klinik-fonksiyonel, sosyal-yaşam, mesleki-istihdam ve psikolojik verilerle tıbbi muayeneden geçen kişinin Rusya Federasyonu hükümeti tarafından

---

⁵⁶⁸ Şavel S., “Soşializaciya i soşialnaya zaşita pensionerov”, Obşestvo i ekonomika, 1999, №1, s. 155

belirlenecek sınıflandırma ve kriterler kullanılarak geliştirilen ve onaylanmış bilgilere göre yapılmaktadır.⁵⁶⁹

Sosyal güvenlik organlarının yapısı içinde olan sağlık-sosyal eksper devlet sağlık-sosyal eksper hizmetleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Devlet sosyo-sağlık eksperleri aşağıdaki hizmetleri gerçekleştirmektedir:

- Engelliliğin derecesini, nedenlerini, süresini, engelliliğin başlangıcını çeşitli sosyal yardımlarla engellinin ihtiyacının giderilmesini;

- Engellilerin rehabilitasyonu için bireysel programların geliştirilmesi;

- Mediko-sosyal rehabilitasyon ve engellilerin sosyal koruması, önlenmesi için kapsamlı bir programın geliştirilmesine katılmak;

- İş kazası geçiren ve mesleki hastalığa yakalananların işgörmezlik derecesinin belirlenmesi;

- Engellinin ölüm nedeninin belirlenmesi.⁵⁷⁰

Kanun rehabilitasyon kavramına açıklık getirmektedir. Rehabilitasyon, tıbbi, psikolojik, pedagojik, sosyo-ekonomik faaliyetlerin vücut fonksiyonunun kalıcı bozukluğunun ve yaşam faaliyetlerinin sınırlamasının ortadan kaldırılması veya eksiksiz biçimde tazminat verilmesini sağlayan bir sistemdir.⁵⁷¹

Rehabilitasyonun amacı engellilerin sosyal statülerinin geri getirilmesine, ekonomik bağımsızlığının ve sosyal uyuma ulaşmasını sağlamaktır.

---

⁵⁶⁹ Federalny zakon " O soşialnom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov" ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ

⁵⁷⁰ <http://g2p.tatar.ru/rus/socservice/forms.htm>(17.08.2010)

⁵⁷¹ Holostova E.İ., **Soşialnaya Rabota**. Uçeb.Posobie, 2'e izdanie, Moskova, İzdatel'sko-torgovaya korporaciya Daşkov i K, 2005, s. 668

Engellinin rehabilitasyonuna aşağıdakiler dahildir:

- Engellinin tıbbi rehabilitasyonu, rekansrükatif cerrahi, protez ve ortez;
- Engellilerin mesleki rehabilitasyonu, mesleki rehberlik, mesleki eğitim, mesleki ve endüstriyel uyum;
- Engellinin sosyal rehabilitasyonu, sosyal-çevresel yönetim ve sosyal-yaşam uyumu.

Engellilerin rehabilitasyonunun Federal temel programları rehabilitasyon önlemlerinin garantili bir listesini, engelliye federal bütçe kaynaklarından ücretsiz olarak teknik donanım ve hizmetlerin sağlanmasıdır.

Bireysel rehabilitasyon programları mülkiyetinden bağımsız olarak ilgili devlet organlarının, yerel yönetim organlarının, işletmelerin, kurum ve kuruluşların zorunlu olarak yerine getirmeleri gereken faaliyetlerdir. Engellilerin sağlık, mesleki ve sosyal rehabilitasyonları engellilerin devlet hizmeti kurumu tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kurum farklı düzeylerdeki kuruluşların, yerel yönetimlerin, dolayısıyla devlet organlarının bütününi temsil etmektedir.⁵⁷²

Rehabilitasyon kurumları rehabilitasyon programları doğrultusunda engellilerin rehabilitasyon sürecini gerçekleştiren kurumlardır. Engellilerin yaşam faaliyetleri, bilgiye engelsiz erişim ve sosyal altyapı kaynaklarına ulaşım tıbbi yardım yoluyla gerçekleşmektedir.⁵⁷³

---

⁵⁷² Federalny zakon” O soçialnom obslujivanii grajdan počilogo vozrasta i invalidov” ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ

⁵⁷³ Gusov K.N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoee i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008, s.557

SONUÇ

Devlet sosyal politikasının gereği olarak nüfusun farklı gruplarının yaşam kalitelerinin yükseltilmesi için analiz ve tahminlerin yapılması, ulusal ve uluslar arası işbirliği programlarıyla sosyal sigorta, sosyal yardım, sosyal hizmet ve emeklilik organizasyonlarının uygulanmasında sosyal güvenlik sistemi açısından önemli rol oynamaktadır.

Sosyal güvenlik sistemiyle devlet insanlara onurlu bir yaşam için gerekli koşulların oluşturulmasını sağlamakla görevlidir. Bu görevini yerine getirirken de sosyal güvenliğin çeşitlerinden sosyal sigorta, sosyal yardım ve hizmetlerden ve emeklilik sisteminden yararlanmaktadır.

Sosyal güvenliğin geliştirilmesi ve hedeflerine ulaşabilmesi için federal yürütme organlarının, bölgesel yürütme organlarının, yerel yönetimlerin, işletmelerin ve çeşitli kuruluşların arasındaki sosyal politik işbirliğinin geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, federal ve bölgesel sosyal güvenlik programlarının uygulanmasını, asgari ücret düzeyinin tutarının yükseltilmesinin ve çalışan insanların asgari geçim düzeyine ulaşabilmelerinin sağlanması da esas hedefler arasındadır.

Sosyal sigorta ekonomik olarak aktif nüfusun iş kaybı, çalışabilirlik durumu, gelirdeki değişiklikler ve diğer riskler nedeniyle kolektif dayanışma ilkesine esasen zararların tazmin edilmesinin bir şeklidir. Devlet sosyal sigortası işverenlerin, işçilerin ödedikleri sigorta primleri ve federal bütçeden sağlanan sübvansiyonlar sayesinde oluşan fonlar aracılığıyla faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Sosyal sigorta işçilerin ve ailelerinin sağlık, yaşlılık, malullük, v.b sigorta çeşitleriyle vatandaşlara yüksek yaşam kalitesi garantilemektedir.

Sosyal sigorta ihtiyacı toplumun ekonomik ve sosyal gelişmesinin belirli bir tarihsel aşamasında gerçekleşmektedir. Rusya sosyal sigorta sisteminin gelişim tarihi analizi göstermektedir ki, onun amaçları ve çeşitleri toplumdaki sosyo-politik ve

ekonomik duruma göre değişmektedir. Bu durum ülkenin geçiş aşamaları için geçerli olmaktadır ve Rusya halen geçiş aşamasını sürdürmektedir.

Şu anda büyük olasılıkla Rus toplumunda gelecekte de uygulanabilecek bir sosyal sigorta modeli geliştirmek mümkün değildir. Bugün uygulanmakta olan sosyal sigorta modeli geçiş döneminin kullanım sınırlarını ve olanaklarını gösteren bir modelden öteye gitmemektedir. Bu geçici model olmayıp mevcut zaman dilimindeki koşullara uygun problemlerin çözümünü sağlayan bir modeldir. Her bir ülke yerli ve yabancı deneyimlerden yola çıkarak kendi toplumsal özelliklerine uygun sosyal sigorta sistemini oluşturmaktadır.

Sosyal sigorta sistemi giderek tüm vatandaşlar için sigorta primlerinden ve çalışma sürelerinden bağımsız olarak sosyal güvenliğin etkili bir mekanizması olarak kullanılmaktadır. Ancak, halen prim ve çalışma süreleri faktörleri sigorta ödemelerinde, ödeneklerin tutarlarının belirlenmesinde, sosyal yardımların yapılmasında v.s önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

Herhangi bir emeklilik sistemi sosyal yardım sistemlerinden biridir. Emekliliğin amacı insanın çalışma faaliyetleri sonucu elde ettiği geliri daha çok yaşlılık ve diğer nedenlerle kaybettiğinde bu kaybı tazmin etmektir. Emekliliğin sosyal fonksiyonu ise yüksek maaş alamayan vatandaşların daha iyi bir emeklilik maaşı alabilmeleri için gerekli koşulların sağlanmasıdır. Bu nedenle emeklilik modelinin yeniden dağıtım işlevi vardır.

Ne yazık ki, Rusya'daki mevcut aşamada gerçek duruma göre eski nesil vatandaşların ve sosyal ödenek dışında başka geçim kaynakları olmayan tüm insanların durumları gerçekten trajiktir. Yaşlı ve iş göremez vatandaşların büyük çoğunluğu için emekli maaşlarının son derece düşük düzeyde olması ve insan yaşamını sürdürebilmesi için fizyolojik minimumu bile garantileyemeyen bu emeklilik sistemi nüfusun en hassas tabakalarını ülkedeki ekonomik reformların rehinesi haline dönüştürmüştür. Dolayısıyla bu durum yasaların uygulanabilmesi

için mali istikrarsızlığa neden olacak ve faaliyetler askıya alınacaktır. Eğer toplum oluşan durumu kıramazsa bu durumda Rusya'da sosyal güvenlik sisteminin kronikleşmesine neden olacaktır.

Rusya'daki emeklilik reformunun başarısı birçokları için piyasa reformlarının başarılı bir göstergesi olacaktır. Önümüzdeki beş yıl içinde demografik durumun nispeten olumlu olması emeklilik fonunun ve genel ekonomik durumun istikrarlı olması reform için iyi bir önkoşul oluşturmaktadır.

Rusya'da gerçekleştirilen ekonomik reformlar sabit geliri olan vatandaşlar ve özellikle emekliler üzerinde olumsuz sosyal sonuçlar doğurmuştur. Ülkede yaklaşık 37 milyona yakın emekli, malul ve onların aile yakınları mevcuttur ki bu nedenle emeklilik sisteminin iyileştirilmesi sorunu büyük bir sosyo-politik önem kazanmaktadır.

Ekonomik krizin sonuçları Rusya'da önümüzdeki 10 yıl için ekonominin yeniden yapılandırılmasıyla farklı emeklilik sistemlerinin işleyişi hakkında devletin olağanüstü bir çaba harcaması gerektirecektir. Şu anda Rusya Federasyonu'nda en acil sorun yoksulluktur. Yoksulluk içinde yaşayan insanların sayısı giderek artmaktadır. Ülkede gelir düzeyine ve maddi imkanlarına göre nüfus arasında güçlü bir tabakalaşmanın varlığı gözlemlenmektedir ki, bu da afet anlamına gelmektedir. Yakın zamana kadar devletin bu konuya müdahalesi yok denecek kadar azdır.

“Devlet sosyal yardımı hakkında” federal kanunun çıkarılması yoksul ailelere ve yalnız yaşayan vatandaşlara ortalama gelir üzerinden destek sağlamayı amaçlamaktadır. Bu yasanın kabulü göstermektedir ki, Rusya sosyal politikasını daha önce devlet tarafından korunamayan nüfus gruplarının yoksulluk problemlerinin çözümü üzerine geliştirmektedir. Yardımın sağlanmasının başlıca amacı muhtaç vatandaşların yaşam standartlarının yükseltilmesi, bütçe fonlarının hedefli ve verimli kullanılmasıdır.

Devletin bugünkü aşamada temel görevi sosyal risk alanında bulunan farklı kategorideki insanlara hizmet kümesi şeklinde etkin bir sosyal hizmetler sisteminin oluşturulmasıdır. Sosyal hizmetler müşterilerine sosyal sorunların çözümüne, özgüven ve kendine hizmet yeteneklerinin geliştirilmesi yada güçlendirilmesi, onurlu yaşam için gerekli şartların sağlanmasıdır. Bu sistemin oluşturulmasının amacı sosyal garanti düzeyinin yükseltilmesi, hedefli yardımın sağlanmasıdır. Öncelikle iş göremez vatandaşlara bölgesel düzeyde ve sosyal garantileri de dikkate alarak destek sağlanmasıdır.

Sosyal güvenlik sistemi istikrarı, düzeni, geleceğe güveni ve toplumun daha ileri gelişimi için temel oluşturur. 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren sosyal alanda Rusya Federasyonu devlet organlarının yetkilerini önemli ölçüde genişletti. Bu sosyal güvenlik sisteminin istikrarını daha da yükseltmekte ve yaşlı ilerlemiş vatandaşların pratik sorunlarının çözümüne odaklanmak, bu amaçla bölgesel bütçelerden ek kaynak sağlamaya yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak Rusya Sosyal güvenlik sisteminin gelişim aşaması tamamlanmadığı için sosyal sigorta, emeklilik, sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanında daha çok günlük problemlerin çözümüne katkı sağlayacak reformlar halen devam etmektedir. Ancak Rusya ileriye yönelik sosyal programlarla oluşabilecek problemleri minimuma indirmek için uğraşmaktadır. Çok hızlı büyüyen ülke ekonomisi uluslar arası krizlerden dolayı reformlarda yavaşlama olmasına rağmen sosyo-ekonomik, sosyo-politik alandaki gelişmeleri ulusal ve uluslar arası düzeyde yakından takip etmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAP VE MAKALE KAYNAKLARI

- ADAM, E., Von Hauf M., John M., **Social Protection in Southeast and East Asia**, Bonn, 2002
- AKAD, M., **Teori ve Uygulamada Sosyal Güvenlik Hakkı**, Kazancı Hukuk Yayınları: 112, İstanbul, 1992
- ANDREEV, V., **S Sotsialnoe Obespeçeniye v SSSR. Sovetskoe pravo Sotsialnogo Obespeçeniya**: Kurs lektsiy, temı IX-XIV /. - M.: RİO VYUZİ, 1970
- ANDREEV, V., **S (Sovyet Ssosyalist Cumhuriyetler Birliği) SSCB'de Sosyal Güvenlik Hukuku** . Ders Kitabı. M., 1974
- ANDREEV, V., **S. Pravo Sotsialnogo Obepeçeniya v SSSR** .M., 1974
- ANDREEV, V., S. Konstitutsiya SSSR o Sotsialnom Razvitii i Kulture // Sotsialitiçeskaya Zakonnost. 1979
- BABİÇ, A., Egorov E., i dr, **Soçialnoe Strahovanie v Rosii i Zarubejom**, İzdatelstvo RAGS, Moskova, 1998
- BABİÇ, A. M., Egorov E.V., Jilçov E.N., **Ekonomika Soçialnogo Strahovaniya**. Moskova, MGTU, 2002
- BABİÇ, A. M., Egorov E.V., **Soçialnoe Strahovanie v Rosii İ V Zarubejom**-M.RAGS, 2003
- BABKOV, V. N., “*Adresnaya soçialnaya podderjka maloimuşih semey: nauçnoe soprovojdienie politnoy programı*”, Semya v Rosii, №3, 1998
- BABKOV, V. N., “*Adresnaya soçialnaya podderjka maloimuşih semey: nauçnoe soprovojdienie politnoy programı*”, Semya v Rosii, №3, 2004
- BABAŞOV, E. M., **Soçialogiya Upravleniya**. Uçeb. Posobie dlya studentov vuzov, 4-e izd, Mn. TeatraSistems, 2004
- BARKER, R., “Slovar po soçialnoy rabote”, Moskova, 1994
- BASKAKOV, V.N, Krılova E.K, Selivanova A.V, Yanenko E.A., “*Finansovie perspektivi pensionnoy sistemi Rosii*, Finansı. №4, 2007
- BATİĞİN, K., S. Razvitie **Osnavnih Formı Sotsialnogo Obepeçeniya v Svete Novoy Konstitutsii SSSR. Sovetskoe Gosudarstvo i Pravo**. № 3, 1979

- BAYGEREEV, M., “*Bednost i politika adresnoy soçialnoy pomoşı maloimuşim semyam*”, Çelovek i trud, №1, 2001
- BELİKOVA, T. N., Minayeva L. N, **Vse o Pensiyah**, “Piter Pres”,Sankt-Peterburg, 2007
- BELYAEVOY, L. A., **Sotsialnaya Politika: reforma sotsialnogo strahovaniya** / Pod.red.. M.: Tsentr kompleksnih sotsialnih isledovaniy i marketinga, 1995
- BRATÇİKOVA, N. V., “*Materialnaya pomoş, Otçislenie vo vnebyudjetnie fondi*”, Yurist, №6, 1998
- BROVÇAK, S.V., “*Demografiçeskie i ekonomiçeskie predposilki pensionnoy reformu v Rosii*”, Moskova, Soçialny vestnik PSFSSB, 1-2, 2003
- BROVÇAK, S. V., “*Professionalnie pensionnie sistemi*”, Buhalterskiy uçyot v byudjetnih i nekomerçeskih organizaciyah, 12 (108) 2004
- BURKOV, V. N., Zalojnev A.Yu., Kulik O. S., Novikov D.A. **Mehanizmu Strahovaniya v Soçialno-Ekonomiçeskoj Sistemah**. İPURAN, 2001
- BUYANOVA, M. O., .Gusov, K. N, **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**, İzdatelstvo Prospekt, Moskva, 2008
- ÇERNOSVİSTOY, E. V., **Soçialnaya Mediçina**, Uçebnik, Moskova, 1992
- DEMİRBILEK, S, Sözer A. N., *Türkiye’de Sosyal Sigortalar Kurumlarının Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri*, EBSO Çalışma Grupları Yayınları Seri:5, İzmir, 1995
- DERYABİN, P. O., **O Hristyanskim Miloserdii Po Uçeniyu Svyatih Otçov**,Moskova, 1878
- DETYAREV, G., **Razvitie Soçialnogo Strahovanie v Rosii i Rol Soçialnogo Strahovaniya v Soçialnoy Zaşıte** Vlados , 2001
- DEVLYATEROV, V. N., “*İntegraciya i Vzaimodeystviye-Put VjivaniyaMediçini Territoriy*” Medicine for you Courier. - №25(32) – 1996
- DİLİK, S., “*Sosyal Güvenliğin Karşıladiğı Riskler ve Türkiye’de Durum*”, İş Hukuku ve İktisat Dergisi, Kamu-İş, C:2, S:1, Temmuz 1989
- DOBROHOTOVA, E. N, Filippova M.V **Sovetskoe Pravo Sotsialnogo Obespeçeniya**. Uçobnoe posobie , Yantrturaeva M.A. - S.-6.: İzd-vo S.-Peterburg. un-ta, 1992
- DOGADOV, V. M., **Soçialnoe Strahovanie**, Moskova, Gostrudizdat, 1990

- DOLOTİN, B., “*Obespeçit realnuyu adresnuyu pomoş*”, Soçialnoe obespeçenie, №11, 1999
- DOLOTİN, B., “*Obespeçit realnuyu adresnuyu pomoş*”, Soçialnoe obespeçenie, 2005, №11
- DURDENEVSKIY, V. **Sosyal Kültür Hakkı Dersleri**, M. L., 1929
- FEDOROVA, M. Yu., **Soçialnoe Strahovanie Kak Organizaçionn - Pravovaya Forma Soçialnoy Zaşıtı Naseleniya: Problemi pravogogo regulirovaniya**, Omsk, 2000
- FİROSOV, M., Studentova E., **Teoriya Soçialnoy Raboti**. Uçebnoe posobie dlya studentov vuzov, Moskova, İzdatelstvo, Vlados, 2000
- GALAGANOV, V. P., “*Gosudarstvennaya soçialnaya pomoş v sisteme prava soçialnogo obespeçeniya*”, Pravo i politika, №6, 2003
- GALAGANOV, V. P., **Organizaçiya Raboti Organov Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'e İzdanie, İspravlennoe i Dopolnennoe, İzdatelskiy Çentr “Akademiya”, Moskova, 2007
- GEYS, İ. V., **Garantii, Soçialnaya Zaşita İ Podderjka Naseleniya V Rossiyskoy Federaçii**, “Delo i Servis”, Moskova, 2005
- GOLENKO, E. N., Kovalyov, V. İ., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**. Moskova, 1999
- GOLENKO, E. N., Kovalyov, V. İ., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**. Moskova, 2003
- GRİŞİN, V. V., Butova V. G., Reznikov A. A., Modeli sistemi obyazatelnoy mediçinskogo strahovaniya Finansı, № 3, 1996
- GUSOV, K. N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik, İzdanie Çetvertoe, Pererabotannoe i Dopolnennoe, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskova, 2008
- GUSOVA, K. N. **Pravo sotsialnogo obespeçeniya**. S. M., 2001
- GUSOVA, K. N., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**, “İzdatelstvo Prospekt”, Moskva.2008
- GÜZEL, A. , Okur, Ali Rıza., **Sosyal Güvenlik Hukuku**, Beta Yayınları, İstanbul, 2004
- HABİBİ, R., **Kamu fonlarının kullanımının ekonomik fonksiyonları**, Ekonomi Bilimleri, No: 5, 1975

- HOLOSTOVA, E. Í., **Soçialnaya Rabota**. Uçeb.Posobie, 2'e izdanie, Moskova, Izdatelsko-torgovaya korporaciya Daşkov i K, 2005
- ÍLYUHÍNA, T. M., “*Vidi Posobiy Po Obyazatelnomu Soçialnomu Strahovaniyu*”, Vestnik gosudarstvennogo soçialnogo strahovaniya. Soçialny Mir. No:7, 2003
- ÍOFFE, O. S., **Razvitie Çivilistiçeskoy Mıslı v SSR**, Moskova, Nauka, 1977
- ÍSAEVA, A. K., “*Novoe V Zakonodatelstve O Lgotah*”, Sbornik Ofiçialnih Dokumentov, Vıpusk 7, Omega – L, Moskova, 2007
- ÍVANOVA, R. Í., **Predmet i Metod Sovetskogo Prava Sotsialnogo obespeçeniya** M., 1983
- KALAŞNÍKOV, S. V., “*Soçialnaya politika doljna bit prozraçnoy*”, Soçialnoe obespeçenie, №11, 2004
- KALAŞNÍKOV, S. V., “*Soçialnaya politika doljna bit prozraçnoy*”, Soçialnoe obespeçenie, № 10, 1999
- KARPENKO, V., *Prafilaktika proizvodstvennogo travmatizma//Ohrana truda i soçialnoe strahovanie*, No:3, 2007
- KÍRPOTA, T. D., **Gosudarstvennoe Regulirovaniye Ekonomiki i Regionalnaya Ekonomiçeskaya Politika**. Uçebnoe Posobie, Vladivostok, 1997
- KOCAOĞLU, M., **Sosyal Politika ve İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1987
- KOLESNÍK, A. P., “*Pensionnaya sistema Rosii i vizovi našego vremeni*”, Pensiya, 1998.- №10
- KOROÇKÍNA, Í. E., “*Soçialny nalog i soçialnoe strahovanie.*”// Vestnik soçialnogo gosudarstvennogo strahovaniya. Soçialny mir. №3, 2002
- KRÍÇEVSKÍY, N. A., **Soçialnoe Strahovanie**, Uçebnik, “Daşkov Í K”, Moskova, 2007
- KRYUGER, O. Í., *Strahovoe Delo: Uçebnik*, V.2t, Fedorova T.A *Vidi Strahovaniya*, pod.red. Ekonomist, 2004
- KULBOVSKAYA, N., “*Predlojeniya k konçepçii soçialnoy politiki Rosii*”, Çelovek i trud. №7, 2002
- KURBATOV, V. Í., **Soçialnaya Rabota**, Uçebnik, Uçebnie posobie, “Feniks”, Rostov Na Donu, 2006

- KUZMİNA, T. M. **Sovetskogo Pravo Sotsialnogo Obespeçeniya** Saratov :Saratovskiy un-t, 1982
- KOMAROV, YU. M., «*V Reformah Naše Buduše*» // «Medicine for you» Courier. -№3(35) - 1997
- LANÇOV, V. İ, Pavlyuçenko V.G., “*Soçialnoe strahovanie v sovremenniy Rosii: mifi i realnost*”, Vestnik gosudarstvennogo soçialnogo strahovaniya, № 10. 2004
- LENİHOV, M. İ., **Pravo İ Soçialnaya Zaşıta Naseleniya**, Moskova, 2000
- LEYEVA, S. A : **Pensionnaya Reforma, V Voprosah İ Otvetah**, İzdatelstvo “Feniks”, Rostov Na Donu, 2006
- LİSİCİN, Y. P., Starodubov V. İ., Savelyeva V. İ., **Mediçinskoe Strahovanie**. Moskova, Mediçina, 1995
- LUKYANOV, V. A., **Soçialnoe Strahovanie v SSR**, Diss. Kand ekon.nauk. Moskova, Moskovskiy Finansoviy İstitut, 1963
- LUŞNİKOV, A. M., Luşnikova M.V., Trausina N.N. **Gendernoe ravenstvo v semye i trude**: zametki yuristov. M., 2006
- MAÇULSKAYA, E. E. **Sotsialny risk kak obektivnaya osnova sotsialnogo obespeçeniya** Vestnik Moskovskogo universiteta. 1999
- MAÇULSKAYA, E. E., “*Pravo na soçialnoe obespeçenie estestvennoe i neotyemlemoe pravo çeloveka*”, Vestnik Moskovskogo Universiteta, Seriya 11, Pravo. №5, 2002
- MAÇULSKAYA, E. E., “*Pravo na soçialnoe obespeçenie yestestvennoe i neotyemlemoe pravo çeloveka*”, Vestnik Moskovskogo Universiteta Seriya 11, Pravo, №5, 1998
- MAÇULSKAYA, E. E., **Pravo soçialnogo obespeçeniya**, Moskova, 1999
- MAÇULSKAYA, E. E. **Pravo Sotsialnogo Obespeçeniya Perspektivi Razvitiya** . M.Gordets. 2007
- MAÇULSKAYA, E. E. **Pravo Sotsialnogo obespeçeniya: perspektivi razvitiya**. M., 2000
- MARŞALOVA, A. S., Ulavnova N.K., *Problemi effektivnosti ispolzovaniya fondov obyazatelnogo mediçinskogo strahovaniya*, Region, № 2, 1996
- MİDUKOV, V., “*Naša obyazannost zaşıtit i pomoç tem, kto v etom deystvitelno nujdaetsya*”, Çelovek i trud, №5, 2003

- MİHAYLENKO, YU. A., **VSYO o Pensiyah: Vidy, Usloviya Naznaçeniya, Razmer**, 5'e İzdanie, İzpravlennoe, "Omega – L", Moskova, 2008
- MOZJORİNA, İ. N., **Soçialnoe Strahovanie V Rossiyskoy Federaçii**, Sbornik Normativnih Dokumentov, "Verşina", Moskova, 2003
- NEŞİTNOY, A. S., **Byudjetnaya Sistema Rossiyskoy Federaçii**, Uçebnik, İzdatel'sko-Torgovaya Korporaçiya "Daşkov i K", Moskova, 2005
- NİKİNOV, D. A., Stremouhov A.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, 2'oe İzdanie, Pererabotannoe i Dopolnennoe, İzdatelstvo NORMA, Moskova, 2008
- ORLOV, P. A., Brovçak S. B., "*Problemi nalogoblojeniya v sisteme negosudarstvennogo obespeçeniya v Rosii*", MİD, Finansı i Kredit, Bugalterskiy uçyot v byudjetnih i nekomerçiskih organizaçiyah, 8(56), Aprel 2002
- PARİGİNA, V. A., Braun K., **Byudjetnaya sistema Rosii**, İzdatelstvo Eskimo, Moskova, 2006
- PEŞEHONOV, Y. V., "*Vnebyudjetnie Soçialnie Fondı: Sostoyanie i Perspektivi*", Finansı- №4, 1997
- PETROV, A. N., **Gosudarstvennie Pensi V Rossiyskoy Federaçii**, Praktičeskiy Spravoçnik, GrossMedia, Moskova, 2007
- POLYAK, G. B., **Finansı. Denejnoe obraşenie i Kredit**. Moskova.: Yurayt-İzdat, 2002
- ROİK, V. D., Stepanov B.G., Eçenike E.V. **Zarubejny opit organizatsii i modernizatsii pensionnih sistem: uroki dlya Rasii M.**, 2007
- ROİK, V. D., **Osnovi Soçialnogo Strahovaniya: organizaçiya, ekonomika i pravo**: Uçebnik, ROİK, İzdatelstvo-RAGS, Moskova, 2007
- ROİK, V. D., Soçialny Nalog: "*Sudba soçialnogo strahovaniya v Rosii?*" Ekonomist, № 1, 2007
- ROİK, V. D., "*Soçialnoe Strahovanie v Rosii: problemi i puti ih reşeniya*" Strahovoe delo. -No:1, 2007
- SERGEEVA, T. YU., **Pensiya, Aktualnie Voprosı, Razmerı, Nadbavki, Strahovanie**, "Yurayt – İzdat", Moskova, 2006
- SLEPÇOVA, N. S., Reformirovanie Soçialnoy Sferı V Usloviyah Perekhoda K Rınıçnoy Ekonomike. M., İzdatelstvo RAGS, 2002

- SMİRNOVA, E. R., Naberuškina E.K., **Sočialnaya Rabota s Īnvalidami**. SPB. Piter., 2004
- SMİRNOVA, N. L., **Pravo Sočialnogo Obespečeniya**. Učebnoe posobie, Vladivostok, Īzd-vo, Dalnevost. Un-ta, 2000
- SOLOVYEV, A. K., **Osnovi pensionnogo strahovaniya v Rosii**. Učebno-metodičeskoe posobie dlya studentov vuzov. Moskova, 2001
- SOLOVYEV, A. K., “*Problemu razvitiya sistemu gosudarstvennogo pensionnogo strahovaniya v usloviyah perehodnoy ekonomiki*”, Vestnik PFR. - №2, 1999
- SOLOVYEV, A. K., “*Sistema pensionnogo obespečeniya segodnya*”, Finansı. - №8, 1997
- SOLOVYEV, S. M., **Īstoriya Rosii s Drevneyših Vremen**, Moskova, 1988
- SOLOVYEV A. K. “*Finansovaya Sistema Gosudarstvennogo Pensionnogo Strahovaniya v Rosii*”, – Finansı i Statistika, Moskova, 2001
- STARODUBČEV, V. Ī., Saveleva E.N., Osobennosti Medičinskogo Strahovaniya V Sovremennoy Rosii”, Rossiyskaya Medičinskiy Jurnal, r. № 1, 1996
- STUČKA, P. Ī. **Īzbrannie Proizvdeniya po Marksistsko-leninskoy teori Prava Riga** , 1964
- SUHAREV, A. Y., **Yuridičeskiy ensiklopedičeskiy slovar** / Gl.red.. Moskova, Sov. entsiklopediya, 1984
- SULEYMANOVA, G. V., **Analogičnoy točki zreniya priderjivaetsiya** . Sotsialnoe obespečenie i sotsialnoe strahoanne. Rostov-na-Donu: Ekspertnoe byuro, 1997
- SULEYMANOVA, G. V., **Pravo Sočialnogo Obespečeniya**, “Daškov Ī K”, Moskva, 2006
- SULEYMANOVA, G. V., **Pravo Sočialnogo Obespečeniya**, Učebnoe Posobie Dlya Vuzov, Feniks, Rostov Na Donu, 2003
- SULEYMANOVA, G. V., **Sočialnoe obespečenie i sočialnoe strahovanie** – Moskova, Ekspertnoe byuro, 2001
- SULEYMANOVA, V. Ī., **Sočialnoe Obespečenie i Sočialnoe Strahovanie**, Moskova, 1997
- SULEYMANOVA, V. Ī., **Sočialnoe Obespečenie i Sočialnoe Strahovanie**, Moskova, ĪNFRA-M, 2001

- SULEYMANOVA, Q. V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006
- SULEYMANOVA, Q.V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, “Feniks”, Rostov-Na-Donu, 2007
- SULEYMANOVA, Q. V., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnik Dlya Vuzov.-M, İzdatelsko-Torgovaya Korporaçiya “Daşkov i K”, Moskova, 2006
- SVETKİNA, G. D, Griçenko E.A., Soçialnaya pomoş: “*Na puti k adresnosti*”, Soçialnaya rabota, №2 , 2004
- ŞARİN, V., “Soçialnoe obslujivanie: problemı puti razvitiya”, Soçialnoe obespeçenie, №1, 2003
- ŞAVEL, S., “Soçializaçiya i soçialnaya zaşita pensionerov”, Obşestvo i ekonomika, №1, 1999
- ŞAYHATTİNOV, V. Ş. **Pravo sotsialnogo obespeçeniya Rasiyskoy Federatsii**: Uçobnoe posobie. Yekatirinburg: Uralkaya Akademiya gosudarstvnoy slujbi, 1996
- ŞAYHATTİNOV, V. Ş., Teoretiçeskie **Problemi Sovetskogo Prava Sotsialnogo Obespeçeniya** Sverdlovsk:İzd-vo Uralsk, ,un-ta, 1986
- ŞERBAKOV, İ. İ., Pensi, Domaşnaya yuridiçeskaya ensiklopediya. Moskova, 1997
- TALAS, C., **Toplumsal Ekonomi**, 7.Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, Haziran 1997
- TANRIVERDİ Hüseyin: “*Sendikal Profilden Türkiye Gerçekleri*”, Hizmet İş Sendikası Eğitim Yayınları No: 29, Ankara, Ocak 2000
- TETTENBORN, Z. R.,**Sovetskoe Soçialnoe Strahovanie**, Voprositruda, 1929
- TKAÇ, M. İ., **Slovar**, Populyarniy Yuridiçeskiy Ençiklopideçkiy Slovar, “Feniks”, Rostov - Na – Donu, 2008
- TOLMAÇEV, A. P., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Konsept Lekçiy, A-Prior, Moskova, 2008
- TOPÇİY, L. V., “*Soçialnie slujbi Rosii: ot optimalnogo minimuma k garmonii raznoobraziya*”. Ros.Jurnal SR. g, № 1, 1997
- TUÇKOVA, E. G., Zaharov M.L. **Sotsialnoe obespeçenie i obslujovanie pensionerov**. M., 1988
- TUÇKOVA, E. G., Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii, “Prospekt”, Moskva, 2008

- TUÇKOVA, E. S., Formirovanie Rossiyskoy sistemi pensionnogo obespeçeniya, yeyo sovremennoe sostoyanie i perspektivi razvitiya”, Strahovoe revyu. №3, 1999
- TUNCAY, C., Ekmekçi Ö., **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**, Beta yayınları, 11.bası, İstanbul, 2005
- UDALOVA, A. B., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya**, Uçebnoe Posobie, 3’e İzdanie, Stereotipnoe, İzdatelstvo, “Omega-L”, Moskova, 2008
- VERHOVÇEV, A. B. **Gosudarstvennoe i Soçialnoe Strahovaniye-İNFRA**, Moskova, 2002
- VETROVA, N. S., **Sistema Soçialnogo Strahovaniya i Gosudarstvennoy Pomoşı**, Moskova, Finansı i Statistika, 2005
- VİGDORÇİK, N. A., **Sotsialnoe strahovanie v obşedostubnom izloženii** // Voprosi truda. Moskova, 1927
- VOLGİNA, N. A., “*Soçialnaya Politika*”/ Pod.Obş.red.M.İzdatelstvo “Ekzamen”, 2003
- YAKUŞEV, L. P., “*Nekotorie voprosi mejdunorodnih diskussiy po pensionnoy reforme*”, Pensiya.- № 10, 1998
- YAKUŞEV, L. P., **Sovremennie Problemi Razvitiya Sistemi Soçialnoy Zaşıti i Pensionnogo Obespeçeniya v Rosii**. Uçeb.Posobie, Moskova, 2001
- YERUSLANOVA, R. İ., **Teknologiya Soçialnogo Obslujvaniya Liç Pojilogo Vozrasta i İvalidov na Domu**. Uçebnoe posobie, Moskova, İzdatelstvo: Daşkov i K, 2007
- YUDİN, V. P., **Soçialnaya Zaşıta: Ponyatie, Suşnost, Graniçı**. Kazan, 1995
- ZAHAROV, M. L., Tuçkova, E.G., **Pravo Soçialnogo Obespeçeniya Rosii**. Uçebnik, Moskova, Volters Kluver, 2004
- ZAHAROV, M. L., Tuçkova, E.T., **Pravo sotsialnogo obespeçeniya**, Uçebnik, Moskova, 2005
- ZAYNIŞEV, İ. G., **Tenologiya Soçialnoy Raboti**. Moskova, İzdatelstvo, Vlados, 2002
- ZİMNYAYA, İ. A., “Soçialnaya rabota kak professionalnaya deyatelnost” Soçialnaya rabota. 2002

RSGK KANUN MADDELERİ

- F. Y. “Ob osnovah soçialnogo obslujivaniya nasileniya v Rossiyskoy Federacii” ot 10 dekabrya 1995 g. N 195-FZ
- Federalnim zakonom ot 24.07.2009 N 213-FZ. Prava i obyazannosti subyektov obyazatel'nogo soçialnogo strahovaniya na sluçay vremennoy netrudosposobnosti i v svyazi materinstvom. Federalny zakon 24 iyulya 1998 goda № 125-FZ "Ob obyazatel'nom soçialnom strahovanii ot nesçastnyh sluçayev na proizvodstve i professionalnyh zabolevaniy".
- Federalny Zakon “Ob osnovah obyazatel'nogo soçialnogo strahovaniye” ot 16.07.1999 g .No:157-FZ. Sobranie zakonodatelstvo Rossiyskoy Federacii. 1999
- Federalny Zakon « Ob osnovah obyazatel'nogo soçialnogo strahovaniya” ot 16.07.1999 g. №157 – F.Z.Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii. 1999.№29
- Federalny Zakon « Ob osnovah soçialnogo strahovaniya» ot 16.07.1999 g. №157 – FZ.
- Federalny Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespeçen.ii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ. Sobranie zakonodatelstva Rossiyskoy Federacii 2001.№51
- Federalny Zakon «O gosudarstvennom pensionnom obespeçen.ii v Rossiyskoy Federacii» ot 15.12.2001 g. №166 – FZ.
- Federalny zakon o gosudarstvennoy soçialnoy pomoši N 178-FZ (17 İyulya 1999 g.)
- Federalny zakon o projitoçnom minimume v Rossiyskoy Federacii N 134-FZ (24 Oktyabrya 1997 g.) (v red. Federalnogo zakona ot 27.05.2000 N 75-FZ)
- Federalny zakon o strahovyh vzosah v pensionny fond Rossiyskoy Federacii, Fond soçialnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Federalny Fond obyazatel'nogo mediçinskogo strahovaniya i territorialnie fondi obyazatel'nogo mediçinskogo strahovaniya. (24 İyul 2009 goda, N 212-FZ)Federalny zakon ot 2 avrycta 1995 g. N 122-FZ “O soçialnom

obsluživanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 17 Maya 1995 goda, Odobren Sovetom Federacii 21 İyulya 1995 goda. Federalny zakon ot 2 avrycta 1995 g. N 122-FZ “O soçialnom obsluživanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 17 Maya 1995 goda, Odobren Sovetom Federacii 21 İyulya 1995 goda.

- Federalny zakon ot 15 Dekabrya 2001 g, N166-FZ “O gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federacii”
- Federalny zakon ot 16 İyulya 1999 g. N 165 FZ “Ob Osnovah Soçialnogo Strahovaniya” (s izmineniyami ot 31 Dekabrya 2002 g., 23 Dekabrya 2003 g., 5 Marta 2004 g.) Prinyat Gosudarstvennoy Dumoy 9 İyunya 199 goda. Odobren Sovetom Federacii 2 İyulya 1999 goda.
- Federalny zakon ot 16.07.1999 No:165 FZ “Ob osnovah obyazatel’nogo soçialnogo strahovaniya” (v.red. Federalnyh zakonov ot 31.12.2002 190-Fz, ot 23.12.2003 185-Fz, ot 05.03.2004 10-FZ)
- Federalny zakon ot 16.07.1999 No:165 FZ “Ob Osnovah Soçialnogo Strahovaniya” (v.red. Federalnyh zakonov ot 31.12.2002 190-FZ, ot 23.12.2003 185-FZ, ot 05.03.2004 10-FZ)
- Federalny zakon ot 17 İyulya 1999 g. “ *O gosudarstvennoy soçialnoy pomoşı* ” Rossiyskaya gazeta, 1999, №43, 21 İyulya.
- Federalny zakon ot 21.07.2007 No:183-FZ “O byudžete Fonda soçialnogo strahovaniya RF na 2008 god i na planovoy period 2009 i 2010 godov” (v.red. Federalnyh zakonov ot 28.02.2008 No:17-FZ, ot 22.07.2008 No:154-FZ)
- Federalny Zakon ot 24.07.1998 N 125-FZ, Strahovıe Vznosı Po Obyazatel’nomu Soçialnomu Strahovaniyu Ot Nestçastnyh Sluçayev Na Proizvodstve İ Professionalnyh Zabolevaniy
- Federalny zakon ot 29.12.2006 № 255-FZ «Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudosposobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podlejših obyazatel’nomu soçialnomu strahovaniyu»

- Federalnyy zakon RF ot 16.07.99 g. № 165-FZ “Ob osnovah obyazatel'nogo soşial'nogo strahovaniya”
- Federalnyy zakon Rossiyskoy Federacii ot 24 İyulya 2009 g, N 212-FZ “o strahovih vzosah v Pensionnyy fond Rossiyskoy Federacii, Fond soşial'nogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Fond obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya i territorialnye fondi obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya”
- Federalnyy zakon Rossiyskoy Federacii ot 25 noyabrya 2008 g. No:216-FZ “O byudjete Fonda soşial'nogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii na 2009 god i na planovoy period 2010 i 2011 godov”.
- Federalnyy zakon Rossiyskoy Federacii ot 28 noyabrya 2009 g. N 294-FZ “O byudjete Federal'nogo fonda obyazatel'nogo medicinskogo strahovaniya na 2010 god i na planovoy period 2011 i 2012 godov”
- Federalnyy zakon” O soşial'nom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ
- Federalnyy Zakonom “Ob oyazatel'nom pensionnom strahovanii v Rossiyskoy Federacii”
- Federal'nogo zakona ot 29.12.2006 №□255-FZ «Ob obespeçenii posobiyami po vremennoy netrudosposobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podljaşih obyazatel'nomu soşial'nomu strahovaniyu» (dalee-Zakon ot 29.12.2006)
- Federalnoy zakon ob osnovah obyazatel'nogo soşial'nogo strahovaniya № 165-F.Z otr 16.07.1999 g.
- FZ- (Federalnyy Zakon), “*Pensionnoe Zakonodatelstvo*”, Federalnyy Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalnyy Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii VRossiyskoy Federacii” No:166-FZ, Federalnyy Zakon “Ob Obyazatel'nom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federacii” No:167-FZ, Prospekt, Moskova, 2008
- FZ- (Federalnyy Zakon), “*Pensionnoe Zakonodatelstvo*”, Federalnyy Zakon “O Trudovih Pensiyah V Rossiyskoy Federacii” No: 173-FZ, Federalnyy Zakon “O Gosudarstvennom Pensionnom Obespeçenii V Rossiyskoy

Federačii” No:166-FZ, Federalnyy Zakon “Ob Obyazatelnom Pensionnom Strahovanii V Rossiyskoy Federačii” No:167-FZ.

- FZ –Federalnyy Zakon, “Ob Osnovah Soțialnogo Obslujivaniya Naseleniya V Rossiyskoy Federačii” 10 Dekabr 1995 g, No:195-FZ.
- FZ-(Federalnyy Zakon), “O Gosudarstvennoy Soțialnoy Pomoşi” 17 İyul 1999 Goda, No:178-FZ-St.1
- FZ-Federalnyy zakon, “Ob Osnovah Obyazatelnogo Soțialnogo Strahovaniya” ot 16 İyul 1999 g, No:165-FZ
- İstrukçiya “O poryadke i uçeta strahovih vnosov (platejey) na obyazatelnoe mediçinskoe strahovaniye”, ot 11 oktyabrya 1993 g., № 1018
- İvalidam, na ijdivenii kotorih nahoditsya netrudosposobnie çlenı semi (ukazannie v podpunktah 1, 3-5 punkta 3 stati 8 Federalnogo zakona ot 15 dekabrya 2001 goda
- İzdatelstvo RİOR, “Pensiya”, Pyatoe İzdanie, Poryadok Obraşieniya, Oformleniya, İşçisleniya, Trudovoy Staj, Obrazçı Dokumentov, İzdatelstvo RİOR, Moskova, 2006
- Na federalnyy zakon “o strahovih vnosah v pensionnyy fond Rossiyskoy Federačii, fond soțialnogo strahovaniya Rossiyskoy Federačii, Federalnyy Fond obyazatelnogo mediçinskogo strahovaniya i territorialnie fondi obyazatelnogo mediçinskogo strahovaniya”, prinyatıy Gosudarstvennoy Dumoy 17 iyulya 2009 goda (Postanovlenie No: 2496-5 GD ot 17 İyulya 2009 goda)
- Nalogovoy kodeks R. F çast pervaya ot 31.07.98 g.No:147-FZ-M.,1998
- Bıdžete Fonda Soțialnogo Strahovaniya Rossiyskoy Federačii v 2005 g. Fedr. Zakon ot 29 dek.2004 g. No:202-FZ
- gosudarstvennom pensionnom obespeçenii v Rossiyskoy Federačii: federalnyy zakon ot 15.12.2001g. №166 FZ (red.Ot 21.12.2006 g.).
- poryadke rassmotreniya obraşieny grajdan v territorialnom fonde obyazatelnogo mediçinskogo strahovaniya”, razrobotano na osnovanii Federalnogo zakona ot 02.05.06 № 59-Ф3

- strahovih tarifah na obyazatelnoe soĭalnoe strahovanie ot nesĭastnih sluĭaev na proizvodstve i professionalnih zabolevaniy na 2000 g. Fedr. Zakon. Ot 2 Yanv.2000 g.No:10-FZ// Garant.
- trudovih pensiyah v Rossiyskoy Federacii federalny zakon ot 17.12.2001 g. №173- FZ.
- trudovih pensiyah v Rossiyskoy Federacii: federalny zakon ot 17.12.2001 g. №173- FZ.
- Ob individualnim (personifirovannom) uĭete v sisteme obyazatelnogo pensionnogo strahovaniya: federalny zakon ot 1 aprelya 1996 goda N27-FZ, (pp. 9 v red. Federalnogo zakona ot 09.05.2005 N48-FZ);
- Ob osnovah soĭalnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacii (195-FZ, 10.12.1995)
- Ob osnovah soĭalnogo strahovanieya: Fedr. Zakon ot 16 iyulya 1999 g. No:165-FZ// Garant.
- Polojenie o Pensionnom fonde Rossiyskoy Federacii (utv.postanovleniem VS RF ot 27 Dekabrya 1991 g)
- Polojenie ot 12.02.1994 goda No:101 “ O Fonde Soĭalnogo Strahovaniya RF” (v.red.Postanovleniya Pravitelstva RF ot 02.08.2005 N 484).
- Postanovlenie No:2469-5 GD ot 17 İyulya 2009 goda, o strahovih vzosah v Pensionny fond Rossiyskoy Federacii, Fond soĭalnogo strahovaniya Rossiyskoy Federacii, Fond obyazatelnogo mediĭinskogo strahovaniya i territorialne fondi obyazatelnogo mediĭinskogo strahovaniya”
- Postanovlenie Pravitelstva v.red, RF ot 22.11.1997 No:1471, ot 19.07.2002 No:541
- Rossiyskaya Federaciya Federalny zakon ot 21 İyulya 2007 goda N 182-FZ “O byudjete pensionnogo fonda Rossiyskoy federacii na 2008 god i na planovoy period 2009 i 2010 godov
- S 1 Yanvarya 2007 goda poryadok rasĭyeta i vıplati posobiy po beremennosti i rodam reguliruetsya Federalnim zakonom ot 29 Dekabrya 2006 g N 255-FZ "Ob obespeĭenii posobiyami po vremennoy netrudosposobnosti, po beremennosti i rodam grajdan, podlejaših obyazatelnomu soĭalnomu strahovaniyu".

- S 2010 goda poryadok naznačeniya i vıplat posobiya po uhodu za rebyonkom v vozraste do 1,5 let budet regulirovatsya ne tolko Federalnim zakonom ot 19.05.1995 № 81-FZ «O gosudarstvennih posobiyah grajdanam, imeyušim detey», no i Federalnim zakonom ot 29.12.2006 № 255-FZ «Ob obyazatelnom sočialnom strahovanii na sluçay vremennoy netrudosposobnosti i v svyazi s materinstvom» (v.red ot 24.07.2009).
- Federalny zakon” O sočialnom obslujivanii grajdan pojilogo vozrasta i invalidov” ot 2 Avgusta 1995 g. № 122-FZ
- V sootvetstvii s punktom 7 Federalnogo zakona 255-FZ ot 26.12.2006 (v red. 24.07.2009) i postanovleniem Pravitelstva RF ot 15 iyunya 2007 g. N 375 iz rasçeta srednogo zarabotka po – prejnomu isklyuçayutsya vse naçisleniya, rassçitannie ishodya iz srednogo zarabotka
- V sootvetstvii so statey 10 Federalnogo Zakona ot 12 Yanvarya 1996 g. №8-FZ "O pogrebenii i pohoronnom dele” v sluçae, esli pogrebenie osušestvlyayetsya za sçyot sredstv grajdan, im vıplaçivaetsya sočialnoe posobie na pogrebenie v razmere, ravnom stoimosti garantirovannogo pereçnya uslug po pogrebeniyu, ukazannogo v statye 9 nastoyašego Federalnogo Zakona , no ne prevıšayušim minimalny razmer oplati truda bole çem desyat raz.
- V.red. Postanevleniya Pravitelstva RF ot 23.12.1999 N 1431
- Vserossiyskaya nauçno-praktičeskaya konferençiya “Osobennosti funkcionirovaniya i perspektivy razvitiya realnogo strahovogo rinka”, 04.12.2009 g., GOUVPO KGTU.
- Zakon “O byudjete Federalnogo fonda obyazatelnogo mediçinskogo strahovaniya na 2011 i 2012 godov”.
- Zakon RF “O gosudarstvennih pensiyah v RF”
- Zakona RF “O mediçinskom strahovanii grajdan v Rossiyskoy Federacijii “
- Zakona RF ot 10 Dekabrya 1995 goda N 195-FZ “Ob osnovah sočialnogo obslujivaniya naseleniya v Rossiyskoy Federacijii”

- Zakonom Rossiyskoy Federacii ot 28 iyunya 1991 goda No:1499-1 “*O Meditsinskom Strahovanii Grdajdan v Rossiyskoy Federacii*”, Ekonomika i Jizn, 1991

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (14.06.2008)
- <http://www.kukuzya.ru/page/perechen-dokumentov-i-denezhnykh-vyplat-po-beremennosti-i-rozhdeniyu-rebenka#ixzz0xtQ5JmeQ>(30.08.2010)
- <http://www.kukuzya.ru/page/perechen-dokumentov-i-denezhnykh-vyplat-po-beremennosti-i-rozhdeniyu-rebenka>(15.08.2010)
- <http://www.bestpravo.ru/fed1999/data04/tex17552.htm> (25.09.2009)
- <http://ch.uapa.ru/modern/article.php?id=840>
- <http://defacto.adm-chernigovka.ru/news/obschestvo/2009-12-02-i-esche-raz-o-reforme-pensionnoy-sistemi.htm>(27.04.2010)
- <http://elementy.ru/Library6/fz255.htm> (24.08.2010)
- <http://eyu.sci-lib.com/article0001537.html>(18.05.2010)
- <http://femida.info/44/ogpo005.html>(21.08.2010)
- <http://g2p.tatar.ru/rus/zdrav/oms.htm> (13.02.2010)
- <http://kollegia.net/articles.php?serv=54&part=5707> 23.02.2009
- <http://lwww.bestreferat.ru/referat-65561.html> (10.10.2009)
- <http://ora.ffoms.ru/portal/page/portal/top/about>
- <http://revolution.allbest.ru/bank/d00045559.html> (19.11.2008)
- http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_%D0%BF%D0%BE_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B5 (20.08.2010)
- <http://works.tarefer.ru/76/100114/index.html#> (20.01.2010)
- <http://www.balzamirovanie.ru/socialnoe-possobie-na-pogrebenie.html> (28.08.2010)

- <http://www.bestpravo.ru/fed1999/data04/tex17552.htm> 25.09.2009
- <http://www.buhsoft.ru/?title=pressa/50/at.php> (04.01.2010)
- http://www.consultant.ru/law/ref/ju_dict/?word=%C2%E8%E4%FB+%E3%EE%F1%F3%E4%E0%F0%F1%F2%E2%E5%ED%ED% (10.08.2009)
- <http://www.elcode.ru/info/mrotrf.html> (20.03.2010)
- <http://www.ffoms.ru/portal/page/portal/top/index> (20.04.2010)
- <http://www.fss.ru/> (12.01.2009)
- <http://www.fss.ru/index.shtml> (24.08.2010)
- <http://www.fss.ru/ru/fund/about/history/index.shtml> 09.06.2009
- <http://www.fss.ru/ru/fund/about/index.shtml> (06.04.2009)
- http://www.fss.ru/ru/legal_information/23962/documents/index.shtml (06.01.2010)
- <http://www.fss.ru/ru/news/24211.shtm>.(08.08.2010)
- http://www.garant.ru/dpe/12_99/ (18.06.2009)
- http://www.homnet.ru/press/news/automation.php?ELEMENT_ID=846 (10.03.2010)
- <http://www.hrm.ru/db/hrm/8CEC1B155EFB6D3843256A74004B6553/vid/article/article.html>(30.06.2010)
- <http://www.kadrovik.ru/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=10879>(11.07.2010)
- http://www.krotov.info/spravki/temy/p/pomosch_soz.html (13.12.2009)
- <http://www.kukuzya.ru/node/19>(15.08.2010)
- <http://www.meduhod.ru/info/law/socobsluzhivanie12.shtml>(18.08.2010)
- <http://www.nauka-shop.com/mod/shop/productID/39727/> (17.11.2008)
- http://www.npf-transneft.ru/prog_pension/(13.05.2009)
- <http://www.pensiamarket.ru/AllNews.aspx?type=interview&id=198> -
- <http://www.pfrf.ru/about/> (16.02.2010)
- <http://www.pharmvestnik.ru/text/16894.html> (30.03.2010)
- <http://www.poluchi5.ru/load.php?id=011394> (15.03.2010)
- <http://www.pomogem.com/pensiya03.htm>(19.07.2010)
- http://www.pravowed.ru/topnews/ss_2010.htm(02.07.2010)

- http://www.pravoved.ru/topnews/ss_2010.html 02.10.2009 - Sistema Soĭalnogo Strahovaniya (23.06.2010)
- [http://www.prime-tass.ru/news/0/\(0C8F01E5-1E2D-4D20-BB7A-C5AFA6831D9C\).if](http://www.prime-tass.ru/news/0/(0C8F01E5-1E2D-4D20-BB7A-C5AFA6831D9C).if)(14.06.2010)
- <http://www.psyinst.ru/page.php?p=522> 15.03.2009
- <http://www.regnum.ru/news/1187680.html> (14.03.2010)
- <http://www.rg.ru/2009/12/07/kommentariy.html> (15.02.2010)
- <http://www.rian.ru/economy/20091120/194709203.html> (15.03.2010)
- <http://www.rosinvest.com/news/481116/>(10.08.2010)
- <http://www.semya2008.ru/documents/20071224/55157004.html>(14.06.2010)
- http://www.sovetnik.ru/documents/soc_obs/
- <http://www.taxpravo.ru/legislation/projects/article16799651234861297538540277220201> (23.05.2008)
- <http://www.top-personal.ru/lawissue.html?1548> (05.02.2008)
- <http://www.visas.ru/info/law-ins.html> (20.04.2010)
- <http://www.vkursedela.ru/article3489/>(11.07.2010)
- <http://www.buhsoft.ru/?title=pressa/3/at.php>(29.08.2010)
- <http://www.rian.ru/economy/20091120/194709203.html> (19.03.2010)
- www.ffoms.ru/ (11.02.2010)

EKLER

Ek-1 Bölgesel Katsayı Oranları

Ülkenin Bölge –İdari isimleri	Bölgelerin ölçü katsayısı
Kuzey Okeanusun adaları, Kuril ve Komandor	2,00
<i>Kuzey Bölge</i>	
<i>Kareliya Cumhuriyeti</i>	
Belomor, Kaleval, Kemskiy, Loukskiy illeri	1,40
Medvejegorskiy, Muezerskiy, Pudojskiy ve Segejskiy illeri	1,30
Bölgesin diğer şehirleri, Petrozavodsk ve Sortava	1,15
<i>Komi Cumhuriyeti</i>	
Vorkuta şehri ve bu şehre bağlı etraf ilçeler	1,60
İnta şehri ve bu şehre bağlı etraf ilçeler	1,50
Vuktilski, İjemski, Pechorski, Sosnogorski, Usinski ve Udorski illeri ve Vuktil, Sosnogorsk, Uxta ve Usinsk şehirleri	1,30
Bölgesin geri kalan kısmı ve Sıktıvkar şehri	1,20
<i>Arhangelsk bölgesi</i>	
Leshukonskiy, Mezenskiy ve Pinejskiy illeri ve Severodvinsk şehri	1,40
Bölgesin geri kalan kısmı ve Arhangelsk şehri	1,20
<i>Nenechski otonom bölgesi</i>	
<i>Vologodskaya bölgesi</i>	
Cherepovech şehri	1,25
Bölgesin geri kalan kısmı ve Vologda şehri	1,15

<i>Murmanskaya Bölgesi</i>	
Murmansk şehri-140	1,80
Tumannıy ilçesi	1,70
Bölgesin geri kalan kısmı ve Murmansk	1,40
<i>Volgo- Vyatskiy Büyük Bölgesi</i>	
Kirov bölgesi	
Afanasevskiy, Beloxolinskiy, Bogorodskiy, Vernekamskiy, Darovskiy, Zuevskiy, Luzskiy, Murashinskiy, Nagorskiy, Oparinskiy, Podosinovskiy, Slobodskiy, Uninskiy, Falenskiy, Yuryanskiy illeri ve Kirov şehir ve ona bağlı ilçeler	1,15
<i>Ural Bölgesi</i>	
Baskordostan Cumhuriyeti	1,15
Udmursk Cumhuriyeti	1,15
Kurgansk Bölgesi	1,15
Orenbursk Bölgesi	1,15
Permsk Bögesi	
Krasnoviserk ve Cerdenski Bölgesi	1,20
Perim şehri dahil olmak üzere alanın geri kalanı	1,15
Komi Perm özerk bölgesi	
Kosinski kochevsky ve gajnskij ili	1,20
Kudymkar şehride dahil olmak üzere ozrek bolgenin geri kalanı	1,15
Sverdlovsk Bölgesi	
Garinsky ve Taborinsky illeri Ivdel Karpinsk Krasnoturinsk ve Severouralsk	1,20
Ekatirinburg da dahil olmak üzere bolgenin kalanı	1,15
Celyabinski Bolgesi	1,15

<i>Kuzey bati ili</i>	
<i>Altay Cumhuriyeti</i>	1,40
Altay Bölgesi	
Alieskoe, Baevskiy, Blagoveshenskiy, Burlin, Volchihinsky, Egorevsky, Zavyalovsky, Klyuchevskii, Kulundinsky, Mamontovsky, Michael, Almanca, Novochihinsky, Pospelihinsky, Pankrushihinsky, Rodyns'ke, Romanovsky, Rubtsovsk, Slavgorod, Suetsky, Tabunsky, Uglovsky, Habarsky ve Shipunovsky bölgesi, Aleysk, Slavgorod ve Yarvoe	1,25
Barnaul sehri dahil olmak üzere bölgenin geri kalani	1,20
Kemerovskaya bölgesi	1,30
Novasibirskiy bölgesi	1,20
Omskaya bölesi	1,15
Tomskaya bölgesi	
Aleksandrovskiy, Verhneketsky, Kargasoksky, Kolpashevsky, Parabelskiy ve Chainsky bölgesi sehir Kedroviy	1,50
Asinovskiy, Bakcharsky, Zyriansky, Kozhevnikovskiy, Krivosheinsky, Molchanovskiy, Pervomajskij, Teguldetskiy, Tomsk ve Shegarsky bölgesi, sehir Tomsk	1,30

Tumenskaya bölgesi	
Uvatskya ili	1,50
Tumen sehri dahil olmak üzere bölgenin geri kalani sehir tumen	1,15
Yamalo-nenecshky özerk bölgesi	1,50
Khanty- mansiskiy özerk bölgesi	
Kuzey 60° derece N dairesi	1,50
Guney 60° derece N dairesi	1,30
<i>Dogu Sibirya bölgesi</i>	
Buratiya Cumhuriyeti	
Bauntovskiy, Muyiskiy ve kuzey Baykal bölgesi	1,30

Ulan-ude şehri dahil olmak üzere cumhuriyetin kalan diğer bölgesi	1,20
Tıva Cumhuriyeti	
Mongun Tayginsky ve Todjinsky bölgesi shinaanskoy bölgesi kızıl ilçe yönetimi	1,50
Kyzylsky (bölgesi Shynaanskoy köy idaresi hariç dahil olmak üzere diğer alanlar) ve Kızıl.	1,40
Krasnoyarskiy bölgesi	
Kent yönetimine tabii bölgesiyle Norilsk şehri	1,80
Turukhans bölgesinin kuzey kısmı (Turuhan ve Aşağı Tunguskanın kuzey nehri), kuzey arktik daire yerleşimi (Norilsk şehri dışında) ve Kent yönetimine tabii bölgesiyle İqarka şehri	1,60
Boguchansky, Yenisey, Kezhemsky, Motyginsky, Kuzey-Yenisey bölgesi, Turukhansk bölgesinin güney kesimi (Güney Aşağı Tunguska nehri ve Turukhan). Eniseisk ve Lesosibirsk şehirleri.	1,30
Krasnoyarsk de dahil olmak üzere bölgenin geri kalanı.	1,20
Taimyr Özerk Bölgesi	1,60
Evenki Özerk Bölgesi	
Evenki Özerk Bölgesinin kuzey kısmı (Turuhan ve Aşağı Tunguskanın kuzey nehri)	1,60
Evenki Özerk bölgesinin güney kısmı (Turuhan ve Aşağı Tunguskanın güney nehri)	1,30
Hakasya cumhuriyeti	1,30
Irkutsk bölgesi	
Bodaibo, Bratsk, Kazachinsko-Lensky, Katanga, Kirensk, Mamsko-Chu, Nizhneilimsk, Ust-Ilim ve Ust-Kut bölgesi. Bodaibo şehri, Bratsk şehri ve yönetimne tabii yerleşim alanı, Ust-Ilim ve Ust-Kut şehirleri.	1,30
Irkuts dahil bölgenin diğer alanları.	1,20
Ust-Ordinskiy Buryat Özerk Bölgesi	1,20
Çitinskiy Bölgesi	
г. Краснокаменск, поселки Краснокаменский и Октябрьский	1,40

Каларский, Тунгино-Олекминский и Тунгокоченский районы	1,30
Chita şehri dahil bölgenin diğer alanları	1,20
Ağın-Buryat Özerk Bölgesi	1,20
<i>UZAK DOĞU İLİ</i>	
Saha Cumhuriyeti (Yakutistan)	
Yerleşim alanı, firma ve elmas sanayinin yerleştiği ve başladığı Aykhal ve Udachnaya, şirket ve kuruluşların bulunduğu Nijnekolmsk bölgesi, Deputatsky ve Kular alanı, Kamlı nehrinin sağ kıyısından Bolshoy Anyuy nehrin ağzına kadar olan yer, Chukots özel bölgesinde hizmet veren madencilik sektörü.	2,00
Konular ve İdari Bölgesel birimlerin adları	Bölgeerin ölçüm katsayıları
Bölgeyle barışık, şehir yönetimine tabii, Lensko bölgesinin alanı, kuzeyde 61° enleminde.	1,70
Abyisky, Allaihovsky, Anabar, Bulun, Verkhnevilyuisk, Üst, Verhoyansk, Viluiskiy, Zhigansk, Kobyai, Leninsky, Mirny (Ayhalsky Udachinsky ve şehir meclisi), Moma, Nizhnekolymskiy, Oimyakon, Olenyok, Srednekolymsk, Suntarskiy, Tomponsky, Ust-Yana ve Eveno- Bytantaysky bölgeleri	1,60
Kangalssy kasabası	1,50
Yakutsk şehri de dahil olmak üzere alanın geri kalanı	1,40
Kamchatka	
Commander Adaları	2,00
Petropavlovsk-Kamchatsky dahil alanın geri kalanı	1,60
Koryak Özerk Bölgesi	1,60
Magadan	1,70
Chukotka Özerk Bölgesi	2,00
Sakhalin Bölgesi	
Kurile Adaları	2,00

Okha şehrinin Nogliks ve Okinsk bölgeleri.	1,60
Yuzhno-Sakhalinsk şehir de dahil olmak üzere alanın geri kalanı	1,40
Primorsk	
Kavalerskoy ilçesi, Tayejny ve Ternisty madeni.	1,40
Vladivostok dahil bölgenin geri kalanı	1,20
Khabarovsk	
Ohotsk bölgesi	1,60
Ayano-Maisky, Vaninskii, Verkhnebureinsky (51 □ N kuzey), Osipenko, Nikolayev, Sovyet-Havana, Tuguro-Chumikansky ve Ulchi ilçeleri, şehirlerden Nikolaevsk-Amur ve Sovetskaya Gavan ve Ulchskiy bölgesi, Amgunskoy ve Dukinskoy ya bağlı Solnochnego yönetimi.	1,40
Остальная территория края, в том числе г. Хабаровск	1,20
Yevreyskaya (Yahudi) Özerk Bölgesi	1,20
Amur bölgesi	
Zey ve Selemzhinsky Tyndinsky alanları	1,30
Blagoveshchensk şehir de dahil olmak üzere bölgenin geri kalanı	1,20

EK-2: Son 3 Yıl ve Cari Yıl İçin Tüketici Sepetinin Fiyat İstatistikleri

Yıl	2007 (ruble)	2008 (ruble)	2009 (ruble)	2010 (ruble)
Ocak	5421,2	6334,12	7292,01	8014,17
Şubat	5545,49	6440,98	7397,56	
Mart	5585,18	6533,86	7481,25	
Nisan	5616,06	6648,44	7518,68	
Mayıs	5663,76	6760,84	7570,12	
Haziran	5735,47	6803,72	7626,33	
Temmuz	5797,48	6812,6	7684,18	
Ağustos	5776,83	6795,42	7667,47	
Eylül	5815,42	6831,21	7648,82	
Ekim	5930,38	6896,26	7652,08	
Kasım	5999,84	6943,26	7682,01	
Aralık	6068,25	6973,55	7714,12	

EK-3 : 2010 Yılında Rusya Bölgelerinde Asgari Ücret Tutarları

<i>2010 yılında Rusya Bölgelerinde Asgari Ücret Tutarı</i>				
Rusya Federasyonundaki bölgelerin isimleri	Rusya Federasyonu asgari yaşam miktarının ödenmesi (Olan veya tahmin edilen) ve bunun yapılma tarihi (Planlanan kurgu)(ruble)	Bölgelerdeki asgari ücretleri düzenleyen yasalar normatif yasalar	Federal sosyal ödeme (Rusya Federasyonu Emeklilik fonu tarafından belirleniyor ve ödeniyor)	Bölgesel Sosyal Ödeme (Bölgesel Sosyal yardım fonu tarafından belirleniyor ve ödeniyor)
Rusya Federasyonundaki genel durum	4780			
Merkezi Federal Bölge				
Belgorod bölgesi	3 900	Kanun 19.11.2009 № 308	+	
Bryansk bölgesi	4 123	Kanun 09.11.2009 № 92	+	
Vladimir bölegesini	4 505	Kanun 30.10.2009 № 144	+	
Voronej bölgesi	4 590	Kanun 11.11.2009 № 141	+	
Ivanov bölgesi	4 304	Kanun 30.09.2009 № 93	+	
Kaluj bölgesi	4 350	Kanun 25.09.2009 № 572	+	
Kostrom bölgesi	4 548	Kanun 29.09.2009 № 517-4-	+	
Kursk bölgesi	4 068	Kanun 14.09.2009 № 60	+	
Lipech bölgesi	4 160	Kanun 15.10.2009 № 312	+	
Orlov bölgesi	3 990	Kanun 30.10.2009 № 977	+	
Ryazan bölgesi	4 594	Kanun 30.10.2009 № 133	+	
Smolen bölgesi	4 330	Kanun 29.09.2009 № 85	+	
Tambov bölgesi	3 450	Kanun 29.09.2009 № 561	+	

Tvers bölgesi	4 633	Kanun 23.09.2009 № 78	+	
Tyul bölgesi	4 550	Kanun 26.09.2009 № 1331	+	
Yaroslavl bölgesi	4 600	Kanun 02.11.2009 № 58	+	
Moskova	5 790	Kanun 18.11.2009 № 35		+
Moskova bölgesi	4 327	Kanun 30.09.2009 № 3/91	+	
Kuzey Batı Federal Bölgei				
Karelya Cumhuriyeti	4 780	Kanun 09.11.2009 №1330-3	+	
Komi Cumhuriyeti	5 435	Kanun 30.09.2009 № 69		+
Arkhangel bölgesi (PKC)	5 310	Kanun 23.09.2009 № 69-5		+
Arkhangel bölgesi (MKC)	5 410	Kanun 23.09.2009 № 69-5		+
Nenech özerk bölgesi	9 400	Kanun 22.10.2009 № 72		+
Vologod bölgesi	4 694	Kanun 29.09.2009 № 2085	+	
Kaliningrad bölgesi	4 780	Kanun 24.11.2009 № 363	+	
Sank Petersburg şehri	4 481,20	Kanun 18.11.2009 № 545-99	+	
Leningrd bölgesi	4400	Kanun 20.11.2009 № 92	+	
Murmansk bölgesi	6 405	Kanun 28.09.09 №1137-01		+
Novgorod Bölgesi	4 455	Kanun 30.10.2009 № 611	+	
Pskov bölgesi	4 188	Kanun 06.11.2009 № 916	+	
Güney federal bölgesi				
Adigey Cumhuriyeti	4 150	Kanun 27.10.2009 № 294	+	
Kamlık Cumhuriyeti	4 191	Kanun 16.11.2009 № 141	+	
Krasnodarskiy bölgesi	4 680	Kanun 27.10.2009 № 1845	+	
Astrkhan bölgesi	4 262	Kanun 29.10.2009 № 70/2009	+	
Volgograd bölgesi	4 284	Kanun 03.11.2009 № 1946	+	
Rostov bölgesi	4 531	Kanun 29.09.2009 № 299	+	

Kuzey Kafkasya Federal Bölgesi				
Dağıstan Cumhuriyeti	4 014	Kanun 31.10.2009 № 66	+	
Ingus Cumhuriyeti	3 435	Kanun 18.11.2009 № 54	+	
Kabardio Balkan Cumhuriyeti	3 876	Kanun 13.11.2009 № 55	+	
Karachayevo Çeçen Cumhuriyeti	4 190	Kanun 22.09.2009 № 47	+	
Kuzey Asetiya Cumhuriyeti	4 105	Kanun 16.10.2009 № 42-P3	+	
Çeçen Cumhuriyeti	4 258	Kanun 30.10.2009 № 58	+	
Stavropol	4 515	Kanun 26.11.2009 № 12474	+	
Pribaltik Federal Bölgesi				
Bashkortistan Cumhuriyeti	3 939	Kanun 26.10.2009 № 171	+	
Mariy El Cumhuriyeti	3 880	Kanun 27.11.2009 № 55	+	
Mordov cumhuriyeti	3 939	Kanun 12.10.2009 r. № 68	+	
Tataristan Cumhuriyeti	3 696	Kanun 05.11.2009 № 51	+	
Umdur Cumhuriyeti	4 042	Kanun 15.10.2009 № 42	+	
Çuvaş Cumguriyeti	3 910	Kanun 19.10.2009 № 53	+	
Kirov bölgesi	4 430	Kanun 29.09.2009 № 425	+	
Nijegorod bölgesi	4 587	Kanun 30.09.2009 № 188	+	
Orenburg bölgesi	4 228	Kanun 05.11.2009 № 3190/722	+	
Penzen bölgesi	4 205	Kanun 16.09.2009 r. №1780	+	
Permisk	4 766	Kanun 05.11.2009 № 537	+	
Samara bölgesi	4 947	Kanun 09.11.2009 №112		+
Saratova bölgesi	4 265	Kanun 28.09.2009 № 122	+	
Ulyanov bölgesi	3 966	Kanun 29.09.2009 № 129	+	
Ural Federal Bölgesi				

Kurgansk bölgesi	3 942	Kanun 02.10.2009 № 487	+	
Sverdlov bölgesi	4 478	Kanun 09.10.2009 № 86	+	
Tümen bölgesi	4 780	Kanun 28.09.2009 № 50	+	
Çelyabensk bölgesi	4 100	Kanun 29.10.2009 № 481	+	
Khantş Mansşy özerk bölgesi	7 149	Kanun 02.11.09 № 167		+
Yamalo Neneçkiy özerk bölgesi	7 321	Kanun 06.11.2009 № 84		+
Sibirya Federal Bölgesi				
Altay Cumhuriyeti	4 770	Kanun 10.11.2009 № 56	+	
Burayiya Cumhuriyeti	4 780	Kanun 12.10.2009 № 1116	+	
Tıva Cumhuriyeti	4 565	Kanun 30.10.2009 № 1642	+	
Khakasya Cumhuriyeti	4 458	Kanun 16.11.2009 № 111	+	
Altay bölgesi	4 619	Kanun 24.09.2009 № 69	+	
Krosnoyarsk	4 616	Kanun 08.10.2009 № 9-3671	+	
İrkutsk	4 702	Kanun 19.11.2009 № 84/50	+	
Kemerov bölgesi	3 837	Kanun 29.10.2009 № 107	+	
Novosibirsk bölgesi	4 900	Kanun 29.09.2009 № 386		+
Omsk bölgesi	4 665	Kanun 30.09.2009 № 1184	+	
Tomks bölgesi	4 746	Kanun 28.10.2009 № 224	+	
Zabaykal	4 725	Kanun 11.11.2009 № 255-33	+	
Uzak Doğu Federal Bölgesi				
Sakha Cumhuriyeti (Якутия)	7 661	Kanun 14.10.2009 721-3 № 353		+
Primorsk	5 685	Kanun 26.11.2009 № 521		+
Khabarovsk bölgesi	6 442	Kanun 30.09.2009 № 266		+
Amur bölgesi	5 710	Kanun 30.10.2009 № 256		+
Kamçatka	10 166	Kanun 02.12.2009 № 343		+

Magadansk bölgesi	7 808	Kanun 02.11.2009 № 1186		+
Sakha bölgesi	7 380	Kanun 26.10.2009 № 91		+
Yevreskaya Özerk bölgesi	5 069	Kanun 30.09.2009 № 595		+
Çukotsk Özerk Bölgesi	10 315	Kanun 30.09.2009г. № 30		+
Baykonur şehri	4 780	Yönetimsel anlaşma	+	

EK-4 Rusya'da Yıllara Göre Asgari Ücret Dağılımı

Geçerli Tarih	Asgari Ücret Tutarı (ruble)
30/09/1991	70
01/10/1991—30/11/1991	180
01/12/1991—31/12/1991	200
01/01/1992—31/03/1992	342
01/04/1992—31/12/1992	900
01/01/1993—31/03/1993	2 250
01/04/1993—30/06/1993	4 275
01/07/1993—30/11/1993	7 740 .
01/12/1993—30/06/1994	14 620
01/07/1994—31/03/1995	20 500
01/04/1995—30/04/1995	34 400
01/05/1995—31/07/1995	43 700
01/08/1995—31/10/1995	55 000
01/11/1995—30/11/1995	57 750
01/12/1995—31/12/1995	60 500
01/01/1996—31/03/1996	63 250
01/04/1996—31/12/1996	75 900
01/01/1997—31/12/1997	83 490
01/01/1998—30/06/2000	83,49
01/07/2000—31/12/2000	132
01/01/2001—30/06/2001	200
01/07/2001—30/04/2002	300
01/05/2002—30/09/2003	450
01/10/2003—31/12/2004	600
01/01/2005—31/08/2005	720
01/09/2005—30/04/2006	800
01/05/2006—01/09/2007	1 100
01/09/2007—01/01/2009	2 300
01/01/2009—	4 330